הַקְּדָמַת הָרַב הַמְחַבֵּר זצוק"ל עַל יוֹם תְּרוּעָה.

טוֹב לְהוֹדוֹת לה' אֲשֶׁר גְּמָלַנִי כָּל טוּב וּמְמָכוֹן שַׁבַּתּוֹ הִשְׂגִּיחַ עָלַי וְנָתַן בל"ב מִבְחַר הַחֲכָמִים נְגִיד הַשְׂלָמִים ה"ה הֶחָכָם הַשָּׁלֵם הֵן גְּבִיר נָשָׂא וְרָם כמה"ר מֹשֶׁה נר"ו בֶּן הַתַּיָּיר הַגָּדוֹל הָרַב הַמְּוֻבְהָק כמוהר"ר יוֹם טוֹב ן' יָעִישׁ זלה"ה תּוֹשַׁב קוֹסְטַנְטִינָא יע"א שֶׁיּוֹשִׁיט לִפְנֵי אֶת שַׁרְבִּיט הַזָּהָב בְּטַל אוֹרוֹת גְּלִילֵי יָדָיו הַטְּהוֹרוֹת שֶׁאֱהֶיֶה מַרְבִּין תּוֹרָה וּפָסוּ' סִדְרָא בִּישִׁיבָתוֹ הַמְפֹאָרָה אֲשֶׁר יְסוּדָתָהּ בְּהָרְרֵי קוֹדֶשׁ עה"ק יְרוּשָׁלַיִם ת"ו וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְּמָה אַקְדֵּם לְפָנָיו כִּי אִם בְּמַעַט צָרִי הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הכת"ב בְּעֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי וְאָסַפְתִּי בָּעֳמְרֵי זַיִת אֵגוֹרִי וּבָאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר הַהֶדְיוֹט תּוֹפֵר כְּדַרְכּוֹ וְחָשַׁבְתִּי דַּרְכִּי לְמִשְׁוָךְ בְּשֵׂבֶט סוֹפֵר אִמְרֵי שֶׁפֶר מְשַׁפֵּר אָרַג נכס"י הַחִידּוּשִׁין הַנָּיוֹת וְקָוְשִׁיוֹת כְּגִידִין קָשִׁין לפק"ד מֵאֲשֶׁר הַעֲלֵתִי בְּמְצוּדַת חָוְלְשַׁת עִיּוּנִי בְּכֹחִי וֵרֹאשִׁית אוֹנִי וְקָרָאתִי שָׁם הַקּוּנְטְרֵיס הַזֶּה שֶׁל הַחִידּוּשִׁין הַמְעוֹרְרִים דֵּעָה לְהָבִין שְׁמוּעָה לְהַהוּא טייע"א לְפַקְּחוֹ לַעֲשׂוֹתָהּ בֶּן פְּקוּעָה יוֹם תְּרוּעָה הַסִּיבָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁכְּשֶׁנִּכְנַסְתִּי לְשַׁמֵּשׁ בִּישִׁיבָה הנז"ל מָצָאתִי לְחַבְרֵי הַיְשִׁיבָה הַחֲכָמִים הַשְׂלָמִים ה"י שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים כְּבָר בְּמַסֶּכֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וה' אָנָּה לִידֵי הַוָּיוֹת וְקָוְשִׁיוֹת דִּבְעִיוֹן לִי צִילּוּתָא כְּיוֹמָא דְּאִסְתָּנִי וְהִתְחַלְתִּי לִכְתּוֹב בָּמָה שֶׁחִדַּשְׁתִּי בְּחֶבְרָתָם בְּדִינֵי הַתְּרוּעָה וְלָכֵן קָרָאתִיו יוֹם תְּרוּעָה וַהֲגַם שֶׁקּוּנְטְרֵיס הַחִידּוּשִׁין הַלָּלוּ הֵם מַעֲטֵי הַכְּמוֹת וְהָאֵיכוּת מְעַט מִזְּעִיר וְחוֹשְׁשָׁנִי דְּאַיְידֵי דְּזוּטָר מִירַכַּס דְּאֵין בָּהֶם כְּדֵי שְׂבִיעָה.

וְהַלְוַאי חָזוּ לִגְמִיעָה מִכָּל מָקוֹם אָמַרְתִּי לְשַׁלֵּחַ קַמָּא קַמָּא דְּתַקָּנַת לְפִי קוֹצֶר הַזְּמַן וְדוֹחַק הַשָּׁעַד. וְעוֹד זֹאת שֶׁבָּטַחְתִּי בְּקוֹנִי לה' הַיְשׁוּעָה.

שֶׁכְּשֵׁם שֶׁעוֹלֶה זִכְרוֹן יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן ע"י זִכְרוֹן תְּרוּעָה. כֵּן יַעֲלֶה וְיָבֹא לְפָנָיו ית' בְּיוֹם תְּרוּעָה.

זִכְרוֹן גְּבִירֵינוּ הָאִישׁ מֹשֶׁה נר"ו לְפוֹקְדוֹ בְּפִקְדּוֹנוֹת הֲרֵי הֵן כְּזִכְרוֹנוֹת מְמַעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה לְבָרְכוֹ בִּבְרָכָה מֵעֵין ג' בְּחַיֵּי וּמְזוֹנֵי וּבְנֵי חַכִּימֵי דִּינַהֲרוּן לְהוּ שְׁבִילֵי דִּשְׁמַיָּא כַּשְׁבִילֵי דְּנָהָר דע"ה.

וְגַם לְרַבּוֹת כִּי מִסְפַּר יוֹם תְּרוּעָה במ"ק עוֹלֶה ל"ה וְהוּא מְכֻוָּן לִרְמֹוז שֵׁם גְּבִירֵינוּ וְשֵׁם כִּינּוּי מָלֵא אָלֶ"ף בֵּי"ת אֲלַף בִּינָה כְּמִקְרָאוֹ דְּיֵשׁ אֵם לַמִּקְרָא וְהוּא עוֹלֶה ל"ב נְתִיבוֹת חָכְמָה וְעִם הַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ ג' תֵּיבוֹתָיו עוֹלֶה ל"ה.

גַּם שְׁמִי וְכִינּוּיֵי מָלֵא בַּיִת דְּיֵשׁ אֵם לַמִּקְרָא כְּחֶשְׁבּוֹן הנז"ל עוֹלֶה ל"ב כְּשֵׁם גְּבִירֵינוּ נר"ו וְסִימָנָיו: בל"ב ול"ב יְדַבְּרוּ ול"ב הַיְינוּ תּוֹרָה דְּמִתְחִלָּ' בְּבֵי"ת וּמְסַיֵּימֶת כְּלָמֶ"ד וְעִם הג' תֵּיבוֹת עוֹלֶה ל"ה כְּמִסְפַּר יוֹם תְּרוּעָה.

וְגַם לִרְמֹוז כִּי נִטַּעְתִּי בְּחִיבּוּר זֶה מַאי דְּשַׁיָּיךְ מִלְּשׁוֹנוֹת ל"ה מַסֶּכְתּוֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר לָהֶן תַּלְמוּד גָּדוֹל עִם כָּל הַסָּמוּךְ לוֹ וְהַנִּרְאֶה עִמּוֹ מִלְּשׁוֹנוֹת הַפּוֹסְקִים רִאשׁוֹנִים גַּם אַחֲרוֹנִים זְכוּתָם יָגֵן בַּעֲדֵינוּ.

אוֹחִילָה לְשׁוֹכֵן אַחַר כְּתָלֵינוּ שֶׁיַּעֲלֶה לְרָצוֹן לְפָנָיו ית' כָּל מַה שֶׁחִידַּשְׁתִּי וְכָתַבְתִּי וְהוּא ית' יַעַזְרֵנִי ע"ד כְּבוֹד שְׁמוֹ אָכְתָּוב לוֹ רָוְבֵי תּוֹרָתִי לְהוֹסִיף עַל הַשְּׁמוּעָה. וְגַם יַפְלִיא לַעֲשׂוֹת עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה יִמְשׁוֹךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד עַל דִּבְרֵי וְיִתֵּן חִנָּם בְּעֵינֵי הַמְעַיְּנִים וְהַלּוֹמְדִים שֶׁיַּגִּיעוּ דְּבָרַי לִפְנֵיהֶם שֶׁיִּשְׁתַּעְשְׁעוּ בָּהֶם בִּזְמַן לִימּוּד דִּינֵי הַתְּרוּעָה.

וְיוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם. וּבְכֵן אָשִׂימָה יָד עַל קֵץ לִשְׁפֹּוְךְ תְּפִלּוֹת בְּעֹוְשֶׁר לִפְנֵי הָאוּלָם וְהַדְּבִיר יָרוּם וְנָשָׂא גַּבָּהּ מְאֹד כִּסֵּא כְּבוֹד גְּבִירֵינוּ הָאִישׁ מֹשֶׁה נר"ו כְּכָל תֹּוְקֶף הַבְּרָכוֹת וְכָל חוֹתְמֵי בְרָכוֹת שֶׁהָיוּ בַמִּקְדָּשׁ יָחוּלוּ עַל רֹאשׁוֹ וְכָל הַמִּסְתּוֹפְפִים בְּצִלּוֹ בְּצֵל הַחֲכָמָה וּבְצֵל הַכֶּסֶף אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

נְאֻם הַחוֹתָם פֶּה יְרוּשָׁלַיִם תובב"א שִׁלְהֵי שֵׁבֶט שְׁנַת בְּעָזְךָ ישמ"ח מל"ך לפ"ק הַצָּעִיר מֹשֶׁה בכמוהר"ר שְׁלֹמֹה ן' חָבִיב זלה"ה:חִדּוּשֵׁי פֶּרֶק רָאוּהוּ ב"ד דַּף כו ע"א מַתְנִי' כָּל הַשּׁוֹפָרוֹת כְּשֵׁרִין חוּץ מִשֶּׁל פָּרָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא קֶרֶן כו' אִיכָּא לְמֵיְדַק בְּלִיְשָׁנָא דת"ק דְּקָאָמַר מִפְּנֵי שֶׁהוּא קֶרֶן דהיל"ל מִפְּנֵי שֶׁנִּקְרָא קֶרֶן י"ל דת"ק נִשְׁמַר מִקֻּוְשְׁיַת ר"י דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹת נִקְרְאוּ קֶרֶן וְעִיקַּר כַּוָּוְנַת ת"ק לוֹמַר דְּפָרָה קֶרֶן אִיְקְרִי שׁוֹפָר לָא אִיְקְרִי וא"כ מ"ש מִפְּנֵי שֶׁהוּא קֶרֶן ר"ל מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִקְרָא קֶרֶן לְבַד וְלֹא שׁוֹפָר וְלָזֶה כִּיְוֵן רַשִׁ"י בְּמַה שֶׁכָּתַב שֶׁהוּא קֶרֶן אֵינוֹ נִקְרָא שׁוֹפָר: כָּתַב עוֹד רַשִׁ"י וְזַ"ל וְגַבֵּי ר"ה שׁוֹפָר כְּתִיב וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה וּבְפֶרֶק בָּתְרָא גָּמְרִי' ר"ה מִיּוֹבֵל.

אִיכָּא לְמֵיְדַק דִּבְפֶרֶק בָּתְרָא אִיכָּא תְּרֵי תַּנָּאֵי מַר יָלֵיף שׁוֹפָר לר"ה מִיּוֹבֵל וּמַר יָלֵיף שׁוֹפָר לר"ה מִדִּכְתִיב תָּקְעוּ בְּחֹוְדֶשׁ שׁוֹפָר וא"כ אַמַּאי נְקַט רַשִׁ"י יַלְפוּתָא דְּיוֹבֵל. וְתוּ ה"ק וְגַבֵּי ר"ה שׁוֹפָר כְּתִיב הֲרֵי בר"ה לָא כְּתִיב שׁוֹפָר אֶלָּא דְּגָמַר מִיּוֹבֵל לָכֵן נִרְאֶה דְּטָעוּת נָפַל בַּסְּפָרִים וכצ"ל וְגַבֵּי יוֹבֵל שׁוֹפָר כְּתִיב וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה וּבְפֶרֶק בָּתְרָא גָּמְרִי ר"ה מִיּוֹבֵל וְרַשִׁ"י מַשְׁמַע לֵיהּ דמ"ש הַתַּנָּא סְתָמָא כָּל הַשּׁוֹפָרוֹת כְּשֵׁרִין חוּץ מִשֶּׁל פָּרָה ר"ל בֵּין בַּיּוֹבֵל בֵּין בר"ה וּלְכָךְ קָאָמַר וְגַבֵּי יוֹבֵל שׁוֹפָר כְּתִיב וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה וְכֵיוָן דְּאַיְיתִי לְעִנְיַן יוֹבֵל קְרָא דְּוַהֶעֱבֹרַת שׁוֹפָר תְּרוּעָה לֹא רָצָה לַאֲתוּיֵי לְעִנְיַן ר"ה קְרָא דְּתָקְעוּ בְּחֹוְדֶשׁ שׁוֹפָר וְקָאָמַר דְּגָמַר לָהּ מִיּוֹבֵל.

וְאֶפְשָׁר דְּמַשְׁמַע לי' דְּתַנָּא דְּמַתְנִי' הָכִי גְּמַר לָהּ ר"ה מִיּוֹבֵל וּלְכָךְ סְתָם כָּל הַשּׁוֹפָרוֹ' כְּשֵׁרִי' וְלָא קאמ' כְּשֵׁרִי' לְיוֹבֵל ולר"ה דְּבִשְׁלָמָא אִם תַּנָּא דְּמַתְנִי' הֲוָה מַפִּיק לָהּ מִתְּרֵי קְרָאֵי לְיוֹבֵל מִוְּהִעֶבֶרֶת שׁוֹפַר תְּרוּעָה ולר"ה מִקְּרָא דְּתָקְעוּ בְּחֹוְדֶשׁ שׁוֹפָר הי' רָאוּי לוֹמַר כָּל הַשּׁוֹפָרוֹת כְּשֵׁרִין לַיּוֹבֵל ולר"ה כֵּיוָן דְּמִתְּרֵי קְרָאֵי נָפְקָא אֲבָל הַשְׁתָּא דִּנְקַט סְתָמָא כָּל הַשּׁוֹפָרוֹ' כְּשֵׁרִים וּמִסְּתָמָא ר"ל לְיוֹבֵל ולר"ה ע"כ צ"ל דְּתַנָּא דְּמַתְנִי' גָּמַר ר"ה מִיּוֹבֵל: ובמ"ש ר"י וַהֲלֹא כָּל הַשּׁוֹפָרוֹת נִקְרְאוּ קֶרֶן אִיכָּא לְמֵיְדַק תֵּיְבַת וַהֲלֹא מַה בָּא לִרְמֹוְז דְּלָא הול"ל אֶלָּא אָמַר ר"י כָּל הַשּׁוֹפָרוֹת נִקְרְאוּ קֶרֶן תּוּ אִיכָּא לְמֵיְדַק דמנ"ל לְהוֹכִיחַ מֵהָתָם דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹת נִקְרְאוּ קֶרֶן הֲלֹא קְרָא דִּבְמָשׁוּךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל לָא אַיְיְרִי אֶלָּא בְּקֶרֶן דְּאַיִל דְּיוֹבֵל הוּא דִּכְרָא כִּדְאָמְרִי' בַּגְּמָרָ' וְהוּא תַּרְגּוּם שֶׁל אַיִל י"ל דִּקְרָא כְּתִיב בִּמְשֹׁוְךְ בַּקֶּרֶן הַיּוֹבֵל בְּשׁוֹמַעֲכֶם קוֹל הַשּׁוֹפָר וְהוּא לָשׁוֹן כָּפוּל דְּלָא הול"ל אֶלָּא בִּמְשֹׁוְךְ בַּקֶּרֶן הַיּוֹבֵל וְלָמָּה הֲדַר קְרָא לוֹמַר בְּשׁוֹמַעֲכֶם קוֹל הַשּׁוֹפָר אֶלָּא לְאַשְׁמְעִינַן אֲתָא דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹת נִקְרְאוּ קֶרֶן וְלָזֶה רָמַז תֵּיְבַת וַהֲלֹא דְּבָא ר"י בָּזֶה לְאוֹרוֹיֵי דְּאַדְּרַבָּה קְרָא אֲתָא לְאַשְׁמְעִינַן דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹת נִקְרְאוּ קֶרֶן שֶׁנֶּאֱמַר בִּמְשֹׁוְךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל בְּשׁוֹמַעֲכֶם קוֹל הַשּׁוֹפָר וְדוּק: גְּמָרָא שַׁפִּיר קָאָמַר ר"י וְרַבָּנָן כו'.

אִיכָּא לְמֵיְדַק דְּלָמָּה לִי סָמְכָא זוֹ אַטּוּ לָא יָדְעִינַן דְּשַׁפִּיר קָאָמַר ר"י וְלָא הול"ל אֶלָּא וְרַבָּנָן כָּל הַשּׁוֹפָרוֹ' אִיְקְרִי שׁוֹפָר וְאִיְקְרֵי קֶרֶן. וְהִנֵּה כְּבָר נוֹדַע דְּרַשִׁ"י אַיְיְתִי רְאָיָה דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹת אִיְקְרִי שׁוֹפָר מִקְּרָא דְּמַתַּן תּוֹרָה וְכָתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּיֵשׁ מַקְשִׁים אַמַּאי לֹא הֵבִיא קְרָא דְּמַתְנִי' בִּמְשֹׁוְךְ בַּקֶּרֶן הַיּוֹבֵל בְּשׁוֹמַעֲכ' קוֹל הַשּׁוֹפָר לְהוֹכִיחַ דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹ' אִיְקְרוֹ שׁוֹפָר ותי' דְּאַדְּרַבָּה מִקְּרָא דְּבַמָּשׁוּךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל מוּכָח דְּשׁוֹפָר אִיְקְרִי קֶרֶן כִּדְקָאָמַר ר"י בְּמַתְנִי' ועפ"ז יֻוְמְתַּק מ"ש בַּגְּמָרָא שַׁפִּיר קָאָמַר ר"י מִשּׁוּם דַּהֲוָה ס"ד דמ"ש ר"י וַהֲלֹא כָּל הַשּׁוֹפָרוֹת נִקְרְאוּ קֶרֶן שֶׁנֶּאֱמַר בִּמְשֹׁוְךְ בְּקֶרֶן כו' רַבָּנָן לֹא חָשׁוּ לַהֲשִׁיבוֹ מִשּׁוּם דְּהַתֵּיְרוּץ הוּא בָּרוּר דִּקְרָא דִּבְמָשׁוּךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל בְּשׁוּמַעֲכ' קוֹל הַשּׁוֹפָר מוֹכִיחַ דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹת אִיְקְרִי קֶרֶן וְאִיְקְרֵי שׁוֹפָר וּכְפִי סְבָרַת יֵשׁ מַקְשִׁים לְאַפּוֹקֵי זֶה אָמְרוּ בַּגְּמָרָא דְּזֶה

א"א לוֹמַר דְּהָאֱמֶת הוּא דְּשַׁפִּיר קָאָמַר ר"י דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹת נִקְרְאוּ קֶרֶן שֶׁנֶּאֱמַר בִּמְשׁוֹךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל וְאַדְּרַבָּה הַאי קְרָא מוּכָח דְּשׁוֹפָר אִיקְרִי קֶרֶן וְכֵיוָן שֶׁכֵּן צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ טַעְמַיְיהוּ דְּרַבָּנָן דְּהָווּ מְפָקוֹ' אַחֵר דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹ' אִיקְרוֹ שׁוֹפָר וְאִיקְרוֹ קֶרֶן דְּהַיְינוּ דְּאִיקְרוֹ שׁוֹפָר בְּעָלְמָא גַּבֵּי מַתַּן תּוֹרָה כִּדְפֵירֵשׁ רַשִּׁ"י וְהִסְכִּימוּ עִמּוֹ הַתּוֹסָפֶת וְדוּק: גְּמָרָא דְּפָרָה קֶרֶן אִיקְרִי שׁוֹפָר לָא אִיקְרִי דִּכְתִיב בְּכוֹר שׁוֹרוֹ וכו' אִיכָּא לְמֵימַר דפי' דקר' הָכִי הוּ' דְּשׁוֹר כֹּחוֹ ק' וְאֵין קַרְנָיו נָאוֹת אֲבָל רְאֵם קַרְנָיו נָאוֹת וְאֵין כֹּחוֹ קָשֶׁה נָתַן לִיהִישׁ' כֹּחוֹ שֶׁל שׁוֹר וְיָפִי קַרְנֵי רְאֵם כדפרש"י וא"כ הֵיכִי מֵהָכָא דְּפָרָה קֶרֶן אִיקְרִי וַהֲלֹא קַרְנַיִם דִּקְרָא דִּכְתִיב קַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו ר"ל קַרְנָיו שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ דְּיִתְקַע בָּהֶם בַּמִּלְחָמָ' יִהְיוּ נָאוֹת וְדוֹמִים לְקַרְנֵי רְאֵם וְלֹא הֲוָזַפַּר בַּבָּתוּב גַּבֵּי שׁוֹר קַרְנַיִם.

וְרַשִּׁ"י נרא' שֶׁהִרְגִּישׁ קֻוּשְׁיָא זוֹ וְכָתַב וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו שֶׁל בְּכוֹר שׁוֹרוֹ קֶרֶן אַשְׁפְּחַן דְּאִיקְרֵי כלו' דְּהַגְּמָרָא ס"ל דהק"ק דִּיהוֹשֻׁעַ יהי' כֹּחוֹ יָפֶה כְּשׁוֹר דְּיֵשׁ לוֹ קְרָנַיִם חֲזָקִים לְנָגַח כְּקַרְנֵי רְאֵם מְשׁוּם דְּרְאֵם קַרְנָיו הֵם חֲזָקִים מְשׁוּם דְּאֵינָם חֲלוּלִים וּמַעֲלַת קַרְנֵי הַשּׁוֹר הוּא דַּאֲפִילּוּ דְּהֵם חֲלוּלִי' לְעִנְיַן הַחֹוֶזֶק קַרְנָיו שֶׁל שׁוֹר חֲזָקִים כְּקַרְנֵי רְאֵם וּבָהֶם עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּיו בְּאוֹפֶן דְּלִפְי זֶה קְרָא קָאָמַר דְּפָרָה אִיקְרִי קֶרֶן דְּקַרְנָיו קָאֵי לְשׁוֹר כְּדַאֲמָרָן: עוֹד אָמְרוּ בַּגְּמָרָא ור"י א"ל דְּפָרָה נָמֵי אִיקְרִי וכו' ופרש"י וְתִיטַב לָהֶם תְּפִלָּתִי מִשּׁוֹפָר וּבְשׁוֹר קָא מִשְׁתַּעֵי קְרָא.

כְּלוֹמַ' דְּלִפְי פֵּירוּשָׁא דר"ל מִשּׁוֹפָר א"כ מנ"ל דִּבְשׁוֹר אַיְירִי לָכֵן כָּתַב רַשִּׁ"י דְּאֵין מִקְרָא יוֹצֵא מִידֵי פְּשׁוּטוֹ וּבְשׁוֹר קָא מִשְׁתַּעֵי קְרָא וּדְרִישׁ נָמֵי מִשּׁוֹפָר וצ"ל דְּגַם לִדְרָשַׁת מִשּׁוֹפָר קְרָא ה"ק וְתִיטַב לה' תְּפִלָּתִי כְּאִלּוּ הִתְפַּלַּלְתִּי ע"י תְּרוּעַת שׁוֹפָר כְּתַעֲנִיּוֹת דְּתוֹקְעִים בַּשּׁוֹפָר וְדוּק: תּוֹסָפוֹת חוּץ מִשֶּׁל פָּרָה הָא דְּלָא קָתָנֵי נָמֵי חוּץ מִשֶּׁל רְאֵם וכו'.

אִיכָּא לְמֵידַק דְּבִשְׁלָמָא חוּץ מִשֶּׁל פָּרָה אִיצְטְרִיךְ לְמַעוּטֵי ר"י דְּמַכְשִׁיר בְּשֶׁל פָּרָה מִשּׁוּם דס"ל דְּשֶׁל פָּרָה נָמֵי אִיקְרִי שׁוֹפָר אֲבָל רָאֵם קֶרֶן אִיקְרִי שׁוֹפָר לָא אִיקְרִי וְאַלִּיבָּא דכ"ע פָּסוּל. וְאֶפְשָׁר דס"ל לְתוֹסָפֶת דלר"י קֶרֶן רְאֵם כָּשֵׁר מִשּׁוּם דְּאִתַּקַּשׁ קַרְנֵי רְאֵם לְקַרְנֵי הַשּׁוֹר בִּקְרָא דִּבְכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו וְכֵיוָן דְּשׁוֹר מַכְשִׁיר ר"י ה"ה קֶרֶן רְאֵם וּלְפִי זֶה הִקְשׁוּ דְּלִיתְנֵי ת"ק חוּץ מִשֶּׁל פָּרָה וּרְאֵם וְתֵירְצוּ וְשֶׁמָּא אֵינָם חֲלוּלִים וְאֵינָם רְאוּיִם לַשּׁוֹפָר וּלְפִי זֶה אֶפְשָׁר דְּגַם לר"י קַרְנֵי רְאֵם פְּסוּלִים וּלְפִיכָ' לֹא הָוְצְרַךְ ת"ק לומ' חוּץ מִשֶּׁל רְאֵם וְדוּק: תּוֹסָפֶת וְהָיָה בִּמְשׁוֹךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל תֵּימַהּ דְּלָא מַיְיתֵי קְרָא דְּנֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו וְתֵירְצוּ וי"ל דנ"ל לַאֲתוּיֵי הַאי מִשּׁוּם דִּכְתִיב בֵּיהּ שׁוֹפָר וצ"פ לְתֵרוּצָם מַה הִיא כַּוָּנָתָם דִּלְמַאי אִיצְטְרִיךְ לֵיהּ הַאי קְרָא דִּכְתִיב בֵּיהּ שׁוֹפָר הֲלֹא עִיקַּר כַּוָּנַת ר"י הוּא לְהוֹכִיחַ דְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל אִיקְרִי קֶרֶן וא"כ בַּקְּרָא דְּבַסְּבַךְ בְּקַרְנָיו דַּיְיוֹ.

ונ"ל דה"פ דְּנִרְאֶ' לֵיהּ לְאֲתוּיֵי הַאי לְהוֹכִיחַ דאע"ג דִּכְתִיב בֵּיהּ שׁוֹפָר כְּלוֹמַ' דְּהוּא מְתֻקָּן לִתְקִיעָה אַפִּ"ה אִיקְרִי קֶרֶן אֲבָל בַּקְּרָא דְּבִסְבַךְ בְּקַרְנָיו לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַ' נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּשׁוֹפָרָיו כֵּיוָן דְּהֵם מְחֻבָּרִי' בְּאַיִל לֹא שַׁיָּיךְ לִקְרוֹתָם אֶלָּא קַרְנַיִם וּבְעוֹדָם תְּלוּשִׁים מְתֻקָּנִי' לִתְקִיעָה הֵ"א דְּאֵין נִקְרָאִים קֶרֶן קמ"ל ר"י דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹת בְּעוֹדָם מְתֻקָּנִי' לִתְקִיעָ' אִקְרֵי קֶרֶן דִּכְתִיב בִּמְשׁוֹךְ בַּקֶּרֶן הַיּוֹבֵל בְּשׁוּמְעָכ' קוֹל הַשּׁוֹפָר.

א"נ י"ל במ"ש לְעֵיל כָּל הַשּׁוֹפָרוֹת נִקְרְאוּ קֶרֶן וְהָוֵינַן בָּהּ דְּלָא הל"ל אֶלָּא אר"י וַהֲלֹא שׁוֹפַר הַיּוֹבֵל דְּהַיְינוּ אַיִל אִיקְרִי קֶרֶן ומנ"ל דְּכֻלָּם נִקְרְאוּ קֶרֶן וְתֵרַצְתִּי לְעֵיל דְּמִכֻּלָּל הַכָּתוּב דַּהֲדַר כְּתִיב בְּשׁוּמְעָכ' קוֹל הַשּׁוֹפָר ס"ל דַּאֲתָא לומ' דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹת אַיְקָרוֹ קֶרֶן וְזֶהוּ כַּוָּנַת התו' דנ"ל לַאֲתוּיֵי הַאי מִשּׁוּם דִּכְתִיב בֵּיהּ שׁוֹפָר ר"ל לְהוֹכִיחַ דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹת אַיְקָרוֹ קֶרֶן: תּוֹסָפוֹת ד"ה אַיְקָרוֹ קֶרֶן וכו' וק"ל לְהָבִין דְּאַדְּרַבָּה מֵהַאי קְרָא מוּכָח דְּשׁוֹפָ' אִיקְרִי קֶרֶן וְעוֹד צָרִיךְ לְהוֹכִיחַ דִּבְעָלְמָא שׁוֹפָרוֹת

אִיקְרִי שׁוֹפָר כֵּן הִגִּיהַּ בְּחִידּוּשֵׁי הֲלָכוֹת אָמְנָם אַפַּתִּי ק״ל לְפִי גי׳ זוֹ מַה חִדְּשׁוּ התו׳ במ״ש וְעוֹד הֲלֹא בְּתֵירוּצָא קַמָּא אָמְרוּ דְּמִקְרָא דְּבֶקֶרֶן הַיּוֹבֵל מוֹכַח דְּשׁוֹפָר אִיקְרִי קֶרֶן כלו׳ וְלָא מוּכָח מֵהָתָם דְּשׁוֹפָר אִיקְרִי שׁוֹפָר וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מַה חִדְּשׁוּ במ״ש וְעוֹד צ״ל דִּבְעָלְמָ׳ שׁוֹפָרוֹת אַיְקָרוֹ שׁוֹפָר כְּלוֹמַר וּמֵהַאי קְרָא לָא מוּכָח דְּשׁוֹפָרוֹת אַיְקָרוֹ שׁוֹפָר אֶלָּא דְּשׁוֹפָר אִיקְרִי קֶרֶן א״כ הַיְינוּ תֵּרוּצָא קַמָּא וְנִרְאֶ׳ דְּתֵיבַת וְעוֹד כְּאִלּוּ אָמַר וַעֲדַיִן וְהַכֹּל תֵּירוּץ אֶחָד אָמְנָם נלע״ד דִּבְתֵרוּצָא קַמָּא קָתְבוּ דְּאַדְּרַבָּה מֵהַאי קְרָא מוּכָח דְּשׁוֹפָר אִיקְרִי קֶרֶן ר״ל דְּעִיקַּר שֵׁם הַשּׁוֹפָ׳ שְׁמוֹ הָאַמִּיתִי הוּא קֶרֶן וְלָא מוּכָח מֵהַאי קְרָא דְּשׁוֹפָר אִקְרִי שׁוֹפָר דְּכַוָּונַת הַכָּתוּב לוֹמַר דְּשׁוֹפָ׳ אִיקְרִי קֶרֶן וּבְתֵירוּץ הַשֵּׁנִי כַּוָּונָתָם לוֹמַר דַּאַפִּי׳ תֵּימָא דְּהַהִ׳ קְרָא דִּבְמָשׁוּחַ בַּקֶּרֶן הַיּוֹבֵל לָא אַתָא לוֹמַר דְּשׁוֹפָר אִיקְרִי קֶרֶן כְּתֵירוּצָא קַמָּא אֶלָּא אַתָא לוֹמַר דְּיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי שֵׁמוֹת קֶרֶן וְשׁוֹפָר מ״מ אַפַּתִּי נֶאֱמַר דְּשֵׁם קֶרֶן עִיקָּר וְשֵׁם שׁוֹפָר טָפֵל וְאֵין לְהוֹכִיחַ מֵהַאי קְרָא דְּשֵׁם שׁוֹפָר הוּא עִיקָּר בְּשֵׁם קֶרֶן דְּהַכָּתוּ׳ לֹא קְרָאוֹ כָּאן שׁוֹפָר אֶלָּא מִשּׁוּם דִּכְבָר הִזְכִּירוֹ בְּשֵׁם קֶרֶן וּלְכָךְ הִזְכִּירוֹ גַּם בְּשֵׁם שׁוֹפָר לְהוֹכִיחַ דְּיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי שֵׁמוֹת מָוְבָהָקִים דְּאִיקְרִי קֶרֶן וְשׁוֹפָר צָרִיךְ לְהָבִיא דְּאִיקְרִי קֶרֶן מִקְרָא דְּבַמָּשׁוּחַ בַּקֶּרֶן הַיּוֹבֵל וְצָרִיךְ לְהוֹכִיחַ דִּבְעָלְמָא בְּמָקוֹם דְּלֹא הָוְזַכַּר קֶרֶן דְּשׁוֹפָרוֹת אַיְקָרוֹ שׁוֹפָר דְּהַיְינוּ מִקְרָא דְּמַתַּן תּוֹרָה דְּמֵהָתָם מַשְׁמַע דְּשׁוֹפָר הוּא שָׁם עִיקָּר וְשֵׁם מָוְבָהָק בְּשֵׁם קֶרֶן וּבָזֶה יוּבַן מַה שֶּׁאָמְרוּ בַּגְּמָרָא אִיקְרִי שׁוֹפָר וְאִיקְרֵי קֶרֶן והיל״ל אִיקְרִי קֶרֶן וְשׁוֹפָר אֶלָּא בָּעֵי לוֹמַר אִיקְרִי שׁוֹפָר לְחוּד בְּלִי צֵירוּף שֵׁם קֶרֶן.

אָמְנָם בְּסֵפֶר רָצוּף אָה בָּהּ כָּתַב לְקַיֵּם גִּירְסַת ס׳ הַיְשָׁנִים דְּגָרְסִי בְּתוֹסָ׳ וְעוֹד צ״ל דִּבְעָלְמָא שׁוֹפָרוֹת אַיְקָרוֹ קֶרֶן וּפֵירוּשׁ וְעוֹד הוּא כְּמוֹ וַעֲדַיִן וְהַכֹּל הוּא תֵּירוּץ אֶחָד וְהַכַּוָּונָה דְּמִתְרַצִּים דְּמִקְרָא דְּבַמָּשׁוּחַ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל מוּכָח דְּשׁוֹפָר דְּיוֹבֵל דְּהַיְינוּ אַיל אִיקְרִי קֶרֶן וְסֵיפֵיהּ דִּקְרָא בְּשׁוֹמַעֲכֶם קוֹל הַשּׁוֹפָר אִצְטְרִיךְ לְהוֹכִיחַ דְּשְׁאָר שׁוֹפָרוֹת נָמֵי מִשְּׁאָר מִינִים אִיקְרִי קֶרֶן וע״ש.

וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי התו׳ ע״פ גִּירְסָ׳ זוֹ בְּאוֹפָן אַחֵר וְהוּא דְּהַתּוֹ׳ תֵּירְצוּ בְּתֵירוּצָא קַמָּא דְּאַדְּרַבָּ׳ מֵהַאי קְרָא דְּבַמָּשׁוּחַ בַּקֶּרֶן הַיּוֹבֵל דִּכְתִיב בְּסֵיפֵי׳ בְּשׁוֹמַעֲכ׳ קוֹל הַשּׁוֹפָר אֲתָא לְאוֹרוֹיֵי דְּשׁוֹפָר אִיקְרִי קֶרֶן ר״ל דְּעִיקַּר שְׁמוֹ קֶרֶן וְלֹא שׁוֹפָר וּבְתֵירוּץ וְעוֹד תֵּירְצוּ דַּאַפִּי׳ את״ל דְּמִקְרָא דְּבַמָּשׁוּחַ בַּקֶּרֶן הַיּוֹבֵל נֶאֱמַר דְּיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי שֵׁמוֹת קֶרֶן וְשׁוֹפָר מִכָּל מָקוֹם אַפַּתִּי אִיכָּא לְמֵימַר דְּשֵׁם קֶרֶן עִיקָּר וְשֵׁם שׁוֹפָר טָפֵל לְגַבֵּי קֶרֶן וְהַגְּמָרָא בָּעֵי לְהוֹכִיחַ דִּבְעָלְמָא שׁוֹפָרוֹת אַיְקָרוֹ קֶרֶן כלו׳ דְּבָעֵי לְהוֹכִיחַ דְּעִיקַּר הַשֵּׁם הוּא שׁוֹפָר כְּדַאֲשְׁכְּחַן בְּמַתַּן תּוֹרָה דִּכְתִיב שׁוֹפָר וְלֹא קֶרֶן וּמִינָּהּ יָלֵיף דְּמַה שֶּׁאָמַר הַכָּתוּב בִּמְשׁוֹךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל אֲתָא לְאוֹרוֹיֵי דְּשׁוֹפָר אִיקְרִי קֶרֶן אֶלָּא בְּצֵירוּף שֵׁם שׁוֹפָר וְעִיקַּר הַשֵּׁם הוּא שׁוֹפָר וְזֶה לָא יָלְפִינַן דְּעִיקַּר הַשֵּׁם הוּא שׁוֹפָר וְקֶרֶן טָפֵל אֶלָּא מִקְרָא דְּמַתַּן תּוֹרָה דִּכְתִיב שׁוֹפָר וְלֹא קֶרֶן וּמֵהָתָם יָלְפִינַן דִּבְעָלְמָא שׁוֹפָרוֹת אַיְקָרוֹ קֶרֶן לְשֵׁם טָפֵל וְעִיקַּר הַשֵּׁם הוּא שׁוֹפָר וא״כ שׁוֹפָר דְּיוֹבֵל ור״ה דִּכְתִיב בֵּיהּ וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה וְתָקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר הוּא לִשְׁאָר שׁוֹפָרוֹת דִּשְׁמָם הַמָּוְבָהָק שׁוֹפָר מַה שֶּׁאֵיזוֹבֵן קֶרֶן דְּפָרָה דְּעִיקַּר שְׁמוֹ הוּא קֶרֶן כֵּיוָן דְּלָא אַשְׁכְּחַן דְּאִקְרִי שׁוֹפָר.

וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ התו׳ שטו׳ לְהַקְשׁוֹ׳ וְקַל לְהָבִין הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּתֵירוּ׳ קָוּשְׁיָ׳ זוֹ דְּיֵשׁ מַקְשִׁי׳ הֵיא מְבוֹאָר׳ מִתּוֹךְ מַה שֶּׁכָּתְבוּ התו׳ לְעֵיל דִּבּוּר הַמַּתְחִיל בְּמִשְׁוֹךְ דנ״ל לַאֲתוּיֵי הַאי קְרָא דִּבְמִשּׁוּ׳ מִשּׁוּם דִּכְתִיב בְּסֵיפֵיהּ בְּשׁוֹמַעֲכֶם קוֹל הַשּׁוֹפָר דְּהַכַּוָּונָה דְּכָל כֹּחוֹ שֶׁל ר״י לְהוֹכִיחַ דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹת אַיְקָרוֹ קֶרֶן הוּא מִכֹּחַ כֻּלָּם הַכָּתוּב כְּדִפֵּירַשְׁתִּי לְעֵיל וא״כ לָזֶה רָמְזוּ הַתּוֹסָפָת לְקָוּשְׁיַ׳ יֵשׁ מַקְשִׁים דְּהוּא שְׁטוּת לְהַקְשׁוֹת כֵּיוָן דִּכְבָר רָאוּ מ״ש הַתּוֹסָפוֹ׳ לְעֵיל דְּמִשָּׁם נִתְבָּאֵר תֵּירוּץ לְקָוּשְׁיָתָם וַאֲפִי׳ תֵּימָא דהי״מ לֹא שָׁמְעוּ אוֹתוֹ תֵּירוּץ מ״מ קַל לְהָבִין זֶה נ״ל וְעַיַּן בְּגוּפֵי הֲלָכוֹת דַּף ק״ך: גְּמָרָא עָוְלָא אָמַר הַיְינוּ

טַעְמָא דְּרַבָּנָן כו' אִיכָּא לְמֵימַר מִי דָּחֲקָם לְעָוְלָא וְאַבַּיֵּי לוֹמַר טְעָמִים חֲדָשִׁים י"ל דְּלָא נִיחָא לְהוּ במ"ש בַּגְּמָרָא לְעֵיל דְּרַבָּנָן ס"ל דְּכָל הַשּׁוֹפָרוֹת אַיְקָרוֹ קָרֵן אַיְקָרוֹ שׁוֹפָר כו' וּלְאוֹקוֹמֵי פְּלוּגְתָּא דְּרַבָּנָן ור"י בְּקָרָא דּוֹתִיטֵב לה' שׁוֹר פָּר כו' לְכָךְ אָמְרוּ דְּיֵשׁ טַעַם אַחֵר לְרַבָּנָן לְעָוְלָא מִשּׁוּם אֵין קָטֵיגוֹר נַעֲשָׂה סָנֵיגוֹר וּלְאַבַּיֵּי מִשּׁוּם שׁוֹפָר א' כו' וּמֵחֲמַת הָנֵי טַעְמֵי לֹא חָזְרוּ רַבָּנָן מִסְּבָרָתָם וּפָסְלוּ שֶׁל פָּרָה אֲבָל מִטַּעְמָא דְּקָרֵן אִיקְרִי כו' לֹא עָמְדוּ בְּשִׁמּוּעַת' מִשּׁוּם דְּשׁוֹפָר דְּפָרָה נָמֵי אִיקְרִי שׁוֹפָר.

וְעוֹד י"ל דְּהָוְצְרְכוּ לְבַקֵּשׁ טַעְמָא אַחֲרִינָ' לְרַבָּנָן מִשּׁוּם דק"ל קָוְשְׁיָ' התו' אַמַּאי לָא קָתָנֵי נָמֵי חוּץ מִשֶּׁל רְאֵם וְלָא ניח' לְהוּ בְּתֵירוּץ התו' לכ"א עָוְלָא דְּעִיקַּר טַעְמָא דְּרַבָּנָן מִשּׁוּם אֵין קָטֵיגוֹר נ"ס וּבְרְאֵם לֹא שַׁיָּיךְ טַעַם זֶה וּלְאַבַּיֵּי עִיקַּר טַעְמַיְיהוּ מִשּׁוּם שׁוֹפָר א' כו' וּבְרְאֵם לֹא שַׁיָּיךְ טַעַם זֶה וּלְכָךְ לֹא הִזְכִּירוּ רַבָּנָן חוּץ מִשֶּׁל רְאֵם: מ"מ אֵין כ"ג נִכְנָס בְּבִגְדֵי זָהָב וכו' לְפִי הַדְּרָשָׁנִים בְּכָל מ"מ צ"ל ב' דְּרָכִים י"ל במ"ש בְּיוֹמָא פ' הוֹצִיאוּ לוֹ חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא הִצְרִיכָן הַכָּתוּב לְשֶׁלִּיחַ וּפֵירֵ' הֶעָרוּךְ עֵרֶךְ חֲבִי דְּהַיְינוּ לוֹמַר דִּבְבִגְדֵי זָהָב יֵשׁ בּוֹ מְעִיל וּבוֹ פַּעֲמוֹן זָהָב וְרִמּוֹן וְנִשְׁמָע קוֹלוֹ בְּבוֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהָוֵי כְּנִטְילַת רְשׁוּת וְכָל זֶה בְּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה אֲבָל ביוה"ך חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל וְלֹא הִצְרִיכָן הַכָּתוּב לְשֶׁלִּיחַ דְּהַיְינוּ לְבִגְדֵי זָהָב דְּיֵשׁ בָּהֶן הַמְּעִיל דְּהָוֵי שֶׁלִּיחַ הַנּוֹטֵל רְשׁוּת בָּאוֹפֶן דְּיֵשׁ ב' טְעָמִים אוֹ מִשּׁוּם דַּחֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל אוֹ מִשּׁוּם דְּאֵין קָטֵיגוֹר נ"ס וְהֵשִׁיב דְּטַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם אֵין קנ"ס וְלָא נִיחָא לֵיהּ טַעְמָא דְּלָא הִצְרִיכָן הַכָּתוּב' דא"כ לֹא יִלְבַּשׁ מְעִיל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ פַּעֲמוֹנִים אֶלָּא יִלְבַּשׁ מְעִיל בְּלֹא פַּעֲמוֹן וְאֵין לוֹמַ' דְּאֵין לְשַׁנּוֹת הַמְּעִיל מִשְּׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה דַּהֲרֵי לָעִנְיָן אַבְנֵט הֲוָה בּוֹ שִׁינּוּי דְּכָל הַשָּׁנָה אַבְנֵטוֹ שֶׁל כ"ג לֹא הָיָה מְרֻוְקָם כִּלְאַיִם וביוה"ך הָיָה מְרֻוְקָם כִּלְאַיִם אֶלָּא וַדַּאי טַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דאקנ"ס: וְלֹא הָא אִיכָּא דַּם פָּר כו' קָשֶׁה דְּמַה קשי' יֵשׁ לקו' זוֹ עַל עָוְלָא דְּאָמַר דְּטַעְמָ' הָוֵי מִשּׁוּם אֵין קנ"ס יִקָּשֶׁה קָוְשְׁיָא זוֹ בְּעָלְמָא לר"ח דְּאָמַר אֵין כ"ג נִכְנָס בְּבִגְדֵי זָהָב מִשּׁוּם אֵין קנ"ס תּוּ קשי' בְּמַאי דְּמְשַׁנֵּי הוֹאִיל וְאִשְׁתַּנּוּי אִשְׁתַּנּוּי ופרש"י הוֹאִיל וְאִשְׁתַּנּוּי לִהְיוֹת דָּם וְאֵין מַרְאִית הַפָּר נִיכָּר א"כ בְּבִגְדֵי זָהָב אֵין הַפָּר נִיכָּר גַּם בְּשׁוֹפָר פָּרָה אֵין הָעֵגֶל נִיכָּר בּוֹ וצ"ל דְּבַחֲדָא מִתָּרְתֵי אִיקְרִי קָטֵיגוֹר בְּבִגְדֵי זָהָב אִיקְרִי קָטֵיגוֹר מִטַּעַם דְּהָעֵגֶל הָיָה מִזָּהָב וְשׁוֹפָר פָּרָה אִקְרֵי קָטֵיגוֹר מִטַּעַם דְּיֵשׁ בּוֹ אֲבָר א' מְצוּרוֹת אֵיבְרֵי הָעֵגֶל בָּאוֹפֶן דְּכִי הֵיכִי דְּלָא לֶהֱוֵי קָטֵיגוֹר צָרִיךְ ב' שִׁינּוּיִים וְהַשְׁתָּא נִיחָא בְּדַם פָּר דְּאָמְרוּ בַּגְּמָרָא הוֹאִיל וְאִשְׁתַּנּוּי אִשְׁתַּנּוּי לִרְמוֹז דְּיֵשׁ ב' שִׁינּוּיִים דְּאֵינוֹ זָהָב וְגַם אֵין מַרְאִית פָּר נִיכָּר בּוֹ וְכָל חִילּוּקִים אֵלּוּ הֲוָצְרַכְתִּי מֵחֲמַת עָוְלָא דְּאָמַר קָרֵן פָּרָה פָּסוּל מִשּׁוּם אֵין קנ"ס דְּאִלּוּ לר"ח לְחוּדֵיהּ לָא ק"ל מִדַּם פָּר דְּאֶפְשָׁר דְּאֵיהוּ ס"ל דְּלָא מִיקְּרֵי קָטֵיגוֹר אֶלָּא זָהָב כֵּיוָן דְּהָעֵגֶל הָיָה זָהָב אֲבָל הַשְׁתָּא דְּאָמַר עָוְלָא דְּקָרֵן פָּרָה פָּסוּל מִשּׁוּם אֵין קנ"ס ק"ל מִדַּם פַּר וּמְשַׁנֵּי הוֹאִיל וְאִשְׁתַּנּוּי לִרְמוֹז דְּיֵשׁ בּוֹ תְּרֵי שִׁנּוּיֵי כְּדַאֲמָרָן: רַשְׁ"י כֵּיוָן דִּלְזָכְרוֹן קָא אָתֵי כְּלָפְנִים דָּמֵי שׁוֹפָר נָמֵי אע"ג דְּלֵית בֵּיהּ מִשּׁוּם חוֹטֵא בַּל יַקְרִיב וְלֵית בֵּיהּ מִשּׁוּם חוֹטֵא בַּל יִתְגָּאֶה כֵּיוָן דִּלְזָכְרוֹן קָא אָתֵי כְּבִגְדֵי כ"ג שֶׁלְּפָנִים דָּמֵי ע"כ וְלִכְאוֹרָה הוּא תָּמוּהַּ דְּמַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דִּלְכוּלְהוּ שִׁינּוּיֵי הֲוָה ק"ל מִשּׁוֹפָר מִשּׁוּם דְּלָא חֲשִׁיב לֵיהּ תְּקִיעַת שׁוֹפָר כְּקָרְבָּן וְגַם לָא חֲשִׁיב לֵיהּ הֲנָאָה מַה שֶּׁמִּתְגָּאֶה בְּקוֹל תְּקִיעָתוֹ וּמִלְּשׁוֹן הַגְּמָרָא מַשְׁמַע בְּהֶדְיָ' דְּלָא פָּרֵיךְ אֶלָּא אַשִּׁינּוּיָיא בָּתְרָא דְּמַחֲלֵק בֵּין פָּנִים לְחוּץ וּפָרֵיךְ שׁוֹפָר נָמֵי מְבַחוּץ וצ"ל דְּרַשְׁ"י נָמֵי ה"ק שׁוֹפָר נָמֵי מְבַחוּץ הוּא ר"ל וּבְחוּץ לֵית בֵּיהּ מִשּׁוּם חוֹטֵא בַּל יַקְרִיב דְּהָא מַקְרִיבִים נָמֵי פָּרִים בַּחוּץ בְּמוּסָפִי' וכ"ש דְּיָכוֹל לִתְקוֹעַ בְּקֶרֶן פָּרָה וְגַם לֵית בֵּיהּ מִשּׁוּם חוֹטֵא בַּל יִתְגָּאֶה דְּהָא כ"ג לוֹבֵשׁ בִּגְדֵי זָהָב בְּחוּץ אֲבָל כֵּיוָן דִּלְזָכְרוֹן קָא אָתֵי כְּבָפְנִים דָּמֵי וְאֵין קנ"ס אִי מִשּׁוּם חוֹטֵא בַּל יַקְרִיב וְאִי מִשּׁוּם חוֹטֵא בַּל יִתְגָּא' וְגַבֵּי שׁוֹפָר מִתְגָּאֶה בְּקוֹל תְּקִיעָתוֹ וְגַם חֲשִׁיבִי כְּקָרְבָּן: אַבָּיֵי אָמַר הַיְינוּ טַעְמָא דְּרַבָּנָן ק' אַמַּאי לֹא אָמַר כְּעָוְלָא וְאֶפְשָׁר דְּטַעְמוֹ משו' דס"ל דְּהָא דְּאֵין קנ"ס ה"מ מִבִּפְנִים וְהַאי שׁוֹפָר מִבַּחוּץ וְיֵשׁ סִיּוּעַ לָזֶה דִּתְנַן לְקַמָּן

דְּשׁוֹפָר שֶׁל ר״ה פִּיו מְצֻוָּפֶּה זָהָב וְעָוְלָא יְתָרֵץ לָהֶן כֵּיוָן דְּאֵין הַקּוֹל עוֹבֵר מִתּוֹךְ הַזָּהָב לָא מִיקְּרֵי קָטֵיגּוֹר אוֹ אֶפְשָׁר דְּהָנְהוּ רַבָּנָן דְּאָמְרוּ פִּיו מְצֻוָּפֶּה זָהָב ס״ל כר״י וְעַיֵּין בע״ח שֶׁל מו״ח דְּתֵירֵץ תֵּירוּץ אַחֵר: ע״ב מַתְנִיתִין שׁוֹפָר שֶׁל ר״ה שֶׁל יָעֵל פָּשׁוּט פרש״י מְפֹרָשׁ טעמ׳ בַּגְּמָרָ׳ דְּמִידֵי דְּתִפְלָה בָּעֵי פְּשִׁיטוּת א״ל מַה בָּא רַשִׁ״י לְלַמְּדֵנוּ י״ל דַּאֲתָא לְאַפּוּקֵי דְּלָא תֵּימָא שֶׁל יָעֵל דַּוְקָא לכ״א דְּלָאו דַּוְקָא דְּהָא מְפֹרָשׁ טַעְמוֹ בַּגְּמָרָא כו׳ וא״כ ה״ה לְכָל הַפְּשׁוּטִים עי״ל דְּרַשִׁ״י עוֹשֶׂה הַצָּעָה א׳ לְמַה שֶּׁרוֹצֶה לְפָרֵשׁ כִּי יָעֵל הִיא חַיָּה שֶׁקּוֹרִין כו׳ וּדְלֹא כפי׳ הֶעָרוּךְ שֶׁפֵּירֵשׁ יָעֵל כִּשְׁבָּה דְּרָגִיל לִהְיוֹת פָּשׁוּט מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּמִידֵי דְּתִפְלָה בָּעֵי פְּשִׁיטוּת כָּל כַּמָּה דְּפָשִׁיט טְפֵי עָדִיף וְשֶׁל יָעֵל חַיָּה הוּא יוֹתֵר עָדִיף מִשֶּׁקֶּרֶן כִּשְׁבָּה דְּקֶרֶן יָעֵל חַיָּה כֻּלָּם פְּשׁוּטִים בֵּין זְכָרִים בֵּין נְקֵבוֹת אֲבָל קֶרֶן הַכְּשָׁבִים שֶׁל זְכָרִים הֵם כְּפוּפִים וְכִשְׁבָּה נְקֵבָה נִהְי דְּרָגִיל לִהְיוֹת פָּשׁוּט מ״מ כַּמָּה זְמָנִין רָאִינוּ קֶרֶן כִּשְׁבָּה כָּפוּף לָכֵן מִסְתָּמָ׳ תִּקְּנוּ חֲכָמִי׳ שֶׁל יָעֵל חַיָּה דְּכֻלָּם פְּשׁוּטִי׳ לְהוֹרוֹת סִי׳ לַדָּבָר דְּמִידֵי דְּתִפְלָה בָּעֵי פְּשׁוּטוֹת וְזֶה רָמְזוּ הַתּוֹסָ׳ ד״ה שֶׁל יָעֵל שֶׁהֵבִיאוּ פרש״י וְהֶעָרוּךְ וְהִכְרִיעַ כפרש״י מִדִּכְתִיב הָרִים הַגְּבוֹהִים כו׳ וְאַחַ״כ אָמְרוּ וּמִצָּוָה בְּשֶׁל יָעֵל פָּשׁוּט כִּדְמַשְׁמַע בַּגְּמָרָ׳ כו׳ דִּלְכְאוֹרָה ק״ל מַאי הִלְכְתָ׳ הֵבִיאוּ טַעְמָא דְּגְמָרָ׳ דְּהָוֵי מִשּׁוּם דְּכַמָּה דְּפָשִׁיט טְפֵי עָדִיף אֶלָּא הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי דְּהַהִ׳ טַעְמָא דְּגְמָרָא מְסַיֵּיעַ לפרש״י כְּדַאֲמָרָן: רַשִׁ״י וּפִיו מְצֻוָּפֶּה זָהָב בְּשֶׁל מִקְדָּשׁ קָאָמַר וקש׳ מנ״ל הָא הֲלֹא בַּגְּמָרָא לֹא אָמְרוּ בְּשֶׁל מִקְדָּשׁ קָאָמַר אֶלָּא לְעִנְיַן חֲצוֹצְרוֹת מִדְּכְתִיב בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר וכו׳ וי״ל דְּרַשִׁ״י נָפְקָא לֵיהּ מִדְּחָזֵינַן דְּשׁוֹפָר דר״ה פִּיו מְצֻוָּפֶּה זָהָב וְשֶׁל תַּעֲנִית מְצֻוָּפֶּה כֶּסֶף וּשְׁקִיל וְטָרֵי בַּגְּמָרָ׳ מ״ש הָתָם בְּזָהָב ומ״ש הָכָא בְּכֶסֶף וּמְשַׁנֵּי, הַתּוֹרָ׳ חָסָה עַל מָמוֹנָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְטַעֲמָ׳ דְּהַתּוֹרָ׳ חָסָה רָגִיל הַתַּלְמוּ׳ בכמ׳ דִּוּקְתָּ׳ לומ׳ בְּעִנְיָנֵי כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהֵם בָּאִים מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה וּבָהָא שַׁיָּיךְ לוֹמַר הַתּוֹרָ׳ חָסָה אֲבָל אִם מַתְנִיתָ׳ אַיְירִי בְּשׁוֹפָר שֶׁתּוֹקְעִי׳ בּוֹ הַשְׁתָּא בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת דְּאֵינָם באי׳ מִשֶּׁל צִיבּוּר אֶלָּא מִשֶּׁל תּוֹקֵעַ לֹא שַׁיָּיךְ הַאי טַעְמָא דְּמָמוֹנוֹ הוּא וְכָל שָׁעָה שֶׁיִּרְצֶה יָכוֹל לְמָוְכְרוֹ וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מִתּוֹךְ פִּלְפּוּל הגמ׳ נָפְקָא לֵיהּ לְרַשִׁ״י דִּבְשֶׁל מִקְדָּשׁ קָאָמַר: וּפִיו מְצֻוָּפֶּה זָהָב קָשֶׁה דְּהָא אָמְרִי׳ לְעֵיל דְּרַבָּנָן פָּסְלִי קֶרֶן פָּרָה מִשּׁוּם אֵין קנ״ס כְּהָא דְּאָמְרִי׳ אֵין כ״ג נִכְנָס בְּבִגְדֵי זָהָב וי״ל דְּכֵיוָן דְּקוֹל הַתְּקִיעָה אֵינָהּ עוֹבֶרֶת דֶּרֶךְ הַזָּהָב דְּהַהִ׳ צִיפּוּי הוּא שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הַנָּחַת פֶּה כִּדְאָמְרוּ בגמ׳ לֹא שַׁיָּיךְ לו׳ בכה״ג אֵין קנ״ס ועי״ל דְּהָנְהוּ רַבָּנָן דְּאָמְרִי פִּיו מְצֻוָּפֶּ׳ זָהָב כר״י דְּמַכְשִׁיר קֶרֶן פָּרָה וְלֵית בֵּיהּ בְּשׁוֹפָר אֵין קנ״ס כֵּיוָן דְּשׁוֹפָר בְּחוּץ הוּא׳ וְהַשְׁתָּ׳ נִיחָא מַה דקש׳ אַמַּאי הָרַמְבַּ״ם לֹא כָּתַב פ״א דְּשׁוֹפָר דְּבַמִּקְדָּשׁ תּוֹקְעִים בְּשׁוֹפָר דְּפִיו מְצֻוָּפֶּ׳ זָהָב כר״י דְּמַכְשִׁיר קֶרֶן פָּרָה וְלֵית בֵּיהּ דְּבְמִידֵי דְּשׁוֹפָר אֵין שַׁיָּיךְ אֵין קנ״ס כֵּיוָן דִּלְזָכְרוֹן קָא אָתֵי כְּלִפְנִים דָּמֵי: שׁוֹפָר מַאֲרִיךְ פרש״י לְאַחַר שֶׁחֲצוֹצְרוֹת פּוֹסְקִים תְּקִיעָתָם נִשְׁמַע קוֹל הַשּׁוֹפָר וכו׳ וְנִרְאֶ׳ דק״ל תְּרֵי קָלֵי מִי מִשְׁתַּמְעִי כְּדְפָרִיךְ בגמ׳ וּלְתָרֵץ זֶה אֶפְשָׁר הָיָה לומ׳ דְּלָא הָיוּ תּוֹקְעִי׳ בְּבַת א׳ אֶלָּא בַּשּׁוֹפָר תחל׳ וְאַחַ״כ בַּחֲצוֹצְרוֹ׳ אֶלָּא שֶׁתְּקִיעַת הַשּׁוֹפָ׳ הָיְתָה יוֹתֵר אֲרוֹכָה מֵחֲצוֹצְרוֹת׳ שֶׁמִּצְוַת הַיּוֹם בַּשּׁוֹפָר וּלְעוֹלָם לֹא הָיוּ תּוֹקְעִי׳ בְּבַת א׳ וְהָיָה מקו׳ לְפָרֵשׁ כֵּן מִתְּרֵי טַעְמֵי חֲדָא לְתָרֵץ קֻוּשְׁיָ׳ תְּרֵי קָלֵי שֵׁנִית מִדְּקָתָנֵי שׁוֹפָר מַאֲרִיךְ וַחֲצוֹצְרוֹ׳ מְקַצְּרוֹת והל״ל אִיפְכָּ׳ חֲצוֹצְרוֹת מְקַצְּרוֹת וְשׁוֹפָר מַאֲרִיךְ לְאַפּוֹקֵי זֶה בָּא רַשִׁ״י וְאָמַר דִּלְעוֹלָ׳ תּוֹקְעִים בְּבַת א׳ וה״ק לְאַחַר שֶׁחֲצוּצְרוּ׳ פּוֹסְקִים תְּקִיעָתָ׳ נִשְׁמַע קוֹל הַשּׁוֹפָר וְקֻוּשְׁיַ׳ תְּרֵי קָלֵי לית׳ כְּדִמְשַׁנֵּי בַּגְּמָרָ׳ כֵּיוָן דְּחַבִּיב יָהֵיב דַּעְתֵּי׳ וּמַה שֶּׁלֹּא אָמַר התנ׳ חֲצוֹצְרוֹ׳ מְקַצְּרוֹת וְשׁוֹפָר מַאֲרִיךְ בָּא לִרְמוֹז לָנוּ הַתֵּירוּץ דְּנִשְׁמַע קוֹל הַשּׁוֹפָר בְּעוֹד שֶׁתּוֹקְעִים הַחֲצוֹצְרוֹ׳ אעג״ב דְּהָוֵי שׁוֹפָר א׳ וב׳ חֲצוֹצְרוֹת אַפֵּ״ה כֵּיוָן דְּחַבִּיב יָהֵיב דַּעְתֵּיהּ לִשְׁמוֹעַ קוֹל הַשּׁוֹפָר דְּהִיא אֲרוֹכָ׳ מב׳ חֲצוֹצְרוֹת וְשׁוֹמֵעַ יְפֵה קוֹל הַשּׁוֹפָר אע״ג דְּתוּקְעִי׳ עִמּוֹ ב׳ חֲצוֹצְרוֹת וְיָדַע דְּתִקְעִיעַת שׁוֹפָר הָיְתָה יוֹתֵר אֲרוֹכָ׳ מִתְּקִיעַת חֲצוֹצְרוֹת דְּאִם קוֹל הַשּׁוֹפָר אֵינוֹ נִשְׁמָע מִתַּחַת ב׳ חֲצוֹצְרוֹת אע״ג דְּיַאֲרִיךְ׃

בַּשּׁוֹפָר אַחַר שֶׁפָּסַק קוֹל ב׳ חֲצוֹצְרוֹ׳ מְנָא יָדַע דְּשׁוֹפָר הֶאֱרִיךְ׃ לֵידַע דְּמִצְוַת הַיּוֹם בּוֹ אֶלָּא וַדַּאי עכצ״ל דְּכֵיוָן דְּחַבִּיב יָהֵיב דַּעְתֵּי׳ וְשׁוֹמֵעַ ק״ש מִתְּחִלָּה וע״ס אע״פ שֶׁבַּתְּחִילָּ׳ הַתְּקִיעָה שֶׁל שׁוֹפָר נִצְטָרְפ׳ עִמּוֹ קוֹל ב׳ חֲצוֹצְרוֹת יָהֵיב דַּעְתֵּיהּ לִשְׁמוֹעַ ק״ש וּבַתְּחִלָּה שׁוֹמֵעַ ק״ש וְאַחַ״כ נוֹתֵן דַּעְתּוֹ לִשְׁמוֹעַ ק״ח וְלִרְמוֹז הַתַּנָּא זֶה תָּנֵי שׁוֹפָר מַאֲרִיךְ׃ וכו׳ וְלָא תָּנֵי חֲצוֹצְרוֹ׳ קוֹדֶם שׁוֹפָר וְהַשְׁתָּא נִיחָא מ״ש דְּבְרֵישָׁ׳ תָּנֵי תְּחִלָּה שׁוֹפָר מַאֲרִיךְ׃ כו׳ וּבְסֵיפָ׳ גַּבֵּי תַּעֲנִיּוֹת תָּנֵי תְּחִלַּת שׁוֹפָר מְקַצֵּר כו׳ אֶלָּא הַכַּוָּנָה דְּבְרֵישָׁ׳ דְּהָוֵי שׁוֹפָר א׳ וב׳ חֲצוֹצְרוֹת הו״א דְּאֵינוֹ נִשְׁמָע ק״ש א׳ גַּבֵּי קוֹל ב׳ חֲצוֹצְרוֹת דְּחַד בְּתָרֵי בְּטִיל וְאַפֵּ״ה אַשְׁמוֹעִינַן דְּכֵיוָן דְּחַבִּיב יָהֵיב דַּעְתֵּיהּ וּבַתְּחִלָּה שׁוֹמֵעַ ק״ש וְאַחַ״כ ק״ח אֲבָל בְּסֵיפָ׳ דְּהֵם ב׳ שׁוֹפָרוֹת וב׳ חֲצוֹצְרוֹת לֹא הָוְצְרַךְ׃ לְהַפֵּךְ׃ הַסֵּדֶר לְהַשְׁמִיעֵנוּ הַךְ׃ חֲדוּשָׁא דְּמִכָּל שֶׁכֵּן דְּרֵישָׁא נָפְקָא׃ וּבְתַעֲנִיּוֹת בְּשֶׁל זְכָרִים וכו׳ שׁוֹפָר מְקַצֵּר דהל״ל שׁוֹפָרוֹת מְקַצְּרִין דְּהָא ב׳ שׁוֹפָרוֹת הָיוּ שָׁם כְּדִתְנַן וּבְתַעֲנִיּוֹת בְּשֶׁל זְכָרִים וּפִיהֶן מְצָוֻּף׃ זָהָב דְּמַשְׁמַע דַּהֲווּ ב׳ משא״כ בר״ה י״ל דב׳ שׁוֹפָרוֹת לָא מְעַכְּבִי וּמִדִּינָ׳ דְּאוֹרָיְתָ׳ גַּם בְּתַעֲנִית דַּי בְּשׁוֹפָר א׳ עִם ב׳ חֲצוֹצְרוֹת וּמַה שֶּׁהָיוּ בְּתַעֲנִיּוֹת ב׳ שׁוֹפָרוֹת הָוֵי מִדְּרַבָּנָן כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הַחֲצוֹצְרוֹת בְּאֶמְצַע דְּמִצְוַת הַיּוֹם בָּהֶם וְזֶה נרא׳ דְּהִרְגִּישׁוּ הַתּוֹסָ׳ ד״ה וב׳ חֲצוֹצְרוֹת וכו׳ דְּלִכְאוֹרָ׳ דִּבְרֵיהֶם פְּשׁוּטִים דְּוַדַּאי דב׳ שׁוֹפָרוֹת הָיוּ לָהֶם כְּדִתְנַן בְּמַתְנִי׳ אֶלָּא בָּאוּ לְתָרֵץ מַה שֶּׁהִקְשִׁינוּ אַמַּאי לָא תָּנֵי שׁוֹפָרוֹ׳ לְכָךְ׃ פי׳ טַעְמָא דב׳ שׁוֹפָרוֹת הָיוּ לָהֶם כְּדֵי שֶׁיְּהֵיוּ חֲצוֹצְרוֹת בְּאֶמְצַע מִשּׁוּם דְּמִצְוַת הַיּוֹם בָּהֶם וְאֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא לְהוֹדִיעַ דְּמִצְוַת הַיּוֹם בַּחֲצוֹצְרוֹת אֲבָל מִן הַתּוֹרָ׳ דַּי בְּשׁוֹפָר א׳ עִם ב׳ חֲצוֹצְרוֹת וְעַיֵּין בְּהָרַמְבַּ״ם פ״א דְּתַעֲנִיּוֹת דְּלֹא הִזְכִּיר אֶלָּא שׁוֹפָר א׳ וקש׳ אַמַּאי לֹא כָּתַב דְּלִכְתְּחִלָּ׳ יִתְקַע בב׳ שׁוֹפָרוֹ׳ וב׳ חֲצוֹצְרוֹ׳ בְּאֶמְצַע וצ״ע׃ שָׁוֶה הַיּוֹבֵל לר״ה לַתְּקִיעָ׳ פרש״י בְּפִשּׁוּטִין וְנִרְאֶ׳ דהו״א דר״ל מִנְיָן הַתְּקִיעוֹ׳ כְּדְתֵּי׳ רַמְבַּ״ם לְאַפּוֹקֵי זֶה פרש״י בְּפִשּׁוּטִין וְטַעְמוֹ דְּאִם כפי׳ רַמְבַּ״ם הי״ל לִתְקִיעוֹת וְטַעְמוֹ דְּהָרַמְבַּ״ם דְּאִם כְּרַשִׁ״י הי״ל לְשׁוֹפָרוֹת וְעוֹד נרא׳ דפי׳ שָׁוֶה הַיּוֹבֵל לר״ה גַּם רַשִׁ״י מוֹדֶה דְּהָוֵי לְעִנְיַן תְּקִיעוֹת דְּהָא גָּמְרִינַן ג״ש אֶלָּא רַשִׁ״י בָּא לְחַדֵּשׁ דְּבְכָלַל דִּבְרֵי הַתַּנָּא אַתָּא לומ׳ דְּהָוֵי בְּפִשּׁוּטִין מִכֹּחַ הג״ש׃ כָּתַב עוֹד רַשִׁ״י ואע״ג דְּבִתְקִיעָתוֹ בַּיּוֹבֵל לֹא לַתְּפִלָּה כו׳ אַפֵּ״ה כדר״ה בָּעֵי לְמֵעֲבָדֵיהּ כו׳ מִזֶּה ניר׳ דְּבְיוֹבֵל אֵין שַׁיָּיךְ לִתְקוֹ׳ בְּפִשּׁוּט וּמַה שֶּׁתּוֹקְעִין בְּפָשׁוּט הוּא מִכֹּחַ הג״ש דאל״כ הָיוּ תּוֹקְעִים בְּכָפוּף וקש׳ דְּכֵיוָן דִּתְקִיעָ׳ דְּיוֹבֵל הָוֵי סִימָן לְשִׁילּוּחַ עֲבָדִי׳ אַדְּרַבָּה פָּשׁוּט עָדִיף שֶׁהוּא סִימָן לְיָדַיִם פְּשׁוּטוֹת לְשַׁלֵּחַ עֲבָדִים לֹא כָּפוּף שֶׁיְּהֵי׳ סִימָן שֶׁיְּהֵיוּ כְּפוּפִים י״ל דאה״נ דְּבְיוֹבֵל יֵשׁ טַעַם לִתְקוֹעַ בַּפְּשׁוּטִים מ״מ אֵין הַטְּעָמִי׳ שָׁוִים דטע׳ ר״ה לְחוּד וְטַעַם יוֹבֵל לְחוּד אָמְנָם השת׳ דְּתָנֵי שָׁוֶה הַיּוֹבֵל לר״ה לַתְּקִיעָה דְּתָלֵי תְּקִיעָה דְּיוֹבֵל בְּפָשׁוּט כִּתְקִיעָה דְּפָשׁוּט דר״ה הָיָה ס״ד דְּהָוֵי טַעְמָא דְּיוֹבֵל מִטַּעֲמָ׳ דר״ה לְאַפּוֹקֵי זֶה כָּתַב רַשִׁ״י דאע״ג דִּתְקִיעָ׳ דְּיוֹבֵל לָא הָוֵי אֶלָּא לְסִימָן שִׁילּוּחַ עֲבָדִים וא״כ לֹא הי״ל לְתָלוֹת דִּינָא דְּיוֹבֵל בדר״ה אַפֵּ״ה תְּלָא דִּינָא דְּיוֹבֵל לר״ה מִשּׁוּם דְּמִכֹּחַ ג״ש הוּא דְּסָבַר דְּיִתְקַע בַּיּוֹבֵל בְּפָשׁוּט כר״ה אע״ג דְּטַעַם ר״ה לְחוּד וְטַעַם יוֹבֵל לְחוּד וא״ת אַמַּאי יקש׳ אַמַּאי הַתַּנָּא תָּלֵי טַעְמָא דְּיוֹבֵל בר״ה מִכֹּחַ ג״ש ת״ל דְּבְיוֹבֵל אִיכָּא טַעְמָא לִתְקוֹעַ בְּפָשׁוּט דְּהָוֵי סי׳ לְשִׁילּוּחַ עֲבָדִים שֶׁהוּא סִימָן לְיָדַיִם פְּשׁוּטוֹת לַשֶּׁלְחָן וּלְהַשְׁמִיט מְכִירַת שָׂדוֹת י״ל דְּאִי מִשּׁוּם הַךְ׃ טַעְמָא הָיָה רָאוּי שנא׳ דְּיִתְקַע בֵּין בְּפָשׁוּטִין בֵּין בִּכְפוּפִין דְּפָשׁוּט מוֹרֶה ש״ע וְהַשְׁמָטַת מְכִירַת שָׂדוֹת וְכָפוּף מוֹרֶה דְּיֵשׁ שָׂדוֹת שֶׁאֵינָן נִשְׁמָטִין בּוֹ כְּגוֹן שֶׁלֹּא עָבְרוּ שְׁתֵּי שָׁנִים קוֹדֶם יוֹבֵל דְּאֵינָ׳ נִשְׁמָטִים אָמְנָם הַשְׁתָּא דקי״ל לְתַנָּא דְּיוֹבֵל הָוֵי דָּוְקָא פָּשׁוּט עכצ״ל דְּטַעְמָא מִכֹּחַ ג״ש וּלְהָכִי תָּנֵי שָׁוֶה הַיּוֹבֵל לר״ה לְאַשְׁמוֹעִי׳ דְּלֹא יִתְקַע בַּיּוֹבֵל אֶלָּא דָּוְקָא בְּפִשּׁוּטִין לסי׳ ש״ע שהו׳ סי׳ לְיָדַיִם פְּשׁוּטוֹת וְאֵין לְתַקֵּיעַ בִּכְפוּפִים ג״כ לְאוֹרוֹיֵי דְּיֵשׁ שָׂדוֹת שֶׁאֵינָם נִשְׁמָטִי׳ דהג״ש לְמִדָּה לָנוּ דְּאֵינוֹ אֶלָּא בְּפָשׁוּט וְהוּא סי׳ לש״ע וְהַשְׁתָּא נִיחָא מַאי דְּגָרִיס בגמ׳ בת״ק וּבְיוֹבֵל וביוה״ך כַּמָּה דְּפָשֵׁיט טְפֵי מְעַלֵּי דְּהִקְשָׁ׳

בְּחִדּוּשֵׁי הֲלָכוֹת דביוה"ך א"צ טַעַם כֵּיוָן דִּגְמַר ג"ש יוּבַל מר"ה וּלְפִי מ"ש נִיחָא דִּמְכַּח ג"ש יָצָא לָנוּ דְּאֵין תּוֹקְעִין בַּיּוֹבֵל אֶלָּא בְּפָשׁוּט וְטַעְמָ' הָוֵי כַּמָּה דְּפָשׁוּט טְפֵי מְעַלֵּי לְהוֹרוֹת סִימָן לש"ע: גמ' אר"ל מְצָוָה שֶׁל ר"ה ויה"ך בִּכְפוּפִין וְהִתְנָן כו' קַשׁ כִּי הֵיכִי דְּפָרִיךְ לְעִנְיַן ר"ה אַמַּאי לָא פָּרִיךְ נָמֵי דְּמַתְנִי' אָמַר בְּתַעֲנִיּוֹת בְּשֶׁל זְכָרִים כְּפוּפִים ור"ל אָמַר שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה בַּפְּשׁוּטִים י"ל דִּבְתַעֲנִית ליכ' קְפִידָא אוֹ כְּפוּפִי' אוֹ פְּשׁוּטִי' וְתַנָּא דְּמַתְנִי' דִּנְקַט בר"ה שֶׁל יָעֵל פָּשׁוּט אָמַר דִּבְתַעֲנִית בְּשֶׁל כְּפוּפִים ר"ל אַף בִּכְפוּפֵי' ור"ל דִּנְקַט בר"ה בִּכְפוּפִים אמ' שֶׁל כֹּל הַשָּׁנָה בַּפְּשׁוּטִים ר"ל אַף בַּפְּשׁוּטִים כְּלָלָא דְּמִלְתָא דִּבְתַעֲנִיּוֹת לֵיכָּא קְפִידָא יהי' מַה שֶּׁיִּהְיֶה וְכֵן נרא' מֵהָרַמְבַּ"ם פ"א דְּתַעֲנִיּוֹ' דְּכָתַב דִּבְתַעֲנִיּוֹת תּוֹקְעִים בַּמִּקְדָּשׁ בַּשּׁוֹפָ' וַחֲצוֹצְרוֹת וְלֹא פי' דְּהַשּׁוֹפָר יִהְיֶה פָּשׁוּט אע"ג דְּהוּא פּוֹסֵק כר"ל פ"א דר"ה דְּמִצְוָ' שֶׁל ר"ה וְיוֹבֵל בִּכְפוּפֵי' אַפֵּ"ה לְעִנְיַן תַּעֲנִית לֹא הִקְפִּיד לְהָבִי' דִּבְרֵי ר"ל כְּפְשׁוּטֵי' וְטַעְמוֹ כְּדִכְתִיב: אַךְ קש' אַמַּאי בַּגְּמָרָ' לָא פָּרִיךְ אֶלָּא מָתָ"ק הו"ל לְמִפְרַךְ דר"ל לָא אָתֵי לָא כת"ק וְלָא כר"י כת"ק לָא אָתֵי כִּדְפָרִיךְ בגמ' וכר"י לָא אָתֵי דר"י מְחַלֵּק בֵּין ר"ה לְיוֹבֵל ור"ל מְשַׁוֶּה אוֹתָם וְתוּ קָשֶׁה בְּמַאי דְּמַשַּׁנֵּי דר"ל אָמַר כְּהַאי תַּנָּא כו' אַמַּאי הֲוְצְרַךְ לְהָבִיא הַבָּרַיְיתָא יֹאמַר ר"ל כר"י דְּמַתְנִי' ס"ל דְּאָמַר בר"ה תּוֹקְעִים בְּשֶׁל זְכָרִים וְיֵרָאֶה דְּהַמַּקְשָׁן לֹא הִקְשָׁה דר"ל אָתֵי דְּלָא כְּמַאן מְשׁוּם דְּהַתֵּי' הוּא בָּרוּר דר"ל כר"י דְּמַתְנִי' אָתֵי דר"ה בְּשֶׁל זְכָרִים דְּמִסְתָּמָ' הֵם כְּפוּפִים וס"ל כר"י בחד' וכת"ק בַּחֲדָא דְּשָׁוֶה הַיּוֹבֵל לר"ה אַךְ עִיקַּר קֻוּשְׁיַת הַמַּקְשָׁן הֵיא אַמַּאי שְׁבִיק ר"ל סְתָם מַתְנִי' וּפָסַק כר"י וַהֲלֹא הִלְכְתָא כְּסָתָם מִשְׁנָה וּמְשַׁנֵּי הוּא דְּאָמַר כִּי הַאי תַּנָּא דְּתַנְיָא רי"א בר"ה הָיוּ תּוֹקְעִים בְּשֶׁל זְכָרִים כְּפוּפִים וּמְדָקָתָנֵי הָיוּ תּוֹקְעִי' מַשְׁמַע דְּהוּא מֵעִיד עַל מַעֲשֶׂה דְּכָךְ הָיוּ עוֹשִׂים וּבְכָל דּוּכְתֵי קי"ל הִלְכְתָא כְּמַעֲשֶׂה רַב לָכֵן פָּסַק ר"ל כר"י לְעִנְיַן ר"ה וְלֹא פָּסַק בַּיּוֹבֵל כר"י מְשׁוּם דְּעֵדוּת ר"י הוּא לְעִנְיַ ר"ה אֲבָל לְעִנְיַן יוֹבֵל לָאו עֵדוּת הוּא דְּהוּא לֹא הָיָה בְּזְמַן שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג אֶלָּא אִמָּא דְּנַפְשֵׁיהּ הֵיא מְשׁוּם דְּלָא גְּמַר ג"ש יוֹבֵל מר"ה וּבְהָא לָא כר"י אֶלָּא כת"ק דְּגָמַר ג"ש יוֹבֵל מר"ה וּלְפִיכָךְ פָּסַק ר"ל מִצְוָה שֶׁל ר"ה כו': וְלַיְמָא הִלְכְתָא כר"י כו' קָשֶׁה מַאי פָּרִיךְ וַהֲלֹא התי' בָּרוּר וּדְקָאָרֵי לַהּ מַאי קָאָרֵי לַהּ וי"ל דה"פ לַיְמָא הִלְכְתָ' כר"י בר"ה וּמְשַׁנֵּי אִי אָמַר הָכִי הו"א אֲפִילּוּ שֶׁל יוֹבֵל כר"י ס"ל וּנְקַט ר"י ר"ה מְשׁוּם דְּהָאִידָנָ' לָא נְהִיג יוֹבֵל אֶלָּא ר"ה וְהִלְכְתָא לִמְשִׁיחָ' לָא קָאָמַר קמ"ל דְּבִיוֹבֵל לָא ס"ל כר"י מְשׁוּם דְּגָמַר יוֹבֵל מר"ה אַךְ קש' אַמַּאי לָא מְשַׁנֵּי דְּאִי הו"א הִלְכְתָא כר"י הו"א דְּתַרְוַיְיהוּ בָּעֵי נַן זְכָרִים וּכְפוּפִים דְּהַיְינוּ אַיִל וְכָפוּף ור"ל לָא קָפֵיד אֶלָּא אַכְּפוּפִים וַאֲפִי' כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ אוֹ עִזִּים מַכְשִׁיר דה"ק מִצְוָה בִּכְפוּפִים וְלָא נְקַט זְכָרִים דְּהַיְינוּ אַיָּלִים י"ל דְּהַמַּקְשָׁן הָיָה סָבוּר דִּכְפוּפִים דר"ל כַּוָּנָתוֹ שֶׁל אַיִל וְכָפוּף דְּסָתָם אַיִל הוּא כָּפוּף וא"כ לֵימָא הִלְכְתָא כר"י דְּבָעֵי אַיִל וְכָפוּף וּמְשַׁנֵּי אִי הו"א הָכִי הו"א אֲפִילּוּ שֶׁל יוֹבֵל ס"ל כה"י וקש' מַאי אפי' ונר' דה"ק אִי אָמַר הִלְכְתָ' כר"י הָיינוּ טוֹעִים בְּתָרְתֵי לָא מִיבְּעֵי דְּהַיְינוּ טוֹעִים דבר"ה קָפֵיד אַאַיִל וְכָפוּף וּלְפִי הָאֱמֶת לָא קְפִיד ר"ל אַאַיִל אֶלָּא אַכָּפוּף אֶלָּא גַּם בַּיּוֹבֵל הָיינוּ טוֹעִים דכר"י ס"ל קמ"ל תַּרְתֵּי חֲדָא דר"ל לָא קָפֵיד אֶלָּא אַכָּפוּף וְשֵׁנִית דר"ה וְיוֹבֵל שָׁוִים וְזֶה דַּעַת הַטּוּר סי' תקפ"ו שֶׁכָּתַב וְז"ל וּלְכַתְּחִלָּ' בָּעֵי שֶׁיִּהְיֶה כָּפוּף וַאֲפִי' בְּשֶׁל עזי' ומ"מ מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר לְחַזֵּר אַחַר שֶׁל אַיִל עכ"ל אַלְמָא דִּלְכַתְּחִלָּה יִתְקַע בְּכָפוּף וַאֲפִילּוּ בְּשֶׁל עזי' וְזֶהוּ כר"ל דְּלָא נְקַט אֶלָּא מִצְוָה בִּכְפוּפִים: תּוֹסָפוֹת שֶׁל יָעֵל פָּשׁוּט פי' בַּקּוּנְ' קֵרָה כו' וק' אַמַּאי לָא סַגִּי לְהוּ בִּרְאִיַּית הָרִים הַגְּבוֹהִים לְיעֵלִים י"ל דְּאִי מֵהַהִיא לְחוּד הו"א הָרִים הַגְּבוֹהִים לְיעֵלִים הַיְינוּ כַּשְּׁבוּת נְקֵבוֹת וּנְקַט נְקֵבוֹת וְלֹא זְכָרִים מְשׁוּם דִּכְשָׁבִים זְכָרִים אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲלוֹת לְקָרִים גְּבוֹהִים מֵחֲמַת כֹּוֶבֶד הָאַלְיָה כמ"ש הַפּוֹסְקִים לְעִנְיַן נִיקּוּר דְּעִזִּים וְכִשְׁבוּת נְקֵבוֹת אֵין לָהֶם אַלְיָה וְעוֹלִים לְהָרִים וְאִילָנוֹת וע"י

כֵּן מִתְדַּבֵּק הַחֵלֶב בַּמָּתְנַיִם וְצָרִיךְ לְנַקְּרוֹ משא"כ בִּזְכָרִים דְּיֵשׁ לָהֶם אֱלוֹהַּ לָכֵן הוֹכִיחוּ הַתּוֹסָ' מִקְּרָא דְּאַקּוֹ.

וּבְעָרוּךְ בְּעֵרֶךְ יָעֵל רָאִיתִי דִּמְסַיֵּים דמש"ה בִּיחֶזְקֵאל כ"ז קְרָנוֹת שֵׁן וְהָוְבְנֵי' דְּתַרְגּוּמוֹ קְרָנִין דִּיעֵלִין שֵׁן דְּפִילִין וְטוּשִׁין וְהִנֵּה הַמְעַיְּין בפ' יְרֵאָה דְּהוּא מְקוֹנֵן עַל צוֹר דְּהָיָה בָּא לָהּ סְחוֹרוֹת מֵאֶרֶץ מֶרְחַקִּים וּבְכָלָל אוֹמֵר דִּבְנֵי דָּדָן הָיוּ מְבִיאִים לָהּ קְרָנוֹת דְּהַיְינוּ קַרְנַיִם דִּיעֵלִים וּבִשְׁלָמָא אִי אָמְרַתְּ כפרש"י דְּהוּא חַיָּה נִיחָא דְּהָיוּ מְבִיאִים קַרְנַיִם דִּיעֵלִים מְדָדָן אֶלָּא לְפֵירוּשׁ הָעָרוּךְ קַשְׁיָא דִּכְשֶׁבּוֹ' שְׁכִיחִי בְּכָל דָּוְכְתָּא הֵיאַךְ הָעָרוּךְ מֵבִיא רְאָיָה לְסִתּוֹר תּוּ קָשֶׁה לְפִי הָעָרוּךְ ממ"ש הָרֹא"שׁ בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' דְּטַעְמַיְהּ דר"י דבר"ה בְּשֶׁל זְכָרִים וּבַיּוֹבְלוֹת בְּשֶׁל יְעֵלִים דְּתָקוּן מָצוּי לְמָצוּי וְאֶת שֶׁאֵינוֹ מָצוּי לְאֵינוֹ מָצוּי וְאִי שֶׁל יָעֵל כִּשְׁבָּה הֲרֵי דָּבָר מָצוּי הוּא וי"ל דִּנְהִי דִּכְשֶׁבוּת נְקֵבוֹת מְצוּיוֹת בְּכָל מָקוֹם מ"מ כַּשְּׁבוּת נְקֵבוֹת הַמְּצוּיוֹת בֵּינֵינוּ עֵינֵינוּ רוֹאוֹת שֶׁאֵין לָהֶם קַרְנַיִם וְאַף אוֹתָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם קַרְנַיִם הֵם קְטַנִּים וְלָא חָזוּ לְשׁוֹפָר וּבָזֶה נִסְתַּלְּקוּ כָּל הַקּוֹשְׁיָ' מֵעַל פיר' הָעָרוּךְ דְּכֵיוָן דְּקֶרֶן כְּשֵׁבוֹת נְקֵבוֹת לָא שְׁכִיחֵי הָיוּ מְבִיאִים אוֹתָם לָצוֹר מְדָדָן דְּהוּא דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מָצוּי בַּעֲיָירוֹת א"י וּלְכָךְ נָמֵי אָמְרוּ דְּתַקּוּן שֶׁל יְעֵלִים דְּאֵינוֹ מָצוּי לַיּוֹבֵל ומ"מ ק"ל עַל הָרֹא"שׁ אַמַּאי הֶוְצְרַךְ לְהָבִיא טַעַם זֶה שֶׁל הַתּוֹסָפֶת דְּתָקוּן מָצוּי לְמָצוּי וְאֵין לוֹמַר דְּהֵבִיאוּ לְהַכְרִיעַ כפרש"י דְּיָעֵל חַיָּה כְּמוֹ שֶׁחָשַׁב התי"ט לְהַכְרִיעַ מֵהָכָא כפרש"י דְּזוֹ אינ' הַכְרָעָה כְּדִכְתִיב וְתוּ דְּהָרֹא"שׁ לֹא הבי' פרש"י וְהֶעָרוּךְ וְיָרָאֶ' לִי דְּטַעְמוֹ דְּהָרֹא"שׁ הוּא כְּעֵין הַצָּעָה לְמַאי דְּבָעֵי לְמֵימַר לְקַמָּן דְּיֵשׁ ב' פ' בַּסָּוּגְיָ' די"מ דִּפְלוּגְתָּא דת"ק ור"י ש לְעַכֵּב וי"מ לְמִצְוָה מִדְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא וע"כ הֵבִיא טַעַם הַתּוֹסָ' דְּאוֹמֵר תְּקוּן מָצוּי לְשֶׁאֵינוֹ מָצוּי וכו' לְגַלּוֹת דִּפְלוּגְתָּ' זוֹ אֵינָהּ לְעַכֵּב מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא לְמִצְוָ' מִתַּקָּנַת חֲכָמִים בְּעָלְמָא וְהָרְאָיָה דְּאָמְרוּ בְּתוֹסֶפֶת תְּקוּן מָצוּי כו': עוֹד בְּתוֹסָ' וּכְפֵי' הקו' נרא' כו' וק' דְּמַה הִיא כַּוָּנָתָם לְהָבִיא טַעַם הַגְּמָרָא בְּעִנְיַן הַכְרָעָה פרש"י וְתוּ מַה זֶּה שֶׁאָמְרוּ כִּדְמַשְׁמַ' וַהֲלֹא בְּהֶדְיָא אִתְּמַר בַּגְּמָרָא א מִשּׁוּם דְּהֵם הִכְרִיעוּ כפרש"י וּמִתּוֹךְ שֶׁטָּרְחוּ לְהָבֵ' רְאָיוֹת לְהַכְרִיעַ כפרש"י יֵשׁ בְּמַשְׁמָע דלפרש"י לת"ק אֵינוֹ יוֹצֵא בְּשֶׁל כִּשְׁבָּה נְקֵבָה אַף דַּהֲוָה פָּשׁוּט וְכֵן לפי' הָעָרוּךְ לת"ק אֵינוֹ יוֹצֵא בְּשֶׁל יָעֵל חַיָּה לכ"א דז"א דְּכֵיוָן דְּטַעֲמָ' הָוֵי דְּמִצְוָה בְּשֶׁל יָכֹל מִשּׁוּם דְּכַמָּה דִּפְשִׁיט טְפֵי עָדִיף א"כ כָּל הַפְּסוּטִים שָׁוִים וְלֹא הָיְתָה כַּוָּנָתָם אֶלָּא לְאַסְבּוֹרֵי פי' יָעֵל לְפִי הָאֱמֶת אַף דְּלָא נפק' לי מִידִי לְעִנְיַן דינ' וְעוֹד יֵרֶאֶה דְּאֶפְשָׁר דְּקֶרֶן יָעֵל חַיָּה הִיא רָגִיל לִהְיוֹת יוֹתֵר פָּשׁוּט מִכְּשֶׁבֶּה נְקֵבָה וְהֶוְקֵשָׁה לְתוֹסָ' נְהוּ דכפרש"י נִרְאֶה עִיקַּר דְּיָעֵל חַיָּה אַף אַכַּתִּי קָשֶׁה אַמַּאי לָא נְקֵט הַתַּנָּא קֶרֶן כִּשְׁבָּה נְקֵבָה דְּהוּא פָּשׁוּט וּמָצוּי יוֹתֵר מִיַּעַל חַיָּה לכ"א וּמִצְוָה בְּשֶׁל יָעֵל וכו' וְכֵיוָן דְּקֶרֶן יָעֵל חַיָּה הוּא יוֹתֵר פָּשׁוּט מִקֶּרֶן כִּשְׁבָּה נְקֵט הַתַּנָּא שֶׁל יָעֵל דְּהַיְינוּ חַיָּה דְּכָל כַּמָּה דִּפְשִׁיט טְפֵי עָדִיף: עוֹד כָּתְבוּ בְּאֶמְצַע הַדִּיבּוּר וְעוֹד מַשְׁמַע כו' וְצָרִיךְ פיר' לְפֵירוּשָׁם דְּמַאי דְּוַחְקַיְיהוּ אִם נִפָּרֵשׁ דְּהָוֵי חֲדָא פְּלוּגְתָּ' י"ל דְּאִי הָוֵי חֲדָא פְּלוּגְתָּא הול"ל וַאֲחֵרִים אוֹמְרִים שׁוֹפָר שֶׁל שֶׁל יָעֵל פָּשׁוּט כְּדִכְתַב הָרָ"ן יע"ש וְעַיֵּן בָּרֹא"שׁ בְּחִדּוּשָׁיו עַל הַסְּמָ"ג ומ"ש הַתּוֹסָ' וּמִיהוּ ק' כו' עַיֵּן בְּהָרֹא"שׁ והרא"ם הֵבִיא דִּבְרֵיהֶ' בב"י סִימָן תקפ"ו וְהַמְעַיֵּן יֵרֶאֶה דְּמִתּוֹךְ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הַלָּלוּ עָמְדוּ בְּסוֹד דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם פ"א דה' שׁוֹפָר דְּשׁוֹפָר שֶׁתּוֹקְעִים בּוֹ בֵּין בר"ה בֵּין בַּיּוֹבֵל הוּא קֶרֶן הַכְּשָׁבִים הַכָּפוּף וְכָל הַשּׁוֹפָרוֹת פְּסוּלִין חוּץ מִקֶּרֶן הַכֶּבֶשׁ וְדַעַת מָרָן בב"י דְּהָרַמְבַּ"ם לְעִיכּוּבָא בָּעֵי תַּרְתֵּי קֶרֶן כְּבָשִׁים וְכָפוּף יע"ש.

ולעד"ן דְּהָרַמְבַּ"ם בָּעֵי אַיִל לְעִיכּוּבָא וְכָפוּף לַמְּצָוָה וְטַעְמוֹ דְּהָא ר"י דְּמַתְנִי' אוֹמֵר בר"ה תּוֹקְעִים בְּשֶׁל זַכְּכִים וְלֹא נְקֵט כְּפוּפִים וּסְבִירָא לֵיהּ דִּפְלוּגְתָּא הָוֵי לְעִיכּוּבָא וְהִלְכְתָ' כר"י כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה מִדִּבְרֵי ר' אַבָּהוּ דְּאָמַר פ"ק דר"ה לָמָּה תּוֹקְעִים בְּשֶׁל אַיִל אָמַר הב"ה כו' וּמִדְּאָמַר ר' אֲבָהוּ אָמַר הב"ה מַשְׁמַע דְּהָוֵי עִיכּוּבָא שֶׁל אַיִל כְּמִן אָמַר הקב"ה הָבִיאוּ לְפָנַי עוֹמֶר בַּפֶּסַח וּמִדְּלָא נְקֵט ר' אַבָּהוּ כָּפוּף

מַשְׁמַע דְּכָפוּף לָא הָוֵי לְעִיכּוּבָא וס"ל דְּהֵיא הִיא סְבָרַת ר' דְּמַתְנִי' דְּהִזְכִּיר זְכָרִים דְּהַיְינוּ אֲלִים וְלֹא הִזְכִּיר כְּפוּפִים וּכְפוּפִים בָּעֵי לְמִצְוָה לְכַתְּחִלָּה כְּמוֹ שאז"ל מִצְוָה שֶׁל ר"ה וְיוֹבֵל בִּכְפוּפִים וּמְדָקָאָמַר מִצְוָה מַשְׁמַע דְּכָפוּף הָוֵי מִצְוָה וְלֹא לְעִיכּוּבָא דְּכַמָּה דְּכָיֵיף כו' וְיוֹבֵל מְשׁוּם דְּגָמַר גְּזֵירָה שָׁוָה מר"ה כַּנַ"ל וְעַיֵּין פ' לוּלָב הַגָּזוּל דַּף ל"ד הָנֵי ג' אִשְׁתַּנִּי שְׁמַיְיהוּ שׁוֹפָר חֲצוֹצְרוֹת ופרש"י חֲצוֹצְרוֹת פָּשׁוּט וְאֵינָהּ שֶׁל אַיִל וְדוֹק: דַּף כ"ז ע"א וּפִיו מְצֻפֶּה זָהָב וְהָתַנְיָא צִיפָּהוּ זָהָב כו' אִיכָּא לְמֵימַר דְּמַאי א א פָּרִיךְ וַהֲלֹא הַתֵּירוּץ הוּא בָּרוּר וּדְקָאָרֵי לַהּ מַאי קָאָרֵי לַהּ וְתוּ קָשֶׁה בַּאֲרִיכוּת לָשׁוֹן אַבַּיֵי דְּמַתְנִי תְּנַן מַתְנִיתַן שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הַנָּחַת פֶּה תְּנַן דְּלָא הול"ל אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי מַתְנִי' שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הַנָּחַת פֶּה כו' וי"ל דְּכְבָר נוֹדַע דְּיֵשׁ־פֵּירוּשִׁים רַבִּים בְּהַהִּ בָּרַיְיתָא מַה נִּקְרָא מָקוֹם הַנָּחַת פֶּה וּמַה נִּקְרָא שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הנ"פ עַיֵּין בב"י סי' תקפ"ו וא' מִן הַפֵּירוּשִׁים הוּא מ"ש הָרֹא"שׁ דְּעוֹבִי הַשּׁוֹפָר שְׁמֵנִי' עָלָיו הַפֶּה נִקְרָא מקו' הנ"פ וְשֶׁלֹּא בְּמָקוֹ' הנ"פ הַיְינוּ מְבַחוּץ סָמוּךְ להנ"פ וְזֶה הפי' הַוָּה ס"ל לַמַּקְשָׁן בַּבָּרַיְיתָא וּלְכָךְ פָּרִיךְ מִבָּרַיְיתָא אַמַּתְנִי' דְּקָתָנֵי וּפִיו מְצֻפֶּה זָהָב דס"ל דְּאֵינוֹ נִקְרָא פִּי הַשּׁוֹפָר אֶלָּא בְּמָקוֹם הַנָּחַת פֶּה מַמָּשׁ דַּהַוָּה ס"ל דוח' גָּדוֹל לְאוֹקוֹמֵי וּפִיו מְצֻפֶּה זָהָב דְּהַיְינוּ מְבַחוּץ סָמוּךְ לְהַנָּחַת פֶּה ותי' אַבַּיֵי כִּי תְּנַן מָתְנִיתָן כו' כְּלוֹמַ' דְּשֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הַנָּחַת פֶּה מְבַחוּץ סָמוּךְ לְהַנָּחַת פֶּה קָרוּי נָמֵי פִּי הַשּׁוֹפָ' מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּפִי הַשּׁוֹפָר טָמוּן וּמְכֻוָּסֶה בְּפִי הַתּוֹקֵעַ מַה שֶּׁהוּא נִגְלֶה סָמוּךְ לְהַנָּחַת פֶּה קָרוּי פִּי הַשּׁוֹפָר.

א"כ י"ל דְּאַבַּיֵי חִיְּדֵשׁ לוֹ פֵּירוּשׁ הָרָ"ן דְּבִמְקוֹם הַנָּחַת פֶּה הוּא עִוְּבִי הַשּׁוֹפָר לְצַד פְּנִימִי וְהַצַּד הַחִיצוֹן מִן הָעִוְּבִי עַצְמוֹ קָרוּי שֶׁלֹּא בְּמְקוֹם הַנָּחַת פֶּה וּלְפִ' זֶה אָתֵי שַׁפִּיר לִישָׁנָא דְּמַתְנִיתַן וּפִיו מְצֻפֶּ' זָהָב דְּהָוֵי מַמָּשׁ פִּי הַשּׁוֹפָ' וְהַמַּקְשָׁן סְבִירָ' לֵיהּ כְּפִיר' הָרֹא"שׁ דַ"ל וְאַבַּיֵי חִיְּדֵשׁ לוֹ פי' הָרָ"ן וְדוּק: פִּיסְקָא וב' חֲצוֹצְרוֹת תְּרֵי קָלֵי מִי מְשְׁתַּמְעִי וְהָתַנְיָ' כו' לְכָךְ מַאֲרִיךְ בַּשּׁוֹפָ' כו' פרש"י לְכָךְ מַאֲרִיךְ בַּשּׁוֹפָ' תיר' הו' דְּכַוְּנָתוֹ לְאַשְׁמוֹעִי' דְּלָא תימ' דְּזוֹ הִיא כַּוָּנַת הַמִּשְׁנָ' מְמֻוְסָכָל א' דַּהֲבָנַת הַמִּשְׁנָ' הִיא דטע' אֲרִיכוּת הַשּׁוֹפָר הוּא לֵידַע שֶׁמִּצְוַת הַיּוֹם בּוֹ כִּדְמַסְקִי' וְזוֹ הוּא דַּעַת הַמַּקְשָׁן בפי' הַמִּשְׁנָ' לְכָךְ פָּרִיךְ אֶלָּא דְּהַתָּרְצָן הוֹלִיד פי' חָדָשׁ בְּמַתְנִיתַן דִּלְכָךְ מַאֲרִיךְ בַּשּׁוֹפָר כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא י"ח שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר א"נ י"ל דְּרַשִּׁ"י הִרְגִּישׁ דִּלְפִי מוּסָכָל א' דְּטַעַם הָאֲרִיכוּת הוּא לֵידַע שֶׁמִּצְוַת הַיּוֹם בְּשׁוֹפָר וְהוּא פי' הַמַּסְקָנָא א"צ שֶׁיַּאֲרִיךְ בַּשּׁוֹפָר אַחַר שֶׁפָּסַק קוֹל חֲצוֹצְרוֹת שִׁיעוּר תְּקִיעַת שׁוֹפָר אֶלָּא כָּל דְּהוּ בְּעָלְמָא לֵידַע שֶׁמִּצְוַת הַיּוֹם בְּשׁוֹפָר וְזֶהוּ כַּוָּנַת רַשִּׁ"י במ"ש בפי' הַמִּשְׁנָה וְז"ל שׁוֹפָר מַאֲרִיךְ לְאַחַר שֶׁחֲצוֹצְרוֹת פּוֹסְקִים תְּקִיעָתָם נִשְׁמָע קוֹל הַשּׁוֹפָר כלו' תְּקִיעָה כָּל דְּהוּ וְלָא שִׁיעוּר תְּקִיעָה אָמְנָם לְמַאי דס"ד דִּתְרֵי קָלֵי לָא מִשְׁתַּמְעִי וּכְדֵי שֶׁיָּצָא י"ח קוֹל שׁוֹפָר לְבַד מַאֲרִיךְ בַּשּׁוֹפָר אִם הָאֲרִיכוּת הוּא כָּל דְּהוּא אַבַּתִּי לֹא יָצָא י"ח וא"כ לֹא תָּרִיץ כְּלוּם אֶלָּא וַדַּאי עכ"ל דְּמֻחְדָּשׁ הַתָּרְצָן ג"כ דְּמַאֲרִיךְ שִׁיעוּר תְּקִיעָה אַחַר שֶׁפָּסַק קוֹל חֲצוֹצְרוֹ' וְלָזֶה כִּיְּוֵן רַשִּׁ"י במ"ש תיב' הוּא כלו' מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְפָרֵשׁ עַתָּה דְּמַאֲרִיךְ שִׁיעוּר תְּקִיעָ' הוּא לְפִי תֵּירֵץ זֶה אֲבָל לְפִי הס"ד וּמַסְקָנַת הַגְּמָרָ' דִּתְרֵי קָלֵי מִשְׁתַּמְעִי וְטַעַם אֲרִיכוּת הַשּׁוֹפָר הוּא לֵידַע שֶׁמִּצְוַת הַיּוֹם בְּשׁוֹפָר א"צ שֶׁיַּאֲרִיךְ בַּשּׁוֹפָר שִׁיעוּר תְּקִיעָה אֶלָּא כָּל דְּהוּ.

א"נ י"ל דְּרַשִּׁ"י ק"ל דִּנְהִי דְּתָרֵיץ לְעִנְיַן שׁוֹפָר אָמְנָם כֵּיוָן דְּבַמִּקְדָּשׁ צָרִיךְ לִשְׁמוֹעַ קוֹל חֲצוֹצְרוֹת וְשׁוֹפָר הֵיכִי נָפֵיק וַהֲלֹא תְּרֵי קָלֵי לָא מִשְׁתַּמְעִי וְלָזֶה י"ל דִּלְעִנְיַן חֲצוֹצְרוֹ' ל"ק דְּכֵן צִוָּה הַכָּתוּב' באו' בַּחֲצֹוְצְרוֹ' וְקוֹל שופ' הָרִיעוּ וכו' שֶׁיִּהְיוּ הַקּוֹלוֹת מְעוֹרָבִי' בַּמִּקְדָּשׁ אָמְנָם לַצִּיווּי הַכָּתוּב דְּצִיְּוָה דְּיִתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָר דְּמַשְׁמַע שׁוֹפָר לְחוּד בְּלִי תַּעֲרוֹבוֹת קוֹל אַחֵר נָפֵיק בְּמַה שֶׁמַּאֲרִיךְ בַּשּׁוֹפָר שִׁיעוּר תְּקִיעָה אַחַר שֶׁפָּסַק קוֹל חֲצוֹצְרוֹת וְלָזֶה כִּיְּוֵן רַשִּׁ"י באו' תֵּירוּצָא הוּא ר"ל אע"ג דְּיִקְשֶׁ' לְךָ דְּאֵינוֹ תֵּירוּץ יָפֶה דְּאַבַּתִּי קש' מֵחֲצוֹצְרוֹת דוק וְתִשְׁכַּח דְּהוּא תֵּירוּץ ול"ק מִידִי דְּאַעִיקָּרָ' דְּדִינָ'

מֵחֲצוֹצְרוֹת לָא הֲוָה ק"ל אֶלָּא אַשּׁוּפּ' וּלְעִנְיַן הַשּׁוֹפָר דְּהַקְשֵׁ' הוּא הַתֵּירוּץ וְדוּק: לְמֵימְרָא דְּשָׁמַע סוֹף תְּקִיעָ' בְּלֹא תְּחִלַּת תְּקִיעָה פרש"י וּמְמֵילָא וכו' דְּמַה לִּי סוֹף בְּלֹא תְּחִלָּה וכו' לִכְאוֹרָה מַשְׁמַע מֵרַשׁ"י דְּמִשּׁוּם דְּבָעֵי לְאוֹתוֹבֵי אַתַּרְוַיְיהוּ דָּיֵיק הַךְ דִּיּוּקָא ר"ל דְּאִם הָיָה רוֹצֶה הַמַּקְשָׁן לְהַקְשׁוֹת אַחֲדָא לְחוּד הֲוָה פָּרֵיךְ בְּלִי הַךְ דִּיּוּקָ' וְזֶה תֵּימָא דאת"ל דְּשָׁמַע סוֹף תְּקִיעָה בְּלֹא תְּחִלַּת תְּקִיעָה יָצָא אֲבָל תְּחִלָּתָהּ בְּלֹא סוֹפ' לֹא יָצָא לָא מָצֵי פָּרֵיךְ דְּתְסַלֵּק לֵיהּ בָּתַרְתִּי דעכצ"ל דְּאֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא א' מִשּׁוּם דְּתְחִלָּ' תְּקִיעָה בְּלֹא סוֹפָהּ לֹא יָצָא וּלְפִי' אֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא א' לְסוֹף סי' תשר"ת דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְיַקֵּח סוֹף הַתְּקִיעָה לתש"ת מִשּׁוּם דְּנִמְצָא דְּסוֹף תשר"ת הי"ל תְּחִלָּה בְּלִי סוֹף וא"כ הַמַּקְשֶׁה הֲוָכְרַח לוֹ לַעֲשׂוֹת הַךְ דִּיּוּקָא דאל"כ לָא הֲוָה פָּרֵיךְ מִידִי וכ"ת מנ"ל לַעֲשׂוֹת הַךְ דִּיּוּקָא דְּדָיֵיק וּמְמֵילָא וכו' יֹאמַר דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דִּתְחִלַּת תְּקִיעָ' בְּלֹא סוֹף לָא מְהַנֵּי וּבְכֵן ל"ק מִידִי י"ל דְּאֵין טע' לְחַלֵּק דְּמַה לִּי סוֹף בְּלֹא תְּחִלָּה וּמַה לִּי תְּחִלָּה בְּלֹא סוֹף כדפרש"י וְעוֹד נָמֵי יֵשׁ לְהוֹכִיחַ כֵּן מַמַּתְנִי' דִּתְחִלַּת הַתְּקִיעָה דְּתוֹקֵעַ עִם חֲצוֹצְרוֹת יָצָא י"ח מש"ה בַּחֲצוֹצְרוֹ' וְקוֹל שופ' הָרִיעוּ וכו' וּמִמַּה שֶּׁמַּאֲרִיךְ בַּשּׁוֹפָר אַחַר שֶׁפָּסַק קוֹל חֲצוֹצְרוֹ' יוֹצֵא י"ח מש"ה יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם דְּיִתְקְעוּ בְּשׁוֹפָר נִמְצָא דְּשָׁמְעִ' מִמַּתְנִי' דְּסוֹף בְּלֹא תְּחִלָּה מְהַנֵּי וּמְמֵילָא שָׁמְעִ' דִּתְחִלָּה בְּלֹא סוֹף מְהַנֵּי וּלְכָךְ פָּרֵיךְ מֵהֵיא דִּתְקַע וכו' דִּתְסַלֵּק לֵיהּ בָּתַרְתִּי וּמְשַׁנֵּי פַּסּוֹקֵי תְּקִיעָתָא מֵהֲדֵדֵי לָא פָּסְקִ' כְּלוּם דְּשָׁם צָרִיךְ הַתְּקִיעָ'.

לב' לס"ס תשר"ת וְלִתְחִלַּת סי' תש"ת וּמִנְיַן הַתְּקִיעוֹת הוּא מֵהַכָּתוּב דְּבָעֵי' שֶׁל ג' ג' וּלְכָךְ לָא פָּסְקִ' הַתְּקִיעָה לב' דְּמִנְיַן הַקּוֹלוֹת מְעַכֵּב אֲבָל בְּנִדּוֹן דְּמַתְנִי' אע"ג דִּתְחִילַּת הַתְּקִיעָה שהי' בְּצֵירוּף הַחֲצוֹצְרוֹת הי' תְּחִלָּה בְּלֹא סוֹף וּמַה שֶּׁמַּאֲרִיךְ בַּשּׁוֹפָר אַחַר שֶׁפָּסַק קוֹל חֲצוֹצְרוֹת הוּא סוֹף בְּלֹא תְּחִלָּה בכה"ג לֹא אִיכְפַּת לָן לְמִפְסַק הַתְּקִיעָה לב' כַּנַ"ל לְפָרֵשׁ הַשְּׁמוּעָ' וְאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּבְרֵי רַשׁ"י עפ"י מ"ש וְדוּק: ת"ש תָּקַע בְּאֶחָד וכו' איכ' לְמֵימַר לפי' הַמְפָרְשִׁי' דְּאֵינוֹ עוֹלֶה לוֹ כְּלָל אֲפִילּוּ לְאַחֲרוֹנ' שֶׁל תשר"ת וְאֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא א' ר"ל הא' שֶׁל תשר"ת כמ"ש הָרֹא"שׁ פ' בָּתְרָא מַאי פָּרֵיךְ תְּסַלֵּק לֵיהּ בָּתַרְתִּי וַהֲלֹא שְׁנַיָּ' ההי' דַּאֲפִי' לחד' אֵינָהּ עול' לוֹ מִשּׁוּם דְּנִתְעָרֵב בְּאוֹתָ' תְּקִיעָה ב' כַּוָּנוֹת דְּכֵיוָן שֶׁתַּעֲלֶה לוֹ לְסוֹף מַלְכָיו' וּלְתַחֵל' זִכְרוֹנוֹת וְזֶה א"א דְּמַלְכָיוֹת לְחוּד וְזִכְרוֹנוֹת לְחוּד וְהִלְכָךְ אפי' לחד' אֵינָהּ עול' לוֹ משא"כ הָכָא בְּמַתְנִי' דְּאֵין כָּאן עֵירוּב כַּוָּנוֹת וּלְכָךְ מְהַנֵּי סוֹף בְּלֹא תְּחִלָּה י"ל דְּהַמַּקְשֶׁה הָיָה סָבוּר דמ"ש שֶׁאֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא א' ר"ל דְּעוֹלָה לוֹ לס"ס תשר"ת דְּמַלְכָיוֹת וּלְכָךְ פָּרֵיךְ דְּיַעֲלֶה נָמֵי לְתְחִלַּת תש"ת דְּזִכְרוֹנוֹת וְהַתָּרְצָן כְּשֶׁתֵּירֵץ לוֹ פַּסּוֹקֵי תְּקִיעָתָ' מֵהֲדֵדֵי לָא פָּסְקִינַן חִידּוּשׁ לוֹ נָמֵי דִּבְהָהִי' אפי' לַחֲדָא לְסוֹף תשר"ת דְּמַלְכָיוֹת אֵינָהּ עוֹלָה לוֹ כְּדַאֲמָרָן: ת"ש הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר וכו' אִיכָּא לְמֵימַר מַאי פָּרִיךְ נֵימָא דְּהָהִי' בְּשֶׁלֹּא הָיָה שִׁיעוּר תְּקִיעָה בְּתְחִלַּת תְּקִיעָ' מִקַּמֵּי דִּלְעַרְבֵב קָלָא וּלְכָךְ לֹא יָצָא י"ל דְּמִדְּקָתָנֵי סְתָמָא אִם קוֹל הַבָּרָה שָׁמַע לֹא יָצָא מַשְׁמַע אפי' הָיָה בָּהּ שִׁיעוּר בַּתְּחִלָּה לֹא יָצָא מִשּׁוּם דְּהָוֵי תְּחִלָּה בְּלֹא סוֹף וּמִכָּאן ראי' למ"ש הַטּוּר ס"ס תקפ"ז בְּשֵׁם בַּעַל הָעִיטּוּר שֶׁאֲפִי' שֶׁיֵּשׁ בְּמִקְצָתָהּ שִׁיעוּר לֹא יָצָא אָמְנָם לְדַעַת הַפּוֹסְקִים וְהִיא דַּעַת הַטּוּר דְּשׁוֹמֵעַ תְּחִלָּה בְּלֹא סוֹף אוֹ אִפְכָּא דְּלָא יָצָא הַיְינוּ כְּשֶׁאֵין בְּאוֹתוֹ מִקְצָת שִׁיעוּ' אֲבָל אִם יֵשׁ יָצָא ק' דְּלִישָּׁנָ' דְּהַהִי' דְּקוֹל הבר' שָׁמַע לֹא יָצָא מַיְירֵי דְּאֵין שָׁם שִׁיעוּר תְּקִיעָ' וּמַתְנִי' אַיְירֵי דְּיֵשׁ שִׁיעוּ' וּמַאי פָּרִיךְ בַּגְּמָרָ' י"ל דְּהַטּוּר סַ"ל דִּכְשֶׁתֵּירֵץ הַמְתָרֵץ מֵעִיקָּרָ' לְכָךְ מַאֲרִיךְ בַּשּׁוֹפָר ר"ל דְּסוֹף בְּלֹא תְּקִיעָ' יָצָא מַיְירֵי דְּאֵין בְּאוֹתוֹ אֲרִיכוּת שִׁיעוּר וְאַפֵּ"ה יוֹצֵא מִשּׁוּם דְּהַתּוֹקֵעַ תָּקַע תְּקִיעָ' שְׁלֵימָה וַאֲפִי' דְּלָא שָׁמַע אֶלָּא מִקְצָתָ' דְּיוֹ וְהַהֶכְרֵחַ שֶׁלּוֹ הוּא דִּכְשֵׁם דִּלְפִי הַמַּסְקָנָ' דְּלְכָךְ מַאֲרִיךְ בַּשּׁוֹפָר לְהוֹדִיעַ שֶׁמִּצְוַת הַיּוֹם בַּשּׁוֹפָר מַיְירֵי דְּאֵין בְּאוֹתוֹ אֲרִיכוּת שִׁיעוּר תְּקִיעָה ה"נ לְמַאי דְּמִשַּׁנֵּי תְּחִלָּה לְכָךְ מַאֲרִיךְ בַּשּׁוֹפָר לָצֵאת י"ח שׁוֹפָר מַיְירֵי דְּאֵין בְּאוֹתוֹ אֲרִיכוּת שִׁיעוּר תְּקִיעָ'

דִּדְחִיקָ' לֵיהּ לו' דִּלְשִׁינּוּיָ' קָמָא מַאֲרִיךְ שִׁיעוּר תְּקִיעָה שְׁלֵימָה אַחַר שֶׁפָּסַק קוֹל חֲצוֹצְרוֹת דְּלָא כְּמַסְקָנָ' אָמְנָם לְדַעַת הָעִיטּוּר צ"ל דְּיֵשׁ חִילּוּק בֵּין שִׁינּוּיָ' קָמָא לְשִׁינּוּיָא בָּתְרָא וְכֵן דִּקְדַּקְתִּי לְעֵיל מִלְּשׁוֹנוֹת רַשִׁ"י: וּמִתְּרֵי גַּבְרֵי מִי מְשְׁתַּמְעִי וכו' קש' מַאי ס"ד דְּמַקְשֶׁה דְּפָרֵיךְ וְהָתַנְיָ' וכו' וְכִי לֹא רָאָה סֵיפָא דְּבָרַיְיתָ' בְּהַלֵּל וּבְמַגֵּלָ' אפי' י' קוֹרִין וע"כ לְחַלֵּק דְּכֵיוָן דְּחַבִּיב יָהֵיב דַּעְתֵּי' דאל"כ קשי' רֵישָׁא אַסֵּיפָ' וְאַדְּמוֹתֵיב מֵרֵישָׁ' דְּבָרַיְיתָ' סַיְיעָיהָ מִסֵּיפָ' י"ל דְּהַמַּקְשֶׁה ס"ל דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין תּוֹרָה לְהַלֵּל וּמְגִלָּ' בְּאַנְפָּא אַחֲרִינָ' דְּכֵיוָן דְּיֵשׁ קְרִיאַת הַתּוֹרָ' שהי' מִן הַתּוֹרָ' כְּגוֹן פ' זָכוֹר וְגַם מֹשֶׁה תִּיקֵּן שֶׁיִּקְרְאוּ בב' ובה' מַחֲמִירִין אֲבָל בְּהַלֵּל וּמְגִלָּה דְּקְרִיאָתָם מד"ס וְאֵין לָהֶם שׁוֹרֶשׁ מִן הַתּוֹרָה אֲפִילּוּ יוֹד קוֹרִין וּלְפִי חִילֵּק זֶה ק"ל מִשּׁוֹפָ' דִּשְׁמִיעָתוֹ הָוֵי דְּבַר תּוֹר' וּמְשַׁנֵּי דְּאֵין הַחִילּוּק כֵּן אַךְ אַפַּתִּי קָשֶׁה מַהוּ חִילּוּק זֶה דְּהַלֵּל וּמְגִלָּה אִם הוּא מִפְּנֵי שֶׁקְּרִיאַת הַמְּגִלָּ' הוּא מִשָּׁנָה לשנ' וְכֵן הַהַלֵּל הוּא מִזְּמַן לְזְמַן א"כ בַּתּוֹרָה נָמֵי פ' שֶׁקּוֹרִין בְּשַׁבָּת זוֹ בְּצִיבּוּר אֵין קוֹרִין אוֹת' בְּצִיבּוּר עַד שָׁנָה אַחֶרֶת וְהָוֵי חָדָשׁ וְחָבִיב וע"כ הָיָה נר' דמ"ש בגמ' כֵּיוָן דְּחַבִּיב יָהֵיב דַּעְתֵּיהּ הַיְינוּ מִטַּעַם דְּמְגִלָּ' הוּא סִיפּוּר נֵס וּקְרִיאָ' הַהַלֵּל הוּא עַל הַנֵּס שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם אוֹ עַל נֵס חֲנֻכָּ' וּכְיוֹצֵא מִתּוֹךְ חִיבַּת הַנֵּס הוּא דָּבָר חָבִיב אֲצְלוֹ וְיָהֵיב דַּעְתֵּיהּ וּבַשּׁוֹפָר נָמֵי כֵּיוָן דְּהוּא כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוֹר הב"ה לָנוּ עֲקֵידַת יִצְחָק וְיִכְתְּבֶנּוּ בס' חַיִּים הָוֵי נָמֵי דָּבָר חָבִיב וְהַשְׁתָּ' א"ש אֲרִיכוּת לָשׁוֹן הַתָּרְצָן דְּאָמַר ה"נ לְעִנְיַן שׁוֹפָר כֵּיוָן כו' מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ דּוֹמֶה מַמָּשׁ לְהַלֵּל וּמַגִּי' דטע' הַחֲבִיבוּת הוּא מִטַּעַם הַנֵּס אָמְנָם לפרש"י דפי' כֵּיוָן דְּחַבִּיב יָהֵיב דַּעְתֵּי' ר"ל דְּהוּא דָּבָר חָדָשׁ ק' דְּתוֹרָה נָמֵי חֲדָשָׁה הִיא כְּדִכְתִיב י"ל דְּתוֹרָה שָׁאנֵי דְּחַיָּיב אָדָם לְהַשְׁלִי' פר' עִם הַצִּבּוּר שמו"ת וּמִתְעַסֵּק בָּהּ כָּל הַשָּׁבוּעַ לְלוֹמֵד עִם פי' א"כ כְּשֶׁיָּבֹא שַׁבָּת לְשׁוֹמְעָהּ בְּצִבּוּר לָאו חֲדָשָׁה הִיא וְאֵינוֹ נוֹתֵן דַּעְתּוֹ לְשׁוֹמְעָהּ מב' גַּבְרֵי וא"ת לְפִי מַסְקָנַת הַגְּמָרָא בְּמִידֵּי דְּחָבִיב יָהֵיב דַּעְתֵּיהּ מַהוּ זש"א זָכוֹר וְשָׁמוֹ' בְּדִבּוּ' אֶחָד נֶאֶמְרוּ מ"ש הָאֹזֶן יְכוֹלָה לִשְׁמוֹעַ הֲלֹא כֵּיוָן דְּחָבִיב יְכוֹלָה לִשְׁמוֹעַ יֵשׁ לוֹמַר דְּזֶה הַתֵּירוּץ הַיְינוּ הֵיכִי דְּהֵם שְׁנֵי קָלֵי מִשְּׁנֵי גַּבְרֵי אֲבָל תְּרֵי קָלֵי מֵחַד גבר' אֵין הָאֹזֶן יְכוֹלָה לִשְׁמוֹעַ אֶלָּא דֶּרֶךְ נֵס וְדוֹק: הָא לָא דָּמְיָא אֶלָּא לְסֵיפָא בְּהַלֵּל כו' פרש"י י' קוֹרִין וְיוֹד קוֹלוֹת יֵשׁ כָּאן שא"א לָהֶם לְצַמְצֵם דִּבּוּרָם בְּתֵיבָה א' קש' לְמַאי אִצְטְרִיךְ רַשִׁ"י לומ' די' קוֹרִין הו' שֶׁאֶחָד קוֹרֵא לְאָחוֹר וא' לִפְנִים וְאַפֵּ"ה מִשְׁתַּמְעִי נימ' די' קוֹרִין כָּל תֵּיבָה וְתֵיבָ' יַחַד וְאָז דוק' מִשְׁתַּמְעִין ולפרש"י א"כ רֵישָׁא דְּקָתָנֵי בַּתּוֹרָ' א' קוֹרֵא וכו' הָוֵי כה"ג דא' לְאָחוֹר וכו' אֲבָל אִם קוֹרִין יַחַד כָּל תיב' וְתֵיבָה נִשְׁמָעִי ב' קָלֵי וא"כ קש' לִיפְלוֹג וְלֵיתְנֵי בְּדִידֵי' דִּבְתוֹרַ' נַמִּי מַשְׁכַּחַת לָהּ ב' קוֹרִין הֵיכִ' דְּקוֹרִין יַחַד י"ל דְּוַדַּאי ב' קָלֵי לָא מִשְׁתַּמְעִי בְּאֵינוֹ חָבִיב אַף דְּקוֹרִין יַחַד וּמַה שֶּׁהֻוְצַרַ' רַשִׁ"י לְפָרֵשׁ די' קוֹרִין הַהַלֵּל הוּא אפי' א' לַאֲחוֹ' וא' לְפָנִים מִשּׁוּם דְּאִי מוֹקְמַתְּ דְּהוּא דוק' בְּקוֹרִין יַחַד כָּל תֵּיבָה אֲבָל אִם אֶחָד לַאֲחוֹ' וא' לְפָנִים לָא יָהֵיב דַּעְתֵּי' אע"פ שֶׁהוּא חָבִיב מִשּׁוּם שֶׁהֵם ב' קוֹלוֹת נִפְרָדִים מב' עִנְיָנִים קוֹל שופ' וְקוֹל חֲצוֹצְרוֹת וּלְפִיכָךְ הֻוְצַרַךְ רַשִׁ"י לְפָרֵשׁ מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶ' הַדִּמְיוֹן עוֹלֶה יָפֶה לְשׁוֹפָ' וַחֲצוֹצְרוֹת: וּמִתְּרֵי גַּבְרֵי מִי מְשְׁתַּמְעִי וְהָתַנְיָ' וכו' דַּע דְּכָתַב הָרַמְבַּ"ם פ"ג מִשּׁוֹפָ' דִּין ו' שָׁמַע ט' תְּקִיעוֹ' מט' בְּנֵי אָדָם כא' לֹא יָצָא אֲפִילּוּ יְדֵי א' וְכָתַב הל"מ מַהְדּוּרָא ב' דַּף ל"ז דִּבְטַעְ' דִּין זֶה כָּתַב הָרָן"ן וְהוּא מֵהַתּוֹ' דַּף ל"ד מִשּׁוּם דְּאֵין כָּאן תְּרוּעָה פְּשׁוּטָ' לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ אֲבָל מ"מ קָשֶׁה אִם דַּעַת הָרַמְבַּ"ם כֵּן לָמָּה לֹא יָצָא אפי' יְדֵי א' כֵּיוָן דב' קָלֵי מְשְׁתַּמְעִי יָצָא מִידֵי תְּקִיעָה א' לְבַד וְלָזֶה נִרְאֶה לָתֵת טַעַם אח' מִשּׁוּם דְּאִית לֵיהּ דאע"ג דְּאַסִּיקוּ בגמ' גַּבֵּי חֲצוֹצְרוֹת וְשׁוֹפָר דְּמִשְׁתַּמְעִי בב' גַּבְרֵי הַיְינוּ מִפְּנֵי שֶׁהֵם ב' קוֹלוֹת מְשֻׁוּנִים חֲצוֹצְרוֹת וְשׁוֹפָר אֲבָל הָכָאשֶׁהַכֹּל הוּא קוֹל שׁוֹפָר לָא מִשְׁתַּמְעִי אעפ"י שֶׁזֶּה תְּרוּעָה וְזֶה תְּקִיעָה ומש"ה אפי' יָדוֹ א' לֹא יָצָא וְכִי פָּרֵיךְ בגמ' מֵהָא דא' קוֹרֵא בַּתּוֹרָה הָוֵי מָצֵי לְשַׁנוּיֵי הָכִי דְּהָתָם לָא מִשְׁתַּמְעִי

מִפְּנֵי שֶׁהוּא קוֹל שָׁוֶה אֶלָּא דַּעֲדִיפָ' מִינֵּיהּ קָא מְשַׁנֵּי דְּלָא דָּמְיָא אֶלָּא לְסֵיפָ' עכ"ל ובסכה"ג הַסְּפִים לְדָבָרָיו וּדְבַר תֵּימַהּ הוּא לומ' חִילּוּק זֶה דְּאִם אִיתָא דְּכָל מִידֵּי דְּהוּא קוֹל שָׁוֶה לָא מִשְׁתַּמְעִי אפי' שהי' חָבִיב אִם כֵּן אַמַּאי בְּהַלֵּל וּמְגִלָּה אפי' יוד קוֹרִין הֵרֵי הוּא קוֹל שָׁוֶה וַאֲפִ' שֶׁהוּא חָבִיב לָא מִשְׁתַּמְעִי וְתו קָשֶׁה דְּהֵיאַךְ אֶפְשָׁר לומ' חִילּוּק זֶה הֲלֹא בגמ' הִקְשׁוּ אַמַּתְנִי' דְּשׁוֹפָ' וַחֲצוֹצְרוֹ' מֵהָא דְּזְכוּ' וּשְׁמוּ' בְּדִיבּוּ' א' נֶאֱמְרוּ דְּתֵירְצוּ ב' קָלֵי מֵחַד גַּבְרָא לָא מִשְׁתַּמְעִי הָא מב' גַּבְרֵי דא' יאמ' זָכוּר וא' שמו' יַחַד מִשְׁתַּמְעִי אע"פ שֶׁהֵם קוֹל אֶחָד וא"כ אֵיךְ כָּתַב דְּהָא דְּפָרִיךְ מֵהָא דְּאֶחָד קוֹרֵא בַּתּוֹרָ' דַּהֲוָה מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי דְּהָתָם לָא מִשְׁתַּמְעִי מִפְּנֵי שֶׁהוּא קוֹל שָׁוֶה הֵרֵי בִּזְכוּר וְשָׁמוֹר דְּהוּא קוֹל שָׁוֶה אָמְרוּ דְּסַעֲמָא דְּאֵין הָאָזֶן יְכוֹלָ' לִשְׁמוֹעַ הוּא מִשּׁוּם דְּהָוֵי ב' קָלֵי מֵחַד גַּבְרָא הָא מב' גַּבְרֵי מִשְׁתַּמְעִי וצ"ע וּלְעִיקַּר קָשֶׁה עַל הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּלְעוֹלָ' טַעְמוֹ כְּטַעַם הַתּוֹסָ' וְהָרָ"ן דְּבָעֵינַן פְּשׁוּטָ' לְפָנֶ' וּלְאַחֲרָיהָ וְהַטַּעַם דְּלֹא יָצָא אפי' יְדֵי א' הַיְינוּ מִשּׁוּם הַךְ טַעְמָא גּוּפָא דְּכֵיוָן דְּהוּא לֹא כְּיָוֵן בִּשְׁמִיעַת הַתְּקִיעָ' שֶׁתִּהְיֶה לִפְנֵי תְּרוּעָה אֶלָּא שֶׁתִּהְיֶה תְּקִיעָה עִם הַתְּרוּעָה יַחַד אֲפִילּוּ יְדֵי תְּקִיעָה לֹא יָצָא דְּבָעֵינַן שֶׁיְּכַוֵּין בִּתְקִיעָה לַעֲשׂוֹתָ' לִפְנֵי הַתְּרוּעָה: תוֹסָפוֹת ד"ה בַּתּוֹרָה א' קוֹרֵא פי' לְבַדּוֹ כו' קָשֶׁה מַהַ הַפֵּירוּשׁ שהי' בגמ' שֶׁדָּחוּ אוֹתוֹ וי"ל דהו"א דה"פ בַּתּוֹרָה א' קוֹרֵא וא' מְתַרְגֵּם יַחַד דְּכֵיוָן דְּהֵם ב' קָלֵי מִשְּׁנֵי מִינִים דְּהַיְינוּ מִקְרָא וְתַרְגּוּם מִשְׁתַּמְעִי אֲבָל ב' אֵין קוֹרִין וְגַם אֵין מְתַרְגְּמִין דְּתֵרֵי קָלֵי מִמִּין א' דְּהַיְינוּ ב' קוֹלוֹת מִמִּקְרָ' אוֹ מֻתְרָגוֹ' לָא מִשְׁתַּמְעִי וּלְפִי' זֶה לֹא הקש' הַמַּקְשֶׁה דְּתֵרֵי קָלֵי דַּחֲצוֹצְרוֹת וְשׁוֹפָר מִשְׁתַּמְעִי מִפְּנֵי שֶׁהֵם ב' מִינֵי קוֹלוֹת וְהָוֵי כְּמִקְרָא וְתַרְגּוּם וּלְפִיכָךְ פי' פָּרִיךְ שַׁפִּיר א"כ י"ל דְּהַתּוֹסָ' ק"ל כֻּלָּם וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵיוּ ב' ע"כ אָמְרוּ דְּתַרְוַיְיהוּ אִצְטְרִיכוּ דפי' דְּרֵישָׁא הוּא א' קוֹרֵא פי' לְבַדּוֹ וְאַחַ"כ הַמְתַרְגֵּם מִתַּרְגֵּם לְבַדּוֹ לְמַעוּטֵי שֶׁלֹּא יִקְרְאוּ שְׁנַיִם יַחַד א' תַּרְגּוּם וא' מִקְרָא והו"א דְּטַעֲמָ' הָוֵי כְּדֵי שֶׁיָּבִין פי' הַפָּסוּק אֲבָל אַפִּתְי הָיְינוּ סוֹבְרִין דְּיכוֹלִין לִקְרוֹת ב' מִקְרָא אוֹ תַּרְגּוּם דְּתֵרֵי קָלֵי מִשְׁתַּמְעִי קמ"ל סֵיפָא בִּלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵיוּ ב' דְּתֵרֵי קָלֵי לָא מִשְׁתַּמְעִי וּלְכָךְ הֲוְצְרַךְ הַמַּקְשֶׁ' לְהָבִיא סֵיפָא דְּבָרַיְיתָ' וּבִלְבַד וכו' דְּעִיקַּר רְאָיָתוֹ דב' קָלֵי לָא מִשְׁתַּמְעִי הוּא מִסֵּיפָא וּלְפִי' הנז' מ"ש עוֹד הַתּוֹסָ' אֲבָל ב' לֹא וְהָא דְּאָמְרִי' בפ"ק דְּבָתְרָא כו' הוּא דָּבָר בִּפְנֵי עַצְמוֹ אַךְ י"ל עוֹד דְּהַכֹּל הוּא דִּבּוּר אֶחָד כְּשֶׁנִּקְדִּים דְּהַךְ בָּרַיְיתָ' אִיתָא בְּמִגִלָּה פֶּרֶק הַקּוֹרֵא עוֹמֵד וְז"ל ת"ר בְּתוֹרָ' א' קוֹרֵא וא' מְתַרְגֵּם כו' וּלְפִי גִּירְסָ' זוֹ הָוֵי ס"ד דה"פ א' קוֹרֵא וא' מְתַרְגֵּם שְׁנֵיהֶם יַחַד וּתְרֵי קָלֵי מִשְׁתַּמְעִי כֵּיוָן דְּהֵם חַד לְגַבֵּי חַד אֲבָל אֵין א' קוֹרֵא וב' מְתַרְגְּמִין יַחַד דבכה"ג לָא מִשְׁתַּמְעִי דְּחַד בְּתְרֵי בַּטֵּיל וּלְפִי' זֶה הַוָּה פָּרֵיךְ דְּגַם קוֹל הַשּׁוֹפִ' א' עִם ב' חֲצוֹצְרוֹת לֹא מִשְׁתַּמְעִי וְהַיְינוּ מַרְוִיחִי' בפי' זֶה הקו' דְּמַקְשִׁי' הַתּוֹסָ' מֵהָא דפ"ק דְּבָתְרָא דח' פְּסוּקִי' שֶׁבַּתּוֹרָ' יָחִיד קורֵ' אוֹתָם דְּמַשְׁמַע דְּבְכָל הַתּוֹרָה קוֹרִין ב' קוֹרִין: עוֹד כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹ' וְהָא דְּאָמְרִי' פ"ק דְּבָתְרָא ח' פְּסוּקִים כו' דְּמַשְׁמַע דְּבְכָל הַתּוֹרָה נָמֵי אֵין ב' קוֹרִין וּמַה שִׁינּוּי יֵשׁ בח' פְּסוּקִים אֵלּוּ דְּאָמְרִינַן בְּהוּ יָחִיד קורֵ' אוֹתָם י"ל דר"מ סוֹבֵר דְּתַקָּנַת חֲכָמִי' הוּא דהש"ץ יְהֵיה מְסַיֵּיעַ אֶת הָעוֹלִים לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה בְּנִקּוּדֵי' וְטַעְמֵי' כמ"ש רַשִׁ"י פ"ק דְּשַׁבָּת אַהָא דְּתָנַן הַמַּזָּן רוֹאֶה הֵיכָן תִּינוֹקוֹת קוֹרְאִין דְּהָא דְּאָמְרִי' דְּאֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה ב' הַיְינוּ בְּקוֹל רָם דב' קָלֵי לָא מִשְׁתַּמְעִי כמ"ש טא"ח סי' קמ"א אֲבָל לְעוֹלָ' הַדִּין הוּא דהש"ץ מְסַיֵּיעַ לְעוֹלֶה לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה וח' פ' יָחִיד קוֹרֵא אוֹתָן שֶׁלֹּא יִקְרָא עִמּוֹ ש"ץ וְהַשְׁתָּא ק' אַמַּאי דָּחוּ הַתּוֹסָ' פֵּירוּשׁ ר"מ וְלִכְאוֹרָ' י"ל דס"ל דהש"ץ מקר' בְּלַחַשׁ וְאֵין שׁוֹמְעִין הַצִּבּוּר אֶלָּא קוֹל הָעוֹלֶה בִּלְבַד א"כ אֵין שׁוּם הֶפְרֵשׁ נִיכָּר לַקָּהָל בֵּין ח' פְּסוּקִי' לְכָל הַתּוֹרָ' דְּלְעוֹלָם אֵין הַצִּבּוּר שׁוֹמְעִי' אֶלָּא קוֹל אֶחָד וּלְפִי' סְבָרַת דר"מ ס"ל דהש"ץ מְסַיֵּיעַ לְעוֹלֶה

בְּקוֹל רָם וּבח׳ פְּסוּקִי׳ אֲלוּ הוּא דְּסָבַר דְּלָא יקר׳ עִמּוֹ ש״ץ כְּדֵי לְהוֹרוֹת דְּיֵשׁ בָּהֶם הֶכְרֵשׁ מִכָּל הַתּוֹרָ׳
לָמֶ״ד יְהוֹשֶׁעַ כָּתְבוּ אוֹ לָמֶ״ד מֹשֶׁה וּלְכָךְ הִקְשׁוּ עָלָיו דִּבְכָל הַתּוֹרָה נָמֵי אֵין ב׳ קוֹרִין בְּקוֹל רָם
ומש״ה פִּי׳ דמ״ש יָחִיד קוֹרֵא אוֹתָם הַיְינוּ שֶׁלֹּא יְחַלְּקוּם לב׳ וּמִתּוֹךְ מ״ש לְקַמָּן אֵין צוֹרֶךְ לָזֶה:
כָּתְבוּ עוֹד וּמַה שֶּׁנּוֹהֲגִים כוֹ׳ סָמְכוּ כוֹ׳ קָשֶׁה מִנְהָג זֶה הֵיאַךְ הוּא דְּאִם נָהֲגוּ שש״ץ וְהָעוֹלֶה שְׁנֵיהֶם
יִקְרְאוּ בְּקוֹל רָם הֵיכִי עָבְדִי הָכִי וְהָא ב׳ קָלֵי לָא מִשְׁתַּמְעִי וּמַה סָּמַךְ יֵשׁ מֵהַהִיא דְּבִיכּוּרִים דְּהָתָם
א״צ הַצְּבּוּר לִשְׁמוֹעַ מִפִּיו דָּבָר אֶלָּא מֵבִיא הַבִּכּוּרִים הוּא קוֹרֵא מִקְרָא בִּכּוּרִים וְאִם הַמִּנְהָג הוּא
דש״ץ מְסַיֵּיעַ לְעוֹלָה בְּלַחַשׁ וְלֵית כָּאן דינ׳ דב׳ קָלֵי לֹא מִשְׁתַּמְעִי כֵּיוָן דְּאֵינוֹ נִשְׁמָע בְּקוֹל רָם אֶלָּא
קוֹל א׳ א״כ לָמָּה זֶּה הֲוְצְרְכוּ לְהָבִיא סָמֶךְ לְמִנְהָג מִמַּתְנִי׳ דְּבִכּוּרִי׳ וְיֵרָאֶה דס״ל דר׳ מְשֻׁוָּלָם סוב׳
דְּמִדִּינָ׳ הש״ץ מְסַיֵּיעַ בְּלַחַשׁ וח׳ פְּסוּקִי׳ אִשְׁתַּנִּי דְּיָחִיד קור׳ אוֹתָם וְאֵין הש״ץ מְסַיְּיעוֹ בְּלַחַשׁ וְיֵשׁ
סַעַד לְכְאוֹרָ׳ לר״מ מִמִּנְהָג שֶׁנָּהֲגוּ דהש״ץ מְסַיֵּיעַ לְעוֹלָ׳ אלמ׳ דְּדִינָ׳ הוּא דִּבְתוֹרַ׳ כָּוְלָהּ קוֹרִין בְּיַחַד
הָעוֹלָ׳ בְּקוֹל רָם והש״ץ בְּלַחַשׁ דְּאִם אֵינָהּ מְעַכֵּב מִדְּיָנָה דִּיהֵא מִקְרָא הש״ץ אֶת הָעוֹלָה אַמַּאי נָהֲגוּ
דש״ץ יְסַיֵּיעַ גַּם לְבָקִי לֹא יְסַיֵּיעַ רַק לְמִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי דַּוְקָא וְלִדְחוֹת זֶה בָּאוּ הַתּוֹסָ׳ דְּמַה שֶּׁנּוֹהֲגִין
לִקְרוֹת ב׳ ר״ל דהש״ץ מְסַיֵּיעַ לְעוֹלָה בְּלַחַשׁ גַּם לְבָקִי לָאו מִדִּי נ׳ הוּא אֶלָּא טַעַם הַמִּנְהָג הוּא כְּדֵי
שֶׁלֹּא יִתְבַּיֵּישׁ מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ וּלְכָךְ הִנְהִיגוּ דהש״ץ מקר׳ לְכֻלָּם בְּלַחַשׁ גַּם לְבָקִי וְסָמְכוּ הַדָּבָר
אַמַּתְנִיתִין דְּבִיכּוּרִים לְסַיֵּיעַ גַּם לְבָקִי בְּאוֹפֶן דְּמַה שֶּׁמְּבִיאִי׳ סָמַךְ מִמַּתְנִי׳ דְּבִכּוּרִי׳ הוּא לָתֵת טַעַם
אַמַּאי מְסַיֵּיעַ הש״ץ גַּם לְבָקִי כִּי הֵיכִי דְּלָא אֵימָא דְּדִינָא הוּא דב׳ קוֹרִין בַּתּוֹרָ׳ הש״ץ בְּלַחַשׁ וְהָעוֹלֶה
בְּקוֹל רָם וּבְסָמְכָךְ זֶה דְּהֵבִיאוּ הַתּוֹסָפוֹ׳ מִמַּתְנִי׳ דְּבִכּוּרִי׳ הִקְשָׁה הָרֹא״שׁ בר״פ הַקּוֹרֵ׳ עוֹמֵד דְּאֵין
הַדִּמְיוֹן עוֹלֶה יָפֶה כו׳ ע״ש ולע״ד יֵרָאֶה לְתָרֵץ דְּהַתּוֹסָפ׳ ס״ל דְּאִם בְּקִיאִי׳ יִקְרְאוּ שֶׁאֵינָם בְּקִיאִים
יִמָּנְעוּ מִלָּבֹא לב״ה לְהִתְפַּלֵּל מִפְּנֵי שֶׁאֵינָם מַעֲלִים אוֹתָם לִקְרוֹת בַּתּוֹרָ׳ וְתו׳ דְּבְכַמָּה דְּוּכְתֵי אַשְׁכְּחַן
דְּמִפְּנֵי הַבּוּשָׁה עוֹשִׂים תַּקָּנָה אַף שֶׁלֹּא יֵשׁ עֲקִירַת דָּבָר מִן הַתּוֹרָה כְּהַהִיא ר״פ בָּתְרָא דַּף נ״ד
דְּהִתְחִילוּ מַטְבִּילִין עַל הַכֹּל שֶׁלֹּא יִתְבַּיְּישׁוּ זָבִין וְנִדּוֹת וּבְשִׁלְהֵי מ״ק אַיְּיתִי תַּקָּנוֹת טוב׳ ע״ש וּבְדִין
ח׳ פְּסוּקִי׳ אֲלוּ כָּתַב הָרַמְבַּ״ם פִּי׳ זָר פִּי״ג מה׳ תְּפִלָּה וּכְבָר הִשִּׂיגוּ הָרָאָבַ״ד ז״ל וְעוֹד יֵשׁ לִי דִּיּוּק
דכת׳ דְּטַעְמָ׳ הוֹאִיל וּמְשַׁמְּעָן שֶׁהֵם אַחַר מִיתַת מֹשֶׁה הֲרֵי נִשְׁתַּנּוּ וכו׳ דְּאֵין זֶה הטע׳ הוּא דְּכָל
הַתּוֹרָ׳ ה׳ אומ׳ וּמֹשֶׁה אומ׳ וְכוֹתֵב ובח׳ פ׳ הָיָה מֹשֶׁה שׁוֹתֵק וְכוֹתֵב בְּדֶמַע: גְּמָרָא מ״ש הָתָם דְּזָהָב
כו׳ ק׳ מַהוּ דַּעַת הַמַּקְשֶׁ׳ אִם ס״ל דְּהַכֹּל רָאוּי לֵיעָשׂוֹ׳ מִזָּהָב א״כ לֹא יִקְשֶׁה אֶלָּא בְּסִיפָ׳ אַמַּאי עֲבִיד
דְּכֶסֶף וְאִם לְהֶפֶךְ יִקְשֶׁה מֵרִישָׁא י״ל דְּהַמַּקְשֶׁה הוּא מְסָוְפָק דְּאִיכָּ׳ לְמֵימַ׳ הַכֹּל כֶּסֶף דְּהַתּוֹרָ׳ חָסָה
עַל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל אוֹ דִּלְמָא הַכֹּל זָהָב דְּאֵין עֲנִיּוּת בְּמָקוֹם עֲשִׁירוּ׳ לְכָךְ פָּרִיךְ אַתַּרְוַיְיהוּ וּמְשַׁנֵּי אב״א
כָּל כְּנוּפְיָא דְּכֶסֶף ר״ל הָאֱמֶת הוּא דְּאֵין עֲנִיּוּת בְּמָקוֹם עֲשִׁירוּת אֶלָּא תַּעֲנִיּוֹ׳ הָוֵי דְּכֶסֶף מִשּׁוּם דְּהָוֵי
לְכְנוֹפֵי׳ וְכָל כְּנוֹפַיִי׳ בְּכֶסֶף דִּכְתִיב עֲשֵׂה לְךָ שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹ׳ כֶּסֶף וְהָיוּ לְךָ לְמִקְרָא הָעֵדָה וְאָפְשָׁ׳
דְּמִדִּכְתִי׳ וְהָיוּ מְרֻבֶּה כָּל מִידֵּי דִּכְנוֹפַיִי׳ כְּגוֹן תַּעֲנִיּוֹת ואב״א הַתּוֹרָה חָסָה כו׳ קש׳ הַשְׁתָּא דַּאֲתֵית
לְהָכִי לומ׳ טַעְמָא דִּכְבוֹד י״ט ל״ל טַעְמָא דְּהַתּוֹרָ׳ חָסָה וַהֲלֹא לָתֵת כָּבוֹד לי״ט ע״כ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת
די״ט זָהָב וּדְתַעֲנִיּוֹת כֶּסֶף י״ל דְּאִי מִשּׁוּם כְּבוֹד י״ט הו״ל לַעֲשׂוֹת שֶׁל י״ט זָהָב מְזֻוָּקָק יָפֶה וּדְתַעֲנִית
בְּזָהָב יוֹתֵר גָּרוּעַ אָמְנָם הָשְׁתָּא דְּאִיכָּ׳ טַעְמָא דְּהַתּוֹרָ׳ חָסָה אֵינוֹ רַשַּׁאי לַעֲשׂוֹת שֶׁל תַּעֲנִית אפי׳
בְּזָהָב הַפָּחוֹת כֵּיוָן דְּיָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ מִכֶּסֶף דְּהוּא בְּזוֹל יוֹתֵר מִזָּהָב הַפָּחוּת ופרש״י הַתּוֹרָ׳ חָסָה דִּכְתִי׳
וְצִוָּה הַכֹּהֵן כו׳ והו׳ משנ׳ פי״ב דִּנְגָעִי׳ אר״מ וְכִי מַה מְּטַמֵּא לוֹ א״ת כְּלִי עֵצִיו כו׳ וקש׳ מנ״ל דְּעַל
כְּלִי חֶרֶס הִקְפִּיד דלמ׳ הִקְפִּיד עַל כְּלֵי מֶשִׁי וְרִקְמָה דְּאִם יִטְמְאוּ וְיִטְבְּלֵם יִהְיֶה בָּהֶם הֶכְסֵד גָּדוֹל
י״ל דִּקְרָא כְּתִיב וּפְנוּ אֶת הַבַּיִת וְלֹא יִטְמָא כָּל אֲשֶׁר בַּבַּיִת וּמִלְּתָא דִּפְשִׁיטָא דְּעִיקָּרָ׳ הַצִּוּוּי שֶׁל וּפְנוּ
הוּא מִשּׁוּם כְּלֵי מֶשִׁי שֶׁלֹּא יִטְמְאוּ אֶלָּא דק״ל תֵּיבַת כָּל דְּבָא לְרַבּוֹת וּמָה רִיבָּה שֶׁלֹּא יִטְמָא כְּלֵי

עֲצָיו כו' הֲלֹא אֵין בָּהֶם שׁוּם הֶפְסֵד דְּמַטְבִּילִין וְהֵם טְהוֹרִים אֶלָּא וַדַּאי דְּהַכָּתוּב לֹא בָּא לְרַבּוֹת אֶלָּא שֶׁיִּפְנֶה גַּם כְּלֵי חַרְסוֹ שֶׁאֵין לָהֶם טָהֳרָה מִשּׁוּם דְּהַתּוֹרָ' חָסָה אפי' עַל מָמוֹן הַבָּזוּי וא"ת וּבִכְלֵי חֶרֶס מָה הֶפְסֵד יֵשׁ בָּהֶם יִשְׁהֶה אוֹתָם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם בִּימֵי טֻומְאָתוֹ י"ל דְּכֵיוָן דְּהֵם בְּזוֹל אֵין דֶּרֶךְ לְהַשְׁהוֹתָם שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִידֵי מִכְשׁוֹל וּמַשְׁלִיכִים אוֹתָם לְבַעֵר הַטֻּומְאָ' וא"ת דְּהָכָא אָמְרִי' דְּהַתּוֹרָ' חָסָה נ"ל מִקְרָא דּוּצוּהָ הַכֹּהֵן ובספ"ז דִּמְנָחוֹת נ"ל מִדִּכְתִי' וְהַשְׁקֵי' אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם י"ל דְּמַאן דְּמַפִּיק לָהּ מִקְרָא דּוּצוּהָ הַכֹּהֵן סָבַר דְּמַאי דִּכְתִיב וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה הָוֵי טַעְמָא מִשּׁוּם צַעַר ב"ח וּמַאן דְּמַפִּיק לָהּ מִוְּהִשְׁקֵית סָבַר דְּצַעַר ב"ח לָאו דְּאוֹרַיְיתָ' וְלֹא כָּתוּב בְּעִירָם אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהַתּוֹרָ' חָסָה וּקְרָא דָּוְקָיְנוּ אִצְטְרִיךְ לְרַמּוֹז דַּאֲפִי' פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ טְמֵאִי' כסב' ר"י פי"ב דִּנְגָעִי' וְהוּא חִדּוּשׁ כְּדְאָמְרִי' פ"ק דמ"ק דַּף מ' ע"א אֲבָל כ"ע מוֹדוֹ דְּהַתּוֹרָ' חָסָה עַל מָמוֹנָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וא"ת דְּהָכָא אָמְרִי' הַתּוֹרָה חָסָה וּבְזָבָחִים ס"פ הַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ אָמְרִי' דְּסַכִּין שֶׁנִּפְגַּם אֵין מַשְׁחִיזִין כו' דְּאֵין עֲנִיּוּת בְּמָקוֹם עֲשִׁירוּת גַּם בפ' שְׁנֵי דַּיָּנֵי גְּזֵירוֹת אָמְרִים אֵין מִשְׁתַּכְּרִין בְּשֶׁל הֶקְדֵּשׁ אֵין עֲנִיּוּת בְּמָקוֹם עֲשִׁירוּת וְיָרֵא' דְּאִיתָ' לְהָא וּלְהָא יֵשׁ דְּבָרִי' דְּצָרִיךְ לְהֶתֵּר בָּהֶם פִּיסַּת יָד דְּאֵין עֲנִיּוּת כו' וְיֵשׁ דְּבָרִי' דְּצָרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּהוֹצָאָה דְּהַתּוֹרָ' חָסָה כו' וְזֶה תָּלוּי בְּשִׁיקּוּל דַּעַת חֲכָמִים לָתֵת הֶפְרֵשׁ בֵּין דָּבָר לְדָבָר ובפ' שְׁתֵּי מִדּוֹת דַּף פ"ט אָמְרִי' הָתָם דְּשִׁיעוּרוֹ חֲצִי לוֹג א"ד מְמַטָּה לְמַעְלָה כו' ע"ש: פִּיסְקָא שָׁוֶה הַיּוֹבֵל כו' כְּמַאן מַצְּלִינַן כו' כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' כְּמַאן מַצְּלִינַן תֵּימַהּ הָא קי"ל כר"י כו' וְאוֹמֵ' ר"ת כו' ע"ש וקש' מנ"ל לר"ת דר' עֵינָא סָבַר דאו' אוֹתוֹ בר"ה וְיוֹבֵל דִּלְמָא סָבַר דא"א אוֹתוֹ לֹא בר"ה וְלֹא בַּיּוֹבֵל וּלְזֶה י"ל דְּאִם אית' דְּרַב עֵינָא סָבַר דא"א אוֹתוֹ הו"ל לְמִיפְרַךְ וְהָא א"א אוֹתוֹ וּמִדְּלֹא הִקְשָׁה כֵּן מַשְׁמַע דְּרַב עֵינָא מוֹדֶה דְּמַצְּלִינַן הָאִידָנָ' זֶה הַיּוֹם כו' וְלֹא מִשּׁוּם בְּרַיְיתוֹ שֶׁל עוֹלָם אֶלָּא מִשּׁוּם תְּחִלַּת מעש' דִּין וּלְפִי' ס"ל דא"א בר"ה וְיוֹבֵל אַף קָשָׁה דא"כ אַמַּאי לָא פָּרִיךְ רַב עֵינָא וְהָא אוֹמְרִי' אוֹתוֹ בַּיּוֹבֵל וּמִדְּאוֹמְרִי' אוֹתוֹ בְּיוֹבֵל מַשְׁמַע דהו' מִשּׁוּם תְּחִלַּת מַעֲשֵׂה דִּין י"ל דְּלָא מָצֵי פָּרִיךְ הָכִי מִשּׁוּם דר' עֵינָא לֹא רָאָה מעש' דא"א בַּיּוֹבֵל דְּהוּא לֹא הָיָה בִּזְמַן הַיּוֹבֵל נוֹהֵג אֶלָּא פְּלִיג בְּסָבָרָא בְּעָלְמָא דר' שְׁמוּאֵל סָבַר דְּאוֹמֵ' זֶה הַיּוֹם בר"ה וְלֹא בַּיּוֹבֵל וא"כ עכ"ל דְּהָוֵי כר"א וְרַב עינ' סב' דא"א בר"ה וְיוֹבֵל וְטַעְמָ' מִשּׁוּם תְּחִלַּת מעש' דִּין וא"ת מַאי פָּרִיךְ ר' עֵינָא מְדִּתְנַן שָׁוֶה הַיּוֹבֵל לר"ה כו' דִּלְמָא מַה שא"א בר"ה הוּא לב' כַּוָּנוֹת חֲדָא מִשּׁוּם דס"ל כר"א וְעוֹד מִשּׁוּם תְּחִלַּת מַעֲשֵׂה דִּין וּמִשּׁוּם כַּוָּנָה זוֹ הב' א"אגַּם בַּיּוֹבֵל וּלְפִי' שָׁוֶה הַיּוֹבֵל לר"ה כו' י"ל דר' עינ' סב' דְּכֵיוָן דא"א בר"ה וְיוֹבֵל אֵין הֶכְרֵחַ לומ' דבר"ה א"א לב' כַּוָּנוֹ' הַנִּזְכָּ' דְּדִילְמָ' מַה שֶּׁאוֹמְרִי' אוֹתוֹ בר"ה אֵינוֹ אֶלָּא דַּוְוקָא מִשּׁוּם תְּחִלַּת מעש' דִּין וּמִדְּרָאָה ר' עֵינָא דר' שְׁמוּאֵל הִכְרִיחַ דְּמַאי דְּמַצְּלִינַן הָאִידָנָ' זֶה הַיּוֹם כו' הָוֵי כר"א עכצ"ל דס"ל דְּלִיתֵי' בַּיּוֹבֵל דאל"כ אֶלָּא דס"ל דא"א גַּם בַּיּוֹבֵל ע"כ הָוֵי מִשּׁוּם תְּחִלַּת מעש' דִּין וא"כ מנ"ל לר"ש דמ"ש אוֹתוֹ בר"ה הֵיא מִשּׁוּם דְּהָוֵי כר"א דלמ' א"א אוֹתוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם תְּחִלַּת מעש' דִּין וּמִדְּהֶחֱלִיק הדב' ר"ש דְּהָוֵי כר"א עכצ"ל דס"ל דא"א בר"ה וא"א אוֹתוֹ בַּיּוֹבֵל וּלְפִי' פָּרִיךְ לֵיהּ שפי' מִדְּתְנַן שָׁוֶה הַיּוֹבֵל וכו' אָמְנָם ר' עינ' ס"ל דא"א בר"ה וְיוֹבֵל וע"כ הָוֵי מִשּׁוּם תְּחִלַּת מעש' דִּין מדא"א גַּם בַּיּוֹבֵל וְדוֹק: כָּתְבוּ עוֹד וּמִיהוּ לְאִידָךְ לִישָּׁנָ' קָשׁ כו' וְאֶפְשָׁ' לְיַישֵׁב קֻושְׁיָ' זוֹ דִּבְלִישָׁ' בָּתְרָא דְּקָאָמַ' מַתְנִי' דְּלָא כר"א מַשְׁמַע דס"ל דְּמִנְהַג הָעוֹלָם הוּא דְּאוֹמֵ' זֶה הַיּוֹם בר"ה וְלֹא בַּיּוֹבֵל מִשּׁוּם דַּהֲלָכָ' כר"א וְהָיָה תָּמֵהַּ לְפִי שִׁיטָתוֹ דְּנִמְצָ' דְּמַתְנִיתִין דְּשָׁוֶה הַיּוֹבֵל לר"ה דְּמַשְׁמַ' דא"א אוֹתוֹ לֹא בר"ה וְלֹא בַּיּוֹבֵל וְהָוֵי דְּלָא כר"א וְדֶרֶךְ הַפָּרְצָן הוּא לְהַנִּיחַ הַנָּחַת הַמַּקְשֶׁ' וְאֵינוֹ בָּא רַק לְתָרֵץ תְּמִיהָתוֹ וְלַפִּי' מְשַׁנֵּי כִּי קָתָנֵי אַשְׁאָרָ' כְּלוֹמַ' לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ כְּדִסְבָרָ' דא"א בר"ה וְלֹא בַּיּוֹבֵל כר"א וּמַתְנִי' אֵינוֹ סוֹתֵר מִנְהָג זֶה וּכְבָרָ' דִּילָךְ דְּכִי קָתָנֵי שָׁוֶה הַיּוֹבֵ' לר"ה הֵיא אַשְׁאָרָ' וּלְפִי תֵּירוּץ זֶה הִנִּיחַ הִתְרַצְּנוּת הַנָּחַת הַמַּקְשֶׁ' אֲבָל אִם הָיָה מְתָרֵץ לִי

דְּזֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ לָאו אַבָּרְיָא׳ עוֹלָם קָאֵי אֶלָּא אַתְּחִלַּת מעש׳ דִּין וְאוֹמְרִי׳ אוֹתוֹ בר״ה וְיוֹבֵל נמצ׳ דְּעוֹקֵר כָּל הַנָּחַת הַמַּקְשָׁן וְהוּא חוֹלֵק עָלָיו בְּמִנְהָג דְּהַמַּקְשָׁ׳ סָבַר דא״א רַק בר״ה וְהַתָּרְצָן סָבַר דא״א גַּם בַּיּוֹבֵל מִשּׁוּם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂה דִּין וְאֵין זֶה דֶּרֶךְ הַתַּלְמוּד לַעֲקֹר הַנָּחַת הַמַּקְשָׁ׳ כ״ז שֶׁיָּכוֹ׳ לְתָרֵץ תְּמִיהָתוֹ ע״פ הַנָּחָתוֹ וְלַפֵּי׳ מְשַׁנֵּי כִּי קָתָנֵי אַשְׁאָרָ׳ וְדוּק: כָּתְבוּ עוֹד וּמַה שֶּׁיָּסַד ר״א הַקַּלְרִי כוּ אֵין לְהַקְשׁוֹת דְּהֵיאַךְ אפש׳ לומ׳ כֵּן דהל׳ פְּלוּגְתָּ׳ גְּמוּרָ׳ הי׳ בֵּין ר״א וּר״י דְּוַדַּאי הָכִי קוּשְׁטָ׳ דְּמִלְּתָ׳ דִּפְלִיגִי ר״א וּר״י וּמִיהוּ הַקַּלְרִי סב׳ כר״י דִּבְנִיסָן נבר׳ הָעוֹלָם וּלְעִנְיַן מַחְשָׁבָ׳ ס״ל דִּבְתִשְׁרֵי עָלָה בְּמַחֲשָׁבָ׳ וְנָבַר׳ בְּנִיסָן וְהַשְׁתָּ׳ נַמֵּי ניח׳ אַמַּאי לֹא תֵּירֵץ אִיפְּכָא דִּבְנִיסָן עָלָה בְּמַחֲשָׁבָ׳ מִשּׁוּם דְּהַקַּלְרִי סב׳ כר״י דְּהַבָּרָיְא׳ מַמָּשׁ הית׳ בְּנִיסָן וּמַחֲשָׁבָה בְּתִשְׁרֵי אַדְּ ק״ק כֵּיוָן דְּמַחֲשָׁבָ׳ הָיְתָה בְּתִשְׁרֵי הֵיאַךְ רָצָה לְהוֹכִיחַ דְּמִדְּמְצַלֵּינַן הָאִידָּנָא זֶה הַיּוֹם כוּ׳ דְּהָוֵי כר״א דלמ׳ הָוֵי לְעִנְיַן מַחֲשָׁבָה וכר״י וְכִדְסָב׳ הַקַּלְרִי י״ל דא״א לומ׳ כֵּן מִדְּאָמְרִינַן זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת, מַעֲשֶׂיךָ דְּמַשְׁמַע מַעֲשֶׂה וְלֹא מַחֲשָׁבָה וא״ת במ״ש הַתּוֹסָ׳ לְעֵיל דר״ע סב׳ דְּהָא דְּאָמְרִי׳ זֶה הַיּוֹם לֹא מִשּׁוּם בְּרִיָּיתוֹ שֶׁל עוֹל׳ אֶלָּא משו׳ תחל׳ מַעֲשֶׂה דִּין שֶׁהָעוֹלָ׳ נִידּוֹן בּוֹ לְהִתְקַיֵּי׳ אוֹ לָאו דִּלְפֵי׳ זֶה קש׳ מַהוּ זֶה דִּמְסַיֵּי׳ זִכָּרוֹן לְיוֹם א׳ בִּשְׁלָמָא אִי בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם נִיחָא דְּהָוֵי זִכָּרוֹן לְיוֹם רֹאשׁוֹן אֲבָל אִם בְּנִיסָן בָּרָא הָעוֹלָ׳ וּבְנִיסָן נִידּוֹן אָדָם הא׳ וּשְׁאָר בְּנֵי אָדָם נִדּוֹנִין מִתִּשְׁרֵי לְתִשְׁרֵי נְהִי דְּתִתְיַישֵׁב זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת וכו׳ דְּהָוֵי מִשּׁוּם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂה דִּין מ״מ מַהוּ זֶה דִּמְסַיֵּי׳ זִכָּרוֹן לְיוֹם א׳ י״ל דְּהַיְינוּ טעמ׳ כמ״ש בְּפִסְיקְתָּ׳ הוּבָא יַלְקוּט תְּהִלִּים קי״ט פ׳ לְעוֹלָם ה׳ דְּבָרְךָ נִצָּב דאמ׳ הקב״ה דְּכִשֵּׁם שֶׁדָּן אֶת א״א בְּרַחֲמִי׳ כֵּן הִתְנָה לִדּוֹן אֶת בָּנָיו דְּאִלּוּלֵי כו׳ לֹא הָיְינוּ יְכוֹלִין לַעֲמוֹד אפי׳ שָׁעָה א׳ ע״ש וא״ת אַמַּאי תִּיקְשֵׁי מ״ש דְּהָוְקְבַּע יוֹם הַדִּין בר״ה אא״ב דבר״ה נבר׳ הָעוֹלָ׳ וְנִידּוֹן א״א נִיחָא אֲבָל אִי אמר׳ נבר׳ הָעוֹלָ׳ וְנִידּוֹן אדה״ר אַמַּאי בְּנֵי אָדָם נִידּוֹנִין בְּתִשְׁרֵי י״ל דְּהַטַּעַם דְּבְאוֹתָם הַיָּמִים נִתְרַצָּ׳ הב״ה לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּ׳ עֲוֹן הָעֵגֶל וְנִגְמְרָה סְלִיחָתָם ביוה״ך לפי׳ נִקְבְּעוּ ימי׳ אֵלּוּ לְדִין זִכָּרוֹן לְיוֹם א׳ דְּמֹשֶׁה דְּהִתְפַּלֵּל עַל יִשְׂרָאֵל וְנִתְרַצָּה לוֹ הק״ב עַיֵּין בִּדְרָשִׁי מהרי״ט דַּף רכ״ח ע״ד וּבַהֲרָ״ן פ״ק דר״ה בְּמַתְנִי׳ בד׳ פָּרָקִי׳: תּוֹסָפוֹת כְּמַאן דְּלָא כר״א תֵּימַהּ כוּ׳ קש׳ אַמַּאי לֹא הִקְשׁוּ זֶה לְעֵיל לר׳ עֵינָא דְּמוֹתֵיב מִדְּתָנֵן שָׁוֶה הַיּוֹבֵל כוּ׳ דְּמַאי מוֹתֵי׳ הָא ע״כ לֹא שָׁוֶה לְכָל מִילֵּי וּמִיהוּ לְקוֹשְׁיַת הַתּוֹסָ׳ נרא׳ דל״ק מִידֵּי דְּאַדְּרַבָּ׳ כֹּחַ הַמַּקְשֶׁה הוּא זֶה דַּהֲלֹא בֵּין בְּמַתְנִי׳ בֵּין בְּבָרַיְיתָא אָמְרוּ דְּשָׁוֶה הַיּוֹבֵל לר״ה וְאַף הַבָּרַיְיתָ׳ דפי׳ לָנוּ מִקְצָת דְּבָרִים דְּלָא שָׁווּ לְכָל מִילֵּי לָא הִזְכִּי׳ בִּכְלַל הַחִילּוּקִי׳ שֶׁיְּנוּי זֶה דבר״ה אומ׳ זֶה הַיּוֹם לֹא בַּיּוֹבֵל וּלְפֵי׳ ס״ל לר׳ עֵינָא דא״א בֵּין בר״ה בֵּין בַּיּוֹבֵל מִשּׁוּם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂה דִּין וּלְכָךְ מוֹתֵיב מִינָּהּ וְאֵידָךְ לִישָּׁנָא דְּקָאָמַ׳ כְּמַאן דְּלָא כר״א ס״ל דְּמַתְנִי׳ דְּתָנֵן שָׁוֶה הַיּוֹבֵל הַיְינוּ לומ׳ דא״א זֶה הַיּוֹם לֹא בר״ה וְלֹא בַּיּוֹבֵל וְהוּא תֵּימַהּ דְּהָוֵי דְּלָא כר״א דְּאִי מַתְנִי׳ סבר׳ כר״א הול״ל דְּיֵשׁ חִילּוּק דבר״ה אומ׳ זֶה הַיּוֹם וְלֹא בְּיוֹבֵל וּמְשַׁנֵּי כִּי קָתָנֵי אַשְׁאָרָ׳ כלו׳ דְּהַתְּנַאי׳ לֹא שָׁנוּ בְּמִשְׁנָתָם רַק דְּבָרִים שֶׁהֵם לְעִיכּוּבָ׳ כִּתְקִיעַת וּבְרָכוֹת אֲבָל עִנְיָן זֶה דְּזֶה הַיּוֹם כוּ׳ דְּאֵין בַּאֲמִירָתוֹ חִיּוּב לפי׳ לֹא תְּנָא דְּיֵשׁ חִילּוּק בֵּין ר״ה לְיוֹבֵל וְדוּק: מַתְנִי׳ שׁוֹפָר שֶׁנִּסְדַּק כוּ׳ כָּתְבוּ הַתּוֹסָ׳ פִּי׳ בקו׳ כוּ׳ קָשֶׁה דְּכֵיוָן דִּלְפֵי׳ דֶּרֶךְ הַתּוֹסָפָת נִיחָא לְהוּ לומ׳ דְּמַתְנִי׳ זוֹ וְאֵין צ״ל זוֹ קָתָנֵי א״כ גַּם לפרש״י יֵשׁ לְיַישֵׁב כֵּן י״ל דִּלְפֵי׳ הַתּוֹסָפ׳ אִם הַתְּנָא הָיָה שׁוֹנֶה דְּיִבֵּק שִׁבְרֵי שׁוֹפָרוֹ׳ לָא הֲוָה נָפְקָא לָן שׁוֹפָר שֶׁנִּסְדַּק מִצַּד א׳ וְהַגַּם דִּבְרֵישׁ׳ תְּנָא שופ׳ שֶׁנִּסְדַּק מִצַּד א׳ פָּסוּל א״כ דְּיִבֵּק שׁוֹפָרוֹ׳ ל״ק דְּכֵן דֶּרֶךְ הַתְּנָא זוֹ וְאֵצ״ל זוֹ קָתָנֵי אֲבָל לפרש״י דְּשׁוֹפָר שֶׁנִּסְדַּק הוּא מב׳ צְדָדִים דְּנֶחְלַק לב׳ חֲתִיכוֹת א״כ אפי׳ שֶׁהַתְּנָא לֹא הָיָה שׁוֹנֶה אֶלָּא דְּיִבֵּק שִׁבְרֵי שׁוֹפָרוֹת הָיְינוּ יוֹדְעִי׳ דְּשׁוֹפָר שֶׁנִּסְדַּק מב׳ צְדָדִין פָּסוּל וא״כ ב׳ חֲלוּקוֹ׳ דְּנָפְקָא חַד מֵחֲבֶרְתָּ׳ ל״ל וּמִיהוּ יֵשׁ לומ׳ בְּעַד רַשִׁ״י דְּגַם לפי׳ אִם הַתְּנָא הָיָה שׁוֹנֶה דְּיִבֵּק שִׁבְרֵי שׁוֹפָרוֹ׳ הו״א דה״ט משו׳ דְּהֵם חֲתִיכוֹ׳ מְשׁוֹפָרוֹ׳ הרב׳ וְשׁוֹפָ׳ אֶחָד אָמַר רַחֲמָנָ׳

אֲבָל שׁוֹפָר שֶׁנִּסְדַּק מִב' צְדָדָיו וְחָזַר וְדִבְּקוֹ לָא הָוֵי ב' שׁוֹפָרוֹת קמ"ל דְּגַם זֶה פָּסוּל וְנִמְצָא דְּגַם לְרַשִׁ"י מַתְנִי' זוֹ וְאֵצ"ל זוֹ קָתָנֵי אַךְ הַתּוֹסָ' לֹא נָחָה דַּעְתָּם בָּזֶה דְּלָא מִסְתַּבֵּר לְהוּ לְחַלֵּק בֵּין שִׁבְרֵי שׁוֹפָרוֹת מִשּׁוֹפָר א' אוֹ מִב' שׁוֹפָרוֹת דְּהַכֹּל שָׁוֶה וְנִקְרָא שִׁבְרֵי שׁוֹפָרוֹת: כָּתְבוּ עוֹד א"נ יוֹתֵר כוֹ' קשׁ' מַאי אִיכְפַּת לָן אִם נֹאמַר דְּדִיבֵּק שִׁבְרֵי שׁוֹפָרוֹ' פָּסוּל מִשּׁוּם ב' וג' שׁוֹפָרוֹת י"ל דְּהַתּוֹסָ' לְפִי דֶּרֶךְ א"נ ר"ל דְּמַתְנִי' הָוֵי לֹא זוֹ אַף זוֹ וְכָוְלָהּ מַתְנִי' טַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּאֵין שֵׁם שופ' עָלָיו וְאִם נֹאמַר דִּבְסֵיפָ' אִיכָּא ב' טַעְמֵי לְפִיסוּלָהּ חָדָא מִשּׁוּם דְּלָא מִיקְּרֵי שופ' ב' מִשּׁוּם דְּהָוֵי ב' שׁוֹפָרוֹ' א"כ הָוֵי זוֹ וְאֵצ"ל זוֹ כֵּיוָן דִּבְרֵישָׁ' לֵיכָּא אֶלָּא טַעְמָא חָדָא מִשּׁוּם דְּלָא מִיקְּרֵי שופ' א"נ י"ל דְּתוֹסָפָ' סוֹבְרִים דְּדִיבֵּק שִׁבְרֵי שׁוֹפָרוֹ' הַיְינוּ אפי' שֶׁיִּהְיוּ מִשּׁוֹפָר א' וְכֵיוָן שֶׁגֵּן ס"ל דְּאֵין לְפָוְסְלוֹ מִטַּעַם ב' וג' שׁוֹפָרוֹ' אֶלָּא מִטַּעַם דְּלָא מִיקְּרֵי שׁוֹפָר וְאִם הַשְּׁבָרִים הֵם מִשּׁוֹפָרוֹ' הַרְבֵּה רוֹצִים לְפָוְסְלוֹ מִשּׁוּם דְּכְתִיב וְהַעֲבַרְתָּ דֶּרֶךְ הַעֲבָרָתוֹ כִּי הֵיכִי דְּפָסְלִי' הֲפָכוֹ וְתָקַע בּוֹ וְהָכִי נָמֵי דְּיבֵּק שִׁבְרֵי שׁוֹפָרוֹת הַרְבֵּה לְפָעָמִים חֲתִיכוֹת שופ' מִפָּקוֹם הָרָחָב יָנוּחַ בְּמָקוֹם הקצ' אוֹ אִיפְּכָא וְלָא הָוֵי דֶּרֶךְ הַעֲבָרָתוֹ וַאֲפִי' נִפְסַל דִּיבֵּק שִׁבְרֵי שׁוֹפָרוֹ' מִטַּעַם ב' וג' שׁוֹפָרוֹת ל"ק מִידֵי דִּבְרֵישָׁ' תְּנָא שׁוֹפָר שֶׁנִּסְדַּק פָּסוּל דְּהָוֵי חַד טַעְמָא דְּלָא מִיקְּרֵי שופ' וּבְסֵיפָא תְּנָא דִּיבֵּק שִׁבְרֵי שׁוֹפָרוֹת דְּאִית בֵּיהּ טְעָמֵי' הַרְבֵּה וְהָוֵי זוֹ וְאֵצ"ל זוֹ דְּאֵין זֶה דּוֹחֵק וְדוּק: ע"ב תּוֹסָפוֹת ד"ה נִיקַּב וּסְתָמוֹ כוֹ' דִּיבּוּר זֶה קשׁ' טוּבָא דְּבַתְּחִלָּה דָּחוּ דְּאֵין לְפָרֵשׁ אִם מְעַכְּבוֹת אֶת הַתְּקִיעָ' פָּסוּל דְּהָוֵי לאח' סְתִימָה מִשּׁוּם דקי"ל כָּל הַקּוֹלוֹת כְּשֵׁרִים בַּשּׁוֹפָר וּבְמַסְקְנַת דִּבְרֵיהֶם הִסְכִּימוּ דְּזֶהוּ הפי' הָאֲמִיתִי וְלֹא תֵּירְצוּ הקו' שֶׁהֶוְקְשׁוּ עַל פִּי' זֶה תּוּ קשׁ' דְּבַתְּחִלָּה כָּתְבוּ דנר' דְּאַיְירֵי קוֹדֶם סְתִימָ' וְהֵבִיאוּ רְאָיָה לְדִבְרֵיהֶם מֵהַיְרוּשַׁ' דְּגָרַס בְּהֶדְיָא אִם הָיָה מעכ' קוֹדֶם שֶׁסָּתְמוּ פָּסוּל כְּשֶׁסָּתְמוֹ וּבְמַסְקְנַת דִּבְרֵיהֶם הֶעֱלוּ דְּהַפֵּי' הָאֲמִיתִי הוּא דְּאִם מעכ' אֶת הַתְּקִיעָה לאח' שֶׁסָּתְמוּ קָאָמַר וְהֵבִיא רְאָיָה מֵהַיְרוּשַׁ' וּלְפִי דִּבְרֵיהֶם הַיְרוּשַׁלְמִי סוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ ונ"ל דְּאִיכָּא ג' מְצִיאֻיּוֹת מְצִיאוּת א' וְהוּא שׁוֹפָר שֶׁנִּיקַּב וְעוֹדוֹ נָקוּב לֹא הָיָה מעכ' הַתְּקִיעָ' וּכְשֶׁסָּתְמוֹ מְעַכֵּב סְתִימַת הַנֶּקֶב מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הֶוְחְלְקָה ומציאו' זֶה דָּחוּ הַתּוֹסָ' בְּתַחֲלַת דִּבְרֵיהֶם דא"א לְפָרֵשׁ כֵּן דְּקוֹלוֹת כָּוְלָן כְּשֵׁרִים וע"כ פי' מְצִיאוּת ב' והו' שׁוֹפָר שֶׁנִּיקַּב וְעוֹדוֹ נָקוּב הָיָה מְעַכֵּב וּכְשֶׁסָּתְמוֹ חָזַר לִכְמוֹת שֶׁהָיָה וְהֵבִיאוּ סִיּוּעַ לְדִבְרֵיהֶ' מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דְּאִם הָיָה מְעַכֵּב קוֹדֶם סְתִימָה פָּסוּל כְּשֶׁסָּתְמוֹ וְדָחוּ גַּם פי' זֶה מִכֹּחַ לֵישָׁנָא בָּתְרָא דר"י דְּמַשְׁמַע דַּאֲפִי' הָיָה מְעַכֵּב בְּעוֹדוֹ נקו' כָּשֵׁר וע"כ פֵּירֵשׁ מְצִיאוּת ג' וְהוּא שׁוֹפָר שֶׁנִּיקַּב וְעוֹדוֹ נָקוּב הָיָה מְעַכֵּב וּכְשֶׁסָּתְמוֹ עֲדַיִין מְעַכֵּב וּלְפִי זֶה הַיְרוּשַׁלְמִי אֵינוֹ סוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ דמ"ש אִם מְעַכֵּב הוּא קוֹדֶם סְתִימָ' וְאַחַר סְתִימָ' וה"ק שופ' שֶׁנִּיקַּב והי' הַנֶּקֶב מְעַכֵּב בְּעוֹדוֹ נָקוּב וּסְתָמוֹ וַעֲדַיִין מעכ' בכה"ג לְרַבָּנָן אפי' דְּסָתְמוּ בְּמִינוֹ פסו' ולר' נָתָן אִם סְתָמוֹ שֶׁלֹּא בְּמִינוֹ פָּסוּל וּבְמִינוֹ כָּשֵׁר כַּנַ"ל אַף קָשֶׁה במ"ש בְּתַחֲלַת דִּבְרֵיהֶ' דְּאִם נִפְרַשׁ דְּאִם מעכ' הַתְּקִיעָ' דְּאַיְירֵי לאח' סְתִימָה לְפִי שֶׁלֹּא הֶוְחְלְקָה קשׁ' מַהוּ דקי"ל כָּל הַקּוֹלוֹ' כְּשֵׁרִי' וּמַאי קוּשְׁיָ' שָׁאנֵי הָתָם דִּכְוָן הָיָה קוֹל שׁוֹפָר זֶה מֵעוֹלָם אֲבָל הֵיכָא דְּהָיָה קוֹלוֹ צָלוּל וּמִסְתַּיְמַת הַנֶּקֶב שֶׁלֹּא הֶוְחְלַק נִשְׁתַּנֶּ' קוֹלוֹ הו"ל כִּצְפָּהוּ זָהָב דְּאִם נִשְׁתַּנָּה קוֹלוֹ פָּסוּל וע"ק דְּהַתּוֹסָ' עצמ' בְּתַחֲלַת דִּבְרֵיהֶ' כְּשֶׁרָאוּ לְפָרֵשׁ דְּאַיְירֵי קוֹדֶם סְתִימָ' וּכְשֶׁסָּתְמוֹ חזֵ' לִכְמוֹת שהי' אָמְרוּ דְּטַעְמָא דְּפָסוּל מִשּׁוּם דְּדָמֵי לְצִפָּהוּ זָהָב דְּאִם נִשְׁתַּנֶּ' קוֹלוֹ פָּסוּל וְאִם כֵּן בְּסָתְמוֹ וּמְעַכֵּב מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הֶוְחְלַק' הַסְּתִימָ' יִהְיֶה פָּסוּל מֵהַהִ' טעמ' דְּדָמֵי לְצִפָּהוּ זָהָב תּוּ קשׁ' בְּמַסְקְנַת דִּבְרֵיהֶ' דְּהֶעֱלוּ דְּאִם מְעַכֵּב אֶת הַתְּקִיעָ' לְאַחַר הַסְּתִימָה קָאָמַר אֲבָל אִם אֵינוֹ מעכ' דְּחָזַר קוֹלוֹ לִכְמוֹת שֶׁהָיָה כָּשֵׁר שקִ' טוב' אַמַּאי כָּשֵׁר וַהֲלֹא בְּעוֹדוֹ נָקוּב הָיָה מְעַכֵּב וְעַכְשָׁיו שֶׁסָּתְמוּ אֵינוֹ מְעַכֵּב נִמְצָא דְּנִשְׁתַּנָּה קוֹלוֹ ע"י ד"א והו"ל כְּצִפָּהוּ זָהָב וְרָאִיתִי בב"י סי' תקפ"ז דְּהֵבִיא בְּשֵׁם רא"ם דְּעָמַד בְּקֻשְׁיָא זוֹ ותי' ע"ש ותי' זֶה יָפֶה הוּא לְעִיקַּר הַדִּין אָמְנָם לְתוֹסָפָ' דְּבַתְּחִלָּ' אַמַּרוּ דְּהֵיכָא דְּהָיָה מְעַכֵּב בְּעוֹדוֹ

נָקוּב וּסְתָמוֹ וְאֵינוֹ מְעַכֵּב הוּא פָּסוּל מִטַּעַם דְּדָמֵי לְצַפָּהוּ זָהָב הֵיאַךְ בְּמַסְקָנָא כָּתְבוּ לְהַכְשִׁיר וְלֹא חָשׁוּ לְתָרֵץ דל"ד לְצַפָּהוּ זָהָב וצ"ע: מַתְנִי' הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר כו' וְכֵן כו' קָשֶׁה מַאי וְכֵן דָּמָה עִנְיָן זֶה לָזֶה י"ל לָמָ"ד מִצְוֹת א"צ כַּוָּונָה א"ש דְּזֶה הָעוֹבֵר אַחוֹרֵי ב"ה צָרִיךְ שֶׁיִּשְׁמַע קוֹל שׁוֹפָר לְמִעוּטֵי קוֹל הֲבָרָה וְכֵיוָן דְּשָׁמַע קוֹל שׁוֹפָר אע"ג דְּלָא כִּיוֵּן לָצֵאת יָצָא ומ"ש אִם כִּיוֵּן לִבּוֹ אִם כִּיוֵּן לִשְׁמוֹעַ וְלָמָ"ד צְרִיכוֹת כַּוָּונָה י"ל דה"ק דְּרִישׁ' תְּנָא בְּתוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר אִם קוֹל שׁוֹפָר לְחוּד שָׁמַע יָצָא אֲבָל אִם קוֹל הֲבָרָה שָׁמַע גַּם כֵּן לֹא יָצָא כִּדְמוֹכַח בְּסֵיפָא לְקַמָּן דהו"ל תְּחִלַּת תְּקִיעָה בְּלֹא סוֹף וה"נ בְּעוֹבֵר אַחוֹרֵי ב"ה צָרִיךְ שֶׁיִּשְׁמַע הַתְּקִיעָה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף אֲבָל אִם שָׁמַע מקצ' תְּקִיעָ' לֹא יָצָא וכ"כ בב"י בְּשֵׁם רי"ו ס"ס תקפ"ז: גְּמָרָא ת"ר אָרוֹן וְקִבְרוֹ כָּשֵׁר כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' אִצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוֹעִינַן כו' וְאֶפְשָׁר הָיָה לוֹמַר דְּלָא תֵּימָא שׁוֹפָר א' אמ' רַחֲמָנָ' וְלֹא ב' צְפָּהוּ זָהָב מִבְּפָנִים פָּסוּל וְהַיְינוּ וַדַּאי אֲפִילּוּ לֹא נִשְׁתַּנָּה קוֹלוֹ וְאִם כֵּן קְצָת קָשֶׁה מַהוּ זֶה שֶׁאָמְרוּ התו' דְּטַעֲמָא דְּפִיסּוּלָא הוּא לְפִי שֶׁאֵינוֹ קוֹל שׁוֹפָר אֶלָּא קוֹל זָהָב וַהֲלֹא אֵין כָּאן קוֹל זָהָב אֶלָּא קוֹל שׁוֹפָר וְדִבְרֵי רַשִׁ"י נוֹחִים יוֹתֵר דְּכָתַב מִבְּפָנִים פָּסוּל שֶׁהַתְּקִיעָה בְּזָהָב רָצָה לוֹמַר אַף עַל גַּב דְּלָא נִשְׁתַּנָּה הַקּוֹל מ"מ הַתְּקִיעָה הִיא בְּזָהָב וְרַחֲמָנָ' אָמַר דְּיִתְקְעוּ בְּשׁוֹפָר:תּוֹסֶפֶת ד"ה צְפָּהוּ זָהָב בְּמָקוֹם הַנָּחַת פֶּה נִרְאֶה לפ' כו' וְקָשֶׁה הֵיאַךְ אפש' לומ' כֵּן הָא זֶה מִיקְרֵי הוֹסָפָה וְתַנְיָא לְקַמָּן הוֹסִיפוּ עָלָיו כָּל שֶׁהוּא כו' וְהָכָא תָּנֵי צְפָּהוּ זָהָב כו' דְּמַשְׁמַע דְּאֵינוֹ פָּסוּל אֶלָּא מִשּׁוּם דְּצִפָּהוּ בְּזָהָב אֲבָל צְפָּהוּ בְּמִינוֹ כָּשֵׁר וְהָא לֵיתָא דְּהוֹסָפָה פְּסוּלָה אפי' בְּמִינוֹ והל"מ הִקְשָׁה עַל הַתּוֹסֶפֶת ע"ש וְתֵימַהּ לִי דְּלֹא הִרְגִּישׁ בְּקוּשְׁיָ' זוֹ וע"כ יֵרָאֶה לִי דְּהוֹסָפָה לָא הָוְיָא לְצַד הַקָּצָר אֶלָּא לְצַד הָרָחָב דְּהַקּוֹל יוֹצֵא מִשָּׁם וּלְפִיכָךְ מִפְסִיל אפי' בְּמִינוֹ אֲבָל בְּצַד הַקָּצָר אֵין שַׁיָּיךְ לְפָרְסְלוֹ מִטַּעַם הוֹסָפָה כֵּיוָן דְּאֵין הַקּוֹל יוֹצֵא מִשָּׁם וְלָא מִפְסִיל אֶלָּא מִטַּעַם חֲצִיצָה דְּהַזָּהָב חוֹצֵץ בֵּין שְׂפָתוֹ לַשּׁוֹפָ' וְנִמְצָא דְּהַתְּקִיעָה הִיא בְּזָהָב וְלֹא בַּשּׁוֹפָ' וְשׁוּב רָאִיתִי בב"י סי' תקפ"ז דְּדָרָךְ בְּדָרָךְ זֶה דְּצִפָּהוּ זָהָב בה"פ פָּסוּל מִטַּעַם הוֹסָפָה וְהוּא תֵּימַהּ וצ"ע.

כָּתְבוּ עוֹד התו' שֶׁלֹּא בְּמְקוֹ' הַנָּחַת כו' עַיֵּין בְּהָרֹא"שׁ יִישׁוּב לְקוּשְׁיָ' זוֹ ונ"ל לְתָרֵץ דְּאִי לָא תָּנֵי שֶׁלֹּא בְּמְקוֹ' הַנָּחַת פֶּה כָּשֵׁר הו"א דְּפָסוּל מִטַּעַם חֲצִיצָה דְּהַתּוֹקֵעַ מַכְנִיס קְצָתוֹ בְּפִיו קמ"ל דְּלָא מִפְסִיל מִשּׁוּם חֲצִיצָה אֶלָּא מְקוֹם הנ"פ דְּהַיְינוּ עִקְבֵי הַשּׁוֹפָר וְשֶׁלֹּא בְּמְקוֹ' הנ"פ דְּהַיְינוּ מִיָּד סָמוּךְ לְרֹאשׁוֹ אע"ג דְּהַזָּהָב חוֹצֵץ בֵּין שְׂפָתוֹ לַשּׁוֹפָר כָּשֵׁר: גְּמָרָא צְפָּהוּ זָהָב מִבַּחוּץ אִם נִשְׁתַּנָּה כו' וק' אַמַּאי לָא תָּנֵי גַּבֵּי נִיקַּב וּסְתָמוֹ נִשְׁתַּנָּה קוֹלוֹ פָּסוּל וא"ל דִּבְצִפָּהוּ זָהָב אפי' בְּנִשְׁתַּנָּה קוֹלוֹ פָּסוּל וּבְנִיקַּב וּסְתָמוֹ לָא מִפְסִיל בְּנִשְׁתַּנָּה קוֹלוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה מְעַכֵּב אֶת הַתְּקִיעָה דְּמִדִּבְרֵי הַפּוֹסְקִי' מַשְׁמַע דְּנִיקַּב וּסְתָמוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כָּשֵׁר בעי' שֶׁיַּחֲזוֹר קוֹלוֹ לִכְמוֹת שֶׁהָיָה תְּחִלָּה וְהַיְינוּ שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה קוֹלוֹ וְיֵרָאֶה דְּמַאי דְּנִקַּט נִיקַּב וּסְתָמוֹ אִם מְעַכֵּב הַתְּקִיעָה פָּסוּל הַיְינוּ לִרְמוֹז דִּין הַיְרוּשַׁלְמִי דְּנִיקַּב וְלֹא סָתְמוּ אע"ג דְּהַנֶּקֶב שִׁינּ' קוֹלוֹ שִׁינּוּי גָּדוֹל דִּמְעַכֵּ' הַתְּקִיעָ' כָּשֵׁר דְּכָל הַקּוֹלוֹ' כְּשֵׁרִין וְלָא מִפְסִיל כְּשֶׁהַנֶּקֶב מְעַכֵּב אֶלָּא כְּשֶׁסְּתָמוֹ וַעֲדַיִן מְעַכֵּב סְתִימַת הַנֶּקֶב הַתְּקִיעָה מֻחֶמֶת שֶׁלֹּא סָתְמוּ יָפֶה: נָתַן שׁוֹפָר בְּתוֹךְ כו' פי' קוֹל פְּנִימִי לְחוּד אֲבָל שָׁמַע כו' קוֹלוֹת מִפְּנִימִי וְחִיצוֹן פָּסוּל וְהָא דְּתָנֵי סֵיפָא וְאִם קוֹל חִיצוֹן שָׁמַע לֹא יָצָא פי' קוֹל חִיצוֹן לְחוּד וּפֵיֵר' רַשִׁ"י הַטַּעַם ע"ש אֲבָל הָרֹא"שׁ פי' אִם קוֹל חִיצוֹן שָׁמַע פי' אַף קוֹל חִיצוֹן דְּשׁוֹפָר אֶחָד אָמַר רַחֲמָנָא וּמִיהוּ י"ל דְּאִם הָיוּ ב' תּוֹקְעִים כָּל א' בַּשּׁוֹפָ' א' וב' תּוֹקְעִים אוֹ מְרִיעִים וְכֵן בְּכָל הַתְּקִיעוֹת יָצְאוּ והו"ל בי' קוֹרִין מְגִילָּה אוֹ הַלֵּל דְּהַשּׁוֹמְעִים מֵהֶם יָצְאוּ וְדוּק: הֲפָכוֹ וְתָקַע בּוֹ כו' אָמַר רַב פָּפָּא וכו' יֵשׁ לַחֲקוֹר אִם הִרְחִיב אֶת הַקָּצָר לְחוּד אוֹ קִיצֵּר אֶת הָרָחָב לְחוּד אִם מִפְסִיל אוֹ לֹא וּמִכֹּחַ הַטַּעַם שֶׁאָמְרוּ מִשּׁוּם דְּדֶרֶךְ הַעֲבָרָתוֹ בָּעֵינַן מִפְסִיל מִשּׁוּם דְּהָאֵיל מַעֲבִיר הַקֶּרֶן מִצַּד א' קָצָר וּמִצַּד א' רָחָב וְזֶה שֶׁשִּׁינָּה צַד א' מֵהֶם לְבַד לָא הָוֵי דֶּרֶךְ הַעֲבָרָתוֹ וא"כ ק"ק אַמַּאי נִקַּט הָפְכוּ דְּמַשְׁמַע דְּהִפֵּךְ שֵׁנִי הַצְּדָדִים דְּהָרָשִׁי' הַקָּצָר וְקָצַר הָרָחָב בְּחַד מֵהֶם

שֶׁשִּׁינָּה סַגִּי לְפָסְלוֹ דַּהֲרֵי שינ' הַעֲבָרָתוֹ וי"ל דאה"נ דְּצַד א' שֶׁשִּׁינָּה פָּסוּל וְזֶה בָּרוּר אל' לְחַדּוּשׁ' נִקַּט הֵיכָא דְּעָשָׂה ב' שִׁינּוּיִים דְּהָרוֹאֶ' אוֹמֵר דֶּרֶךְ בְּרִיָּתוֹ בְּכָךְ הֵיא תְּמוּתתוּ צַד א' קצ' וְצַד אֶחָד רָחָב אַפִּ"ה פָּסוּל וּלְפִי' הָרֹא"שׁ בְּשֵׁם י"מ דַּהֲפָכֶיהָ כִּי כִּיתּוּנָא הוּא כָּשֵׁר צ"ע מ"ט וַהֲרֵי שִׁינָּה אוֹתוֹ דֶּרֶךְ בְּרִיָּתוֹ דַּעֲשׂה פְּנִימִי חִיצִין ומ"ש מַרְחִיב אֶת הַקָּצָר דְּפָסוּל י"ל דְּהִרְחִיב אֶת הַקָּצָר עָשָׂה ב' דְּבָרִים לְרֵיעוּתָא כְּשֶׁהִרְחִיב הַקָּצָר הִשְׁחִית תְּמוּנָתוֹ וּכְשֶׁחָזַ' וְקִצַּר הָרָחָב נִהְי דְּהוּא תְּמוּנָתוֹ צַד א' קָצָר וְצַד א' רָחָב אֲבָל אֵינוֹ דֶּרֶךְ בְּרִיָּתוֹ אֲבָל הֲפָכֶיהָ כִּי כִּיתּוּנָא מֵעוֹלָם לֹא הִשְׁחִית אֶת תְּמוּנָתוֹ מִצַּד א' קָצָר וּמִצַּד א' רָחָב וְכֵיוָן שֶׁכֵּן לָא חֲשִׁיב שִׁינּוּי וְכָשֵׁר: נִיקַב וּסְתָמוֹ כו' רנ"א בְּמִינוֹ כָּשֵׁר ופרש"י בְּמִינוֹ כָּשֵׁר אִם אֵינוֹ מְעַכֵּב הַתְּקִיעָ' הוּא מְבוֹאָ' דְּכַוָּנָתוֹ לְפָרֵשׁ דִּפְלוּגְתָּא דְּרַבָּנָן וְרָ"ן קָאֵי אַסֵּיפָא וְזוֹ הִיא שיט' הָרַמְבַּ"ם וְהָרָ"ן אֲבָל התו' וְהָרֹא"שׁ וְזוּלָתָם פֵּירְשׁ' דְּקָאֵי אַרֵישׁ' וְעַיֵּין בְּהָרֹא"שׁ וְהָרָ"ן והל"מ וְרַגַע אֲדַבֵּר במ"ש הָרֹא"שׁ בְּהָנָךְ תְּרֵי לִישָׁנָא דהרי"ץ ן' גִּיאָת כָּתַב דְּהִלְכְתָא כְּלִישָׁנָא בָּתְרָא וְהָרֹא"שׁ דָּחָה דְּלָא דָּמְיָא כו' ע"ש וּבְוַדַּאי כִּי נאי' הַדְּבָרִי' לְמִי שֶׁאֲמָרָם אָמְנָם ק"ל דְּאַשִּׁכְּחַן לְהָרֹא"שׁ בר"פ כָּל הַבָּשָׂר גַּבֵּי חַמֵּי הָאוּר דְּהִלְכְתָא כר"י מִשּׁוּם דְּאָתֵי כְּלִישָׁנָא בָּתְרָא כו' וּמַה טַּעֲנָה הִיא זוֹ מִשּׁוּם דְּאָתֵי כְּלִישָׁנָא בָּתְרָא הֲלֹא בְּכָל כה"ג דְּאִיכָּא דְּמַתְנֵי לַהּ אַרֵישָׁא וְאִיכָּא אַסֵּיפָא לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר לִישָׁנָא בָּתְרָא עִיקָּר וְעַיֵּין בַּבֵּית יוֹסֵף א"ח סי' ק"ס וצ"ע: וְכַמָּה שִׁיעוּר תְּקִיעָה כו' הַטּוּר כָּתַב סי' תקפ"ו דְּהוּא טֶפַח שֶׁל אָדָם סְתָם והרי"ץ ן' גִּיאָת כָּתַב שֶׁצָּרִיךְ טֶפַח שׁוֹחֵק כו' וְהַמְעַיֵּין בב"י שָׁם יִרְאֶה מ"ש דִּלְפִי' הַטּוּר שִׁיעוּ' הוּא טֶפַח מְצֻמְצָם וּלְפִי' הרי"ץ ן' גִּיאָת הוּא טֶפַח שׁוֹחֵק וְאֶפְשָׁ' לומ' דְּפְלוּגְתָּא הִיא דְּלְטוּר אֲפִילּוּ שֶׁהַתּוֹקֵעַ הוּא גָּדוֹל א"צ אֶלָּא טֶפַח שֶׁל אָדָם סְתָמָא ולהרי"ץ ן' גִּיאָת בָּעֵי שִׁיעוּרָא שֶׁל אָדָם הַתּוֹקֵעַ דְּהָא קָאָמַר דְּצָרִיךְ טֶפַח שׁוֹחֵק וְטַעְמוֹ מִשּׁוּם דְּאִם לֹא יְהֵיֶה הַשּׁוֹפָ' גָּדוֹל כְּשִׁיעוּ' טֶפַח הַתּוֹקֵעַ יֹאמְרוּ לְתוֹךְ יָדוֹ הוּא תּוֹקֵעַ וכ"ת א"כ מ"מ לָא תְּנֵי שׁוֹפָר בפ' י"ז דְּכֵלִים בַּהֲדֵי הָנְהוּ דְּמָנֵי הָתָם דְּשִׁיעוּרָם הַכֹּל לְפִי מַה שֶּׁהוּא אָדָם י"ל דְּהָתָם לָא תָּנֵי אֶלָּא מִידִי מִדְּאוֹרַיְיתָ' הוּא אֲבָל שופ' מִדְּאוֹרַיְיתָ' סַגִּי בְּטֶפַח אָדָם בֵּינוֹנִי כִּדְמוֹכַח בְּהַמַּפְוֶלֶת אַךְ מִדְּרַבָּנָן תִּקְּנוּ זֶה א"נ הֲוָה תָּנֵי פי"ז דְּכֵלִים לְשׁוֹפָר הו"א דִּלְתוֹקֵעַ נָמֵי הָוֵי שׁוֹפָר פְּחוֹת מִטֶּפַח לְפִי שִׁיעוּר יָדוֹ לְהָכִי לָא תָּנֵי לַהּ בְּהֶדְיָ' הָנָךְ שֶׁהַכֹּל לְפִי מַה שֶּׁהוּא אָדָם זֶהוּ סָבַר הרי"ץ ן' גִּיאָת וְאַהָא פְּלִיג הַטּוּר וְכָתַב וּלְמַאי דְּפָרֵישִׁית א"צ כלו' א"צ שֶׁיִּהְיֶה הַשּׁוֹפָ' גָּדוֹל לְאָדָם גָּדוֹל דְּשִׁיעוּרָא דְּיֹאחֲזֶנּוּ אָדָם סְתָמָא קָאֵי זֶה הָיָה אֶפְשָׁר לַהּ וְדַרְכּוֹ שֶׁל מָרָן יוֹתֵר נָכוֹן: הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר כו' א"ר הוּנָא ל"ש כו' פרש"י אוֹתָם הָעוֹמְדִי' בַּבּוֹר יָצְאוּ שֶׁהֵם קוֹל הַשּׁוֹפָ' לְעוֹלָם שָׁמְעוּ ע"כ כלו' אֲבָל הָעוֹמְדִים בִּשְׁפַת הַבּוֹר י"פ דְּשׁוֹמְעִים קוֹל שׁוֹפָר וי"פ דְּשׁוֹמְעִים קוֹל הַבָּרָה וּבְהָנָךְ דְּעוֹמְדִים עַל שְׂפַת הַבּוֹר הוּא דְּמְחַלֵּק מַתְנִי' אִם קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַע יָצָא אָמְנָם הָרֹא"שׁ פי' דְּהָעוֹמְדִים עַל שְׂפַת הבו' לְעוֹלָם אֵין שׁוֹמְעִין אֶלָּא קוֹל הַבָּרָה וק' לפי' מַאי רְאָיָה מַיְיתֵי מֵהַבָּרַיְיתָא הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר יָצָא וּכְבָר עָמַד בְּזֶה הל"מ ותי' יָפֶה אָמְנָם ק' לפי' הָרֹא"שׁ דמנ"ל לר' הוּנָא דְּהָעוֹמְדִים בִּשְׁפַת הַבּוֹר לְעוֹלָם שׁוֹמְעִים קוֹל הַבָּרָה דִּלְמָא י"פ דְּשׁוֹמְעִין קוֹל שופ' וּמֵהַבְּרַיְיתָ' לָא מוּכָח מִידִי לְהַהִוא חֲלָקָ' גַּם לפרש"י וְהָרַמְבַּ"ם ק' מנ"ל לר' הוּנָא דְּהָעוֹמְדִים בִּשְׁפַת הבו' לִפְעָמִים שׁוֹמְעִים ק"ש דִּלְמָא לְעוֹלָם אֵין שׁוֹמְעִין אֶלָּא קוֹל הַבָּרָה כִּדְכָתַב הָרֹא"שׁ תו ק' לפי' הָרֹא"שׁ דְּדִבְרֵי ר' הוּנָא אֵינָם מְסֻוָּדְרִין יָפֶה כְּפִי לִישָׁנָא דְּמַתְנִי' דְּמַתְנִי' קָתָנֵי תְּחִלָּה אִם ק"ש שָׁמַע יָצָא וְהַיְינוּ בְּעוֹמְדִים בְּתוֹךְ הבו' וְאִם קוֹל הַבָּרָה כו' הַיְינוּ בְּעוֹמְדִים בִּשְׁפַת הַבּוֹר וא"כ ר' הוּנָא הָכִי הל"ל תו ק' לפי' הָרֹא"שׁ ממ"ש בִּגְמָרָא לְקַמָּן אַמַּאי לִיפּוֹק בִּתְחִלַּת תְּקִיעָ' מִקַּמֵּי דְּלִעֲרְבֵב קָלָא דְּכֵיוָן דְּמַשְׁכַּחַת לַהּ בְּעוֹמֵד עַל שְׂפַת הַבּוֹר דְּיִשְׁמְעוּ תְּחִלַּת תְּקִיעָ' בְּלִי עִרְבּוּב א"כ לִפְעָמִים נָמֵי יִשְׁמְעוּ כָּל הַתְּקִיעָ' בְּלִי עִרְבּוּב וְאַמַּאי פָּסִיק וְתָנֵי דְּלְעוֹלָם שׁוֹמְעִים קוֹל הַבָּרָה וְיֵשׁ לְיַיֵּשֵׁב וק"ל אֵיכָא דְּדָמֵי לְהוּ כו' ל"ק כו' וק'

מַאי בֵּינַיְיהוּ וְאֶפְשָׁר דִּפְלִיגִי בִּפְלוּגְתָּ' דִּרַשִׁ"י וְהָרֹא"שׁ דְּלִישָׁנָא קַמָּא דְּקָאָמַ' ל"ש ס"ל דְּהָעוֹמְדִים
בְּשִׁפַּת הַבּוֹר י"פ דְּשׁוֹמְעִים ק"ש כפרש"י וְהָרַמְבַּ"ם דְּכָךְ הוּא פְּשַׁט ל"ש אָמְנָם לְלִישָׁנָא בָּתְרָא
דְּרָמֵי לְהוּ מִירְמָא וּמְשַׁנֵּי כָּאן לָעוֹמֵ' כו' ס"ל כְּהָרֹא"שׁ דְּהָעוֹמְדִים בְּשִׁפַּת הַבּוֹר לְעוֹלָם שׁוֹמְעִים
קה"ב וְדֶרֶךְ זֶה נִיחָא לְרַשִׁ"י וְהָרַמְבַּ"ם אַךְ לְהָרֹא"שׁ דס"ל דְּגַם לִישָׁנָא קַמָּא ס"ל דְּהָעוֹמֵ' בְּשִׁפַּת
הַבּוֹר לְעוֹלָ' שׁוֹמְעִין קוֹל הַבָּרָה ק' מַאי בֵּינַיְיהוּ י"ל דְּלָא נָפְקָא מִידֵּי לְעִנְיַן דִּינָא רַק לומ' הַדִּין כְּפִי
הַלָּשׁוֹ' שנא' דְּחִיָּ' אָדָם לומ' כל' רַבּוֹ וְדוּק: תּוֹסֶפֶת ד"ה וְשָׁמַע קוֹל שׁוֹפָר כו' הָא דְּאָמְרִי' פ' כָּל
גַּגּוֹת כו' ק' דְּמַשְׁמַע דְּקָוְשְׁיָ' זוֹ הִיא מְמַתְנִי' דְּהָכָא אַהָהִיא דפ' כָּל גַּגּוֹת וַהֲלֹא בְּלֹא מַתְנִי' דְּהָכָא
בְּבְקִיאוּת דפ' כָּל גַּגּוֹת גּוּפֵיהּ צָרִיךְ לְחַלֵּק דְּאָמְרִינַן הָתָם צִבּוּר בַּגְּדוֹלָה וש"ץ בַּקְּטַנָּה יוֹצְאִין י"ח
צִבּוּר בַּקְּטַנָּה וש"ץ בַּגְּדוֹלָה אֵין יוֹצְאִים י"ח וְטַעְמָא פרש"י הָתָם מִשּׁוּם דְּרֻבָּ' בָּתַר חַד לָא שָׁדֵינַן
אֲבָל חַד בָּתַר רֻבָּא שָׁדֵינַן וא"כ ה"נ לְמִי שֶׁבֵּיתוֹ סָמוּךְ לב"ה שָׁדֵינַן לֵיהּ בָּתַר רֻבָּא וְיוֹצֵא י"ח
וְאֶפְשָׁר דְּכַנָּת קוּש' התו' הִיא בְּמֵי שֶׁעוֹבֵ' אֲחוֹרֵי ב"ה דְּנִמְצָא דְּהַצִּבּוּר דְּהֵם בב"ה הֵם בַּקְּטַנָּה
וְהָעוֹבֵר אֲחוֹרֵי ב"ה וְהוּא בר"ה הוּא בְּגְדוֹלָה וק"ל אֵיךְ יוֹצֵא י"ח דְּכֵיוָן דְּהוּא בר"ה שֶׁהוּא גָּדוֹל מב"ה
הַאֵיךְ יוֹצֵא ותי' דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּלֵיכָּא י' עִם ש"ץ משא"כ הָכָא דְּאִיכָּא י' בַּהֲדֵי ש"ץ וְכַנָּת הַחִילּוּק
הוּא דְּהַהִיא דְּכָל גַּגּוֹת דְּהָווּ לְעִנְיַן צֵירוּף לָא שָׁדֵינַן הַיּוֹשְׁבִים בִּרְשׁוּ' קָטָן לְגַבֵּי יָחִיד הַיּוֹשֵׁב בִּרְשׁוּת
גָּדוֹל אֲבָל הָכָא בְּמַתְנִי' לָא הָווּ לְעִנְיַן צֵירוּף דְּיֵשׁ י' בב"ה אֶלָּא הָווּ לָצֵאת וּלְפִי' יָצָא י"ח: כָּתְבוּ עוֹד
וְהָא דְּאָמְרִינַן בְּשִׁלְהֵי כֵּיצַד צוֹלִין כו' א"כ הָוְיָא כו' דְּלָא כָּרִיבָּ"ל כו' ק"ל מָה הוּא דְּלָא כָּרִיבָּ"ל וְדִלְמָא
ה"פ דְּהַצִּבּוּר יוֹשְׁבִים בַּבַּיִת והש"ץ תַּחַת הָאֲגַף א"נ ט' בַּבַּיִת וְיָחִיד תַּחַת הָאֲגַף ובכה"ג הו"ל בְּצִבּוּר
בַּגְּדוֹלָה וש"ץ בַּקְּטַנָּה דְּמִצְטָרְפִי' כִּדְאִיתָא פ' כָּל הַגַּגּוֹת וּלְפֵי' אַרִיבָּ"ל דְּאֵין מְחִיצָה מַפְסֶקֶת י"ל
דְּהַתּוֹסָ' ס"ל דְּפְלוּגְתָּא דר' וְרִיבָּ"ל מַיְירֵי דְּהַיָּחִיד הֲוָה חוּץ לָאֲגַף ובכה"ג ה"ל כְּצִבּוּר בַּקְּטַנָּה וש"ץ
בַּגְּדוֹלָה דְּאֵין יוֹצְאִין י"ח וְנִמְצָא דְּסָוְגְיָא דְּכָל גַּגּוֹת דְּלָא כָּרִיבָּ"ל וּלְפִי דִּבְרֵיהֶם אִם יָחִיד תַּחַת הָאֲגַף
מִצְטָרֵף וּבְכֵן יֵשׁ לִתְמוֹהַּ עַל מָרָן הב"י א"ח סי' נ"ה דְּעָמַד בַּחֲקִירָה זוֹ אִם יָחִיד תַּחַת הָאֲגַף מִצְטָרֵף
וּמַיְיתִי בְּשֵׁם רי"ו דְּאֵינוֹ מִצְטָרֵף וְלֹא הִזְכִּיר דְּמוּכָח מִדִּבְרֵי התו' דְּמִצְטָרֵף כָּתְבוּ עוֹד וְכָרִיבָּ"ל קי"ל
דְּהָא נָשֵׁי כו' עַיֵּין בס' חִדּוּשֵׁי הִלְכוֹת מַה שֶּׁהִקְשָׁה וְיִרְאֶה לְתָרֵץ דמ"ש התו' לְעִנְיַן צֵירוּף פְּלִיגִי
ר"ל דְּפְלִיגִי גַּם לְעִנְיַן צֵירוּף ר"ל דְּפְלִיגִי רַב וְרִיבָּ"ל בֵּין לְעִנְיַן לָצֵאת בֵּין לע"צ וְאַהָא ק"ל דא"כ הָוְיָא
סָוְגְיָ' דְּכָל גַּגּוֹת דְּלָא כָּרִיבָּ"ל וְאָנוּ קי"ל כָּרִיבָּ"ל לְעִנְיַן לצא' וה"ה לְעִנְיַן צֵירוּף דְּלֵיכָּ' לְמֵימַ' דְּלְעִנְיַן
לצא' לָא פְּלִיגִי דְּהָא בְּסוֹטָה לְעִנְיַן ב"כ מַיְיתֵי לְעִנְיַן לָצֵאת מֵרִיבָּ"ל א"כ עכ"ל דְּלָצֵאת פְּלִיגִי אֶלָּא
שֶׁצִּדְּדוּ התו' לוֹמַר דְּאִם נאמ' גַּם לְעִנְיַן צֵירוּף פְּלִיגִי סָוְגְיָא דְּכָל גַּגּוֹת דְּלָא כָּרִיבָּ"ל וּכְוָתֵיהּ קי"ל
לְעִנְיַן לָצֵאת וה"ה לְצֵירוּף דאת"ל דְּלָצֵאת לְחוּד פְּלִיגִי א"כ קַשְׁיָא מַתְנִי' לְרַב ותי' וי"ל דְּאַיְירֵי כו'
כַּנָּתָם דְּלְעִנְיַן לָצֵאת פְּלִיגִי דר' סָבַר דְּכָל מִידֵּי דְּבָעֵי יו"ד אֵין הָעָוְבָ' אֲחוֹרֵי ב"ה יָכוֹל לַעֲנוֹת קַדִּישׁ
וְאֵינוֹ יוֹצֵא י"ח משא"כ מְגִלָּה וְשׁוֹפָ' דְּלָא בָּעֵי יו"ד וְרִיבָּ"ל ס"ל דַּאֲפֵי' מִידֵּי דְּבָעֵי יו"ד אֵין מְחִיצָה
מַפְסֶקֶת וְיוֹצֵא י"ח וּלְפִיכָךְ מִיתֵּי בְּסוֹטָה לְעִנְיַן בִּרְכַּת כֹּהֲנִים דְּבָעֵי י' דְּהֵם מְבָרְכִים לְעַם שֶׁבַּשָּׁדוֹת
וְיוֹצְאִים י"ח וְעַיֵּין מַה שֶּׁכָּתַב הָרָ"ן עַל זֶה: דַּף כ"ח ע"א אָמַר רַבָּה שָׁמַע מִקְצָת תְּקִיעָה כו' ק' לְפוּם
מַסְקָנָא דְּסוֹף תְּקִיעָ' בְּלֹא תְּחִילָּה לֹא יָצָא וְהָכָא מַיְירֵי בְּתוֹקֵעַ וְעוֹלֶה וּלְפִי' יָצָא אַמַּאי הֲוִצְרַךְ לְלַמֵּד
דִּין סוֹף תְּקִיעָ' בְּמִקְצָ' תְּקִיעָ' לְאַחַר שֶׁעָלָה ע"ה לְיִפְלוֹג וְלִיתְנֵי בְּדִידַהּ שָׁמַע מִקְצָת תְּקִיעָה בַּבּוֹר
וּמִקְצָתָהּ עַל שִׂפַּת הַבּוֹר י"פ דְּיָצָא בְּתוֹקֵעַ דְּעוֹלָה לְנַפְשִׁי וְהוֹצִיא רֹאשׁוֹ וְשׁוֹפָ' מִן הַבּוֹר יַחַד וְיֵשׁ
פְּעָמִים דבכה"ג לֹא יָצָא כְּגוֹן דְּהוֹצִיא רֹאשׁוֹוַאֲפִי' שׁוֹפָר בְּבוֹר דְּנִמְצָא דְּשָׁמַע תְּחִלַּת תְּקִיעָה בְּלֹא
סוֹפָהּ וְדוּק: ת"ש הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר וכו' פרש"י אִם קוֹל שׁוֹפָר בְּלֹא קוֹל הַבָּרָה יָצָא וכו' וק' מנ"ל
דה"פ כִּי הֵיכִי דְּתִקְשֵׁי לְרַבָּה לֵימָא אִיפְּכָא אִם קוֹל שׁוֹפָר אִם קוֹל הַבָּרָה יָצָא וְאִם קוֹל הַבָּרָה בְּלֹא

קוֹל שופ׳ לֹא יָצָא י״ל דְּמַתְנִי׳ ק׳ דִּיּוּקָא דְּרֵישָׁא אַדִּיּוּקָא דְּסֵיפָא וצ״ל דְּרֵישָׁא קָתָנֵי אִם קוֹל שופ׳ לְחוּד יָצָא הָא קוֹל שׁוֹפָר בַּהֲדֵי קוֹל הַבָּרָה לֹא יָצָא דְּנַעֲשָׂה כְּאִלּוּ לֹא שָׁמַע אֶלָּא קוֹל הַבָּרָה דְּלָא יָצָא וְאוֹרְחָא דִּגְמָרָא דְּעָבְדִי׳ נַעֲשָׂה מִדִּיּוּקָא דְּרֵישָׁא כְּמוֹ סֵיפָא וּבְכֹחַ זֶה פָּרִיךְ לְרַבָּה אַדְּ ק׳ דְּמַאי פָּרִיךְ אֵימָא דְּמַתְנִי׳ דְּקָתָנֵי אִם קוֹל הַבָּרָה שָׁמַע לֹא יָצָא הַיְינוּ בְּדְלֵיכָּא שִׁיעוּר בִּתְחִלַּת תְּקִיעָה וְרַבָּה מַיְירֵי בְּדְאִיכָּא שִׁיעוּר בְּמַה שֶׁשָּׁמַע קוֹל שופ׳ וְעַיֵּין בטא״ח ס״ס תקפ״ו דְּיֵשׁ מַחֲלוֹקֶת בֵּין הַפּוֹסְקִי׳ בָּזֶה וְכָתַבְתִּי בָּזֶה בְּסָוְגְיָא דִּלְעֵיל דַּף כ״ו ע״א: אר״י בְּשׁוֹפָ׳ שֶׁל עוֹלָה וכו׳ פרש״י שֶׁל עוֹלָה וּתְלָשׁוֹ מֵחַיִּים וכו׳ דַּע דבפ״ט דְּזְבָחִים דַּף פ״ו ע״א אִפְּלִיגוּ אָמוֹרָאֵי בָּזֶה וה״ג הָתָם אַבָּרַיְיתָא דְּתַנְיָא וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן וכו׳ ר״א מְחֻוָּבָרִין וכו׳ א״ר ל״ש וכו׳ ופרש״י ל״ש דְּקָאָמַר פרש׳ וכו׳ וּבָתַר הָכִי אָמְרִי׳ מֵתִיב רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה עֲצָמוֹת קְדָשִׁים וכו׳ ופרש״י וּפְלִיגוּ דר״א אַדְּרַבָּה וכו׳ ע״ש הִנֵּה נִתְבָּאֵ׳ דְּרַבָּה סָבַר דַּעֲצָמוֹת אוֹ קַרְנֵי עוֹלָה אִם פי׳ קוֹדֶם זְרִיקָה מוֹעֲלִין בָּהֶם עַד שְׁעַת זְרִיקָה וְאַחַר זְרִיקָה שָׁרֵי לַעֲשׂוֹת בָּהֶם קַתָּא דְּסַכִּינֵי וְאִם פי׳ לְאַחַר זְרִיקָה מוֹעֲלִים בָּהֶם לְעוֹלָם ור״א סָבַר פי׳ לִפְנֵי זְרִיקָה מוֹעֲלִים בָּהֶם לְעוֹלָם ר״ל גַּם אַחַר זְרִיקָה אֲבָל פי׳ לְאַחַר זְרִיקָה אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶם וְכָתְבוּ התו׳ שָׁם דְּיֵשׁ גּוֹרְסִי׳ וּפְלִיגָא דר״א וכו׳ וְהִנֵּה מִתּוֹךְ מ״ש נִתְבָּאֵ׳ דמ״ש רַשִׁ״י בְּשִׁמַעְתִּין שֶׁל עול׳ וּתְלָשׁוֹ מֵחַיִּים וכו׳ אָתֵי כר״א כְּסָוְגְיָ׳ התו׳ דְּאִלּוּ לס׳ רַבָּה גַּם פֵּירֵשׁ אַחַר זְרִיקָה יֵשׁ בּוֹ מְעִילָה וְכֵיוָן שֶׁכֵּן ק׳ אַמַּאי פרש״י סָוְגְיָא דִּידַן כר״א וְלֹא כְּרַבָּה וְלֵימָא דִּתְלָשׁוֹ לַקֶּרֶן אַחַר זְרִיקָה וְיֵשׁ בּוֹ מְעִילָה כס׳ רַבָּה דִּדְבָרָיו הֵם עִיקַּר כֵּן פָּסַק הָרַמְבַּ״ם פ״ב דִּמְעִילָה דִּין י״ב וּמְבוֹאָ׳ מִתּוֹךְ לְשׁוֹנוֹ דְּפָסַק כְּרַבָּה ומ״ש מָרָן בכ״מ דְּפָסַק כר״א כְּבָר הִשִּׂיג עָלָיו בס׳ בִּרְכַּת הַזָּבַח יע״ש וְיֵרָאֶ׳ דא״א לְפָרֵשׁ סָוְגְיָא דִּידַן אַלִּיבָּא דְּרַבָּה מִשּׁוּם דְּהָכָא בְּשִׁמַעְתִּין מְחַלֵּק בֵּין שופ׳ עוֹלָה לְשׁוֹפָ׳ שְׁלָמִים וְקָאָמַר דְּבְשׁוּפ׳ שְׁלָמִים אִם תָּקַע לֹא יָצָא דִּשְׁלָמִים לָאו בְּנֵי מְעִילָה וְאִיסּוּרָא הוּא דְּרִכְי׳ עֲלַיְיהוּ וְאִיסּוּר לֹא יֵשׁ לַיְיהָנוֹת בְּקֶרֶן שְׁלָמִים אַחַר שֶׁנִּזְרַק הַדָּם דַּהֲרֵי הֵם מָמוֹן בְּעָלִים וא״כ אִי ס״ד לְפָרֵשׁ סָוְגְיָא דִּידַן אַחַר זְרִיקָה בֵּין דְּשְׁלָמִים יָצָא בְּעוֹלָה יָצָא מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּמָעַל נָפֵיק לְחוֹלִין דְּשְׁלָמִים יָצָא דְּלֵית כָּאן אִיסּוּר הַנָּאָה דַּהֲרֵי קֶרֶן שְׁלָמִים אַחַר זְרִיקָה לֵית בֵּיהּ שׁוּם אִיסּוּר וא״כ ע״כ לְאוֹקְמֵי סָוְגְיָא דִּידַן בְּנִתְלַשׁ מֵחַיִּים אוֹ קוֹדֶם זְרִיקָה דְּיֵשׁ בּוֹ מְעִילָה עַד שְׁעַת זְרִיקָה וּלְפִיכָךְ מְחַלֵּק שפי׳ בֵּין עוֹלָה לִשְׁלָמִים דְּגַם בִּשְׁלָמִים יָצָא דְּלֵית שׁוּם אִיסּוּר לֵיהָנוֹת מִקֶּרֶן שְׁלָמִי׳ אַחַר זְרִיקָה וכ״כ התו׳ בְּזְבָחִי׳ דַּף פ״ו ע״א דְּמַיְירֵי דפי׳ מֵחַיִּי׳ אוֹ קוֹדֶם זְרִיקָה וכו׳ כלו׳ דִּשְׁלָמִים נָמֵי יָצָא בְּנִתְלַשׁ אַחַר זְרִיקָה וְכֵיוָן דְּכֵן ק׳ אַמַּאי אִצְטְרִיךְ רַשִׁ״י לומ׳ דְּאֵין לְפָרֵשׁ אַחַר זְרִיקָה מִשּׁוּם דְּאֵין מְעִילָה וְהוּא טַעַם דָּחוּק דְּתַלְיָא בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבָּה ור״א לֵימָא דְּאֵין לְפָרֵשׁ אַחַר זְרִיקָה מִשּׁוּם דא״כ אֵין חִילּוּק בֵּין עוֹלָה לִשְׁלָמִי׳ וּבְכָלְהוּ יָצָא כִּדְכָתְבִי׳ וְתו׳ ק׳ עַל רַשִׁ״י דִּלְדִידֵיהּ דְּמָפֵרֵשׁ הַסָּוְגְיָא אַלִּיבָּא דר״א הַלֹּא רַשִׁ״י ס״ל פ״ט דְּזְבָחִי׳ דר״א סָבַר דפי׳ קוֹדֶם זְרִיקָה מוֹעֲלִים בּוֹ לְעוֹלָם גַּם אַחַר זְרִיקָה וְלֹא מִתּוֹקְמֵי דְּבְרֵי רַשִׁ״י דְּסָוְגְיָא דִּידַן אֶלָּא כְּדַעַת ר״א לְפִי גיר׳ התו׳ שָׁם בְּדִבְרֵי ר״א דפי׳ קוֹדֶם זְרִיקָה אֵינוֹ מוֹעֵל אֶלָּא עַד שְׁעַת זְרִיקָה וצ״ע גַּם קש׳ עַל מָרָן בכ״מ פֵּ״א דְּשׁוֹפָ׳ שכת׳ עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם שכת׳ וְכֵן שופ׳ שֶׁל עוֹלָה וכו׳ הַיְינוּ בְּתְלָשׁוֹ קוֹדֶם זְרִיקָ׳ וכו׳ ע״ש וְהֵם דִּבְרֵי תֵּימַהּ דְּהָרַמְבַּ״ם פ״ב דִּמְעִילָה דִּין י״ב פָּסַק דְּאִם פי׳ אַחַר זְרִיקָה מוֹעֲלִים בָּהֶם לְעוֹלָם וצ״ע תו ק״ל בְּמַה שפרש״י דְּתְלָשׁוֹ מֵחַיִּים דא״כ בְּשְׁעַת תְּלִישָׁ׳ הֲרֵי מָעַל וְכֵיוָן דְּמָעַל יָצָא הַקֶּרֶן לְחוֹלִין וְכִי תִּקַּע לָא פָּרֵיךְ רָבָא מִידֵי אֵימַת מָעַל לְבָתַר דְּתִקַּע כִּי תִּקַּע בְּאִיסּוּרָא קָא תָקַע דְּהַמְּעִילָה הָיְתָה בְּשְׁעַת תְּלִישָׁ׳ וְאֵין לומ׳ דְּבְשְׁעַת תְּלִישָׁ׳ מָעַל וְגַם אַחַ״כ בְּשְׁעַת תְּקִיעָה מָעַל פַּעַם ב׳ דְּאֵין מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל אֶלָּא בְּבְהֵמָה וּכְלִי שָׁרֵת בְּלָבַד כְּדִתְנַן פֵּ״ה דִּמְעִילָה דַּף י״ט וּתְנַן נָמֵי הָתָם תָּלַשׁ מִן הַחַטָּאת וּבָא חֲבֵרוֹ

וְתָלַשׁ וּבָא חֲבֵרוֹ וְתָלַשׁ כֻּוְלָּם מָעֲלוּ וּמַשְׁמַע דוק׳ דְּהַשֵּׁנִי תָּלַשׁ צֶמֶר אַחֵר מַה שֶּׁלֹּא תָּלַשׁ הָרִאשׁוֹן וּלְכָךְ מָעַל אֲבָל נֶהֱנָה הַשֵּׁנִי בְּמַה שֶּׁתָּלַשׁ חֲבֵרוֹ לֹא מָעַל הַשֵּׁנִי דַּהֲרֵי ע״י הַמְּעִילָה שֶׁמָּעַל הָרִאשׁוֹן בִּתְלִישַׁת הַצֶּמֶר יָצָא הַצֶּמֶר לְחֻוְלִּין וה״ה בְּתָלַשׁ קֶרֶן דְּבִשְׁעַת תְּלִישָׁ׳ מָעַל וְיָצָא לְחֻוְלִּין וְאַחַר כָּךְ בִּשְׁעַת תְּקִיעָה אֵין כָּאן מְעִילָה.

וְאֶפְשָׁ׳ לומ׳ דְּהָא דכת׳ רַשִׁ״י זַ״ל דִּתְלָשׁוֹ מֵחַיִּים רוֹצֶה לומ׳ שֶׁנִּתְלַשׁ מֵאֵלָיו דְּלֵיכָּא אִינִישׁ דְּנִמְעוֹל וּלְכָךְ מָעַל כְּשֶׁתְּקַע וּכְהַאי גַּוְוָנָא אָמְרִינַן בפ׳ כָּל שָׁעָה דַּף כ״ו ע״ב בְּתַנּוּר שֶׁהִסִּיקוֹ בַּעֲצֵי הֶקְדֵּשׁ דְּהַפַּת אֲסוּרָה וכו׳ עַיֵּין שָׁם וא״כ הָכָא נָמֵי מַיְיְרֵי בְּנִתְלַשׁ מֵאֵלָיו א״נ מַיְיְרֵי דִּתְלָשׁוֹ בְּמֵזִיד וּבְמֵזִיד לֹא מָעַל וְאַחַר כָּךְ תָּקַע בּוֹ בְּשׁוֹגֵג וּלְכָךְ מָעַל בִּתְקִיעָ׳ ולפ״ז פָּרֵיךְ רָבָא שַׁפִּיר אֵימַת מָעַל לְבָתַר דְּתָקַע כִּי תְּקַע כו׳ אַךְ קש׳ מנ״ל לְרָבָא דר׳ יְהוּדָא אַיְּיְרִי בְּהָנֵי גַּוְוָנֵי כִּי הֵיכִי דְּתִיְקְשֵׁי לֵיהּ לֵימָא דְּאַיְיְרֵי דְּמָעַל כְּשֶׁתָּלַשׁ הַקֶּרֶן מִן הָעוֹלָ׳ וּלְפִיכָךְ כְּשֶׁתָּקַע יָצָא דִּכְבָר יָצָא לְחֻוְלִּין מִשְּׁעַת מְעִילָה וּכְשֶׁתָּקַע בְּהֶיְתֵּרָא תָּקַע משא״כ בִּשְׁלָמִי׳ דְּלֵית בְּהוּ מְעִילָה כְּשֶׁתָּלַשׁ וְלֹא יָצָא לְחֻוְלִּין וּכְשֶׁתְּקַע בְּאִיְסּוּרָ׳ תָּקַע וצ״ע.

וְדַע דְּהַתּוֹ׳ כָּתְבוּ בִּזְבָחִים דַּף פ״ו ע״א ד״ה אָתְיָא זְרִיקָה וְשָׁרִי תְּנֵהוּ כו׳ ע״ש ובמ״ש ה״ה בִּמְחֻוְסַּר י״ג בִּמְחֻוְבָּר ע״ש וְהִנֵּה לְמַה שֶׁכָּתְבוּ התו׳ אַמַּאי הֻוְצְרַךְ לְפָרֵשׁ הַסֻּוְגְיָא בְּשׁוֹפָ׳ שֶׁל עוֹלָה לֹא יִתְקַע דְּאַיְיְרֵי שֶׁהִפְרִישׁוֹ לִדְמֵי עוֹלָה חָקַרְתִּי וּמָצָאתִי סוֹף פ׳ ג׳ דִּבְכוֹרוֹת דַּף כ״ו אַהָא דקי״ל דְּצֶמֶר הַנּוֹשֵׁר מִבְּכוֹר וּמַעֲשֶׂ׳ אסו׳ בַּהֲנָאָה אפי׳ לְאַחַר שֶׁיִּשָּׁחֲטוּ מִפְּנֵי מוּמָן גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִשְׁהֶה אוֹתָם אֲבָל צֶמֶר שֶׁנָּשַׁר מֵחַטָּאת וְאָשָׁם מֻוְתָּר בַּהֲנָאָה כו׳ וּבָעֵי ר׳ יַנַּאי כו׳ וְלָא אִיְפְּשִׁיטָא בַּעְיַיְן וְעַל בַּעְיָא זוֹ הִקְשׁוּ התו׳ וְתֵיְרְצוּ וְהָא בָּעֵי הַאי צֶמֶר הַעֲמָדָה וְתֵיְרְצוּ כַּמָּה תֵּירוּצִים וְקֻוְשְׁיָא זוֹ נָמֵי שָׁיְיְכָא בְּסֻוְגְיָא דִּילַן דְּהָאֵיךְ אָמַר ר׳ יְהוּדָא הַתּוֹקֵעַ בְּשׁוֹפָ׳ שֶׁל עוֹלָה יָצָא דְּהַיְיְנוּ דִּתְלָשׁוֹ מֵחַיִּים מִשּׁוּם דִּמְעַל וְיָצָא לְחֻוְלִּין יָצָא הָא אֵינוֹ יָכוֹל לָצֵאת לְחֻוְלִּין כֵּיוָן דְּבָעֵי הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה וְכָתְבוּ שָׁם התו׳ בא׳ מִן הַתֵּירוּצִי׳ דְּיֵשׁ לְפָרֵשׁ שופ׳ שֶׁל עוֹלָה שֶׁהֻוְקְדְּשָׁה הַבְּהֵמָה לִדְמֵי עוֹלָה וְשׁוֹפָר שְׁלָמִים שֶׁהֻוְקְדְּשָׁה הַבְּהֵמָה לִדְמֵי שְׁלָמִים וְדִינָהּ כַּשְּׁלָמִים עַצְמָם וְאֵין בָּהּ מְעִילָה כִּדְאָמְרִינַן בְּמַסֶּכֶת זְבָחִים דַּף כ״ו בַּעֲצֵי שְׁלָמִים עָסְקִינַן וה״נ רוֹצִים לְפָרֵשׁ בַּעְיָא דר׳ יַנַּאי בְּתָלַשׁ צֶמֶר מֵעוֹלָה דְּאַיְיְרֵי בְּהַקַּדִּישׁ בְּהֵמָה לִדְמֵי עוֹלָה ובכה״ג דְּהַקַּדִּישׁ הַבְּהֵמָה לְדָמֶי׳ מַשְׁמַע לֵיהּ לְפֵירוּשׁ רַבֵּינוּ דְּלָא בָּעֵי הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה דְּהָא לֵיתָא אֶלָּא בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ אוֹ בְּקָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת כִּדְמוֹכַח בִּתְמוּרָה דַּף ל״ב בְּאוֹפֶן דְּטַעְמוֹ שֶׁל פֵּירֵשׁ רַבֵּינוּ דפי׳ הַסֻּוְגְיָא דְּשׁוֹפָ׳ שֶׁל עוֹלָה בְּמַקְדִּישׁ בְּהֵמָה לְדָמֶיהָ הֻוְצְרַךְ לְפֵיר׳ זֶה כִּי הֵיכִי דְּלָא תִּיְקְשֵׁי לֵיהּ דְּבָעֵי הַעֲמָדָ׳ וְהַעֲרָכָ׳ כֵּן לָמַדְתִּי מִדִּבְרֵי התו׳ דמס׳ בְּכוֹרוֹ׳ דַּף כ״ו: אָמְנָם צָרִיךְ עִיּוּן אִם דִּין זֶה אֱמֶת דַּהֲרֵי כָּתַב הָרַמְבַּ״ם פֵּ״ה דְּהִלְכוֹת עֲרָכִין דִּין י״ד וְזֶה לְשׁוֹנוֹ הַמַּקְדִּישׁ בְּהֵמָה תְּמִימָה כו׳ וְהִיא מֵימְרָא דְּרָבָא בִּתְמוּרָ׳ דַּף י״א וְלֹא מָצָאתִי חוֹלֵק ע״ז וְכֵיוָן דְּמַקְדִּישׁ בְּהֵמָה לְדָמֶיהָ קי״ל דְּנִתְקַדֵּשׁ גּוּפָהּ א״כ הָוֵה לֵיהּ כְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ דְּבָעֵי הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה אָמְנָם הָיָה נרא׳ לְקַיֵּי׳ פֵּירוּ׳ רַבֵּינוּ דְּהַקַּדִּישׁ שופ׳ א׳ לִדְמֵי עוֹלָה וְזֶהוּ שׁוֹפָר עוֹלָה וְכֵן הִקְדִּישׁ צֶמֶר עול׳ וּבְכִי הַאי גַּוְוָנָא לָא בָּעֵי הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה כֵּיוָן דְּלֹא הִקְדִּישׁ הַבְּהֵמָה גּוּפָא וְאַף עַל גַּב דְּמִלְּשׁוֹנָם לֹא מַשְׁמַע כֵּן הוּא מִכֹּחַ טְעִיּוֹת שֶׁנָּפְלוּ בתו׳ דְּסֵדֶר קָדָשִׁי׳ כַּנּוֹדָע: וּמַה שֶׁכָּתְבוּ התו׳ בְּמַסֶּכֶ׳ זְבָחִים דַּף פ״ו בְּסוֹף הַדִּיבּוּר וְזַ״ל וְאִם זְרִיקָה מַתֶּרֶת וכו׳ מָצָאתִי בס׳ בִּרְכַּת הַזֶּבַח דְּכָתַב וְזַ״ל וְאִם זְרִיקָה מַתֶּרֶת בפי׳ מֵחַיִּים ר״ל כְּשֶׁהוּא בְּעַיִן ה״ה בִּמְחֻוְסַּר נָמֵי ר״ל שֶׁנַּעֲשָׂ׳ מֵהֶם שׁוֹפָר וְכַוָּנָתָם לִפְסֹוְ׳ הֲלָכָה דְּאִי פי׳ מֵחַיִּים דִּשְׁלָמִים וְנִזְרַק הַדָּם אַחַר כַּמָּה יָמִים מוֹעִיל לְהוֹצִיא מִידֵי מְעִילָה וּלְהַתִּיר הַבָּשָׂר דִּשְׁלָמִים אַף שֶׁלֹּא הָיָה הַקֶּרֶן בִּשְׁעַת זְרִיקָה וּלְפִי זֶה מֻוְתָּר לִתְקוֹעַ בְּקֶרֶן שְׁלָמִים שֶׁפֵּירֵשׁ מֵחַיִּים וְנִזְרַק הַדָּם אַחַר כָּךְ וה״ה בְּעוֹלָה וְלָא קָאֵי דִּבְרֵיהֶם אַפֵּירוּשׁ רַבֵּינוּ כְּלָל לֹא לְאוֹתוֹבֵי וְלָא לְסִיּוּעַ

וְאֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה טָעוּת סוֹפֵר בִּלְשׁוֹנָם עכ"ל וּמַה שֶּׁכָּתַב הָרַב בַּעַל בִּרְכַּת הַזֶּבַח דְּאִי פִּי' מֵחַיִּים בַּשְׁלָמִי' וְנִזְרַק הַדָּם אַחַר כַּמָּה יָמִים מוֹעִיל ל לְהוֹצִיא מִידֵי מְעִילָה לֹא יָדַעְנוּ מַאי קָאָמַר דַּהֲרֵי אָמְרִינַן בַּסָּוְגְיָא דִּילַן דְּשִׁלָמִים לָאו בְּנֵי מְעִילָה נִינְהוּ וּמִיהוּ י"ל דְּלָא דַּק בְּלִישָׁנֵיהּ דְּנִקַט לְהוֹצִיא מִידֵי מְעִילָה וצ"ל דה"ק לְהוֹצִיא מִיָּדֵי אִיסּוּר דִּרְכִיב עֲלַיְיהוּ דְּשִׁלָמִי' כו' מ"מ עִיקַּר פִּי' בתו' אֵינָם נוֹחִים דְּמֵהֵיכָא תֵּיתֵי לְחַלֵּק כְּשֶׁפֵּירֵ' הַקֳּרָן וְהוּא שָׁלֵם לַעֲשָׂאוֹ שׁוֹפָר דְּהָוְצְרְכוּ לוֹמַר וה"ה בְּמָחֳוַסַּר דר"ל דַּעֲשָׂאוֹ שופ' דְּאֵין אֵלּוּ אֶלָּא דִּבְרֵי תֵּימַהּ וְלָכֵן יִרְאֶה כס' דְּגָרְסִי בְּמָחֳוָבָּר וה"פ דְּהֵם פִּי' דמ"ש בַּגְּמָרָא בְּשׁוֹפָ' שֶׁל עוֹלָה לֹא יִתְקַע וְאִם תָּקַע יָצָא דְּמַיְירֵי בב' גַּוְונֵי חֲדָא בְּפֵיר' מֵחַיִּים א"נ דְּכָל עוֹד שֶׁהָיָה בַּחַיִּים הָיָה מְחֳוָבָּר וּפֵירֵשׁ הַקֳּרָן קוֹדֶם זְרִיקָה דְּיֵשׁ בּוֹ מְעִילָה אֲבָל פִּי' אַחַר זְרִיקָה אֵין לְפָרֵשׁ דא"כ בִּשְׁלָמִים אַמַּאי לֹא יָצָא הֲרֵי אַחַר זְרִיקַת דַּם הַשְׁלָמִי' הָרֹאשׁ וְהַקֶּרֶן וְכָל בָּשָׂר הַבְּהֵמָה מָמוֹן בְּעָלִי' הוּא ומ"מ דְּיָנָא דְּשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה דְּאִם תָּקַע יָצָא מַשְׁכַּחַת לָהּ נָמֵי בפי' לְאַחַר זְרִיקָה דְּמוֹעֲלִין בּוֹ אַלִּיבָּא דְּרַבָּה וְהוּא דַּעַת הָרַמְבַּ"ם פ"ב דִּתְמוּרָה דִּין י"ב כְּדִכְתִי' אַךְ בפי' אַחַר שְׁחִיטָ' קוֹדֶם זְרִיקָה נִסְתַּפְּקוּ הַתּוֹסָ' קְצָת אִם לְאַחַר זְרִיקָה יָצָא מוֹעֵל בּוֹ דְּדִלְמָא מ"ש בַּגְּמָרָא פֵּירֵשׁ קוֹדֶם זְרִיקָ' אַתַאי זְרִיקָה וְשָׁרֵיתִנְהוּ מַיְירֵי בפי' מֵחַיִּים לְאַפּוֹקֵי זֶה בָּאוּ התו' וְאָמְרוּ אִם זְרַק' מָוּתֶּרֶת בְּפֵירֵשׁ מֵחַיִּים וְאֵין מְעִילָה אַחַר זְרִיקָה ה"ה בַּמְּחֳוָבָּר נָמֵי כלו' שֶׁהָיָה מְחֳוָבָּר בְּחַיִּים וּתְלָשׁוֹ בֵּין שְׁחִיטָה לְזְרִיקָה דְּאֵין מְעִילָה אַחַר זְרִיקָה דְּזְרִיקָה מַתֶּרֶת הַבָּשָׂר דְּמַאי שְׁנָא וא"כ לִתְקוֹעַ נָמֵי שָׁרֵי אַחַר זְרִיקָה דְּהָזְרִיק' הִתִּירַתּוּ כֵּיוָן דְּנָתַל' קוד' זְרִיק' דְּוּמְיָ' דְּנִתְלַשׁ מֵחַיִּי' דְּהִתִּירַתּוּ הַזְּרִיק' וְאַבַּתְּי ק' בְּמַה שפרש"י בְּשִׁמַעְתָּ' שֶׁל עוֹלָה וּתְלָשׁוֹ מֵחַיִּים דְּאִלּוּ לְאַחַר זְרִיקָה אֵין מְעִילָה כו' דְּהִנֵּה לֹא שְׁלָל רַשִׁ"י אֶלָּא דְּאֵין לפר' לְאַחַר זְרִיקָה אֲבָל אַבַּתְּי ק' אַמַּאי לֹא פִּי' בְּתֵרֵי גַּוְונֵי בפי' מֵחַיִּים אוֹ אַחַר שְׁחִיטָה קוֹדֶם זְרִיק' דְּיֵשׁ בּוֹ מְעִיל' עַד שְׁעַת זְרִיקָה וְכִדְפֵירְשׁוּ התו' בְּזְבָחִי' דַּף פ"ו י"ל דְּהוּא מְצִיאוּת רָחוֹק דְּבֵין שְׁחִיטָה לִזְרִיק' חָתַךְ הַקֶּרֶן וַעֲשָׂאוֹ שׁוֹפָר וְתָקַע בּוֹ דְּכָל זֶה צָרִיךְ שְׁהוּת לָכֵן מוּקִי לָהּ בִּתְלָשׁוֹ מֵחַיִּים דְּיֵשׁ שְׁהוּת רַב מִשְּׁעַת תְּלִישָׁה עַד אַחַר זְמַן שֶׁשָּׁחַט הָעוֹל' וְזָרַק הַדָּם וּמִיהוּ וַדַּאי אִם אֵירַע דְּבֵין שְׁחִיטָה לִזְרִיקָה תָּלַשׁ הַקֶּרֶן וַעֲשָׂאוֹ שׁוֹפָר, וְתָקַע בּוֹ מַשְׁכַּחַת לָהּ דִּינָא דְּרַבִּי יְהוּדָה אֶלָּא מִשּׁוּם דהו' מְצִיאוּת רָחוֹק לֹא בָּיְאֲרוּ בְּהֶדְיָא אֶלָּא רָמְזוּ מִכְּלָל דְּבָרָיו וּבָהָא דאר"י שופ' שֶׁל עוֹלָה לֹא יִתְקַע בּוֹ ק"ק מֵהָא דְּאָמְרִינַן פִּרְקֵי ר"א דְּאֵילּוֹ שֶׁל יִצְחָק הוּא הָאַיִל שֶׁנִּבְרָא ע"ש בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת וְקֶרֶן הַשְּׂמֹאל תָּקְעוּ בּוֹ במ"ת וְקֶרֶן יָמִין יִתְקַע בּוֹ לע"ל וְאֶפְשָׁר דפי' לְאַחַר זְרִיקָה דְּאֵין בָּהֶם מְעִילָה אַלִּיבָּא דר"א וְאַלִּיבָּא דְּרַבָּה נֶאֱמַר דפי' בֵּין שְׁחִיטָה לִזְרִיקָה וְאַחַר זְרִיקָה מָוּתָּרִים לַעֲשׂוֹת מֵהֶם קַתָּא דְּסַכִּינֵי כִּדְאִיתָא בפ' הַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ וּבְיַלְקוּט ס"פ וְיָרֵא דְּכָתַב מהר"א גְּדִילְיָא וְז"ל וא"ת אֵינוֹ שֶׁל יִצְחָק עוֹלָה הַתְּשׁוּבָה שֶׁגִּבֵּל ה' עֲפָרוֹ וְהֶחֱזִירוֹ לְמַה שֶּׁהָיָה עכ"ל וְיָרֵאָה דְּהָוְצְרְכוּלִיכָּנֵס בְּדוֹחַק זֶה מִשּׁוּם אִידָךְ דְּמָנֵי הָתָם דְּגִידִין שֶׁל אַיִל י' נְבָלִים דְּכִינּוֹר דְּדָוִד כו' ע"ש: מַתְקֵיף לַהּ רָבָא אֵימַת מָעַל כו' קש' מַאי פָּרֵיךְ אֵימָא דְּמָעַל בִּתְחִלַּת תְּקִיעָ' וְיוֹצֵא בְּסוֹף תְּקִיעָה וּמַיְירֵי דְּסוֹף תְּקִיעָה הָיָה בּוֹ שִׁיעוּר תְּקִיעָה דְּאִיכָּא מ"ד דְּיָצָא כְּדְכָתַב הַטּוּר ס"ס תקפ"ו ע"ש: הֲדַר אָמַר רָבָא אֶחָד זֶה וא' זֶה יָצָא וכו' קָשֶׁה ממ"ש הַתּוֹסָפ' לְעֵיל דַּף כ"ז חוֹטֵא בַּל יִתְגָּאֶה קָא אָמְרִינַן וְגַבֵּי שׁוֹפָר מִתְגָּאֶה נָמֵי בְּקוֹל תְּקִיעָתוֹ י"ל במ"ש מָרָן הב"י סִי' תקפ"ז גַּבֵּי מָוְדָּר הֲנָאָה מִשּׁוֹפָר דְּכָתַב הַכִּלְבּוֹ בְּשֵׁם גָּאוֹן דְּאָדָם אַחֵר תּוֹקֵעַ לוֹ וְהוּא שׁוֹמֵעַ אֲבָל הוּא עַצְמוֹ אָסוּר לִתְקוֹעַ מִשּׁוּם דְּנֶהֱנֶה וְכָל מִידֵּי דְּאִיכָּא הֲנָאָה לַגּוּף לֵיכָּא לְשָׁרוּיֵי בְּשִׁבִיל טַעֲמָא דְּמִצְוֹת לָאו לֵיהָנוֹת נִיתְּנוּ וּרְאָיָה לְדָבָרָיו נִרְאֶה לִי מֵהָא דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן הַמָּוְדָּ' הֲנָאָה מִמַּעְיָן טוֹבֵל בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים אֲבָל לֹא בִּימוֹת הַחַמָּה וא"כ הָא דְּיָצָא הָכָא בְּתֵקַע בְּשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה מִטַּעַם דְּמִצְוֹת לָאו לֵיהָנוֹת נִיתְּנוּ הַיְינוּ בְּשׁוֹמֵעַ מֵאַחֵר אֲבָל תּוֹקֵעַ עַצְמוֹ לֹא יָצָא דְּכִי תָּקַע בְּאִיסּוּר קָא תָּקַע דַּהֲרֵי הוּא

נֶהֱנָה בִּתְקִיעָתוֹ וְהָרַמְבַּ״ם כָּתַב פ״א דְּשׁוֹפָר וְכֵן שׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה כו׳ וקש׳ ה״ק דְּאֵין בְּקוֹל מְעִילָה וַהֲלֹא רַב יְהוּדָה אָמַר תָּקַע בְּשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה יָצָא מ״ט עוֹלָה בַּת מְעִילָה כֵּיוָן דְּמָעַל בַּהּ נפק׳ לְחֻלִּין וְרַבָּה נָמֵי דְּאַתְקִיף לֵיהּ לָא קָאָמַר אֶלָּא אֵימַת מָעַל לְבָתַר דְּתָקַע מַשְׁמַע דְּכוּלְּהוּ מוֹדוּ אִי הו״א מִצְוֹת לֵיהָנוֹת נִיתְּנוּ יֵשׁ בַּקּוֹל דִּין מְעִילָה אֶלָּא דְּאַסִּיק רָבָא מִצְוֹת לָאו לֵיהָנוֹת נִיתְּנוּ וּלְפִי׳ יָצָא ונ״ל דר״מ הָוְכַּרַח לוֹמַר דְּאֵין בְּקוֹל דִּין מְעִילָה דְּהָכִי קי״ל כִּדְאִיתָא פ׳ כָּל שָׁעָה דַּף כ״ז אַרִיבָּ״ל מִשּׁוּם בַּר קַפָּרָא קוֹל וּמַרְאֶה כו׳ אֵין בָּהֶם מְעִילָה וְדָיְקִינַן הָתָם מְעִילָה הוּא דְּלֵיכָּא הָא אִיסּוּרָא אִיכָּא וּמִשּׁוּם דְּאִיכָּא אִיסּוּרָ׳ הָוְצְרַךְ לוֹמַר הָרַמְבַּ״ם וא״ת וַהֲלֹא נֶהֱנָה וְכִי תְּקַע בְּאִיסּוּרָ׳ קָא תְּקַע לְזֶה הֵשִׁיב מִצְוֹת לָאו לֵיהָנוֹת נִיתְּנוּ בְּאוֹקֶן דְּהַסָּוְגִיּוֹת מִתְחַלְּפוֹת דבפ׳ רָאוּהוּ ב״ד משמ׳ דְּיֵשׁ בְּקוֹל דִּין מְעִילָה ובפ׳ כָּל שָׁעָה אָמְרִי׳ דְּאֵין בְּקוֹל מְעִילָה וְהַהִיא סָוְגְיָ׳ עִיקָּר נְקַט הָרַמְבַּ״ם לְדִינוֹ כְּסָוְגְיָא דבפ׳ כָּל שָׁעָה דְּאֵין בְּקוֹל דִּין גֶּזֶל דְּהִיא עִיקַּר וְקָרוֹב לָזֶה כָּתַב בל״מ וּמֵיהוּ הָיָה נרא׳ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַסָּוְגְיּוֹת סוֹתְרוֹת זוֹ אֶת זוֹ דְּהָא דאמ׳ בפ׳ כָּל שָׁעָה קוֹל אֵין בּוֹ מְעִילָ׳ הַיְינוּ בְּשׁוֹמֵעַ קוֹל כְּלֵי שִׁיר שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ וְנֶהֱנָה בְּשִׁמְיעָתוֹ אֲבָל אִם לָקַח כְּלֵי שִׁיר שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ וְתָקַע בּוֹ דַּעֲבִיד מַעֲשֶׂה וְנֶהֱנָ׳ בְּתִקְיעָתוֹ מָעַל והו״ל כְּשׁוֹתֶה מַיִם בִּכְלִי שָׁרֵת דְּמוֹעֵל וְכֵן נָמֵי הַמֵּרִיחַ בְּרֵיחַ הַקְּטֹרֶת לְאַחַר שֶׁעָלָה תְּמִירַתּוֹ אֵין בּוֹ מְעִילָה אֲבָל אִם לָקַח הַקְּטֹרֶת וְהֵרִיחַ בּוֹ מָעַל כִּדְאִיתָא פר׳ כָּל שָׁעָה דַּף כ״ו וא״כ סָוְגְיָ׳ דְּהָכָא דְּמוּכָח דְּתָקַע בְּשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה מָעַל אֵינָהּ סוֹתְרוֹת סָוְגְיָ׳ דפ׳ כָּל שָׁעָה דְּהָתָם אַיְירֵי בְּשׁוֹמֵעַ קוֹל כְּלֵי שָׁרֵת בִּלְבַד וְהָכָא אַיְירֵי בְּתוֹקֵעַ בְּשׁוֹפָר דַּעֲבִיד מַעֲשֶׂה וְנֶהֱנָ׳ וְיֵשׁ בּוֹ מְעִילָ׳ אָמְנָם כֵּיוָן דְּאַסִּיק רַבָּה דְּמִצְוֹת לָאו לֵיהָנוֹת נִיתְּנוּ נִמְצָא דַּאֲפִי׳ דַּעֲבִיד מעש׳ דְּתָקַע בְּשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה לֹא מָעַל מִשּׁוּם דְּלָא נֶהֱנָה וּלְפִיכָךְ יָצָא אָמְנָם אַפַּתִּי קש׳ דְּהָא כָּתְבוּ לְעֵיל דְּכָתַב מָרָן מִשֵּׁם הַכְּלְבּוֹ גַּבֵּי מָוְדָּר הנא׳ מִשּׁוֹפָ׳ דְּאָדָם אַחֵר תּוֹקֵעַ לוֹ וְהוּא שׁוֹמֵעַ אֲבָל הוּא עַצְמוֹ אָסוּר לִתְקוֹעַ מִשּׁוּם דְּנֶהֱנֶ׳ כו׳ וּמִכֹּחַ זֶה כָּתַבְתִּי לְעֵיל דְּסָוְגְיָין דְּתָקַע בְּשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה אַיְירֵי בְּשׁוֹמֵעַ מֵאַחֵר לָזֶה נרא׳ לְיַיְשֵׁב דְּהָא דאמ׳ הַגָּאוֹן דְּכְשֶׁאָדָם תּוֹקֵעַ נהנ׳ מִתְּקִיעָתוֹ לָאו מִלְּתָא פְּסִיקְתָּ׳ הִיא דְּכָל תּוֹקֵעַ נֶהֱנֶה דְּיֵשׁ תּוֹקֵעַ דְּנֶהֱנֶה בְּמַה שֶּׁהוּא תּוֹקֵעַ וּלְהַהּ גבר׳ אָסוּר אֲבָל יֵשׁ תּוֹקֵעַ דְּאֵינוֹ נהנ׳ כִּי הוּא אָדָם חָלוּשׁ וְאַדְרַבָּ׳ מִצְטַעֵר שֶׁצָּרִיךְ לְהַחֲזִיק וּלְתַקּוֹ׳ ובכה״ג דְּאֵין לוֹ הנא׳ חִיצוֹנִית שָׁרֵי לִתְקוֹעַ ואע״ג דְּנֶהֱנָ׳ מִצַּד שֶׁיּוֹצֵא י״ח מִצְוַת תְּקִיעָ׳ מִצְוֹת לָאו לֵיהָנוֹת נִיתְּנוּ וע״פ חִילּוּק זֶה נִסְתַּלֵּק תְּמִיהַת הַשָּׁ״ךְ י״ד סי׳ רכ״א סי׳ קנ״ח דְּהִקְשָׁ׳ עַל מָרָן דבא״ח פָּסַק כִּסְבָרַת הַגָּאוֹן דְּאָדָם אַחֵר תּוֹקֵעַ וְשָׁם בי״ד סָתָם דְּמָוְתָּר לִתְקוֹעַ דְּמַשְׁמַע אֲפִילּוּ בְּעַצְמוֹ דְּהַהִי׳ מַיְירֵי בְּאָדָם הַתּוֹקֵעַ דְּאֵין לוֹ הֲנָאָה אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ אָסוּר דְּומְיָא דְּמָוְדָּר הנא׳ מִמַּעְיָן בְּאוֹקֶן דִּכְדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַסָּוְגְיּוֹת סוֹתְרוֹת מַסְקְנָ׳ דְּמִלְּתָ׳ דְּקוֹל אֵין בּוֹ מְעִילָה הַיְינוּ בְּאָדָם הַשּׁוֹמֵ׳ אֲבָל בָּאָדָם דַּעֲבִיד מַעֲשֶׂה וְתָקַע אִי הו״א מִצְוֹת לֵיהָנוֹת נִיתְּנוּ מֵעַל אֲבָל כֵּיוָן דְּלָאו לֵיהָנוֹת נִיתְּנוּ לֵיכָּא מְעִילָה וכ״ת דְּנֶהֱנֶ׳ בְּמַה שֶּׁהוּא תּוֹקֵעַ הָכָא מַיְירֵי בְּאָדָם שֶׁאֵינוֹ נֶהֱנֶה וְעַיַּיִן במ״ץ ח״א סי׳ מ״ח דְּתֵיר׳ קוש׳ הַשָּׁ״ךְ בי״ד וְאֵינוֹ תי׳ מֻחְוָור: אָמַר ר׳ יְהוּדָ׳ בְּשׁוֹפָר שֶׁל עַכּוּ״ם וכו׳ כָּתְבוּ הַתּוֹסָ׳ תי׳ מ״ש מְשַׁלְּמִים וכו׳ ור״ת וכו׳ ותי׳ וכו׳ וקש׳ מַה קֶּשֶׁר יֵשׁ לְהַהּ תי׳ הַשֵּׁנִי במ״ש מִמַּקֹּמִי הָכִי י״ל דְּאִם לקו׳ קַמַּיְיתָ׳ הַיְינוּ מִתְרַצֵּ׳ דְּהָא דְּשׁוֹפָר שֶׁל כּוֹכְבִי׳ וּמַזָּלוֹ׳ מַיְירֵי אַחַר בִּיטּוּל וְהוּא נִיחָא נָמֵי קו׳ הב׳ מֵהַהִי׳ דְּכִסּוּי הַדָּם דְּאַיְירֵי קוֹדֶם בִּיטּוּל וְזֶהוּ דַּעַת ר״ת שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ׳ בסו׳ כִּיסּוּי הַדָּם אֲבָל השת׳ דְּלָא תי׳ לקו׳ א׳ חִילּוּק זֶה וְהֶעֱלוּ כִּדְגֵרִי׳ ר״ח יָצָא לָהֶם קו׳ דסו׳ כִּיסּוּי הַדָּם דְּקָתָנֵי הָתָם לֹא יָצָא וְהַתּוֹ׳ שָׁם וְהָרֹא״שׁ בְּפִרְקִין וְהַטּוּ׳ סי׳ תקפ״ו הֶעֱלוּ דְּהָא דְּכִיסּוּי הַדָּם מַיְירֵי בעוכמ״ז שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהָא דְּאָמְרִינַן הָכָא יָצָא מַיְירֵי בָּעַכּוּ״ם דְּכוּתִי דְּאִית לֵיהּ בִּיטּוּל וְגַם כָּתְבוּ דְּמַיְירֵי הָכָא דְּהִגְבִּי׳ הַשּׁוֹפָר שֶׁל עכומ״ז דְּכוּתִי שֶׁלֹּא לִקְנוֹתוֹ דְּאִם הַגְבָּיָ׳ לִקְנוֹתוֹ הָוֵי לֵיהּ עכומ״ז שֶׁל יש׳ דְּאֵין לָהּ בִּיטּוּל כִּדְאִיתָ׳ בפ׳ כָּל הַצָּלָמִי׳ דַּף מ״ב ובעכומ״ז דַּף ס״ד וא״ת

וַאֲפִי׳ תהי׳ עכומ״ז דְּיִשְׂרָאֵל אֵינָהּ נֶאֱסָרָ׳ עַד שֶׁתֵּעָבֵד כְּדַתְנַן פ׳ ר׳ יִשְׁמָעֵאל עכומ״ז שֶׁל כּוּתִי אֲסוּרָה מִיָּד וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁתֵּעָבֵד וְכֵן פִּיר׳ הָרַמְבַּ״ם פ״ז דעכומ״ז דִּין ד׳ וְיֵשׁ לוֹ דְּכֵיוָן דְּהָיְתָ׳ מִתְּחִלָּ׳ עכומ״ז דְּכוּתִי כֵּיוָן דְּאַגְבָּ׳ ישר׳ ע״מ לְזַכּוֹת בָּהּ נֶאֱסֶרֶת מִיָּד וְאֵין לָהּ בִּיטּוּל וְהַהִי׳ דעכומ״ז שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת עַד שֶׁתֵּעָבֵד מַיְירֵי כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל עָשָׂה עכומ״ז וְהַטּוּר סי׳ תקפ״ז כָּתַב וְז״ל שׁוֹפָר שֶׁל עכומ״ז וְכָתַב בב״י דמ״ש ואעפ״י וכו׳ וּמַשְׁמַע לְפִי זֶה דְּשׁוֹפָר זֶה שֶׁל עכומ״ז דְּכוּתִי אַיְירֵי דְּגָזְלוּ יִשְׂרָאֵל מִכּוּתִי וְאַף בכה״ג הִקְפִּיד שֶׁלֹּא יַגְבִּיהֶנּוּ ע״מ לְזַכּוֹת בּוֹ כִּי הֵיכִי דְּלָא תֶּהֱוֵי עכומ״ז דְּיִשְׂרָאֵל דְּאֵין לָהּ בִּיטּוּל וְקָשֶׁה דַּאֲפִילּוּ תימ׳ דְּהִגְבִּיהוֹ ע״מ לְזַכּוֹת בּוֹ כֵּיוָן דְּהָוֵי גָּזוּל לֹא קְנָאָהּ יִשְׂרָאֵל לָא מִבָּעֲיָ׳ אִם לֹא נִתְיַיאֵשׁ הָוֵי לֵיהּ יֵאוּשׁ כְּדִי וְיֵאוּשׁ כְּדִי לָא קָנֵי וּלְזֶה נר׳ דְּכָתַב הָרֹא״שׁ פר׳ מְרוּבָּ׳ וּבְיֵאוּשׁ בַּגְּזֵלָה פְּלִיגִי רַבָּה ור״י רַבָּה ס״ל וכו׳ וְהַטּוּר ח״מ סי׳ שנ״ג הֵבִיא דְּבְרֵי הָרֹא״שׁ וְכָתַב שָׁם הב״י וּמֵיהוּ במ״ש דְּקָנֵי יֵאוּשׁ וכו׳ בְּקַשְׁתִּי לוֹ חָבֵר וְלֹא מָצָאתִי עכ״ל וְלִכְאוֹרָ׳ ק״ט דִּלְעִנְיַן קִדּוּשִׁין אִם גָּזַל חֵפֶץ מֵחֲבֵירוֹ וְקִדֵּשׁ אִשָּׁה אַחַר יֵאוּשׁ מְקֻוָּדֶשֶׁת מִן הַתּוֹרָ׳ אַלְיָבָּ׳ דכ״ע דַּהֲרֵי יֵשׁ כָּאן יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי רְשׁוּת בְּיַד האש׳ וְכֵן מִתְבָּאֵר בַּטּוּר א״ה סי׳ כ״ה וְהַרְבֵּה תי׳ נֶאֱמְרוּ בקו׳ זוֹ עַיֵּין בִּפְרִישָׁ׳ דא״ה סי׳ כ״ח וּבְיָם שְׁלֹמֹה פ׳ מְרוּבָּ׳ סי׳ ו׳ וּבְנַחֲלַת צְבִי דא״ה סי׳ כ״ח וְהַנָּכוֹן דְּדִבְרֵי הָרֹא״שׁ בִּמְרוּבָּ׳ וְטוּר ח״מ סי׳ שנ״ג אֲמוּרִי׳ בְּגֶזֶל דְּיָדָהּ וְלֹא שַׁדֵּיךְ וְלֹא אָמְרָה אֵין וְאֵין כָּאן אֶלָּא יֵאוּשׁ כְּדִי כֵּיוָן דְּהָוֵי גֶּזֶל דיד׳ ובכה״ג אָמְרוּ דְּיֵשׁ לְהַחְמִי׳ לְהַצְרִיכָ׳ גֵּט וכ״כ בְּשֵׁשִׁי לַמּוֹרָא ד׳ ס״ו ע״ש וּלְכָל הַתֵּירוּצִי׳ הִנֵּה הָרֹא״שׁ וְהַטּוּ׳ בָּרוּר מִלֵּלוּ דְּיֵאוּשׁ כְּדִי קוֹנֶה לְהַחְמִיר וְכֵיוָן דְּכֵן אפי׳ תֵּימַהּ דְּהָא דְּשׁוֹפָ׳ שֶׁל עכומ״ז דְּכוּתִי מַיְירֵי דְּגָזְלוּ מִכּוּתִי אִם נִתְכַּוְּנוּ לִזְכּוֹת בּוֹ הו״ל עכומ״ז דְּיִשְׂרָאֵל מְשׁוּם דְּסְתָם גְּזֵלָה יֵאוּשׁ בְּעָלִי׳ כִּדְכָתַב טח״מ סי׳ שס״ח וְיֵאוּשׁ כְּדִי קוֹנֶה לְהַחְמִיר כְּדִכְתִ׳ הָרֹא״שׁ בִּמְרוּבָּ׳ וטו׳ ח״מ סי׳ שנ״ג וּמֵיהוּ לְשִׁיטַת שְׁאָר הַפּוֹסְקִי׳ דְּיֵאוּשׁ כְּדִי לָא קָנֵי כְּלָל אפי׳ נִתְכַּוְּנוּ לִזְכּוֹת בּוֹ לָא הו״ל עכומ״ז שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְאִם תָּקַע בּוֹ יָצָא אַדְּ תִּמְיהַ׳ לִי אֵיךְ שִׁתְּקוּ הַפּוֹסְ׳ בָּזֶה וְלָכֵן נרא׳ דְּהָא דְּאָמְרִי׳ דְּיֵאוּשׁ כְּדִי לָא קָנֵי הַיְינוּ בְּגֶזֶל דְּיִשְׂרָאֵל אֲבָל בְּגֶזֶל דְּכוּתִי י״ס דְּלָא מִתְסַר מִן הַתּוֹרָ׳ וכ״כ הכ״מ פ״א דְּגָזְלָהּ אִיבָּרָא דְּמִדְּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם רֵישׁ ה׳ גְּזֵלָה מַשְׁמַע דְּאָסוּ׳ מִן הַתּוֹרָ׳ וכ״כ הַשָּׁ״ךְ סי׳ שנ״ט ונר׳ דְּאֶפְשָׁר לְחַלֵּק דְּגָזַל דהו׳ בִּפְנֵי הַכּוּתִי שָׁרֵי דְּהָוֵי כִּלּוּקַחַ בְּמִלְחָמָ׳ אֲבָל שֶׁלֹּא בְּפָנָיו מִתְסַר מִן הַתּוֹרָ׳ ומ״מ אפי׳ תי׳ דְּגֶזֶל וּגְנֵיבָה דְּכוּתִי הָוֵי מִן הַתּוֹרָה אַפִּ״ה בְּיֵאוּשׁ כְּדֵי קָנֵי גַּבֵּי כּוּתִי וְעוֹד אֶפְשָׁר דַּאֲפִילּוּ בְּלֹא יֵאוּשׁ קָנֵי הַמַּגָּהָה א״ה ר״ס כ״ח קָדְשָׁה בְּגֶזֶל אוֹ גְּנֵיבַת כּוּתִי אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַחֲזִיר רַק מִכֹּחַ קִדֻּשָׁ׳ ועכצ״ל דְּאַיְירֵי קוֹדֶם יֵאוּשׁ דְּאִלּוּ לְאַחַר יֵאוּשׁ אפי׳ דְּיִשְׂרָאֵל מְקֻוָּדֶשֶׁ׳ דְּהָוֵי לֵיהּ יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי רְשׁוּת בְּיַד הָאִשָּׁה וּבַשָּׁ״ךְ בח״מ ר״ס שמ״ח קָרָא עַרְעָר עַל דִּבְרֵי הַגָּהָה זוֹ גַּם בְּנַחֲלַת צְבִי א״ה סי׳ כ״ח ולע״ד נִרְאֶה דְּמִי שֶׁגָּזַל אוֹ גָּנַב כּוּתִי אפי׳ תימ׳ דְּמִתְסַר מִן הַתּוֹרָ׳ אֵינוֹ חַיָּיב מִן הַתּוֹרָ׳ לְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָ׳ דקר׳ דְּוָהֲשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה בְּאֵיזֶנּוּ כּוּתִי כְּתִיב וְכָל הַדִּינִים הָאֲמוּרִים שָׁם בְּגֶזֶל דְּאֵיזֶנּוּ כּוּתִי אַיְירִי וַאֲפִי׳ לְדַעַת הַסּוֹבְרִים בח״מ סִימָן שמ״ח דְּגֶזֶל כּוּתִי חַיָּיב לְהַחֲזִיר הַיְינוּ מִדְּרַבָּנָן וַאֲפִי׳ תימ׳ דְּהַיְינוּ מִן הַתּוֹרָ׳ נִרְאֶה לע״ד דְּהַיְינוּ קוֹדֶם יֵאוּשׁ אֲבָל אַחַר שֶׁנִּתְיָיאֵשׁ הַכּוּתִי גַּבֵּי כּוּתִי אָמְרִינַן יֵאוּשׁ כְּדֵי קָנֵי וּמִסְתָּמָא אָנוּ חוֹשְׁשִׁין דְּנִתְיָיאֵ׳ לְהַחְמִיר וַאֲפִי׳ קוֹדֶם יֵאוּשׁ יֵשׁ לְהַחְמִיר כֵּיוָן דְּאִיכָּא דְּאָמְרִינַן דְּגֶזֶל וּגְנֵיבָה דְּכוּתִי לָא מִתְסַר אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן הִלְכָךְ מַסְקָנָא דְּמִלְתָא דְּשׁוֹפָר דעכומ״ז שֶׁל כּוּתִי אִם גְּזָלוֹ אוֹ גְּנָבוֹ אפי׳ קוֹדֶם יֵאוּשׁ צָרִיךְ שֶׁיִּתְכַּוְּנוּ שֶׁלֹּא לִזְכּוֹת בּוֹ דְּאִי מִתְכַּוְּנוּ לִזְכּוֹת בּוֹ הו״ל עַכּוּ״ם דְּיִשְׂרָאֵ׳ וְהָוְצְרַכְתִּי לַדְּרוֹ׳ כָּל הַדְּרָכִי׳ האל׳ לְפִי דַּעַת הָרֹא״שׁ וְהַטּוּ׳ דְּפֵירֵשׁ הַסָּוְגָיָא בְּגֶזֶל שׁוֹפָר עכומ״ז דְּכוּתִי אָמְנָם לֹא יָדַעְתִּי מִי דָּחָקָם לָזֶה דְּאֵימָ׳ דְּמַיְירֵי דְּנֶאֱבַד לְכוּתִי שׁוֹפָר עכומ״ז וּלְקָחוֹ יִשְׂרָאֵל וְתָקַע בּוֹ יָצָא וּבְלֹבַד שֶׁלֹּא יַגְבִּיהֶנּוּ ע״מ לְזַכּוֹת בּוֹ כִּי הֵיכִי דְּלָא תֶּהֱוֵי עכומ״ז דְּיִשְׂרָאֵל: תּוֹסָפוֹת ד״ה הַמְּוַדֵּר הנא׳ מִשּׁוֹפָ׳ כו׳

כָּתְבוּ שָׁם אֲבָל אִם אָמַר תְּקִיעַת שופ' עָלַי כו' וקש' טובָא אֵיךְ ס"ד לְחַלֵּק בְּהָכִי וַהֲלֹא טעמ' דִּנְדָרִי' חָלִים עַל דְּבַר מִצְוָה הוּא מְשׁוּם דְּאוֹסֵר הַחֵפֶץ עָלָיו הִלְכָךְ אֵינוֹ כְּנוֹדֵר לְבַטֵּל אֶת הַמִּצְוָ' שֶׁהֲרֵי לֹא קִיְּבֵל עַל עַצְמוֹ כְּלוּם אֶלָּא אָסַר אֶת הַחֵפֶץ עָלָיו וּלְפִי' בְּאוֹמֵר יְשִׁיבַת סוכ' עָלַי חָל הַנֶּדֶר אע"ג דְּאֵינוֹ נֶהֱנֶה מִן הַסֻּכָּה ועכצ"ל כֵּן דְּהִתְנָן פ"ב דִּנְדָרִים קוֹנָם סֻכָּה שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה כו' בִּנְדָרִי' אָסוּר וּבִנְטִילַת לוּלָב ליכ' הָנָאָה וא"כ אֵיךְ ס"ד דְּתוֹסְ' דְּטַעֲמָ' דְּסֻכָּה מִשּׁוּם דְּאֵין בָּהּ הנא' בַּיְּשִׁיבָה דְּלֵיתָא דַּאֲפִי' ליכ' הנא' מִתְּסַר וכ"כ הָרַ"ן בְּהֶדְיָ' פ"ב דִּנְדָרִים דַּף י"ו סוֹף ע"ב וְזַ"ל וא"ת וַאֲפִי' כִּי אָמַר יְשִׁיבַ' סֻכָּה כו' ע"ש כָּתְבוּ עוֹד וְעַל סֻוגְיָ' דְּהָתָם קָשֶׁה דְּמַשְׁמַע דוק' כְּשֶׁאָמַר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֵשֵׁב כו' דַּע דְּהַהִ' מַשְׁמַע שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסְ' כַּיּוֹצֵא בּוֹ כָּתְבוּ הָרָן' פ' שְׁבוּעוֹת ב' בתר' דַּף שי"א רֵישׁ ע"ב וְזַ"ל אִם אָמַר מִצַּוֹת סֻכָּה עָלַי כו' וְעַיֵּין בִּתְשׁוּבַת הר"מ אַלְשֵׁיךְ דַּף קפ"ב דִּנְרָאֶה דְּאַשְׁמִיט לֵיהּ דִּבְרֵי רַשְׁ"י הַלָּלוּ וקש' אַמַּאי לָא הִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' מֵהָא דְּאָמְרִי' בְּרֵישׁ נְדָרִים אַיְּידֵי דְּתְנָא נְדָרִי' דְּמִתְּסַר חֻפְצָא עֲלֵיהּ תְּנָא נָמֵי חֲרָמִים דְּמִתְּסַר חפצ' עֲלֵיהּ וּלְאַפּוֹקֵי שְׁבוּעָ' דְּאָסַר נַפְשֵׁיהּ מִן חֻפְצָא כְּלוֹמַר שֶׁאוֹמֵר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אוֹכַל כְּפָר זֶה אַלְמָא מַשְׁמַע דְּאֵין שְׁבוּעָ' בְּלָשׁוֹן נֶדֶר י"ל דְּמֵהַהִ' ל"ק דְּיכוֹלִין אָנוּ לומ' דה"ק לְאַפּוֹקֵי שְׁבוּעָה דְּשַׁיָּיךְ נָמֵי כְּשֶׁאָסַר נַפְשֵׁיהּ מִן חֻפְצָא מַה שֶּׁאֵין כֵּן נְדָרִים דְּלָא מַשְׁמַע לַהּ אֶלָּא בְּעִנְיָן דְּמִתְּסַר חֻפְצָא עֲלֵיהּ ולפ"ז אע"ג דְּאֵין נֶדֶר בל' שְׁבוּעָ' יְשָׁנָה לִשְׁבוּעָ' בל' נֶדֶר וכ"כ התו' פ"ג דְּשְׁבוּעוֹ' דַּף כ"ה ד"ה מַה שא"כ בִּשְׁבוּעָ' דְּמֵהַהִ' דְּרֵישׁ נְדָרִי' ל"ק אַדְּ עִיקַּר הַקֻּוּשְׁיָ' הִיא הֵיכִי תְּנַן בִּנְדָרִי' דַּף י"ו חוֹמֶר בִּנְדָרִים מִשְּׁבוּעוֹ' שֶׁנִּדְרֵי' חָלִים עַל דְּבַר מצו' משא"כבִּשְׁבוּעוֹת הֲלֹא בִּשְׁבוּעוֹת נָמֵי אִם אָמַר יְשִׁיבַת סֻכָּה עָלַי בִּשְׁבוּעָ' אָסוּר כִּדְמַשְׁמַע פ"ב דִּנְדָרִים כִּדְכְתִי' וְעוֹד הוֹכִיחוּ מֵהָא דְּאָמְרִי' פ"ד נְדָרִים ד' כ"ד ופ"ג דִּשְׁבוּעוֹ' דַּף כ"ט גַּבֵּי שְׁבוּעַת שָׁוְא בְּאוֹמֵר יֵאָסְרוּ כָּל פֵּירוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עָלַי בִּשְׁבוּעָ' אִם לֹא רָאִיתִי גָּמָל פּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר דְּאַלְמָ' מַשְׁמַע דִּשְׁבוּעָ' בִּלְשׁוֹן נֶדֶר מְהַנֵּי וְעוֹד הוֹכִיחַ הָרַמְבַּ"ן בְּסֵפֶר הַמִּלְחָמוֹת פ"ג דִּשְׁבוּעוֹת מֵהָא דְּאָמְרִי' פ"ג דִּשְׁבוּעוֹת דַּף כ"ב ע"א גַּבֵּי ב' קוֹנָמוֹת מִצְטָרְפִין כו' הבי' דְּבָרָיו הָרַ"ן רֵישׁ נְדָרִי' יע"ש מִיהוּ בְּסֵפֶרִי' דִּיַּדַן לָא גָּרְסִינַן הָתָם הָכִי אֶלָּא ה"ג בְּאוֹמֵר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אוֹכַל מִשֻּׁתֵּיהֶן י"ש וְכֵן הֶעְתִּיק הכ"מ פ"א דִּנְדָרִים יע"ש וקש' אַמַּאי לֹא הִקְשׁוּ בְּתוֹסְ' דהכ' אַמַּתְנִיתִין דְּחוֹמֶר מִנְּדָרִי' מִבְּשְׁבוּעוֹ' מֵהַהִיא דְּאָמְרִי' פ' אַרְבָּעָה נְדָרִי' ופ"ג דִּשְׁבוּעוֹת גַּבֵּי שְׁבוּעַת שָׁוְא בְּאוֹמֵר יֵאָסְרוּ כָּל פֵּירוֹת שֶׁבָּעוֹלָ' עָלַי בִּשְׁבוּעָה אַלְמָא דִּשְׁבוּעָ' בִּלְשׁוֹן נֶדֶר מְהַנֵּי וא"כ אִם יֹאמַר נָמֵי יְשִׁיבַת סוכ' עָלַי בִּשְׁבוּעָה אָסוּר י"ל דְּתוֹסָפוֹת דִּיַּדַן ס"ל דְּמֵהַהִיא ל"ק מִידֵי דַּאֲנִי אוֹמֵר דְּגַם בְּאוֹמֵר יֵאָסְרוּ כָּל פֵּירוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עָלַי בִּשְׁבוּעָ' הַטַּעַם דְּמְהַנֵּי הוּא מְשׁוּם דה"פ יֵאָסְרוּ כָּל פֵּירוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁאֲנִי נִשְׁבָּע שֶׁלֹּא לְאָוְכְלוֹ וּשְׁבוּעָה לֹא חָלָה עַל הַפֵּירוֹת אֶלָּא עַל אָדָם שֶׁנִּשְׁבַּע וּלְפִי זֶה אִם יֹאמַר אָדָם יְשִׁיבַת סֻכָּה עָלַי שְׁבוּעָה לֹא חָלָה דְּכֵיוָן דְּהַשְּׁבוּעָה חוֹזֶרֶת עַל הָאָדָם הו"ל כְּאוֹמֵר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֵשֵׁב בַּסֻּכָּה דְּלָא חָלָה בְּאוֹפֶן דַּאֲפִי' תֵּימָא דְּשְׁבוּעָה בל' נֶדֶר מְהַנֵּי הַיְינוּ דוק' בִּדְבַר הָרְשׁוּת וְלֹא לַעֲבוֹר עַל הַמִּצְוָה ול"ק מִידֵי אַמַּתְנִיתִין דְּחוֹמֶר בִּנְדָרִי' מִבְּשְׁבוּעוֹ' וְהַשְׁתָּא א"ש הַהִיא דְּרֵישׁ נְדָרִים לְאַפּוֹקֵי שְׁבוּעוֹת דְּאָסַר נַפְשֵׁיהּ מִן חֻפְצָא דְּלְעוֹלָם הַשְּׁבוּעָ' אֵינָהּ חָלָה אֶלָּא עַל גּוּף הָאָדָם וּבִנְדָרִי' לֹא חָלָה אֶלָּא עַל הַחֵפֶץ בְּאוֹפֶן דְּעִיקַּר הקו' הוּא מַה שֶּׁמַּקְשִׁי' הַתּוֹסְ' דִּיַּדַן דמפ"ב נְדָרִים מַשְׁמַע דַּוְקָא כְּשֶׁאָמַר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֵשֵׁב בַּסֻּכָּ' לֹא חָלָה אֲבָל אִם אָמַר יְשִׁיבַת סוכ' עָלַי אָסוּר וְאִם כֵּן מַאי חוֹמֶר בַּנְּדָרִים מִבְּשְׁבוּעוֹת ותי' הַתּוֹסְ' וי"ל דִּנְדָרִי' חָלִים בְּכָל עִנְיָן דְּשַׁיְּיכִי כו' וְדִבְרֵי הַתּוֹסְ' הַלָּלוּ הֵם סְתוּמִים לְהָבִין וְהַתּוֹ' פ"ג דְּשְׁבוּעוֹ' דַּף כ"ה דְּעָמְדוּ לְפָרֵשׁ הַהּ מַתְנִי' דְּחוֹמֶר בִּנְדָרִים כו' וְכָתְבוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה דְּרָכִים הַדֶּרֶךְ הא' אָמְרוּ דְּחוֹמֶר דִּנְדָרִים דְּחָיֵיל בִּדְבַר מִצְוָה כִּדְבַר הָרְשׁוּת הַיְינוּ דאמ' קוֹנָם סֻכָּה עָלַי חָל כְּאִלּוּ אָמַר כְּפָר זֶה עָלַי אֲבָל בִּשְׁבוּעוֹת אִי אָמַר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֵשֵׁב בַּסֻּכָּה לֹא חָל וְאִם אָמַר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא

אוֹכַל כְּפָר זֶה חָל וְהַיְינוּ קָוקָא דִּשְׁבוּעוֹ' דְּאֵינוֹ חָל בִּדְבַר מִצְוָה כְּלָשׁוֹן שֶׁחָל בִּדְבַר הָרְשׁוּת דְּהַיְינוּ בְּאוֹמֵר שְׁבוּעָ' שֶׁלֹּא אֵשֵׁב בַּסָּוְכָּה אֲבָל אה"נ דְּאִם אָמַר יְשִׁיבַת סָוְכָּה עָלַי בִּשְׁבוּעָה אָסוּר מִטַּעַם דהו"ל כְּאוֹסֵר הַחֵפֶץ עָלָיו דְּאָסוּר וְדָרָךְ זֶה נָמֵי אֵין לְהֶעֱמִיסוּ בְּתוֹסָ' דְּהָכָא דְּאִם כֵּן מַהוּ זֶה שֶׁאָמְרוּ בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם וּמַה שֶּׁמְּחַלֵּק שָׁם כו' לֹא בָּא אֶלָּא לוֹמַר כו' דְּמַאי קו' הֲלֹא לְפִי דָּרְךְ זֶה שַׁפִּיר מְחַלֵּק שָׁם דְּבְאוֹמֵר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֵשֵׁב לֹא חָלָה אֲבָל בְּאוֹמֵר יְשִׁיבַת סָוְכָּה עָלַי חָלָה: עוֹד כָּתְבוּ שָׁם הַתּוֹסָ' פ"ב דִּשְׁבוּעוֹת דָּרָךְ שֵׁנִי בְּשֵׁם ה"ר אֶלְחָנָן דִּבְשִׁבוּעָה אפי' כְּשֶׁאֹמַר יְשִׁיבַת סָוְכָּה עָלַי אָסַר נַפְשֵׁיהּ מִן חֻפְצָא כו' וְכַנָּתוֹ נרא' דה"ק זֶה חוֹמֶר בְּנִדָּרִים מִבִּשְׁבוּעוֹת דִּנְדָרִים חָלִים עַל דִּבַר מִצְוָה כְּשֶׁאוֹמֵר קוֹנָם סָוְכָּה עָלַי אֲבָל בִּשְׁבוּעוֹ' אפי' שֶׁאֹמַר יְשִׁיבַת סָוְכָּה עָלַי בִּשְׁבוּעָ' לֹא חָלָה דְּהַשְׁבוּעָ' חוֹזֵר עַל הָאָדָם דְּאָסַר נַפְשֵׁיהּ מִן חֻפְצָא והו"ל כְּאוֹמֵר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֵשֵׁב בַּסָּוְכָּה דְּלָא חָלָה אֲבָל בְּאוֹמֵר בִּדְבַר הָרְשׁוּת יֶאֱסְרוּ פֵּירוֹת שֶׁבָּעוֹלָ' עָלַי בִּשְׁבוּעָה חָלָה מִשּׁוּם דְּהַשְׁבוּעָה חוֹזֵר עַל הָאָדָם זֶה פָּשׁוּט בְּדַעַת ה"ר אֶלְחָנָן ז"ל דִּשְׁבוּעָה בִּלְשׁוֹן נֶדֶר מְהַנֵּי בִּדְבַר הָרְשׁוּת דַּוְקָא וְיֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בְּדַעַת ה"ר אֶלְחָנָן בְּנֶדֶר לְשׁוֹן שְׁבוּעָה כְּגוֹן דְּאָמַר הֲרֵי עָלַי קוֹנָם שֶׁלֹּא אוֹכַל בָּשָׂר אִם מְהַנֵּי וּמִסְתַּבְּרָא דִּמְהַנֵּי דִּכְשֵׁם דִּבְשִׁבוּעָה בִּלְשׁוֹן נֶדֶר אָנוּ מְסָרְסִין הַלָּשׁוֹן דְּהַשְׁבוּעָה חָלָה עָלָיו ה"נ בְּאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי קוֹנָם שֶׁלֹּא אוֹכַל בָּשָׂר אָנוּ מְסָרְסִין הַלָּשׁוֹן דְּהַקוֹנָם חָל עַל הַחֵפֶץ זֶה נ"ל בְּדַעַת ה"ר אֶלְחָנָן וּדְלֹא כס' חִידּוּשֵׁי הֲלָכוֹת שָׁם בְּשֶׁבוּעוֹת וּתְשׁוּ' הר"מ אַלְשֵׁיךְ דַּף קפ"ט ע"ב דְּרָצוּ לו' דִּלְדַעַת הר' אֶלְחָנָן נְדָרִים לֹא חָלוּ בל' שְׁבוּעָה יע"ש וְזֶה נ"ל שֶׁהֵיא כַּוָּונַת הַתּוֹסָ' כָּאן במ"ש וי"ל דִּנְדָרִים חָלִים בְּכָל עִנְיָן דְּשַׁיְיכִי דְּהַיְינוּ הָאָסַרְתִּ הַחֵפֶץ וכו' וְלָכֵן חָלִין הַנְּדָרִים בְּכָל עִנְיָן שֶׁאֹמַר כְּלוֹמַ' בְּכָל עִנְיָן שֶׁאֹמַר הַנֶּדֶר בֵּין שֶׁאוֹמַ' בִּלְשׁוֹן נֶדֶר קוֹנָם סָוְכָּה עָלַי בֵּין שֶׁאוֹמֵר נֶדֶר בִּלְשׁוֹן שְׁבוּעָה כְּגוֹן קוֹנָם שֶׁלֹּא אֵשֵׁב בְּסָוְכָּה אוֹ שֶׁלֹּא אוֹכַל בָּשָׂר דְּקוֹנָם חוֹזֵר עַל הַחֵפֶץ וּדְכַוָּותָהּ נָמֵי בִּשְׁבוּעוֹת דְּהוּא דְּאָסַר נַפְשֵׁיהּ מִן חֻפְצָא בְּכָל עִנְיָן שֶׁאֹמַר חוֹזֵר הַשְׁבוּעָה עַל עַצְמוֹ בֵּין שֶׁאֹמַר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֵשֵׁב בַּסָּוְכָּה בֵּין שֶׁאֹמַר יְשִׁיבַת סָוְכָּה עָלַי בִּשְׁבוּעָה חוֹזֵר הַשְׁבוּעָה עָלָיו וְלֹא חָלָה אֲבָל בְּאוֹמֵ' בִּדְבַר הָרְשׁוּת אֲכִילַת כְּפָר זֶה עָלַי בִּשְׁבוּעָ' חָלָה וּלְפִי תֵּירוּץ זֶה נִמְצָא דְּעִקָּרוֹ הַמַּשְׁמָעוּת דְּדִקְדּוּק מפ"ב נְדָרִי' דְּמַשְׁמַע מִשָּׁם דַּוְקָא כְּשֶׁאוֹ' שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֵשֵׁב בַּסָּוְכָּה לֹא חָלָה אֲבָל בְּאוֹמֵ' יְשִׁיבַת סָוְכָּה עָלַי בִּשְׁבוּעָה חָלָה וְהַיְינוּ שֶׁהֶוְקְשָׁ' לָהֶם בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם וְכָתְבוּ וּמַה שֶּׁמְּחַלֵּק שָׁם בֵּין אָמַר יְשִׁיבַת סָוְכָּה עָלַי לִשְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֵשֵׁב כְּלוֹמַ' לֹא תִּידַק מִשָּׁם דְּיִשִׁיבַת סוכ' עָלַי בִּשְׁבוּעָה מְהַנֵּי דְּלָא בָּא אֶלָּא לומ' שֶׁיֵּשׁ חִילּוּק בֵּין נֶדֶר לִשְׁבוּעָה לְפִי שֶׁהַנֶּדֶר בְּכָל עִנְיָן שֶׁאֹמַר כְּלוֹמַ' אפי' נֶדֶר בִּלְשׁוֹן שְׁבוּעָ' מִתְּסַר חֻפְצָא עֲלֵיהּ וּבִשְׁבוּעָה בְּכָל עִנְיָן שֶׁאֹמַר כלו' אפי' שְׁבוּעָה בל' נֶדֶר קָאָסַר נַפְשֵׁיהּ מִן חֻפְצָא זֶה נ"ל כַּוָּנַת הַתּוֹסָפֶת וכ"כ הַתּוֹסָ' פ"ב דִּנְדָרִים בתי' הַשֵּׁנִי דִּשְׁבוּעָה בל' נֶדֶר חוֹזֵר הַשְׁבוּעָה עַל גּוּפוֹ וְכֵן נָמֵי בְּנֶדֶר בִּלְשׁוֹן שְׁבוּעָה חוֹזֵר הַנֶּדֶר עַל הַחֵפֶץ וּבְדִינֵי' אֵלּוּ יֵשׁ דֵּעוֹת הַרְבֵּה כמ"ש הָרַן"ן רֵישׁ נְדָרִים ופ"ג דִּשְׁבוּעוֹת וּמָרָן ב"י י"ד ס"ס רל"ט וַאֲנִי לֹא בָאתִי אֶלָּא לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הַתּוֹסָפֶת דְּסָוְגְיָא דִּידַן וְדוּק: תּוֹסָפֶת הַמָּוְדָּר הֲנָאָה מִמַּעְיָן הָא דְּאִצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִי' וכו' קש' דְּגַם בְּמָוְדָּר הֲנָאָה מִמַּעְיָן נֵימָא דְּאֵין דַּעְתּוֹ עַל דְּבַר מִצְוָה אֶלָּא שֶׁלֹּא יִתְקַע לַשִּׁיר י"ל דְּכַוָּונָתָם הִיא לוֹמַר דְּמִכֹּחַ הַכְּפָל אָנוּ מְפָרְשִׁים דְּכַוָּנַת רָבָא בָּא לוֹמַר דְּמָוְדָּר הֲנָאָה מִשּׁוּפָר וּמִמַּעְיָן מַיְירֵי דפי' בִּדְבָרָיו בְּהֶדְיָ' דְּהוּא מָוְדָּר מִשּׁוּפָר גַּם לִתְקִיעַת מִצְוָה וּמִמַּעְיָן גַּם לִטְבִילַת מִצְוָה וְאַפ"ה שָׁרֵי וכ"כ הָרַן"ן וְדַע דְּהָרַמְבַּ"ם פ"א דִּשּׁוּפָ' כָּתַב הַמָּוְדָּר הֲנָאָה מִשּׁוּפָר וכו' וְכָתַב הר' הַמַּגִּיד ור' הִזְכִּיר הַחֵלֶק הב' וכ"ש הַחֵלֶק הא' וְכָתַב הל"מ דְּטַעְמוֹ נִתְבָּאֵר בְּהָרַן"ן שֶׁכָּתַב וְאִצְטְרִיךְ וכו' וּלְפִי

מ״ש לְעֵיל הַדָּבָר מְבוֹאָר דְּדִבְרֵי הָרַבָּנִי׳ הַנִּזְכָּר תְּמוּהִים דמ״ש הַתּוֹסָ׳ וְהָרָ״ן הַיְינוּ לומ׳ דְּמִכֹּחַ הַכְּפָל אָנוּ מְפָרְשִׁים דְּרָבָא אַשְׁמוֹעִי׳ בְּמָוְדָּר הֲנָאָה מִשּׁוֹפָר בפי׳ גַּם לְתִקְיעַת מִצְוָה.

יָכוֹל לְתִקְוַע מִשּׁוּם דְּמִצְוֹת לָאו לֵיהָנוֹת נִיתְּנוּ אֲבָל אִם רָבָא לֹא הָיָה אוֹמֵר חֲלָוקַת מָוְדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ אֶלָּא חֲלָוקַת מָוְדָּר הֲנָאַת מִשּׁוֹפָר לְחוּדָהּ הָיְינוּ טוֹעִים דְּטַעְמוֹ מִשּׁוּם דְּסְתָמָא אֵין דַּעְתּוֹ עַל דְּבַר מִצְוָה אֶלָּא שֶׁלֹּא יִתְקַע לַשִּׁיר וא״כ הָדְרָא קוּשְׁיָ׳ לְדוכְתֵי אַמַּאי הָרַמְבַּ״ם לֹא הִזְכִּיר ב׳ הַחֲלָקִים כְּדֵי שֶׁמִּכֹּחַ הַכְּפָל נִשְׁמַע דַּאֲפִילּוּ בְּמָוְדָּר הֲנָאָה מִשּׁוֹפָר גַּם לִתְקִיעָ׳ מִצְוָה שָׁרֵי לִתְקוַע וְלָכֵן נִרְאֶה דְּטַעְמוֹ דְּהָרַמְבַּ״ם הוּא דְּכֵיוָן דפי׳ בְּהֶדְיָא טַעֲמָא דְּדִינָא מִשּׁוּם מִצְוֹת לָאו לֵיהָנוֹת נִיתְּנוּ א״כ מַשְׁמַע, בְּהֶדְיָא דַּאֲפִי׳ בְּמָוְדָּר הֲנָאָה מִשּׁוֹפָר גַּם לִתְקִיעַת מִצְוָה שָׁרֵי דְּמִצְוֹת לָאו וכו׳ וְרָבָא דְּלֹא הִזְכִּיר הַטַּעַם הֲוִצְרַךְ לְהַזְכִּיר ב׳ חֲלָקִים כְּדֵי שֶׁנִּדַּע טַעַם הַדִּין מִכֹּחַ הַכְּפָל מָוְדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵירוֹ וּמָוְדָּר הֲנָאָה מִשּׁוֹפָר קמ״ל דַּאֲפִי׳ פי׳ בְּהֶדְיָא מָוְדָּר מִשּׁוֹפָר לִתְקִיעָ׳ מִצְוָה שָׁרֵי וְזֶה הִשְׁמִיעָנוּ בְּדִין הב׳ וְאֶפְשָׁר דְּלָזֶה כִּיְוֵן הַמַּגִּיד במ״ש ור׳ הִזְכִּי׳ וכו׳ דְּהַיְינוּ בְּמָפָרֵשׁ מָוְדָּר מִשּׁוֹפָר לִתְקִיעָ׳ מִצְוָה וכ״ש מָוְדָּר מֵחֲבֵירוֹ בְּסְתָם וְדוֹק: אָמְנָם אַפְתִּי קָשֶׁה בִּשְׁמַעְתִּין ל״ל תַּרְתֵּי מָוְדָּר מֵחֲבֵירוֹ בִּתְקִיעוֹ׳ וְהַזָּיָיה וְכֵן ל״ל תַּרְתֵּי שׁוֹפָר וּמֵעֵין י״ל דְּמָוְדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵירוֹ דְּהַזָּיָיה אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְהַזּוֹת עָלָיו בִּימוֹת הַחַמָּה וְאִי הו״א הַךְ דְּהַזָּיָיה הו״א דַּוְקָא בְּמִצְוָה מִן הַתּוֹרָה אֲבָל בְּמָוְדָּר הנא׳ מֵחֲבֵירוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לִתְקוַע תִּקְיעָ׳ שֶׁל מִצְוָה שֶׁהִיא מִדְּרַבָּנַן קמ״ל כמ״ש הָרַ״ן וּדְלֹא כְּהָרָ״ן דס״ל דִּתְקִיעָ׳ מִצְוָה שֶׁהִיא דְּרַבָּנָן אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא חֲבֵירוֹ גַּם אִצְטְרִיךְ שׁוֹפָר וּמֵעֵיין מֵהָנָךְ טַעְמֵי דְּכָתֵי׳ וְעֵיין מ״ש הַתּוֹסָ׳ ס״פ שְׁבוּעַת הַדַּיָּנִין תו׳ קש׳ מַאי אַשְׁמוֹעִי׳ רָבָא דְּמָוְדָּר הנא׳ מֵחֲבֵירוֹ מָוְתָּר לִתְקוַע וכו׳ וּלְהַזּוֹת עָלָיו מֵי חַטָּאת הָא אַשְׁמוֹעִי׳ ר׳ יוֹחָנָן גְּדוֹלָ׳ מִזּוֹ כִּדְאִי׳ בְּנָדָרִים דַּף ל״ח ע״א אר״י הַמָּוְדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵירוֹ וכו׳ וְטַעְמָא דְּהָנֵי מִשּׁוּם מִצְוָה כְּדְכָתַב הָרָאָבָ״ד פ״י דְּנָדָרִים וְתוּ קָשֶׁה אֵיךְ אָמַר רָבָא דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְהַזּוֹת עָלָיו בִּימוֹת הַחַמָּה דְּאִיכָּ׳ הֲנָאַת הַגּוּף וַהֲלֹא הֲנָאָה זוֹ מוּעֶטֶת הִיא דְּטִיפָּה זוֹ שֶׁל הַזֹּאת הַנּוֹפֶל עָלָיו אינ׳ הנא׳ דְּהִיא כָּל שֶׁהוּא וּבַהֲנָאָ׳ מוּעֶטֶ׳ אֵינוֹ אָסוּר בְּמוֹדֶ׳ הנא׳ כמ״ש הַמָּקוֹם בְּהַהִיא דְּמָוְתָּר לוֹ לְהַשְׁקוֹתוֹ כּוֹס שֶׁל תַּנְחוּמִין כְּדְאִיתָ׳ בי״ד סי׳ רכ״א י״ש וי״ל דְּהַהִיא מַיְירֵי דְּכוֹס שֶׁל שלו׳ הָוֵי מִשֶּׁל מָוְדָּר וְאֵינוֹ מְהַנֵּהוּ רַק הַשִּׁימּוּשׁ אֲבָל הָכָא מַיְירֵי דְּמֵי הַזָּיָיה הֵם מֵהַמַּזֶּה וַחֲשִׁיבָא הֲנָאָה בְּמַה שֶּׁמֵּיקַר גּוּפוֹ בְּמֵי הַזָּאָה שֶׁל הַמַּזֶּה אַךְ לְהָרֹא״שׁ דְּפֵיְרֵשׁ שָׁם דְּכוֹס שֶׁל תַּנְחוּמִין הַיַּיִן הוּא מֵהַמֻּשָּׁק׳ וּמָוְתָּר לְהוֹלִיךְ לוֹ יַיִן לְנַחֲמוֹ דְּמִצְוָה קָא עָבִיד וְלָא מָטוּ לֵיהּ הֲנָאָה כ״כ לְאָבֵל דְּמֻרְוָבִים הַשּׁוֹתִים קָשֶׁה אִם שְׁתִיַּית כּוֹס יַיִן חֲשִׁיב הֲנָאָה מוּעֶטֶת וְשַׁרְיָא כ״ש לְהַזּוֹת עָלָיו בִּימוֹת הַחַמָּה דְּטִיפָּה זוֹ מַה תְּהֵא עָלֶיהָ דְּמָה הֲנָאָה יֵשׁ לַגּוּף בָּהּ שֶׁיְּהֵא אָסוּר לְהַזּוֹת עָלָיו וּבְקִשְׁתִּי בְּהָרַמְבַּ״ם וּשְׁאָר פּוֹסְקִים אִם הֵבִיאוּ דִּין זֶה דְּדָבָא וְלֹא מְצָאתִיו כְּנִרְאֶה שֶׁדָּחוּ אוֹתוֹ מֵהֲלָכָה מִטַּעְמָא דְּהִיא הֲנָאָה מוּעֶטֶת וצ״ע: שְׁלַחוּ לֵיהּ לַאֲבוּהּ דְּשְׁמוּאֵל כו׳ הֲרֵי הוּא כְּשׁוֹטֶה לְכָל דְּבָרָיו כלו׳ דְּאִם אָכַל מַצָּה וְהוּא נִכְפֶּה בְּעֵת שְׁטוּתוֹ וְאַחַ״כ נִתְרַפֵּא חַיָּיב לַחֲזוֹר וְלֶאֱכוֹל לְפִי שֶׁאוֹתָהּ אֲכִילָה הָיְתָה בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה פטו׳ כ״כ הָרַמְבַּ״ם פ״י דַּהֲלָכָ׳ חָמֵץ וּמַצָּה וְעֵיין בַּטּוּר סי׳ תע״ה דְּנִסְתַּפֵּק בְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם אִם ס״ל מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה וּדְבָרָיו קָשִׁים וְעֵיין בלח״מ הִלְכוֹ׳ שׁוֹפָר וּמְבָאן יֵשׁ לִלְמוֹד דְּמִי שֶׁנּוֹלַד בר״ה בַּחֲצוֹת הַיּוֹם כְּשֶׁיָּבֹא בִּשְׁנַת י״ג וְיוֹם א׳ וְשָׁמַע תְּקִיעָ׳ ר״ה קוֹדֶם חֲצוֹת צָרִיךְ שֶׁיִּשְׁמַע הַתְּקִיעָ׳ אַחַר חֲצוֹת דַּהֲרֵי קוֹדֶם חֲצוֹת הָיָה קָטָן וּפָטוּר וכ״ז לְדַעַת הַפּוֹסְקִים דְּסוֹבְרִים די״ג שָׁנִים וְיוֹם א׳ דְּקָטָן בָּעֵינַן מֵעֵת לְעֵת כְּדְמוֹכַח בתו׳ לְעֵיל דַּף י׳ ד״ה בֶּן כ״ד חֹדֶשׁ וְיוֹם א׳ וְהַשָּׁ״ךְ ח״מ רֵישׁ סי׳ ל״ה הֵבִיא מַחֲלוֹקֶת בָּזֶה: אָמַר רַב אָשֵׁי שֶׁכְּפָאוּהוּ פָּרְסִיִּים כו׳ קש׳ אַמַּאי נָקַט פָּרְסִיִּי׳ לֵימָא יְהוּדִים שֶׁהוּא לֹא הָיָה רוֹצֶה לֶאֱכוֹל מַצָּה וּכְפָאוּהוּ יְהוּדִים דְּיֹאכַל וְיוֹצֵא י״ח וְהָכִי אָמְרִי׳ פר׳ הַכּוֹתֵב דַּף פ״ו בד״א במל״ת אֲבָל במ״ע כְּגוֹן שא״ל עֲשֵׂה סָוְכָּה וְאֵינוֹ

עוֹשֶׂה כו' אַלְמָא דְּיוֹצֵא י"ח בַּעֲשִׂיַּית הַמִּצְוָה בַּעַל כָּרְחוֹ אפי' שֶׁלֹּא יֹאמַר רוֹצֶה אֲנִי וְדַוְקָא בְּקָרְבָּן וְגֵט מְעֻוָּשֶׂה בעי' דְּלֵימָא רוֹצֶה אֲנִי כמ"ש הרא"ם פרש' וַיִּקְרָא וְתו קש' מַאי נִסְתַּפֵּק אַבֹּהוּ דִּשְׁמוּאֵל דְּהָוְצָרְךָ לִשְׁאוֹל פְּשִׁיטָא דְּיָצָא כְּדַאֲמָרָן וְתו אַמַּאי רָבָא דְּקָדֵק לְדִינוֹ זֹאת אוֹמֶרֶת הַתּוֹקֵעַ לָשִׁיר יָצָא מֵהַהִיא דְּאַבּוֹהַּ דִּשְׁמוּאֵל יָדַקְדֵּק לְדִינוֹ מֵהַהִיא דְּהַכּוֹתֵב י"ל כְּשֶׁכְּפָאוּהוּ יְהוּדִים פְּשִׁיטָא דְּיָצָא דה"ל כְּאִילּוּ הוּא כְּיָוֵן לָצֵאת כִּדְאִיתָא פ"ב דְּחֻלִּין דַּף ל"א בְּנָדָה שֶׁנֶּאֱנָסָה וְטָבְלָה ר"א טְהוֹרָ' לְבֵיתָהּ וַאֲסוּרָה לֶאֱכוֹל תְּרוּמָה כו' הֲרֵי דְּהָאשָׁה דְּאָנְסָה לַחֲבֶרְתָּ' וְאַטְבְּלָה אַפִּילּוּ לָמָּ"ד דִּטְבִילַת נִדָּה לְהַתִּירָהּ לְבַעַל בָּעֵי כַּוָּנָה כַּוָּנַת חֲבֶרְתָּהּ מוֹעִיל לָהּ כְּאִילּוּ־נִתְכַּוְּנָה הִיא וה"נ אִם יְהוּדִים כְּפוֹהוֹ פְּשִׁיטָא דְּיָצָא אפי' תֵּימָא דִּמְצוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה וְהַיְינוּ הַהִיא דְּהַכּוֹתֵב אֲבָל הֵיכָא דִּכְפָאוּהוּ פַּרְסִיִּים נִסְתַּפֵּק וּשְׁלַחוּ לֵיהּ דְּיָצָא וְיָרְאֶה דְּהַסָּפֵק הִיא אִם פַּרְסִיִּים בְּנֵי עִשּׁוּיֵי נִינְהוּ יָצָא וְאִם לָאו לֹא יָצָא וּמִדְּשָׁלְחוּ לֵיהּ כְּפָאוּהוּ פַּרְסֵי' יָצָא מַשְׁמַע דְּפַרְסִיִּים בְּנֵי עֲשׂוּיֵי נִינְהוּ והו"ל כְּאִילּוּ כְּפָאוּהוּ יְהוּדִים וְאַזְדָּא הָא כְּהָא דְּאָמְרִי' שִׁלְהֵי גִּיטִּין פֶּרֶק הַמְגָרֵשׁ א"ר מְשַׁרְשְׁיָא דְּבַר תּוֹרָה גֵּט מְעֻוָּשֶׂה בְּנָכְרִים כָּשֵׁר כלו' מִשּׁוּם דְּפַרְסִיִּים בְּנֵי עֲשׂוּיֵי נִינְהוּ ומ"ט אָמְרוּ פָּסוּל כו' ואע"ג דְּשָׁם הִקְשׁוּ עַל רַב מְשַׁרְשְׁיָא וְאָמְרוּ בְּדוּתָא הִיא מ"מ בְּפֶרֶק חֲזָקַת הַבָּתִּי' דַּף מ"ח מַיְיתָא תַּלְמוּדָא הַהִיא דְּרַב מְשַׁרְשְׁיָא וְלֹא הִקְשׁוּ עָלָיו כְּלוּם וְהָרַמְבַּ"ם סִפ"ב דְּגִיטִּין פָּסַק דְּאִם הַפַּרְסִיִּים מֵעַצְמָן אֲכָפוּהוּ עַד שֶׁכָּתַב גֵּט הוֹאִיל וְהַדִּין נוֹתֵן שֶׁיִּכְתּוֹב ה"ז גֵּט פסו' כלו' מִדְּרַבָּנָן וּמִן הַתּוֹרָ' כש' וכ' בכ"מ שֶׁטַּעְמוֹ דְּפָסַק כְּרַבִּי מְשַׁרְשְׁיָא מִכֹּחַ הַהִיא דְּפֶרֶק ח"ה וְתָמַהּ עָלָיו אַמַּאי סָמַךְ עַל סְוּגְיָא דְּפֶרֶק חֲזָקַת וְלֹא חָשַׁשׁ לַסְּוּגְיָא דְּהַמְגָרֵשׁ יע"ש ולע"ד ירא' לְתָרֵץ דְּהַטַּעַם דְּלֹא חָשַׁשׁ לְהַהִיא דְּהַמְגָרֵשׁ מִשּׁוּם דְּסְוּגְיָ' דִּידַן כְּפָאוֹ וְאָכַל מַצָּה יָצָא מְסַיַּיעַ לר' מְשַׁרְשְׁיָ' דְּפַרְסִיִּים בְּנֵי עֲשׂוּיֵי נִינְהוּ וְהַקִּישׁ' שֶׁהִקְשׁוּ בְּהַמְגָרֵשׁ עַל ר' מְשַׁרְשְׁיָא אִי פַּרְסִיִּים בְּנֵי עֲשׂוּיֵי נִינְהוּ שֶׁלֹּא כַּדִּין דְּפַרְסִיִּים נֶהֱוֵי שֶׁלֹּא כַּדִּין דְּיִשְׂרָאֵל דְּלָא לִפְסוֹל אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן לָא קַשְׁיָא דְּיֵשׁ לְחַלֵּק שַׁפִּיר בְּשֶׁלֹּא כַּדִּין דְּיִשְׂרָאֵל הַיְינוּ דְּטָעוּ ב"ד בְּהוֹרָאָ' וּכְפָאוּהוּ שֶׁלֹּא כַּדִּין וְהַמְגָרֵשׁ בְּחָוְשְׁבוֹ דְּכוֹפִין אוֹתוֹ כַּדִּין גָּמַר וּמְגָרֵשׁ וּלְכָךְ אֵינוֹ פָּסוּל אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אֲבָל שֶׁלֹּא כַּדִּין דְּפַרְסִיִּים הַמָּדָבָר מְפֻוָּרְסָם וְיָדוּעַ דְּאֵינוֹ כַּדִּין וְלֹא גָּמַר וּמְגָרֵשׁ וּלְכָךְ הַגֵּט בָּטֵל אֲבָל כְּשֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ הַפַּרְסִיִּים בְּדִין כֵּיוָן דִּבְנֵי עֲשׂוּיֵי נִינְהוּ הַגֵּט כָּשֵׁר מִן הַתּוֹרָ' וּלְפִי דְּרָכֵינוּ לָמַדְנוּ תֵּירוּץ חָדָשׁ למ"ש הָרַמְבַּ"ם פ"י דְּחָמֵץ בְּאָכַל מַצָּה בְּלֹא כַּוָּנָה כְּגוֹן שֶׁאֲנָסוּהוּ פַּרְסִיִּים כו' וְהִקְשָׁה ה"ה פ"ב דְּשׁוֹפָר וְהָרָ"ן בְּפִרְקִין דַּהֲרֵי הוּא פי' דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹ' כַּוָּנָה גַּבֵּי שׁוֹפָר וְהֵם תֵּירְצוּ ע"ש וּלְדִידִי אֵין צוֹרֶךְ לָזֶה אֶלָּא הַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם דס"ל דְּפַרְסִיִּים בְּנֵי עֲשׂוּיֵי נִינְהוּ וְכֵיָון דְּכוֹפִין אוֹתוֹ כְּדִין בֵּין שֶׁכּוֹפִין לְיִתֵּן גֵּט אוֹ לֶאֱכוֹל מַצָּה אוֹ לִשְׁמוֹעַ תְּקִיעַת שׁוֹפָר יָצָא דהו"ל כְּאִילּוּ כְּפָאוּהוּ יְהוּדִים דְּיוֹצֵא כְּמוֹ שֶׁהוֹכַחְתִּי מפ' הַכּוֹתֵב וְגַם הוֹכַחְתִּי דְּפַרְסִיִּים בְּנֵי עֲשׂוּיֵי נִינְהוּ מֵהַהִיא דר' מְשַׁרְשְׁיָא וּבְכֵן דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם כַּהֲוֹגֶן וְאֵין לְהַקְשׁוֹת לְפִי דֶּרֶךְ זֶה אֵיךְ א"ר זֹאת אוֹמֶרֶת הַתּוֹקֵעַ לָשִׁיר יָצָא דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה דְּרַבָּה הוּא דְּחָשַׁשׁ דְּטַעְמֵי' דְּשָׁלְחוּ לֵיהּ לַאֲבוּ' דִּשְׁמוּאֵל דְּכָפְאוּהוּ פַּרְסִיִּי' וְאָכַל מַצָּה יָצָא הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּמִצְוֹת אֵינָם צְרִיכוֹת כַּוָּנָה אֲבָל אֲנַן דקי"ל דִּצְרִיכוֹ' כַּוָּנָה מְפָרְשִׁינַן דְּטַעְמַיְיהוּ דְּשָׁלְחוּ לֶאֱבוּהָּ דִּשְׁמוּאֵל הָוֵי מִשּׁוּם דְּפַרְסִיִּים בְּנֵי עֲשׂוּיֵי נִינְהוּ וַחֲשִׁיב כְּאִילּוּ כְּיָוֵן לָצֵאת: א"ר אָשֵׁי שֶׁכְּפָאוּהוּ פָּרְסִיִּים פרש"י ואע"ג דְּלֹא נִתְכַּוֵּון וכו' יְרֵאָה דְּכַוָּנָתוֹ לְאַפּוֹקֵי מ"ש הב"י א"ח ס"ס תע"ה בְּשֵׁם ר' יֶרוּחָם דְּכְפָאוּהוּ וְאָכַל מַצָּה מַיְירֵי שֶׁהָיָה סָבוּר שֶׁהוּא חָמֵץ וכו' ע"ש ובכה"ג ס"ל לְרַשְׁ"י דְּלֹא יָצָא וכ"כ הָרָ"ן בְּשֵׁם הָרֹא"ה וְז"ל וְדַוְקָא כה"ג כו' ע"ש וְכָתַב עוֹד הָרָ"ן שָׁם כָּתַב ר"ש דאע"ג דְּאָמְרִינַן מִצְוֹת אצ"כ כו' ע"ש וכ"כ ה"ר יוֹנָה בספ"ק מְשֵׁם ר"ש ע"ש וְיֵרָאֶ' דִּלְפִי' הָרֹא"ה דְּאִם הָיָה סָבוּר לֶאֱכוֹל בָּשָׂר וְאָכַל מַצָּה לֹא יָצָא כ"ש כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהִיא מַצָּה וּמִתְכַּוֵּין שֶׁלֹּא לָצֵאת כ"ש דְּלָא יָצָא וּבְכֵן יֵשׁ לִתְמוֹהַּ עַל מָרָן הב"י ס"ס תקפ"ט דִּבְאוֹהֶל מוֹעֵד כָּתוּב דְּהָרֹא"ה אוֹמֵר שֶׁאֲפִי'

צוֹוֵחַ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לָצֵאת יְדֵי אוֹתָהּ מִצְוָה יָצָא וְחִיזֵּק סְבָרָא זֹאת בִּרְאָיוֹת בפ״י פְּסָחִים גַּבֵּי כְּפָאוּהוּ פַּרְסִיי׳ וְאָכַל מַצָּה ע״כ דק״ט דְּהָרֹא״ה קשי׳ דִּידֵיהּ אַדִּידֵי׳ וְתוּ קָשֶׁה עַל מ״ש מָרָן שָׁם ס״ס תקפ״ט דְּלָא חָיְישִׁי׳ לְדִבְרֵי הָרֹא״ה הַכָּתוּב בס׳ אוֹהֶל מוֹעֵד מִקַּמֵּי ר״ש ור״י דְּאַמַּאי לֹא כָּתַב טַעֲנָה זוֹ דְּמִדִּבְרֵי הָרֹא״ה שֶׁכָּתַב הָרָ״ן מַשְׁמַע דס״ל כס׳ ר״ש וצ״ע.

ובמ״ש לְעֵיל מִשֵּׁם ר׳ יְרוּחָם דִּכְפָאוּהוּ וְאָכַל מַצָּה מַיְירֵי שֶׁהוּא סָבוּר שֶׁהוּא חָמֵץ כו׳ קש׳ מנ״ל לְפָרוֹשֵׁי דְּאַף בכה״ג יָצָא י״ל דס״ל דְּאִם אִיתָא כְּרַשִׁ״י וְהָרֹא״ה וְהָרָ״ן שֶׁיּוֹדֵעַ הוּא שֶׁעַכְשָׁיו פֶּסַח וְזוֹ מַצָּה וכו׳ וְנִמְצָא דְּלָא כִּיְוֵן לָצֵאת ובכה״ג הָוֵי דְּיָצָא הול״ל כְּפָאוּהוּ פַּרְסִיים שֶׁאֹכַל מַצָּה דְּהָוֵי מַשְׁמַע דְּהַכְּפָיָה הִיא שֶׁאֹכַל מַצָּה וּמִדְּאָמַר כְּפָאוּהוּ וְאָכַל מַצָּה מַשְׁמַע דְּהַכְּפָיָה לֹא הָיְתָה שֶׁאֹכַל מַצָּה אֶלָּא שֶׁאֹכַל חָמֵץ וְנִמְצָא דְּהָיָה מַצָּה וַאֲפִילּוּ בכה״ג יָצָא: תּוֹסֶפֶת ד״ה א״ר זֹאת אוֹמֶרֶת וְהַשְׁתָּא מַה שֶּׁהֶוְצְרַךְ רָבָא כו׳ קש׳ טוּבָא דְּאֵימָא דְּוַדַּאי לֹא נֶעְלַם מֵרָבָא פְּלֻוגְתָּא דְּתַנָּאֵי דפר׳ ע״פ דְּתַנָּא דְּבָרַיְיתָ׳ ס״ל מצו׳ א״צ כַּוָּנָה ור״י ס״ל דִּצְרִיכוֹת כַּוָּנָה מ״מ נִסְתַּפֵּק רָבָא הִלְכְתָא כְּמַאן וְדִקְדֵּק רָבָא מִדְּשְׁלַחוּ לֵיהּ לַאֲבוּהּ דִּשְׁמוּאֵל כְּפָאוֹ כו׳ מַשְׁמַע דס״ל לְהָנָךְ אָמוֹרָאֵי דְּשָׁלְחוּ לֶאֱבוּ׳ דִּשְׁמוּאֵל הַךְ דְּיָנָא דס״ל מִצּוֹת אצ״כ וַאֲפִי׳ תֵּימָא דְּרָבָא ס״ל לְנַפְשֵׁי׳ דצ״כ כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחוּ קְצָת הַפּוֹסְקִי׳ מֵהָא דְּגָרְסִי׳ פר׳ הָיָה קוֹרֵא ת״ר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ע״כ צָרִיךְ כַּוָּנַת הַלֵּב דר״מ א״ר הֲלָכָה כר״מ מ״מ מְדַקְדֵּק רָבָא מִכָּאן דְּהָנָךְ אָמוֹרָאֵי ס״ל דא״צ כַּוָּנָה וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּכֵיוָן דְּרָבָא ס״ל לְנַפְשֵׁיהּ דצ״כ א״כ לְמַאי הִלְכְתָא דִּקְדֵּק דְּהָנָךְ אָמוֹרָאֵי ס״ל דאצ״כ וַדַּאי דְּעִיקַּר כַּוָּנַת רָבָא אֵינוֹ אֶלָּא לְאַשְׁמוּעִי׳ דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין אֲכִילַת מַצָּה דְּנֶהֱנֶה לִתְקִיעַת שׁוֹפָר וְכֵיוָן שֶׁכֵּן קש׳ לתו׳ יְדַקְדֵּק דִּין זֶה מֵהַהִיא דִּכְפָסְחִים דְּקָתָנֵי אֲכָלוֹ בְּלֹא מִתְכַּוֵּין יָצָא וְלֵימָא ז״א הַתּוֹקֵעַ לָשִׁיר יָצָא לְאַשְׁמוּעִי׳ דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין אֲכִילַת מַצָּה דְּנֶהֱנֶה לִתְקִיעָה וְתֵיר׳ דְּאִי מֵהַהִיא לֹא הָיָה יָכוֹל לוֹמַר ז״א דהו״א דְּהָא דְּקָתָנֵי אֲבָל בְּלֹא מִתְכַּוֵּין יָצָא הַיְינוּ בְּמָרוֹר כו׳: א״ר זֹאת אוֹמֶרֶת כו׳ פְּשִׁיטָ׳ הַיְינוּ הָךְ וכו׳ לְפִי מ״ש לְעֵיל מִשֵּׁם ר׳ יְרוּחָם דִּכְפָאוּהוּ וְאָכַל מַצָּה מַיְירֵי שֶׁהוּא סָבוּר שֶׁהוּא חָמֵץ קָשֶׁה לֵימָא מַה דְּתֵימָא הָתָם חֲשִׁיב כְּאִלּוּ כִּיְוֵן לָצֵאת מִשּׁוּם דְּאִלּוּ הָיָה יוֹדֵעַ דְּהִיא מַצָּה לֹא הָיָה מְמָאֵן לְאָוְכְלוֹ וְהָיָה אוֹכְלוֹ לְשֵׁם מַצָּה לְפִיכָךְ יָצָא אֲבָל בְּתוֹקֵעַ לָשִׁיר דְּהָיָה יָכוֹל לִתְקוֹעַ לְשֵׁם מִצְוָה וְלֹא כִּיְוֵן הו״ל כְּאִלּוּ כִּיְוֵן שֶׁלֹּא לָצֵאת קמ״ל גַּם בְּמַה שֶּׁתֵּירְצוּ בַּגְּמָרָא מ״ד הָתָם אֶכּוֹל מַצָּה אָמַר רַחֲמָנָא כו׳ לְפִי צַד זֶה שֶׁל מ״ד צ״ל דְּהָנָךְ אָמוֹרָאֵי ס״ל דְּמִצּוֹת צ״כ אֶלָּא דְּשָׁאנֵי מַצָּה מִשּׁוּם דְּאָכַל וְנֶהֱנָה וְכֵיוָן שֶׁכֵּן ל״ל לְסַיֵּים אֲבָל הָכָא זִכְרוֹן תְּרוּעָה כְּתִיב ת״ל מִשּׁוּם דְּכָל הַמִּצּוֹת בָּעֵי כַּוָּנָה דמצ״כ וְתוּ קש׳ הֵיכִי ס״ד לְפְלוּגֵי בֵּין אֲכִילַת מַצָּה לְתִקְיעַ׳ שׁוֹפָר וַהֲלֹא כִּי הֵיכִי דְּבַאֲכִילַת מַצָּה יָצָא מִשּׁוּם דְּאָכַל וְנֶהֱנָה גַּם בְּתוֹקֵעַ לָשִׁיר תָּקַע וְנֶהֱנָה וּמִשּׁוּם הָכִי יָצָא אֲבָל שְׁאָר מִצּוֹת דְּאֵין נֶהֱנֶה כְּנִטִילַת לוּלָב לֵימָא דְּבָעֵי כַּוָּנָה וצ״ע: ע״ב אֵיתִיבִיהּ הָיָה קוֹרֵא בַּתּוֹרָה כו׳ דַּע דְּכָתַב ה״ר יוֹנָה סוֹף פ״ק דְּבָרָכוֹת דַּאֲפִי׳ מִי שֶׁסּוֹבֵר דְּמִצּוֹת א״צ כַּוָּנָה ה״מ בְּדָבָר וכו׳ וְהֵבִיאוֹ מָרָן ס״ס תקפ״ט וקש׳ טוּבָא דא״כ מַאי פָּרִיךְ מֵהָא דק״ש שָׁאנֵי הָתָם דְּהִיא מִצְוָה הַתְּלוּיָה בַּאֲמִירָ׳ וכ״ת תְּקִיעַת שׁוֹפָר נָמֵי הִיא מִצְוָה הַתְּלוּיָה בַּאֲמִירָה א״כ הֵיכִי יָלֵיף רָבָא מֵאֲכִילַ׳ מַצָּה לִתְקִיעַת שׁוֹפָר שָׁאנֵי מַצָּה דְּהִיא מַעֲשֶׂה וּלְכָךְ לָא בָּעֵי כַּוָּנָה משא״כ שׁוֹפָר וי״ל דִּלְעוֹלָם שׁוֹפָר הִיא מִצְוָה דְּיֵשׁ בָּהּ מַעֲשֶׂה כַּאֲכִילַת מַצָּה וְלָא בָּעֵי כַּוָּנָה וּמִצְוָה הַתְּלוּיָה בַּאֲמִירָה בָּעֵי כַּוָּנָה כְּדִמּוֹכַחַת הַסְּוּגְיָ׳ מֵהַהִיא דְּפָתַח בְּשִׁיכְרָא כְּדְּכָתַב ה״ר יוֹנָה וּלְפִי דְּבָרָיו נִיחָא דְּלָא תִּיקְשֵׁי דְּרָבָא אַדְּרַבָּא דְּהָכָא אָמַר דִּתְקִיעַת שׁוֹפָר לָא בָּעֵי כַּוָּנָה ובפ׳ הָיָה קוֹרֵא פי׳ כר״מ אַךְ הַמַּקְשֶׁה דְּהָכָא וּדְרִישׁ פר׳ הָיָה קוֹרֵא אֵינוֹ מְחַלֵּק חִילּוּק זֶה בְּמִצְוָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַעֲשֶׂה לְמִצְוָה הַתְּלוּיָה בַּאֲמִירָה וּלְכָךְ פָּרִיךְ לֵיהּ מִמַּתְנִיתַן דְּהָיָה קוֹרֵא וְהַתָּרְצָן דְּהֶשִׁיב לוֹ דְּאִם כִּיְוֵן לִבּוֹ הַיְינוּ כִּיְוֵן לִקְרוֹ׳ לְפִי שִׁטָּתוֹ דְּאֵינוֹ מְחַלֵּק בֵּין מִצְוָה דְּמַעֲשֶׂה לְמִצְוָה דַּאֲמִירָה הֶשִׁיבוֹ דַּאֲפִילּוּ

לְשִׁיטָתוֹ יֵשׁ לְתָרֵץ דְּכִיוָן לִבּוֹ הַיְינוּ לִקְרוֹת אֲבָל קוּשְׁטָא דְּמִלְּתָא דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין מִצְוָה דְּמַעֲשֶׂה לְמִצְוָה דַּאֲמִירָה: ת"ש הָיָה עוֹבֵר אֲחוֹרֵי ב"ה.

קָשֶׁה דְּמַאי קָוּשְׁיָא נִימָא דְּדַוְקָא כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה ע"י כְּגוֹן תּוֹקֵעַ שׁוֹפָר וְקוֹרֵא ק"ש אֲפִילּוּ לֹא כִּיוֵּן יָצָא דַּהֲרֵי עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה לְבַטֵּא בִּשְׂפָתַיִם ק"ש אוֹ תְּקִיעָה אֲבָל בְּשׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר אוֹ מְגִילָּה דְּלָא עָבִיד מַעֲשֶׂה הַלְוַאי שֶׁיְּכַוְּנִין לִשְׁמוֹעַ כְּדֵי שֶׁיָּצָא י"ח וצ"ע: תּוֹסֶפֶת ד"ה אֲבָל נִתְכַּוְּנִין שׁוֹמֵעַ הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ לָא הו"מ לומ' כְּגוֹן שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנִין מַשְׁמִיעַ לְהוֹצִיא הַשּׁוֹמֵעַ כו' דְּיִבּוּר זֶה הוּא סָתוּם וְיֵרֶא' דְּעִיקַּ' כַּוָּנַת התו' הוּא דְּהָוְקְשָׁה לָהֶם דְּהַמַּקְשֶׁה דְּהָכָא מוֹכִיחַ מִבָּרַיְיתָא זוֹ דְּמִצְוֹת בָּעֵי כַּוָּנָה וּלְקַמָּן גַּבֵּי ר' זֵירָא מוֹכִיחַ מִבָּרַיְיתָא זוֹ דְּלָא בָּעֵי כַּוָּנָה וְתו הָוְקְשָׁה לָהֶם לְפִי דַּעַת הַמַּקְשֶׁה דְּהָכָא דְּסָבַר מִצְוֹת צ"ל לֵימָא נִתְכַּוְּנִין שׁוֹמֵעַ וְלֹא נִתְכַּוְּנִין מַשְׁמִיעַ הַיְינוּ שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנִין מַשְׁמִיעַ לְהוֹצִיאוֹ אַלְמָא דְּמִצְוֹת בָּעֵי כַּוָּנָה וא"כ תּוֹקֵעַ לָשִׁיר לֹא יָצָא ותי' דְּטַעַם הַמַּקְשֶׁה דְּהָכָא לֹא פֵּירֵשׁ כֵּן הוּא מְשׁוּם דְּסוֹבֵר כְּדַעַת הַמַּקְשֶׁה דְּלְקַמָּן מַשְׁמִיעַ לְעַצְמוֹ דְּוְמְיָא דְּשׁוֹמֵעַ לְעַצְמוֹ כלו' דְּלָא בָּעֵי כַּוָּנָה הַמַּשְׁמִיעַ לְהוֹצִיא הַשּׁוֹמֵעַ לְאַפּוֹקֵי סְבָרַת ר' זֵירָא אֲבָל מ"מ מִצְוֹת בָּעֵי כַּוָּנָה שֶׁיְּכַוְּנִין הַמַּשְׁמִיעַ לְהַשְׁמִיעַ לְעַצְמוֹ לָצֵאת י"ח דְּוְמְיָא דְּשׁוֹמֵעַ שׁוֹמֵעַ לְעַצְמוֹ אַלְמָא בָּעֵי כַּוָּנָה וא"כ תּוֹקֵעַ לָשִׁיר לֹא יָצָא דְּאֵין לוֹ כַּוָּנָה אֲבָל לְעוֹלָם אִם הַמַּשְׁמִיעַ מַשְׁמִיעַ לְעַצְמוֹ לְהוֹצִיא עַצְמוֹ י"ח וְנִתְכַּוְּנִין הַשּׁוֹמֵעַ מְמֻנּוּ לָצֵאת מַשְׁמַע מִבָּרַיְיתָא זוֹ דא"צ הַמַּשְׁמִיעַ שֶׁיְּכַוְּנִין לְהוֹצִיא הַשּׁוֹמֵעַ כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ הַמַּקְשֶׁה לְקַמָּן ומ"מ מוּכָח דְּמַשְׁמִיעַ לְעַצְמוֹ בָּעֵי כַּוָּנָה לְהוֹצִי' עַצְמוֹ וא"כ תּוֹקֵעַ לָשִׁיר לֹא יָצָא זֶה נ"ל בְּדַעַת התו' וְעַיֵּין במהריב"ל ח"ב סי' פ"ה שְׁנֵי דְּרָכִים וּבְכָולָם רוֹצֶה לְהַגִּיהַּ דִּבְרֵי התו' ומ"ש הוּא ע"פ דַּרְכִּי הא' וְיִשַּׁבְתִּי הַלָּשׁוֹן בְּלִי הַגָּהָה כַּמְבוֹאָר לְמֵבִין: אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי אֶלָּא מֵעַתָּה הַיָּשֵׁן בַּסֻּוכָּה כו' קש' מַאי פָּרִיךְ וַהֲלֹא מַלְקוֹת צָרִיךְ הַתָּרָאָה שֶׁלֹּא יַעֲבֹן' עַל בַּל תּוֹסִיף וְאִם הִתְרוּ בּוֹ בא"י שֶׁלֹּא יָשַׁב בח' בַּסֻּוכָּה וְקִבֵּל הַהַתְרָאָה הַיְינוּ וַדַּאי שֶׁהוּא הֵשִׁיב שֶׁרוֹצֶה לַעֲבֹן' עַל בַּל תּוֹסִיף א"כ הֲרֵי מְכַוְּנִין לַעֲבֹור עַל ב"ת דְּאוֹמֵר דְּרוֹצֶה לֵישֵׁב בח' בַּסֻּוכָּה לְשֵׁם מִצְוָה ובכה"ג פְּשִׁיטָא דְּלָקֵי וי"ל דְּמַיְירֵי בח"ל ומ"ש ילק' לָאו מַלְקוּת מַמָּשׁ קאמ' בְּעֵדִי' וְהַתְרָאָה אֶלָּא ה"ק מִשּׁוּם דקי"ל פֶּרֶק לוּלָב וַעֲרָבָה דבח"ל סָפֵק ז' ספ' ח' יַתּוֹבֵי יָתְבִינַן כו' וְהַשְׁתָּא לְרָבָא דְּאָמַר מִצְוֹת אצ"כ א"כ הַיּוֹשֵׁב בח' בַּסֻּוכָּה יִלָּקֶה כלו' עוֹבֵר עַל אִיסּוּר ב"ת דְּלָקֵי וְהֵיכִי קי"ל דְּיַתּוֹבֵי יָתְבִינַן הֲרֵי עוב' עַל ב"ת אע"פ שֶׁאֵינוֹ מְכַוְּנִין לַמִּצְוָה אָמְנָם קש' דבח"ל הוּא מְכַוְּנִין שֶׁלֹּא לַעֲבֹן' עַל ב"ת ומַה שֶּׁיָּשַׁב בְּסֻּוכָּה בח' הוּא מֵחֲמַת סָפֵק דְּשֶׁמָּא הוּא ז' וא"כ בכה"ג דְּעוֹשֶׂה הַדָּבָר בִּשְׁבִיל סָפֵק פְּשִׁיטָא דְּאֵינוֹ עוֹבֵר עַל ב"ת וְאִם נאמ' דְּאַיְירֵי בא"י וה"ק הַיָּשָׁן בַּסֻּוכָּה בח' וְלֹא הִתְרוּ בּוֹ אֶלָּא הוּא יָשֵׁן בח' בַּסֻּוכָּה מִסְתָּמָא נאמ' דְּעוֹבֵ' עַל ב"ת דְּלוֹקִין עָלָיו מַאי קוּשְׁיָ' אה"נ דְּהַיָּשֵׁן בא"י בַּסֻּוכָּה בח' עוב' עַל ב"ת וּלְכָךְ אָמְרוּ פֶּרֶק לוּלָב וַעֲרָבָה דבא"י הָרוֹצֶה לֶאֱכֹול וְלִישֹׁן בַּסֻּוכָּה בח' צָרִיךְ שֶׁיִּפְחוֹת בָּהּ ד' עַל ד' שֶׁלֹּא יַעֲבֹור עַל בַּל תּוֹסִיף כִּדְאִיתָא בא"ח סִימָן תרס"ו: מֵתִיב רַב שֶׁמֶן מִנַּיִן לְכֹהֵן כו' קש' אַמַּאי נָקְטָה בָּרַיְיתָא מְצִיאוּ' זֶה טְפֵי מַדְּלִתּוֹ י"ל דִּבְמִצְוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה פְּשִׁיטָא דְּיֵשׁ ב"ת פְּגוֹן ה' מִינִים בְּלוּלָב אֶלָּא אפי' גַּבֵּי בְּרָכוֹת דְּהוּא דִּבּוּר בְּעָלְמָא עָבֵר עַל ב"ת וְהַיְינוּ דְּמַפִּיק לָהּ מִדִּכְתִיב לֹא תוֹסִיפוּ עַל הַדָּבָר כלו' אפי' דבו' עַל דִּיבּוּ' לֹא תּוֹסִיף אַךְ קש' מַאי מוֹתֵיב רַב שֶׁמֶן"ש רָבָא מצו' אֵינוֹ עוב' עֲלֵיהֶן אֶלָּא בִּזְמַנָּן הַיְינוּ כְּשֶׁאֵינוֹ מְכַוְּנִין אֲבָל בִּמְכַוְּנִין לְהוֹסִי' אפי' שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ עוֹבֵר עַל ב"ת וְהַךְ בָּרַיְיתָא דְּבִרְכַּת כֹּהֲנִים מַיְירֵי בִּמְכַוְּנִין לְהוֹסִי' כִּדְקָתָנֵי אוֹסִיף בָּרָכָה א' מִשֶּׁלִּי תּוּ קָשֶׁה דְּמֵהַךְ בָּרַיְיתָא דְּבִרְכַּת כֹּהֲנִים מוּכָח בְּהֶדְיָא דַּאֲפִילּוּ בְּמוֹסִיף מִדַּעְתּוֹ וְאֵינוֹ אוֹמֵר שֶׁאוֹתוֹ תּוֹסֶפֶת הוּא דְּבַר תור' אֶלָּא הוֹסָפָה מִדַּעְתּוֹ עָבַר עַל ב"ת וּבְכֵן יֵשׁ לְתָמּוֹהַּ עַל הָרַמְבַּ"ם סוֹף פֶּרֶק ב' דְּמַמְרִים דְּכָתַב שָׁם דב"ת הָוֵי כְּשֶׁמּוֹסִיף דָּבָר וְאוֹמֵ' שֶׁהוּא אָסוּר מִן הַתּוֹרָ' אֲבָל כְּשֶׁאוֹמֵר דְּאוֹתוֹ תוֹס' הוּא

מָוְתָּר מִן הַתּוֹרָ' וְאוֹסֵר אוֹתוֹ לִסְיָיג אֵין זֶה ב"ת וי"ל דְּלָא אַתָּא הָרַמְבַּ"ם שָׁם אֶלָּא לְהוֹרוֹת דְּבִסְיָיגִים לֵית בְּהוּ מִשּׁוּם ב"ת אֲבָל לְעוֹלָם בדב' שֶׁאֵין בּוֹ מִשּׁוּם סְיָיג וְהוּא מוֹסִיף מִדַּעְתּוֹ כְּגוֹן שֶׁרוֹצֶ' לְהוֹסִיף בְּרָכָה מִשֶּׁלּוֹ מוד' הָרַמְבַּ"ם דְּעָבַר עַל בַּל תּוֹסִיף וכ"כ בפי"ד מִתְּפִלָּ' וְעַיֵּין בְּחִדּוּשֵׁי רא"ם עַל סְמָ"ג רֵישׁ מגל': שָׁאנֵי הָכָא כֵּיוָן דְּאִלּוּ מִתְרְמֵי וכו' קָשֶׁה הול"ל אֶלָּא כֵּיוָן דְּעִיקַּ' תיר' הא' אָמְנָם י"ל דְּמַאי דְּתָרֵיץ בְּסוֹף הָיְתָה כַּוָּנַת הַתָּרְצָן תְּחִלָּה בְּמַאי דְּמְשַׁנֵּי הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן בִּדְלָא סַיֵּים דְּהַיְינוּ אִלּוּ מִתְרְמֵי לֵיהּ צִבּוּרָא אַחֲרִינָא אֶלָּא דְּהַמַּקְשֶׁה לֹא הֵבִין דִּבְרֵי הַתָּרְצָן עַד שֶׁפֵּירֵשׁ לוֹ לִבְסוֹף: תּוֹסָפוֹת ד"ה וּמְנָא תֵּימְרָא דְּתְנַן גַּבֵּי זְרִיקַת דָּם תֵּימַהּ מַאי אָוְלְמֵיהּ כו' קש' דְּמַה ק"ל דְּהָא קָאָמַר תַּלְמוּדָא אֲנַן הָכִי קָא אָמְרִי' רַב שֶׁמֶן מ"ט שָׁבִיק מַתְנִי' כו' וְיָרָאֶה דְּכַוָּונָתָם הִיא זוֹ דְּבַגְּמָרָא קאמ' דְּכַוָּנַת רָבָא לְהַקְשׁוֹ' לְרַב שֶׁמֶן מ"ט לָא אוֹתִיב מִמַּתְנִי' דְּזָרִיק' דָּם מִשּׁוּם דְּהַתֵּי' הוּא פָּשׁוּט מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּאִלּוּ מִתְרְמֵי לֵיהּ בָּוְכָרָא אַחֲרִינָא כָּוְלֵיהּ יוֹמָא זְמְנֵיהּ הוּא בָּרַיְיתָא נָמֵי דְּכֹהֵן שֶׁעוֹלֶה לַדּוּכָן תְּתָרֵץ בכה"ג מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּאִלּוּ אַתָּרְמֵי לֵיהּ צִבּוּרָא אַחֲרִינָא כָּוְלֵיהּ יומ' זְמְנֵיהּ הוּא דלפ"ז נִרְאֶה דְּרָבָא הֵבִין דְּרַב שֶׁמֶן סָבַר דְּבַבָּרַיְיתָא דְּכֹהֵן אֵין הדב' מָוְכָרַ לומ' הַטַּעַם מִשּׁוּם אִלּוּ אַתָּרְמֵי וּבְמַתְנִיתִין דְּזָרִיק' דָּם הַדָּבָר מָוְכָרַ לומ' הַטַּעַם דְּאִלּוּ אַתָּרְמֵי וּלְפִי זֶה הִקְשָׁה לוֹ כְּשֵׁם דִּבְמַתְנִי' אַתָּה מָוְכָרַ לוֹמַר טַעְמָא דְּאִלּוּ מִתָּרְמֵי כְּמוֹ כֵן תֹּאמַר בְּבָרַיְיתָא טַעְמָא דְּאִלּוּ מִתָּרְמֵי אע"ג דְּאֵינוֹ מָוְכָרַ וע"ז הִקְשׁוּ התו' מַאי אָוְלְמֵיהּ דְּמַתְנִי' דְּזָרִיק' דָּם דְּמָוְכָרַ לומ' שָׁם טעמ' דְּאִלּוּ מִתָּרְמֵי יוֹתֵר מִבָּרַיְיתָא דְּכֹהֵן אָמְנָם אַסַּפִּיק ק"ל במ"ש בַּגְּמָרָא ור' שֶׁמֶן בַּר אַבָּא הָתָם לָא סַגִּי דְּלָא יָהֵיב כו' דְּזֶה אֵינוֹ מַסְפִּיק כְּדֵי שֶׁיָּבֹא לְהַקְשׁוֹת עַל רָבָא דס"ס יאמ' לוֹ רָבָא כְּשֵׁם דִּבְמַתְנִי' אַתָּה מָוְכָרַ לומ' טַעְמָא דְּאִלּוּ מִתָּרְמֵי גַּם בְּבָרַיְיתָא דְּכֹהֵן תֹּאמַר טַעְמָא דְּאִלּוּ מִתָּרְמֵי אע"ג דְּאִי בָּעֵי לָא מְבָרֵךְ מ"מ כֵּיוָן דְּאִי בָּעֵי מְבָרֵךְ חֲשִׁיב זְמְנֵיהּ וצ"ע.

כָּתְבוּ עוֹד התו' דְּלֹא שַׁיָּיךְ ב"ת בַּעֲשִׂיֵּית הַמִּצְוָ' ב' פְּעָמִים וכו' וְעוֹד כָּתְבוּ וְכֵן בַּהֲדַס וַעֲרָבָה שֶׁבַּלּוּלָב אפי' נוֹתֵן כַּמָּה הֲדַסִים וכו' אֵין זֶה ב"ת אא"כ מוֹסִיף מִן א' וּמֵיהוּ תֵּימַהּ דִּלְפֵי' זֶה אִם הָיָה נוֹתֵן כַּמָּה חוּטִין בְּצִיצִי' וְכַמָּה פָּרָשִׁיּוֹת בַּתְּפִילִּין לֹא הָיָה עוֹבֵר עַל ב"ת כַּנִּרְאֶ' מִדִּבְרֵי התו' שֶׁאֵין מִשּׁוּם ב"ת אֶלָּא בְּמִין א' וְזֶהוּ כְּדַעַת הָרָאָבָ"ד פ"ז דְּסֻכָּה וּכְבָר כָּתַב ה"ה שָׁם דְּהַסָּוּגְיָא שֶׁבְּפֶּרֶק הַמּוֹצִיא תְּפִילִּין קש' לְדַעְתּוֹ שֶׁבַּבְּיאוּר נִרְאֶה שָׁם שֶׁהַמַּנִּיחַ ב' תְּפִילִּין בָּרֹאשׁ עוב' מִשּׁוּם ב"ת וּמַה בֵּין זֶה לב' לוּלָבִין יע"ש גַּם אֲנִי תָּמֵהַּ עמ"ש הַטּוּר סי' ל"ד דְּמַנִּיחַ ב' זוּגוֹת תְּפִילִּין שֶׁל רַשִׁ"י ור"ת וְאֵין כָּאן ב"ת דְּלָא מִיקְרֵי ב"ת אֶלָּא כְּשֶׁעוֹשֶׂה ה' בָּתִּים ע"כ דַּהֲרֵי אָמְרִינַן הַמּוֹצִיא תְּפִילִּין מַכְנִיסָן זוּג זוּג רג"א שְׁנַיִם שְׁנַיִם וְאָמְרוּ בַּגְּמָרָא דת"ק סָבַר דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְהַכְנִיסָן שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִשּׁוּם דְּשַׁבָּת זְמַן תְּפִילִּין וְעָבַר עַל ב"ת אַלְמָא מַשְׁמַע דְּאִיכָּא ב"ת בְּמַנִּיחַ ב' זוּגוֹת וּמֵיהוּ יֵשׁ לִיתֵּן טַעַם לַמַּנִּיחִין תְּפִילִּין שֶׁל רַשִׁ"י ור"ת דְּאֵינָם עוֹבְרִים עַל ב"ת כֵּיוָן דְּאֵינוֹ מִתְכַּוֵּין לְהוֹסִיף אֶלָּא מַנִּיחָן מֵחֲמַת הספ' אֵין זֶה ב"ת וַהֲרֵי הוּא כְּאִילּוּ מַתְנֶה דְּהוּא יוֹצֵא בְּכָשֵׁר שֶׁבָּהֶם וְהַשְׁאָר כִּרְצוּעוֹת בְּעָלְמָא: תּוֹסָפוֹת ד"ה דְּלָמָא קָסָבַר ר"י מִצְוֹת עוֹבֵר עֲלֵיהֶן כו' ק' מנ"ל דבח' ספ' ז' יָתֵיב וַהֲלֹא טַעְמוֹ דר"י דְּאוֹמֵר יְנָתְנוּ מַתָּנָה א' עִיקַּר טַעְמוֹ הוּא כֵּיוָן דְּיָצָא בְּמַתָּנָה א' כְּדִתְנַן רפ"ד דִּזְבָחִים וכ"כ התו' בְּדִבּוּר שֶׁלִּפָנֵי זֶה כֵּיוָן דְּיוֹצֵא בא' לָמָּה נַזְקִיקֵנּוּ לְיִתֵּן ד' וְכֵיוָן שֶׁכֵּן בח' סָפֵק ז' וַדַּאי דְּמוֹדֶה ר"י דְּיָתֵיב כֵּיוָן דְּהַכָּתוּב קָבַע חוֹבָה בְּסָוְפוֹת תֵּשְׁבוּ ז' יָמִים וְדִכְוָתֵהּ נָמֵי אִלּוּ הָיָה הַדִּין דְּבְמַתָּנָ' א' לֹא כָּפַר עַד שֶׁיִּתֵּן מַתָּן ד' הֲוָה מוֹדֶה ר"י דְּיִתֵּן מַתָּן ד' גַּם בְּנִתְעָרְבוּ עִם הַנִּתָּנִים בְּמַתָּנָה א' ודו"ק: דַּף כ"ט ע"ב אֲמַר לֵיהּ ר' זֵירָא לְשַׁמָּעֵיהּ אַכַּוִּין וְתָקַע לִי ופי' רַשִׁ"י תִּתְכַּוֵּין לְתִקּוֹעַ בִּשְׁמִי לְהוֹצִיאֵנִי י"ח וּכְבָר נוֹדַע דְּיֵשׁ מַחֲלוֹקֶ' בֵּין הַפּוֹסְקִי' אִם מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה אוֹ לֹא וּמָרָן סי' ח' פָּסַק דִּצְרִיכוֹת כַּוָּנָה וקש' דְּהוּא זַ"ל פָּסַק בסי' תפ"ט לְעִנְיַן סְפִירַת הָעוֹמֶר דְּמִי שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ חֲבֵרוֹ כו' אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹ' וְלִמְנוֹת

בִּבְרָכָה וְאַמַּאי וְהָא קי"ל מְצוֹת בָּעוּ כַּוָּנָה וְתוּ קשׁ' דבי"ד ס"ס קצ"ח פָּסַק דִּנְדָּה שֶׁנֶּאֶנְסָה וְטָבְלָה כְּגוֹן שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ הַמַּיִם מֻוְתֶּרֶת לְבַעֲלָהּ וְאַמַּאי הָא קי"ל דְּבָעוּ כַּוָּנָה וְתוּ קשׁ' אַהַךְ דִּנְדָּה מֵהָא דְּפָסַק בא"ח סי' קנ"ח סעי' ז' נָטַל יָדָיו לְדָבָר שֶׁטִּיבּוּלוֹ בְּמַשְׁקֶה וְאַחַ"כ רוֹצֶה לֶאֱכוֹל לֶחֶם יֵשׁ מִי שֶׁנִּרְאֶ' כו' וְעוֹד כָּתַב שָׁם סי"ג לְכַתְּחִלָּה יְכַוֵּין כו' דא"כ מַשְׁמַע דְּהוּא רוֹצֶה לוֹמַר דִּלְחֻלִּין בָּעֵי כַּוָּנָה לְכַתְּחִלָּה א"כ הול"ל הָתָם בִּנְדָּה דִּלְכַתְּחִלָּה תִּטְבּוֹל פַּעַם אַחֶרֶת גַּם במ"ש מור"ם שָׁם סי' קנ"ט סי"ג בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א דְּכַוָּנַת נוֹתֵן אוֹ כַּוָּנַת נוֹטֵל מוֹעִיל וֶהֱבִיאוֹ מָרָן בב"י וקשׁ' מ"ש דְּגַבֵּי תְּקִיעַ שׁוֹפָר בָּעֵינַן כַּוָּנַת שׁוֹמֵעַ וּמַשְׁמִיעַ וּבַחֲדָא מִינַּיְיהוּ לָא סַגִּי וְיֵשׁ לְהָשִׁיב בְּכָל אֵלֶּה כַּמָּה תי' וחי' תֵּן לְחָכָם וְיֶחְכַּם עוֹד: מַתְנִי' וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים כו' כָּתַב ר"ע וְז"ל מִשּׁוּם דְּאַיְירֵי לְעֵיל בְּכַוָּנַת הַלֵּב כו' וקשׁ' דְּזֶה נִיחָא לָמָּ"ד מצ"כ וּמְפָרֵשׁ מַתְנִי' דְּלְעֵיל אִם כִּיְוֵן לִבּוֹ לָצֵאת יָצָא אֲבָל לְרָבָּא דְּאָמַר מִצְוֹת אצ"כ וּמְפָרֵשׁ מַתְנִי' אִם כִּיְוֵן לִבּוֹ לִשְׁמוֹעַ מַאי שְׁנָיָאטֵיהּ לוֹמַר אַחַ"כ הַךְ עִנְיָנָא וְהָיָה כאש' יָרִים כו' י"ל דְּכַוָּנַת הַתַּנָּא לוֹמַר אע"ג דִּבְמִצָוָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַעֲשֶׂה אצ"כ מ"מ בְּמִצְוָה הַתְּלוּיָה בַּאֲמִירָ' כְּגוֹן תְּפִלָּה בָּעֵי כַּוָּנָה וכ"כ ה"ר יוֹנָה ספ"ק דִּבְרָכוֹת הֶבֵאתִיהָ לְעֵיל: אֶלָּא לוֹמַר לְךָ כ"ז שֶׁיִּשְׂרָאֵל כו' קשׁ' מ"מ פְּעָמִים מִסְתַּכְּלִים כְּלַפֵּי מַעְלָה וּפְעָמִים לָא וכ"ת כְּשֶׁהָיָה מֹשֶׁה מָרִים יָדוֹ הָיוּ מִסְתַּכְּלִים וּכְשֶׁהִנִּיחַ יָדוֹ לֹא א"כ תִּקְשֵׁי לְמֹשֶׁה לָמָּה הָיָה מַנִּיחַ יָדָיו י"ל דמש' הָיָה שְׁלוּחָ' שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהִתְפַּלֵּל וּכְשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין וּמִשַּׁעְבְּדִי' לְבָּם לַשָּׁמַיִם הָיָה לוֹ כֹּחַ וּגְבוּרָה לְהָרִים יָדָיו וּכְשֶׁלֹּא הָיוּ מִסְתַּכְּלִים הָיָה נֶחֱלָשׁ כֹּחוֹ וּמוֹרִיד יָדָיו וְהָוֵי כְּהַהִיא דר"ח בֶּן דּוֹסָא אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי כו' וּלְפִי זֶה יָמוּתַּק לְחִכִּי מ"ש הַתַּנָּא בְּרֵישָׁא וְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה כו' דְּמַאי קָוּשְׁיָא אֵימָא ה"נ דִּכְשֶׁהָיָה פּוֹרֵשׂ יָדָיו תְּפִלָּתוֹ עוֹשָׂה פֵּירוֹת וּכְשֶׁהָיָה מַנִּיחַ וּפוֹסֵק מֵהַתְּפִלָּה גָּבַר עֲמָלֵק אֶלָּא דְּעִיקַּר כַּוָּנַת הַתַּנָּא הוּא זֶה וְכִי ס"ד דִּתְפִלָּ' מֹשֶׁה ע"י פְּרִישׁוּת יָדָיו בְּלִי הִכָּנְעָתָ' יִשְׂרָאֵל עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה כו' הָא לֵיתָא דא"כ קָשָׁה לְמֹשֶׁה אַמַּאי הָיָה מַנִּיחַ יָדָיו אֶלָּא כָּל זְמַן וכו' הָיוּ נוֹתְנִים כֹּחַ לְמֹשֶׁה בַּתְּפִלָּה וּבְכֵן וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְדוֹק: כַּיּוֹצֵא בַּדָּבָר אַתָּה אוֹמֵר כו' קשׁ' מַאי פָּרֵיךְ נָחָשׁ מֵמִית הָכִי הוּא קוּשְׁטָא דְּמִלְּתָא וְלָא הול"ל אֶלָּא וְכִי נָחָשׁ מְחַיֶּה וְכִי תֵּימָא דְּהַהִתְמִיהָא לָא קָאֵי אַנְחָשִׁים דְּעָלְמָא אֶלָּא אַנְחָשׁ נְחוֹשֶׁת דְּעָשָׂה מֹשֶׁה מִי הוּא זֶה שֶׁאָמַר דְּמֵמִית עַד שֶׁיִּקָּשֶׁה וי"ל דִּלְעוֹלָם הַתְּמִיהָא קָאֵי אַנָּחָשׁ דְּעָלְמָא וה"פ דְּהָא אָמְרִינַן אֵין עַרְוָד מֵמִית אֶלָּא הַחֵטְא מֵמִית וְזֶהוּ וְכִי נָחָשׁ מֵמִית הַמִּיתָה בָּאָה ע"י הֶעָוֹן וְכֵיוָן שֶׁכֵּן הֵיאַךְ הַהִסְתַּכְּלוּת בְּנְחַשׁ הַנְּחוֹשֶׁת יִהְיֶה מְחַיֶּה הֵיאַךְ נִתְכַּפֵּר לוֹ הֶעָוֹן שֶׁיִּסְלֵק הַמִּיתָ' הַבָּאָה לוֹ מִנְּשִׁיכַת הַנָּחָשׁ וּמְשַׁנֵּי אֶלָּא בִּזְמַן דְּיִשְׂרָאֵל כו' נִמְצָא דְּחָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְהָיוּ מִתְרַפְּאִים א"נ י"ל דְּהַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם הָיָה לָהֶם נְשִׁיכַת נָחָשׁ וּמִקְצָתָן הָיוּ מְסֻוָּכָנִים לָמוּת וּמִקְצָתָם לֹא הָיוּ מְסֻוָּכָנִים אֶלָּא חוֹלִים וְדֶרֶךְ טֶבַע הָיָה לָהֶם רְפוּאָה וּכְשֶׁצָּו' הַכָּתוּב עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף כו' וְהָיָה כָּל הַנָּשׁוּךְ וְרָאָה אוֹתוֹ וָחָי כַּוָּנַת הַכָּתוּב דְּכָל הַנָּשׁוּךְ אַף מִי שֶׁאֵינוֹ מְסֻוָּכָן לָמוּת צָרִיךְ דְּיַבִּיט אֶל נְחַשׁ הַנְּחוֹשֶׁת וָחָי וְאִם לָאו שֶׁלֹּא הָיָה רוֹצֶה לְהַבִּיט אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא הָיָה מְסֻוָּכָן הָיָה נִימּוֹק וּמֵת בְּאוֹתָן דְּמֵי שֶׁלֹּא הָיָה רוֹאֶה נְחַשׁ הַנְּחוֹשֶׁת הָיָה מֵת בְּאוֹתָן דְּנִמְשָׁךְ מִנְּחַשׁ הַנְּחוֹשֶׁת מִיתָה וְחַיִּים וְזֶהוּ שֶׁתָּמַהּ וְכִי נָחָשׁ מֵמִית כְּלוֹמַר וְכִי מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְרְאוֹת בְּנָחָשׁ מֵת מֵחֲמַת שֶׁלֹּא רָאוּהוּ וְגַם כִּי נָחָשׁ מְחַיֶּה לְמִי שֶׁמַּבִּיט בּוֹ וּמְשַׁנֵּי אֶלָּא בִּזְמַן וכו' נִמְצָא דְּחָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְהָיוּ מִתְרַפְּאִים: חש"ו אֵין מוֹצִיאִין כו' קשׁ' בְּשִׁלְמָא אִם הָיָה הַמִּצְוָה בר"ה לִתְקוֹעַ בַּשּׁוֹפָר ר"ל שֶׁכָּל א' הִיא חַיָּיב לִתְקוֹעַ הֲוָה א"ש דְּחֵרֵשׁ ש"ו אֵין מוֹצִיאִין מְשׁוּם דְּהֵם פְּטוּרִים וּמִי שֶׁאֵינוֹ שַׁיָּיךְ בְּמִצְוָה אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ כְּמוֹ הָעֶבֶד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִכְתּוֹב גֵּט דְּלָאו בְּנֵי כְרִיתוּ' נִינְהוּ דְּאֵינוֹ בְּתוֹרַ' קִדּוּשִׁין וְגִיטִּין אֲבָל הַשְׁתָּא דְּכָתַב הָרַמְבַּ"ם רֵישׁ הִלְכוֹת שׁוֹפָר וְז"ל מ"ע שֶׁל תּוֹרָה לִשְׁמוֹעַ כו' א"כ הַמִּצְוָה הִיא הַשְׁמִיעָה וְלֹא הַתְּקִיעָה וְכֵיוָן שֶׁכֵּן חש"ו אִם יִתְקְעוּ וַאֲחֵרִים שׁוֹמְעִים לָמָּה אֵינָם

יוֹצְאִים חֲרִי הַמִּצְוָ' הִיא הַשְׁמִיעָה וְהָרַבִּים שְׁמָעוּהָ בְּאָזְנֵיהֶם וּמַאי אִיכְפַּת לָן אִם הַתּוֹקֵעַ הוּא חש"ו וְיִרְאֶה לוּמ' דְּמִצְוַת ר"ה הִיא הַתְּקִיעָה וְהַשְׁמִיעָה שְׁנֵיהֶם יַחַד וְעִיקַּר הַמִּצְוָה הִיא הַשְׁמִיעָה וְלַחֲלָוקַת מִצְוַת תְּקִיעָה עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ לַחֲבֵירוֹ שֶׁיִּתְקַע בַּעֲדוֹ וְכֵיוָן דְּשׁוֹמֵעַ מִפִּ֫נּוּ הַתְּקִיעָה יוֹצֵא וְכֵיוָן שֶׁכֵּן שַׁפִּיר אָמְרוּ חש"ו אֵין מוֹצִיאִין מִשּׁוּם דְּהֵם פְּטוּרִין מֵהַמִּצְוָה וְנִמְצָא דְּהַשּׁוֹמְעִים מחש"ו אע"ג דְּמְחַלֵּק מִצְוַת שְׁמִיעָה קוֹל שׁוֹפָר יָצְאוּ מ"מ מֵחֵלֶק הַמִּצְוָה שֶׁל הַתְּקִיעָה גּוּפֵיהּ לֹא יָצְאוּ דב' חֲלָקִים הֵם מִצְוַת תְּקִיעָ' וּשְׁמִיע' וכ"ת א"כ הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר וְלֹא שָׁמַע קוֹל שׁוֹפָר יָצָא מִידֵי מִצְוַת תְּקִיעָה וַעֲדַיִן חַיָּיב בְּמִצְוֹת שְׁמִיעָה וּכְשֶׁיִּשְׁמַע אַחַ"כ מחש"ו שֶׁתָּקְעוּ יָצָא יְדֵי מִצְוַת שְׁמִיעָה וא"כ חֲרִי מַשְׁכַּחַת לָהּ תּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר יָצָא וּמַשְׁכַּחַת לָהּ נָמֵי דחש"ו יוֹצִיאוּ אֶת הָרַבִּי' י"ח וז"א דִּלְעוֹלָם לֹא שָׁמַעְנוּ זֶה וְאֶפְשָׁר לְיַתֵּן טַעַם דאע"ג דְּהִכְרַחְנוּ דְּיֵשׁ ב' חֲלָקִים מ"מ אֵין לְהוֹלִיד מִזֶּה דִּין חָדָשׁ הנז"ל מִשּׁוּם דַּאֲנַן בָּעֵינַן שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמִּצְוָה שֶׁל הַתְּקִיעָה וְהַשְׁמִיעָה בְּבַת אַחַת וּתְקִיעָה לְחוּד וּשְׁמִיעָה לְחוּד לָא מְהַנְּיָא וכ"ת אִם הַתְּקִיעָה הוּא חֵלֶק הַמִּצְוָה הֵיאַךְ יוֹצֵא הָאָדָם בָּמָּה שֶׁתּוֹקֵעַ חֲבֵרוֹ הֲלֹא בְּמִצְוֹת שֶׁבְּגוּפוֹ אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ וְכִי הֵיכִי דְּאֵין אָדָם יָכוֹל לְמְנוֹת שָׁלִיחַ שֶׁיִּשְׁמַע שׁוֹפָר בַּעֲדוֹ מִשּׁוּם דְּתָלוּי בְּגוּפוֹ וה"ט דְּחוֹלֶץ דְּלָא מְשַׁוֵּי שָׁלִיחַ שֶׁיַּחֲלוֹץ בַּעֲדוֹ ה"נ לֹא יעש' שָׁלִיחַ לאח' שֶׁיִּתְקַע בַּעֲדוֹ י"ל דִּקְרָא כְּתִיב יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם וּמַשְׁמַע שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִין בִּתְרוּעָה א' כִּדְדָרְשִׁינַן פֶּרֶק הַיָּשָׁן מִקְרָא דְּכָל הָאֱזָרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לִישִׁיבָה בְּסֻכָּה א' וא"א זֶה אֶלָּא ע"י שְׁמִיעָה א"כ הֲרֵי גַּלִּי קְרָא דִּלְעִנְיַן הַתְּקִיעָה מָצֵי לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ וְלֹא הִקְפִּיד בַּגּוּף שֶׁל אָדָם אֶלָּא הַשְׁמִיעָה וּלְפִיכָךְ לָא מָצֵי מְשַׁוֵּי שָׁלִיחַ בְּשִׁמְיעָה אֲבָל מ"מ לָא נִכְחַד דְּתִקְיעָ' הִיא חֵלֶק מֵהַמִּצְוָה וְדוּק וּמִיהוּ יֵשׁ לְעַרְעֵר עַל זֶה ממ"ש הָרַמְבַּ"ם פ"א דְּשׁוֹפָר שׁוֹפָר הַגָּזוּל שֶׁתָּקַע בּוֹ יָצָא שֶׁאֵין הַמִּצְוָה אֶלָּא בִּשְׁמִיעַ' הַקּוֹל כו' מַשְׁמַע דְּשְׁמִיעָה לְחוּד הִיא הַמִּצְוָה דאל"כ אֶלָּא גַּם הַתְּקִיעָה הִיא חֵלֶק מֵהַמִּצְוָה הָיָה רָאוּי שֶׁלֹּא יָצָא בְּגָזוּל כְּמוֹ מַצָּה וְלוּלָב גַּם מִתְּשׁוּבַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁהֶעְתִּיקוּהָ מָהָרָ"ם אִלַּשְׁקְאָר בְּוִיכּוּחַ שֶׁהָיָהלוֹ עִם הרא"ם זַ"ל בְּמ"ש בְּרֵישׁ חִדּוּשֵׁי סְמָ"ג דְּשׁוֹפָר דמ"ש הָרַמְבַּ"ם דְּמְבָרֵךְ לִשְׁמוֹעַ קוֹל שׁוֹפָר לָאו הַיְינוּ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּבִשְׁמִיעָה תַּלְיָא מִלְּתָא אֶלָּא מִשּׁוּם טַעְמָא אַחֲרִינָא דְּכָתַב שָׁם סָתַר מָהָרָ"ם אִלְשְׁקְאָר זַ"ל אֶת דְּבָרָיו מִכֹּחַ תְּשׁוּבָ' הָרַמְבַּ"ם דְּכָתַב דְּהַמִּצְוָה הִיא הַשְׁמִיעָ' לֹא הַתְּקִיעָה עַיֵּין בְּתְשׁוּבַת הרא"ם וּבִתְשׁוּבַת מֵהָרַמָ"א זַ"ל ולפ"ז הָדְרָא קוש' לְדָוְכְתָּא אַמַּאי חָשׁוּב דְּאֵין מוֹצִיאִין וה"ז דּוֹמֶה לְסֻכָּה דְּמִצְוָתָהּ הִיא הַיְשִׁיבָ' לֹא הָעֲשׂוּיָה וּכְשֵׁם דְּסֻכַּת גנב"ך ורקב"ש כְּשֵׁרָה אע"ג דְּלָאו בְּנֵי חִיּוּבָא נִינְהוּ כְּדְאִיתָא בְּסֻכָּה דַּף ח' מִשּׁוּם דְּאָדָם יוֹצֵא בִּישִׁיבָה ה"נ בחש"ו אַמַּאי אֵין מוֹצִיאִין וְאֶפְשָׁר לומ' דְּשָׁאנֵי סֻכָּה דְּמִצְוַת יְשִׁיבָתָהּ אַחַר עֲשִׂיָּתָהּ וּלְפִיכָךְ לֹא אִיכְפַּת דַּעֲשָׂאוּהוּ גַּנְבַּ"ךְ דְּלָאו בְּנֵי חִיּוּבָא נִינְהוּ אֲבָל מִצְוַת שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר דְּהָוֵי בִּשְׁעַת תְּקִיעָתוֹ הוּא גְּנַאי שֶׁיִּתְקְעוּ חש"ו לְהוֹצִיא אֶת הָרַבִּים י"ח וְעוֹד נ"ל לְמַאי דקי"ל מִצְוֹת בָּעֵי כַּוָּנָה וּבָעֵי' כַּוָּנַת שׁוֹמֵעַ וּמַשְׁמִיעַ וחש"ו לָאו בְּנֵי דַּעַת נִינְהוּ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם כַּוָּנָה וּמִיהוּ ז"א דא"כ עֲבָדִים וְנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דַּעַת יוֹצִיאוּ אֶת הָרַבִּים וְזֶה אֵינוֹ כִּדְמוֹכַח בִּשְׁמַעְתִּין וְתוּ דְּמַתְנִי' קָתָנֵי טַעֲמָא בְּזֶה הַכְּלָל וכו' וְלָכֵן תֵּירֵץ רְאשׁוֹן עִקָּר: זֶה הַכְּלָל כו' התי"ט ומ"ח מהרי"ח בס' עֵץ חַיִּים דְּקִדְּקוּ בְּזֶה הַכְּלָל לְאֵתוּיֵי מַאי וְדֶרֶךְ מו"ח נָאוֹת דַּאֲתָא לְרַבּוּיֵי וְנָשִׁים וַעֲבָדִים וַאֲנִי מוֹסִיף נוֹפֶךְ מִשֶּׁלִּי דְּאִלּוּ לָא קָתָנֵי זֶה הַכְּלָל הָיִינוּ תּוֹעִים דְּגִרְיעוּתָא דחש"ו הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּלָאו בְּנֵי דַּעַת נִינְהוּ וְאֵינָם מְכַוְּנִים לְהוֹצִיא הַשּׁוֹמֵעַ וּבְכֵן הָיִינוּ מַכְשִׁירִים עֲבָדִים וְנָשִׁים דְּהֵם בְּנֵי דַּעַת אָמְנָם הָשְׁתָּא דְּקָתָנֵי זֶה הַכְּלָל אַשְׁמוּעִינַן טַעַם הַדִּין וה"ה נָשִׁים וַעֲבָדִים ועי"ל מִשּׁוּם דְּחֵרֵשׁ שֶׁדִּבְּרוּ בּוֹ חֲכָמִים בכ"מ הוּא שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מדב' אֲבָל אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וּמִדִּבֵּ' חַיָּיב בְּכָל הַמִּצְוֹת דְּעָלְמָא אֲבָל הָכָא בְּשׁוֹפָר דְּעִיקַּר

הַמְצָן׳ הִיא הַשְׁמִיעָה מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אע״ג דְּמִדְּבָ׳ הוּא פָּטוּר וְכֵיוָן דְּהוּא פָּטוּר אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים י״ח וכ״כ בב״י ר״ס תקפ״ט בְּשֵׁם הַכְּלְבּוֹ והר״ש בַּר צֶמַח יע״ש לָכֵן אִצְטְרִיךְ זֶה הַכְּלָל לְרִבּוּיֵי חֵרֵשׁ הַמְדֻבָּר וְדוֹק: טומ׳ וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס פרש״י שֶׁמָּא זָכָר הוּא וְדַע דִּבְאַנְדְּרוֹגִינוֹס תְּנַן פֶּרֶק הֶעָרֵל ר״י ור״ש אוֹמְרִים אַנְדְּרוֹגִינוֹס כֹּהֵן שֶׁנָּשָׂא בַּת יִשְׂרָאֵל מַאֲכִילָהּ בִּתְרוּמָה וְאָמְרוּ בַּגְּמָרָא מִשְׁמֵיהּ דר״י דְּאַף מַאֲכִילָהּ בְּחָזֶה וָשׁוֹק דְּסָבְרִי דְּהוּא זָכָר וַדַּאי וְכָתַב הַטּוּר בְּהִלְכוֹ׳ מִילָּה סי׳ רס״ה ורס״ו דְּכֵן פָּסַק ר״י בַּעַל הַתּוֹסָ׳ וכ״כ בא״ה סי׳ קע״ב וְשָׁם בְּהַעֶרֶל תני׳ רי״א אַנְדְּרוֹגִינוֹס בְּרִיָּה בִּפְנֵי עַצְמָהּ הוּא וְלֹא הִכְרִיעוּ בּוֹ חֲכָמִים וְזֶהוּ דַּעַת הָרַמְבַּ״ם פ״ב ופ״ד דְּאֵישׁוּת וּפֵ״א דְּמִילָה וכ״כ פ״ז דִּתְרוּמָ׳ דְּאַנְדְּרוֹגִינוֹס אֵינוֹ מַאֲכִיל אֶת אִשְׁתּוֹ בִּתְרוּמָה ומ״ש פ״א דא״ב דְּחַיָּיבִי׳ עָלָיו סְקִילָה אִם בָּא עָלֶיהָ דֶּרֶךְ זַכְרוּתוֹ טַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם גְּזֵרַת הַכָּתוּב כמ״ש שָׁם מָרָן הכ״מ וְשָׁם פ״ז דִּתְרוּמָ׳ בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א.

אַךְ קָשֶׁה עַל הָרַמְבַּ״ם ממ״ש פ׳ דִּבְכוֹרוֹ׳ דִּין ה׳ וְז״ל בְּכוֹר שֶׁהוּא אַנְדְּרוֹגִינוֹס אֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה כְּלָל וַהֲרֵי הוּא כְּנֶקֶבָה כו׳ וּלְשִׁיטָתוֹ דְּפוֹסֵק דְּהוּא סְפֵק זָכָר סְפֵק נְקֵבָה והיל״ל אֵינוֹ נִגְזָז לְהַחֲמִיר שֶׁמָּא זָכָר הוּא וְדוּמְיָא דִּמַה שֶׁפָּסַק דְּקָדְשֵׁי אַנְדְּרוֹגִינוֹס הֵם קָדְשֵׁי סָפֵק וְשֶׁמָּא י״ל דס״ל דְּטַעְמַיְיהוּ דְּרַבָּנָן דְּאָמְרוּ דְּנִגְזָז וְנֶעֱבָד הוּא מִשּׁוּם גְּזֵירַת הַכָּתוּב דְּיֵשׁ שׁוּם יִתּוּר בַּפָּסוּק לְמִדְרַשׁ דְּאֵינוֹ בְּכוֹר הָאַנְדְּרוֹגִינוֹס כֵּיוָן דְּאֵין סְפֵיקוֹ עוֹמֵד לְהִתְבָּרֵר וְעַיַּיִן בי״ד סי׳ שס״ו ומ״מ נִתְבָּאֵר דְּיֵשׁ תְּנָאִים דְּסָבְרִי דְּהוּא זָכָר וַדַּאי וי״ס דְּהוּא סָפֵק וְדַעַת תַּנָּא דִּידַן עכ״ל דס״ל דְּהוּא סָפֵק זָכָר וּלְפִיכָךְ חַיָּיב בִּתְקִיעַת שׁוֹפָר מִסָּפֵק וְהַטַּעַם שֶׁמּוֹצִיא מִינוֹ הוּא מִשּׁוּם דְּכָל מִין הָאַנְדְּרוֹגִינוֹס א׳ אוֹ כֻּלָּם זְכָרִי׳ אוֹ כֻּלָּם נְקֵבוֹת וְזֶה שֶׁכָּתַב רַשְׁ״י שֶׁמָּא זָכָר הוּא גַּם מ״ש רַשְׁ״י אַחַ״כ מוֹצִיא מִינוֹ אַנְדְּרוֹגִינוֹס כְּמוֹתוֹ כו׳ הֵם פֵּירְשׁוּ כְּדִכְתִי׳ וְהָרַמְבַּ״ם כָּתַב פ״ב דְּשׁוֹפָר אַנְדְּרוֹגִינוֹ׳ מוֹצִיא מִינוֹ וְהִשִּׁיג עָלָיו הָרָאָבָ״ד זֶהוּ לְדַעַת מִי שֶׁאוֹמֵר כו׳ אֲבָל מִי שֶׁאוֹמֵר חֶצְיוֹ זָכָר וכו׳ וְכָתַב ה״ה וּמַחֲלוֹקֶת אַנְדְּרוֹגִינוֹס הוּא בְּהֶעֶרֵל וְרַבִּינוּ פָּסַק כמ״ד כו׳.

וַאֲנִי עֵיַּנְתִּי פֶּרֶק הֶעָרֵל וְלֹא מָצָאתִי סָפֵק זֶה דְּחֶצְיוֹ זָכָר כו׳ בְּתַלְמוּדָא דִּידַן אַךְ מָצָאתִי בִּירוּשַׁלְמִי דְּפֶרֶק הֶעָרֵל הֶבִיאוֹ מָרָן בכ״מ פ״ז דִּתְרוּמָה דִּין י״ו נִבְעַל נִפְסָל מִן הַכְּהֻנָּה כְּנָשִׁים כו׳ וְשָׁם הֶאֱרִיךְ בְּשֵׁם הר״י קוֹרְקוֹס בְּאוֹפָן דְּסָפֵק זוֹ דְּחֶצְיוֹ זָכָר לֹא נִמְצֵאת בְּבֵיאוּר רַק בִּירוּשַׁ׳ כְּפֵירוּשׁ הָרָאָבָ״ד שָׁם וְהָרָאָבָ״ד שֶׁהִשִּׁיגוּ כָּאן אָזַיל לְטַעְמֵיהּ אֲבָל לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ״ם דס״ל בְּכָל דָּוכְתָּא דְּהוּא סָפֵק א״ש דְּמוֹצִיא מִינוֹ וּמַעֲתָּה מַה שֶּׁחִילֵּק ה״ה בֵּין אַנְדְּרוֹגִי׳ שֶׁהוּא בִּידֵי שָׁמַיִם וכו׳ קש׳ דַּהֲרֵי טַעְמוֹ דְּהָרָאָבָ״ד הוּא לְפִי שִׁיטָתוֹ דס״ל דְּהַיְרוּשַׁ׳ אוֹמֵר דְּאַנְדְּרוֹגִינוֹס שֶׁבָּעַל אַנְדְּרוֹגִינוֹס אַחֵר פְּסָלוֹ לְנִבְעַל מִן הַתְּרוּמָה מִשּׁוּם צַד נְקֵבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הֲרֵי דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין בִּידֵי שָׁמַיִם לִידֵי אָדָם דְּבָאַנְדְּרוּגִי׳ עַצְמוֹ הוּא שֶׁאָמְרוּ דְּאָתֵי צַד זְכָרוּת שֶׁל זֶה וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצַד נְקֵבוּת שֶׁל זֶה וּפְסָלוֹ לְנִבְעַל מִן הַתְּרוּמָה וצ״ע עַיַּיִן בל״מ פ״ד דְּאִישׁוּת מַהְדּוּרָא א׳ וב׳ ובתי״ט פר׳ בָּתְרָא דִּבְכוֹרוֹת מִשְׁנָה ד׳ וְיֵשׁ לִי קוּשׁ׳ עַל דְּבָרָיו יַעֲמֹד הַמְעַיַּיִן עֲלֵיהֶם מִתּוֹךְ מ״ש לְעֵיל בְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם וְדוּק: מִי שֶׁחֶצְיוֹ עֶבֶד פרש״י מִשּׁוּם צַד חֵירוּת שֶׁבּוֹ וְעַיַּיִן מַה שֶּׁהִקְשׁוּ התו׳ בַּחֲגִיגָה ד״ה לֹא נִצְרְכָה ותי׳ ע״ש וְלִי נִרְאֶה דהג״ש אֵינוֹ לִפְטוֹר אֶלָּא לְחִיּוּב מִסְּבָרָא הָיִיתִי אוֹמֵר דְּעֶבֶד פָּטוּר מִכָּל הַמִּצְוֹת וג״ש דְּלָה לָהּ אָתֵי לְחִיּוּבֵי לְעֶבֶד במ״ע שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא דְּוּמְיָא דְּנָשִׁים וְאַצַד עַבְדוּת כְּתִיב אוֹ חֻפְשָׁה לֹא נוֹתֵן לָהּ לְאַשְׁמוֹעִי׳ דְּחַיֶּבֶת הַשִּׁפְחָה בְּמִצְוֹת כְּנָשִׁים וה״ה עֶבֶד וּמִמֵּילָא הוּא פָּטוּר ממ״ע שֶׁהַזְּמַן גרמ׳ דְּדַיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן דְּוּמְיָא דְּאִשָּׁה אֲבָל מִי שֶׁחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין סָפֵק הוּא דְּחַיָּיב בְּמִצְוֹת מִשּׁוּם צַד חֵירוּת וְעַיַּיִן בְּהַחוֹבֵל דַּף פ״ח ע״א בְּרַשְׁ״י ותו׳ דג״ש דָּלָה לָהּ הַיְינוּ לְהַחְמִיר לְחַיְּבוֹ בְּמִצְוֹת כְּאִשָּׁה וְשָׁמַחְתִּי שֶׁפִּוַּוְנְתִּי לְדַעַת גְּדוֹלִי׳ וְדוּק: טָוְמְטוּם אֵינוֹ מוֹצִיא וכו׳

קש׳ אַמַּאי אֵינוֹ מוֹצִיא טָוְמְטוּם כְּמוֹתוֹ וַהֲרֵי יֵשׁ כָּאן ס״ס וְעַיֵּין בהרא״ם בְּחִדּוּשֵׁי סְמָ״ג דְּמְגִלָּה וּבְתִשׁוּבַת ח״א סִי׳ כ״ה וּבְתִשׁוּבַת מַהֲרִי״ל סס״י כ״כ ובס׳ פְּנֵי מֹשֶׁה ח״א סי״ך ובהרשד״ם בא״ה סִי׳ ן׳ וי״ד סִי׳ קי״ג וּבְפְנֵי מֹשֶׁה ח״א ד׳ ח׳ וק״ל.

וְהָנֵי כֹּהֲנִים הוֹאִיל וְלֵיתַנְהוּ וכו׳ הָכִי תְּנַן פֶּרֶק בָּתְרָא דְּתָמִיד וּשְׁנֵי כֹּהֲנִים עוֹמְדִים עַל שֻׁלְחַן הַחֲלָבִי׳ וב׳ חֲצוֹצְרוֹת כָּסֶף וכ״כ הָרַמְבַּ״ם פֵּ״ה דְּהִלְכוֹ׳ כְּלֵי מִקְדָּשׁ דִּין ה׳ דְּכֹהֲנִים הָיוּ תּוֹקְעִים וא״ת מנ״ל לרז״ל לומ׳ דְּכֹהֲנִים דַּוְקָא יִהְיוּ תּוֹקְעִים י״ל מִשּׁוּם דִּבְרֵישׁ הַפָּרָשָׁה כְּתִיב בְּעִנְיַן מַסָּעוֹת וּבְנֵי אַהֲרֹן יִתְקְעוּ בַּחֲצוֹצְרוֹת גַּם מש״ה אַחַ״כ וּבְיוֹ׳ שִׁמְחַתְכֶם וכו׳ וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצוֹצְרוֹת ר״ל דְּהַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ וְכֵן מש״ה וְכִי תָּבוֹאוּ מִלְחָמָה וַהֲרֵעוֹתֶם בַּחֲצוֹצְרוֹת ופי׳ דִּקְרָא דמ״ע מִן הַתּוֹרָה לְהָרִיעַ בַּחֲצוֹצְרוֹת עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָבֹא עַל הַאִבּוּר כמ״ש הָרַמְבַּ״ם רֵישׁ פ״א דְּתַעֲנִיּוֹת הַכֹּהֲנִים הָיוּ תּוֹקְעִין כְּדִתְנַן פ״ב דְּתַעֲנִיּוֹת וכמ״ש הָרַמְבַּ״ם פ״ד דְּתַעֲנִיּוֹת.

לְשׁוֹן רַשְׁ״י ה״נ כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם מַקְדִּישִׁין לְעוֹלָם וכו׳ עַד וּבֵין מַקְדִּישִׁין וּבֵין מוֹכְרִין תַּרְוַיְיהוּ משנ׳ יְתֵירָה נִינְהוּ ע״כ כַּוָּנָתוֹ לוֹמַר דְּהוּא מִלְּתָא דְּפְשִׁיטָא דְּמַקְדִּישִׁין לְעוֹלָם וּמוֹכְרִין לְעוֹלָם דְּכֵן הוּא הַדִּין גַּבֵּי יִשְׂרָאֵל וְעַיֵּין בְּרַשְׁ״י מִשְׁנָה דְּסוֹף עֲרָכִין כֹּהֲנִים כו׳ ע״ש וּמִיהוּ מָצָאתִי בהר״מ פי״ג דְּשְׁמִיטָּה וְיוֹבֵל דִּין ח׳ דה״פ מוֹכְרִין הַשָּׂדוֹת וַאֲפִי׳ סָמוּךְ לַיּוֹבֵל כלו׳ וְחוֹזְרָה הַשָּׂדֶה לַבְּעָלִי׳ בַּיּוֹבֵל משא״כ בְּיִשְׂרָאֵל דְּבָעֵי ב׳ שָׁנִים וע״ש בְּהָרַמְבַּ״ם פי״א דִּין י״א ומ״ש עוֹד רַשְׁ״י וְהָכִי מוּקִי במס׳ עֲרָכִין הַיְינוּ בספ״י דַּעֲרָכִין גַּבֵּי מַה שֶּׁשָּׁנִינוּ כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם מַקְדִּישִׁין לְעוֹלָם יע״ש: ומ״ש רַשְׁ״י וּמַהוּ גּוֹאֲלִים לְעוֹלָם כו׳ הֵם דִּבְרֵי הַבָּרַיְיתָא בְּשִׁלְהֵי עֲרָכִין ע״ש וְרַשְׁ״י כְּשֶׁהֶעְתִּיק הַבָּרַיְיתָא הִפֵּךְ הַחֲלוּקוֹת וְהֵבִיא לְבַסּוֹף לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בַּמִּקְדָּשׁ שְׂדֵה אֲחֻזָּה וכו׳ מִשּׁוּם דַּחֲלָקַת זוֹ דְּאִצְטְרִיךְ לֵיהּ הָכָא בְּסָוְגְיָא דִּידַן דְּאָמְרִי׳ לֵיתַנְהוּ בְּמִצְוֹת יוֹבֵל דְּקָאֵי אַמַּקְדִּישׁ שְׂדֵה אֲחֻזָּה לְכָךְ הִנִּיחָהּ לְבַסּוֹף: תּוֹסֶפֶת ד״ה תִּתְנַן כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם עַד וְעַתָּה גי׳ ר״י הַלֵּוִי נִיחָא כו׳ ולע״ד יֵרֵא׳ דִּיֵּשׁ לְיַישֵׁב גִּירְסַ׳ רַבּוֹתָיו שֶׁל רַשְׁ״י דְּגָרְסִי׳ דִּתְנַן כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם מוֹכְרִין לְעוֹלָם וְנִגְאָלִים לְעוֹלָם מִשּׁוּם דְּלְעוֹלָ׳ פי׳ גּוֹאֲלִין לְעוֹלָם קָאֵי לְכָל הַחֲלוּקוֹ׳ וּמִכְּלָלָם בְּעִנְיַן מַקְדִּישׁ שְׂדֵה אֲחֻזָּה וּמֵהָא הוּא דְּמַיְיתֵי וְהָכִי דַּיֵּיק תַּלְמוּדָא בְּשִׁלְהֵי עֲרָכִין דְּמַיְיתֵי בָּרַיְיתָא דְּתָנֵי ג׳ חֲלוּקוֹת בְּהַהִ׳ דְּגוֹאֲלֵי׳ לְעוֹלָם וּמִכְּלָלָם בְּעִנְיָן מקד׳ וְכָל זֶה לְשִׁיטַת רַשְׁ״י ותו׳ אֲבָל הָרַמְבַּ״ם פי״ג דְּיוֹבֵל דִּין ז׳ פי׳ מוֹכְרִין הַשָּׂדוֹת וַאֲפִי׳ סָמוּךְ לַיּוֹבֵל וְגוֹאֲלִין מִיָּד כלו׳ דא״צ לְהַמְתִּין ב׳ שָׁנִים נִמְצָא מִדְּמוֹכְרִין לְעוֹלָ׳ לְזְמַן קָצָר סָמוּךְ לַיּוֹבֵל לֵיתַנְהוּ בְּמִצְוֹת יוֹבֵל כְּיִשְׂרָאֵל דְּאֵינוֹ מָוּתָּר לְמִכּוֹר לְכַתְּחִלָּ׳ לְפְנֵי הַיּוֹבֵל פָּחוֹת מב׳ שָׁנִים: גְּמָרָא וְהָנֵי כֹּהֲנִים הוֹאִיל וְלֵיתַנְהוּ בַּיּוֹבֵל פרש״י וְהַתּוֹ׳ דְּהַיְינוּ דְּלֵיתַנְהוּ בְּמִצְו׳ א׳ דְּיוֹבֵל דְּהַיְינוּ בְּעִנְיַן מַקְדִּישׁ וכו׳ אֵין לְהַקְשׁוֹת דְּגַם בְּיִשְׂרָאֵל מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּלֵיתַנְהוּ בְּעִנְיַן מַקְדִּישׁ כְּגוֹן שֶׁיִּשְׂרָאֵל זֶה עָרַשׂ אֶת אֵבִי אִמּוֹ לְוִי כמ״ש הָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק י״ג דְּיוֹבֵל בְּדִין ח׳ דס״ס טַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם דְּהֶעָרִים וְהַשָּׂדוֹת שֶׁל לְוִיִּם לפי׳ גּוֹאֵל לְעוֹלָם אָמְנָם אַכַּתִּי קָשֶׁה אַמַּאי ל״ק אִיפְּכָא יִשְׂרָאֵל אִצְטְרִיכָא לֵיהּ דְּהוֹאִיל וְיִשְׂרָאֵל לֵיתַנְהוּ בְּמִצְוָה א׳ דְּיוֹבֵל כְּגוֹן שֶׁמָּכַר שְׂדֵה אֲחֻזָּה שָׁנָה א׳ לִפְנֵי הַיּוֹבֵל דְּהַיּוֹבֵל אֵינוֹ מְשַׁמֵּט וְגַם אֵינוֹ יָכוֹל לִגְאוֹל פָּחוֹת מב׳ שָׁנִים כמ״ש רַמְבַּ״ם פי״א דִּין ב׳ משא״כ בְּלְוִיִּם דְּמוֹכְרִין הַשָּׂדוֹת סָמוּךְ לַיּוֹבֵל וְגוֹאֲלִים מִיָּד וְחוֹזֶרֶת לַבְּעָלִי׳ בַּיּוֹבֵל כְּדְמוּכָח ממ״ש הָרַמְבַּ״ם פי״ג מִיּוֹבֵל דִּין ז׳ וְתוּ קש׳ דְּכֵיוָן דְּכֹהֲנֵי׳ וּלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ שַׁיְיכוּ בְּמִצְוֹת יוֹבֵל אֶלָּא דְּיֵשׁ דִּין א׳ פְּרָטִי גַּבֵּי כֹּהֲנִים כְּגוֹן בְּעִנְיַן מַקְדִּישׁ שְׂדֵה אֲחֻזָּה דְּלֵיתַנְהוּ גַּבֵּי כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם אֵיךְ ס״ד לוֹמַר דְּמִפְּנֵי זֶה לֹא יִתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָר בר״ה אֶלָּא יִשְׂרָאֵל וַהֲלֹא גַּם יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם דִּין א׳ פְּרָטִי כְּגוֹן מוֹכֵר שְׂדֵה אֲחֻזָּה שָׁנָה א׳ לִפְנֵי הַיּוֹבֵל דְּיוֹבֵל אֵינוֹ מְשַׁמֵּט וְתַחֲזוֹר הַשָּׂדֶה לַבְּעָלִי׳ וְגַבֵּי כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם מִשְּׁמַטּוֹת דְּהַאי גּוֹאֲלִים מִיָּד וא״צ לְהַמְתִּין ב׳ שָׁנִים וְאֶפְשָׁר לִדְחוֹת וְלוֹמַר דַּאֲפִי׳ דְּכֹהֲנִים וּלְוִיִּם א״צ לְהַמְתִּין ב׳ שָׁנִים וְגוֹאֲלִים מִיָּד

אִם יִרְצוּ מ״מ אִם מָכְרוּ שָׁנָה א׳ לִפְנֵי הַיּוֹבֵל אֵין הַיּוֹבֵל מְשַׁמֵּט לְהַחֲזִיר שָׂדֶה לִבְעָלֶיהָ אֶלָּא צָרִיךְ לְהַמְתִּין שָׁנָה א׳ אַחַר הַיּוֹבֵל כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל וצ״ע: א״ר הוּנָא וּלְעַצְמוֹ מוֹצִיא כו׳ וקש׳ מַאי דַּעְתַּיְ דְּרַב הוּנָא י״ל דְּטַעַם דְּכֵיוָן דְּהוּא חַיָּיב מִצַּד חֵירוּת שֶׁבּוֹ לְעַצְמוֹ מוֹצִיא דְּהֵיכִי נֹאמַר דְּלְעוֹלָ׳ אֵינוֹ מוֹצִי׳ לְעַצְמוֹ וְאַחַר יוֹצִיא אוֹתוֹ וּמִי אִיכָּא מִידִי דְּאִיהוּ לָא מָצֵי עָבֵיד לְהוֹצִי׳ עַצְמוֹ וּשְׁלוּחוֹ יוֹצִיא אוֹתוֹ וַהֲלֹא שְׁלוּחוֹ מִכֹּחוֹ הוּא בָּא וְאִם שְׁלוּחוֹ מוֹצִיאוֹ גַּם הוּא מוֹצִיא עַצְמוֹ וּלְגַבֵּי עַצְמוֹ לֹא אָמַר לָא אָתֵי צַד עַבְדוּת כו׳ אֶלָּא אָמְרִי׳ אָתֵי צַד חֵירוּת כו׳ אֲבָל לְגַבֵּי עֶבֶד אַחֵר שֶׁהוּא חֲצִיּוֹ בֶּן חוֹרִין אַמַּאי לָא אָתֵי צַד עַבְדוּת דְּהַאי וּמַפִּיק לְצַד חֵירוּת דְּהַאי מִשּׁוּם דְּאֶפְשָׁר דְּהַתּוֹקֵעַ יִהְיֶה חֲצִיּוֹ בֶּן חוֹרִין וְהַשּׁוֹמֵעַ יהי׳ שְׁלִישׁ עֶבֶד וב׳ שְׁלִישֵׁי בֶּן חוֹרִין ור״נ סָבַר אַף לְעַצְמוֹ אֵינוֹ מוֹצִיא דְּלָא אָתֵי צַד עַבְדוּת דְּיֵדֵיהּ וּמַפִּיק צַד חֵירוּת דְּיֵדֵיהּ וּשְׁלִיחַ מָצֵי לְהוֹצִיאוֹ מִשּׁוּם דְּלָאו מִדִּין שָׁלִיחַ גָּמוּר אתי׳ עֲלָהּ וְהָוֵי כְּהָא דְּאָמְרִינַן בְּעָלְמָא הָנֵי כָּהֲנֵי לָאו שֶׁלִּיחֵי דִּידַן הָווּ אֶלָּא דְּרַחֲמָנָ׳ דְּאִי דִּידַן אֵיךְ אָנוּ יָכוֹל לַעֲבוֹד עֲבוֹדָה וְהַכֹּהֲנִים מַקְרִיבִין קָרְבְּנוֹתֵינוּ: תָּנֵי אַהֲבָה ברי׳ דר׳ זֵירָא כָּל הַבְּרָכוֹת כו׳ חוּץ מִבִּרְכַּת הַלֶּחֶם וְהַיַּיִן כו׳ קָשָׁה אַמַּאי אִצְטְרִיךְ לְפָרֵט לֶחֶם וְיַיִן יֹאמַר חוּץ מִבִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין אוֹ יֹאמַר לֶחֶם וּמְמֵילָ׳ ה״ה יַיִן וּבִרְכַּת הַנֶּהֱנִין י״ל דְּהַאי חוּץ כו׳ הַיְינוּ בְּרָכָה א׳ מִפְּנֵי שֶׁהֵם מִדְּרַבָּנָן וְאֵין כָּאן עַרְבוּת אֲבָל בה״מ שֶׁאַחַר הַלֶּחֶם מוֹצִיאוֹ מִטַּעַם עַרְבוּת אע״פ שֶׁהַמְּבָרֵךְ לֹא אָכַל וּמַה שֶּׁהִצְרִיכוּ שֶׁיֹּאכַל הַמְּבָרֵךְ כְּזַיִת הוּא מִדְּרַבָּנָן כמ״ש בא״ח סי׳ קפ״ו וְכֵיוָן שֶׁכֵּן לְהָכִי נִקַּט נָמֵי חוּץ מִבִּרְכַּת הַיַּיִן לְאַשְׁמוֹעִי׳ דַּוְקָא בְּרָכָה א׳ אֲבָל בְּרָכָה אַחֲרוֹנָ׳ דַּיָּיִן הָוֵי מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ בה״מ וּמוֹצִיא אֶת חֲבֵרוֹ וס׳ זוֹ דְּמֵעֵין ג׳ הָוֵי מִן הַתּוֹרָה נִתְבָּאֲרָה בטא״ח סי׳ ר״ט וקפ״ד אִיבְּרָא דְּיֵשׁ חוֹלְקִי׳ וס״ל דְּהָוֵי מִדְּרַבָּנָן וּלְדִידְהוּ נֹאמַר דה״ק חוּץ מִבִּרְכַּת הַלֶּחֶם בְּרָכָה א׳ וְגַם חוּץ מִבִּרְכַּת הַיַּיִן בֵּין בְּרָכָה א׳ בֵּין בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה בָּאוֹפֶן דְּלְכָל הס׳ יֵשׁ לְיַישֵׁב מַאי דְּנִקַּט תַּרְתֵּי לֶחֶם וְיַיִן: ע״ב בָּעֵי רָבָא בִּרְכַּת הַלֶּחֶם שֶׁל מַצָּה קש׳ אַמַּאי בָּעֵי תַּרְתֵּי מִמַּה שֶּׁיִּפְשׁוֹט לוֹ בִּרְכַּת הַלֶּחֶם שֶׁל מַצָּה מִשָּׁם יָדַע דִּין בִּרְכַּת הַיַּיִן שֶׁל קִידּוּשׁ י״ל דה״פ את״ל בִּרְכַּת הַלֶּחֶם שֶׁל מַצָּה יָכוֹל לְבָרֵךְ אַגַּב דִּמְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מַצָּה אַבַּתְּי איכ׳ לְמִידַּע בְּבִרְכַּת הַיַּיִן שֶׁל קִידּוּשׁ דְּלֵיכָּא אֶלָּא בפה״ג לְחוּד וּפְשַׁט לי׳ דַּאֲפִילּוּ בְּקִידּוּשׁ הַיּוֹם מוֹצִיא וְזֶהוּ לְפִי דַּעַת רי״ז שָׁכָתַב מָרָן א״ח סִימָן רע״ג אֲבָל לְדַעַת הַמְרַדְּכִי דְּקִידּוּשׁ דְּשַׁחֲרִית אֵינוֹ מוֹצִי׳ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ אֶלָּא בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין בִּלְבַד צ״ל דנק׳ בִּרְכַּת הַיַּיִן דְּקִידּוּשׁ לְדִיּוּקֵי דל״מ לי׳ אֶלָּא בְּבִרְכַּת דְּקִידּוּשׁ דְּלַיְלָ׳ דְּאִיכָּ׳ נָמֵי בִּרְכַּת קִידּוּשׁ דְּיוֹמָ׳ דִּבְרָכַת לֶחֶם שֶׁל מַצָּה אֲבָל בִּרְכַּת יַיִן דְּקִידּוּשׁ דְּיוֹם פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּאֵינוֹ מוֹצִיא ועי״ל את״ל בִּרְכַּת הַלֶּחֶם שֶׁל מַצָּה יָכוֹל לְבָרֵךְ הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּמַצָּה דְּאוֹרַיְי׳ אֲבָל קִידּוּשׁ עַל הַיַּיִן אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן תוס׳ בִּרְכַּת הַלֶּחֶם כו׳ כֵּיוָן דְּלַהֲנָאָתָן כו׳ ונר׳ דס״ל דע״כ לָא אִיבַּעְיָא לֵיהּ אֶלָּא בִּבְרָכַת הַיַּיִן דְּקִידּוּשׁ דְּלֵילָה דְּאֵינָהּ בָּאָה אֶלָּא מִשּׁוּם הֲנָאַת יַיִן דִּבְרָכַת קִידּוּשׁ דְּמְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל הִיא לְחוּד אֲבָל דְּיוֹם דְּחוֹבָתָהּ הִיא כְּלוּלָה בִּבְרָכַת בפה״ג בְּהָא לָא אִיבַּעְיָ׳ לֵיהּ דְּפְשִׁיטָא לֵיהּ דְּמוֹצִיא וְלָא אִיבַּעְיָ׳ לֵיהּ אֶלָּא בְּקִידּוּשׁ דְּלֵילָה דְּהוּא בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין לְחָוְדָא דְּוַמְיָא דִּבְרָכַת הַלֶּחֶם שֶׁל מַצָּה וּמִינָּהּ דִּבְרָכַת הַמּוֹצִי׳ דְּשַׁבָּת דְּחִיּוּב לֶאֱכוֹל פַּת כמ״ש הַטּוּר סִימָן קפ״ח ורע״ד יָכוֹל לְהוֹצִי׳ חֲבֵרוֹ וְאַזְדָּא ס׳ זוֹ כס׳ רי״ו שֶׁכָּתַב מָרָן דְּקִידּוּשׁ הַיּוֹם מוֹצִיא אֲחֵרִים וְכָתַב שָׁם דס׳ זוֹ הִיא עִיקָּר וּבְכֵן יֵשׁ לִתְמוֹהַּ עמ״ש מָרָן ס״ס קס״ז וְז״ל וּמַשְׁמַע דַּאֲפִי׳ בְּשַׁבָּת שֶׁחַיָּיב לֶאֱכוֹל פַּת לֹא יְבָרֵךְ לוֹ חֲבֵרוֹ כו׳ דְּזֶה סוֹתֵר מ״ש סי׳ רע״ג דְּנָקְטִי׳ כרי״ו ובש״ע סי׳ קס״ו ס״ב כָּתַב וְז״ל אפי׳ בַּשַּׁבָּת כו׳ נִרְאֶה שֶׁרוֹצֶה לְחַלֵּק בֵּין קִידּוּשׁ הַיּוֹם לְהַמּוֹצִיא דְּשַׁבָּת וְלָא יָדַעְנָא מ״ט דְּהָא תַּרְוַוְיְיהוּ חִיּוּבָא נִינְהוּ וְאִם נֶאֱמַר דְּחִיּוּבָא דְּפַת בְּשַׁבָּת הָוֵי מִדְּרַבָּנָן הַלֹּא קִידּוּשׁ הַיּוֹם הָוֵי מִדְּרַבָּנָן כמ״ש ר״ס רע״א וְתוּ דְּנִרְאֶ׳ דְּחִיּוּבָא דְּפַת בְּשַׁבָּת הוּא מִן הַתּוֹרָ׳ כמ״ש בסי׳ קפ״ח ומ״ש מָרָן ס״ס קס״ז דְּכֵן מַשְׁמַע דְּלֹא יְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא בְּשַׁבָּת כו׳ מִדְּלָא שָׁרֵי פ״ב דר״ה כו׳ אחר׳ הַמִּחְ׳ אֵין כָּאן

מַשְׁמָעוּת דְּמַאי דְּנָקַט רָבָא בִּבְעָיָתוֹ בִּרְכַּת הַמּוֹצִי׳ דְּמַצָּה הוּא מִשּׁוּם דְּהִיא בְּרָכָה לְחוּדָהּ עַל הֲנָאָה דְּבִרְכַּת הַמּוֹצִיא דְּהַיְינוּ בִּרְכַּת אֲכִילַת מַצָּה אוֹמְרָהּ לְחוּד וּלְכָךְ נִסְתַּפֵּק כְּדִכְתִיב גַּם מַה שֶּׁהֵבִיא מָרָן סִיּוּעַ לִדְבָרָיו ממ״ש הַטּוּר סִי׳ תפ״ד אַדְּרַבָּה מִשָּׁם רְאָיָה דְּמוֹצִיא דַּהֲרֵי הֶעֱלָה הַטּוּר בְּשֵׁם הָרֹא״שׁ דְּמְבָרֵךְ בפה״א דְּטִיבּוּל א׳ כֵּיוָן דְּהוּא מִדְּרַבָּנָן לְהֶיכֵּר הַתִּינוֹקוֹת וּמִכָּאן הִכְרִיעַ מָרָן גּוּפֵיהּ סִי׳ רע״ג כרי״ז דְּיָכוֹל לְקַדֵּשׁ קִידּוּשׁ הַיּוֹם אע״ג דְּאֵינוֹ טוֹעֵם עִמָּהֶם וא״כ ה״ה בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא דְּשַׁבָּת דְּחַיָּיב לֶאֱכוֹל פַּת בְּאוֹכֶל שֶׁדִּבְרֵי מָרָן סִי׳ קס״ז שֶׁהֶעֱלָה שֶׁאֵין לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא צ״ע: ת״ר לָא יִפְרוֹס כו׳ כָּתַב מָרָן ס״ס קס״ז דְּהָנָךְ בָּנָיו וּבְנֵי בֵּיתוֹ מַיְירֵי דַּוְקָא בִּקְטַנִּים בְּנֵי בֵּיתוֹ אֲבָל קְטַנִּים דְּעָלְמָא לָא א״נ אפי׳ קְטַנִּים דְּעָלְמָא וּנְקַט בָּנָיו וּבְנֵי בֵּיתוֹ כו׳ ותי׳ אַחֲרוֹן נרא׳ עיק׳ דאל״כ אַמַּאי נְקַט רֵישָׁא לָא יִפְרוֹס אָדָם פְּרוּסָה לְאוֹרְחִים דְּהַיְינוּ גְּדוֹלִים לְיִשְׁמוּעִינַן רְבוּתָא׳ אפי׳ קְטַנִּים דְּעָלְמָא אֶלָּא וַדַּאי לֹא מִיעֵט אֶלָּא אוֹרְחִים גְּדוֹלִים אֲבָל קְטַנִּים דְּעָלְמָא הֲרֵי הֵם כְּבָנָיו כו׳ דִּקְטַנִּים דִּפּוֹרֵס לָהֶם לְחַנְּכָן בְּמִצְוֹת: וּבְהַלֵּל וּבַמְּגִלָּה אפי׳ שֶׁיָּצָא מוֹצִיא קָשֶׁה כֵּיוָן דְּבִפְרוּסַת הַמּוֹצִיא אַיְירֵי עַד הַשְׁתָּא לִיפְלוֹג וְלִיתְנֵי בְּדִידֵהּ וְלֵימָא וּבִבְרִכַּת הַלֶּחֶם שֶׁל מַצָּה אע״פ שֶׁיָּצָא מוֹצִיא מִשּׁוּם דְּהִיא חוֹבָה וּמִטַּעַם עַרְבוּת י״ל דְּאִי נְקַט מַצָּה הו״א דַּוְקָא אֲכִילַת מַצָּה דְּהוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא׳ אֲבָל בְּהַלֵּל וּמְגִלָּה דְּהוּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים אִם יָצָא אֵינוֹ מוֹצִיא קמ״ל ודו״ק: חִדּוּשֵׁי ר״ה פ״ד דַּף כ״ט מַתְנִי׳ י״ט שֶׁל ר״ה שֶׁחָל לִהְיוֹת כו׳ פרש״י אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה לֹא בִּירוּשָׁלַיִ׳ וְלֹא בַּגְּבוּלִין ע״כ וּכְבָר נוֹדַע דְּרַשִׁ״י חוֹלֵק עַל הָרַמְבַּ״ם בָּזֶה דְּהָרַמְבַּ״ם פֵּירוֹ׳ כִּי מִקְדָּשׁ תִּקְרָא יְרוּשָׁלַיִ׳ כֻּלָּהּ וּמְדִינָה שְׁאָר עֲיָירוֹת שבא״י וּמַקְשִׁי׳ הָעוֹלָם עַל רַשִׁ״י כִּי הוּא סוֹתֵר א״ע דִּבְסוֹף הַמִּשְׁנָה פִּי׳ וְעוֹד זֹאת הָיְתָה יְרוּשָׁלַיִ׳ בְּעוֹדָהּ בְּבִנְיָנָהּ יַתִּירָה בִּתְקִי׳ שַׁבָּת עַל יְבָנֶה והל״מ הֶעֱלָה זֹאת הַקּוּשְׁיָ׳ בצ״ע ותי״ט תֵּירוּץ דֶּרֶךְ דָּחוּק ע״ש.

וְהַמְחָוֶּר מ״ש בְּחִדּוּשֵׁי הֲלָכוֹת ע״ש ולע״ד אֶפְשָׁר לומ׳ דְּרַשִׁ״י ס״ל דִּכְשֶׁהָיוּ תּוֹקְעִים בַּמִּקְדָּשׁ לֹא הָיוּ תּוֹקְעִים בִּירוּשָׁלַיִ׳ מִשּׁוּם דִּיכוֹלִין אַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם לָבֹא לַמִּקְדָּשׁ לִשְׁמוֹעַ הַתְּקִיעוֹת וְלֹא רָצוּ לְהַתִּיר לְתָקוֹעַ בִּירוּשָׁלַיִם כֵּיוָן דְּיָכוֹל לָבֹא לַמִּקְדָּשׁ לִשְׁמוֹעַ הַתְּקִיעוֹת אֲבָל אַנְשֵׁי הָעֲיָירוֹת הַסְּמוּכוֹת לִירוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַתְּחוּם לֹא הִטְרִיחוּם לָבֹא לִירוּשָׁ׳ וְהִתִּירוּ לָהֶם לְתָקוֹעַ כֵּיוָן שֶׁהֵם סְמוּכִים לִירוּשָׁלַיִ׳ וְאֵין לוֹמַר לָמָּה הִתִּירוּ לָהֶם לְתָקוֹעַ הֲרֵי הָיוּ שׁוֹמְעִים תְּקִיעוֹת הַמִּקְדָּשׁ כְּדִתְנַן שֶׁכָּל עִיר שֶׁהִיא רוֹאָה וְשׁוֹמַעַת כו׳ דְּוַדַּאי מֵרוֹב מַרְחֵק הָעֲיָירוֹת לֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים כָּל בְּנֵי הָעִיר אֶלָּא א׳ מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה וּלְפִיכָךְ הִתִּירוּ לְתָקוֹעַ לָהֶם בְּעִירָם כֵּיוָן דְּסְמוּכִין לִירוּשָׁלַיִם לְהוֹצִי׳ כָּל בְּנֵי עִירָם אֲבָל בִּירוּשָׁלַיִ׳ עַצְמָהּ בְּכָל בה״כ לֹא הָיוּ תּוֹקְעִים אֶלָּא בַּמִּקְדָּשׁ כֵּיוָן דְּכָל אַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִ׳ יְכוֹלִים לָבֹא לַמִּקְדָּשׁ לִשְׁמוֹעַ הַתְּקִיעָ׳ שֶׁתּוֹקְעִים שָׁם בְּפָנֵי ב״ד ודו״ק: תּוֹסָפוֹת אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה כו׳ וא״ת ומ״ש מִלּוּלָב כו׳ מַה קֶּשֶׁר יֵשׁ לָקוּשְׁיָא זוֹ לְפִי פרש״י דְּפֵירֵשׁ דִּבִירוּשָׁלַיִם לֹא הָיוּ תּוֹקְעִים וְהַלֹּא אַפִּילּוּ נָפֵרֵשׁ כְּפֵירֵשׁ הָרַמְבַּ״ם דְּבִירוּשָׁלַיִ׳ הָיוּ תּוֹקְעִי׳ מ״מ תִּקְשֵׁי מ״ש מִלּוּלָב שֶׁהָיָה נוֹטֵל בְּכָל עָרֵי א״י בְּזְמַן שב״ה קַיָּים כִּדְמַשְׁמַע בְּרֵישׁ פר׳ לוּלָב וַעֲרָבָה וכ״כ רַמְבַּ״ם פ״ז דְּלוּלָב דִּין י״ו ע״ש וְאֶפְשָׁר דְּכַוָּנָתָם הוּא דְּאִלּוּ הָיִינוּ מְפָרְשִׁים דִּבְכָל בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִ׳ הָיוּ תּוֹקְעִים כפי׳ הָרַמְבַּ״ם הָיִינוּ דּוֹחֲקִים עַצְמֵנוּ דמ״ש ברי׳ לוּלָב וַעֲרָבָה דְּלוּלָב נוֹטֵל בַּגְּבוּלִים לָאו בְּכָל עָרֵי א״י אֶלָּא בְּגְבוּלִין ר״ל ב״כ שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם דְּהָא כָּל הֶכְרֵחַ הַתַּלְמוּד דְּהָיָה נִיטָּל בְּגְבוּלִין הוּא מִדְּתָנַן ס״פ לוּלָב הַגָּזוּל מוֹלִיכִין לוּלְבֵיהֶם לב״ה וּתְנַן ר״פ לוּלָב וַעֲרָבָה מוֹלִיכִין לוּלְבֵיהֶ׳ לְהַר הַבַּיִת וּמִכֹּחַ זֶה מְפָרֵשׁ דְּמַה שֶּׁשָּׁנִינוּ מוֹלִיכִין לוּלְבֵיהֶם לב״ה הַיְינוּ בְּגְבוּלִין וְכִי הֵיכִי דְּלָא תִּקְשֵׁי מ״ש לוּלָב מִשּׁוֹפָר הו״א דִּכְשֵׁם שֶׁהָיוּ תּוֹקְעִים בְּכָל כְּנֵסִיּוֹת דְּבִירוּשָׁלַיִם ה״נ לוּלָב נוֹטֵל בְּכָל ב״כ דִּירוּשָׁלַיִ׳ וְלֹא בְּכָל עָרֵי א״י אֲבָל הַשְׁתָּא דְּאַסִּיקוּ הַתּוֹסָ׳ דִּתְקִיעַת שׁוֹפָר לֹא הית׳ בִּירוּשָׁלַיִ׳ רַק בַּמִּקְדָּשׁ הַשְׁתָּא ק״ל מ״ש

מְלוּלָב שהי' נוֹטֵל בְּגִבּוּלִין דַּאֲפִי' דְּלוּלָב נוֹטֵל בְּגִבּוּלִין בִּירוּשָׁלַיִם דַּוְקָא קש' מ"ש מִלּוּלָב וְתֵירְצוּ י"ל דְּשָׁאנֵי לוּלָב שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא טִלְטוּל בְּעָלְמָ' הוֹאִיל וְאִשְׁתְּרִי בַּמִּקְדָּשׁ לֹא הֶחְמִירוּ בְּמְדִינָה אֲבָל שׁוֹפָר חכמ' וק' דמ"ט לְחֵילּוּק זֶה וַהֲלֹא טַעְמָא דְּשׁוֹפָר וְטַעֲמָ' דְּלוּלָב אֵינוֹ אֶלָּא גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ וּלְפִי זֶה מ"ש לוּלָב מִשּׁוֹפָר וי"ל דְּכַוָּנָתָם הוּא דְּלְעוֹלָם טַעְמָא הָוֵי שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ מִיהוּ בַּלּוּלָב כֵּיוָן דְּאֵין תָּכְמָה בְּנִעְנוּעַ הַלּוּלָב דְּטִלְטוּל בְּעָלְמָ' הוּא לֹא שַׁיָּיךְ לְמִגְזַר כָּוְלֵי הַאי שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ לָלֶכֶת אֲצֶל בָּקִי לִלְמוֹד הַנִּעְנוּעַ אֲבָל תְּקִיעַת שׁוֹפָר דהו' מַעֲשֶׂה תָּכְמָה וְלָאו כ"ע תְּקִיעָה גְּמִירִי שַׁיָּיךְ לְמִגְזַר שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ וּלְכָךְ לֹא הִתִּירוּ לְתְקוֹעַ אֶלָּא בְּמִקְדָּשׁ.

כָּתְבוּ עוֹד בְּסוֹף הַדִּבּוּר ועי"ל כו' כָּתַב בְּחִידּוּשֵׁי הֲלָכוֹת דְּהַאי תי' קָאֵי לְקוֹשְׁיַ' מ"ש לוּלָב מִשּׁוֹפָר וּמִיהוּ ק"ל בְּהַהִ תי' כְּלַפֵּי פֵּירֵשׁ הַתּוֹסָ' דְּבַמִּקְדָּשׁ הָיוּ תּוֹקְעִים אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָ' דְּהַיְינוּ יְרוּשָׁלַיִ' אַפַּתְּי קש' אַמַּאי לֹא הָיוּ תּוֹקְעִין בִּירוּשָׁלַיִם בְּזְמַן שב"ה קַיָּים וַהֲלֹא אַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם יָדוּעַ לָהֶם קְבִיעוּת שֶׁל וְלָכֵן נר' דִּלְפִי הַהִ תיר' דְּהָדְרִי בְּהוּ הַתּוֹסָ' מפרש"י וּמְפָרְשִׁי כְּהָרַמְבַּ"ם דְּבַמִּקְדָּשׁ הָיוּ תּוֹקְעִים הַיְינוּ גַּם בִּירוּשָׁלַיִ' לְפִי שֶׁהָיוּ יוֹדְעִין בְּקִידּוּשׁ הַחֹדֶשׁ אֲבָל לֹא בַּגְּבוּלִין הַיְינוּ בְּכָל עָרֵי א"י וְטַעֲמָ' מְשׁוּם דְּלֹא הָיוּ יוֹדְעִים בְּקִידּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וְזֶה הַפֵּיר' נר' שֶׁהֵבִין ה"ה בַּהִתּוֹסָ' דְּהָא חָזֵינַן פ"ב דְּשׁוֹפָר דְּהַתּוֹסָ' פי' כְּרַמְבַּ"ם ע"ש וְאִם נַפְשָׁךְ לוֹמַר דְּלָא הָדְרִי בְּהוּ הַתּוֹסָ' מפרש"י בְּמַאי דְּהִקְשׁוּ עֲלֵיהֶם אַמַּאי לֹא הָיוּ תּוֹקְעִי' בִּירוּשָׁלַיִ' כֵּיוָן דְּיוֹדְעִין בק"ה י"ל דְּלָא רָצוּ לְהַתִּיר לְתְקוֹעַ אפי' בִּירוּשָׁלַיִ' מְשׁוּם דְּרוֹב הַשִּׁנְיָ' לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם הוּא ר"ה דְּלֹא הָיוּ בָּאִים עֵדִים שֶׁל ק"ה בְּשַׁחֲרִית וּלְפִיכָךְ אָמְרוּ שֶׁבִּירוּשָׁלַיִ' לֹא הָיוּ תּוֹקְעִים שֶׁאִם נַתִּיר לָהֶם לְתְקוֹעַ כְּשֶׁבָּאוּ עֵדִים שַׁחֲרִית שֶׁלְּשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִ' יִתְקְעוּ אע"פ שֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים עַדַיִן וּלְפִי' לֹא הִתִּירוּ אֶלָּא בַּמִּקְדָּשׁ מְקוֹם זְרִיזִין כ"כ מָרָן בכ"מ בְּשֵׁם הָרָ"ן פ"ז דְּלוּלָב דִּין י"ו ע"ש מִיהוּ יֵשׁ גְּמוּגִים בְּדִבְרֵי מָרָן הכ"מ דְּלֹא הי"ל לְכִתּוֹב תי' זֶה שֶׁל הָרָ"ן עַל רַמְבַּ"ם דַּהֲרֵי הָרַמְבַּ"ם ס"ל דְּבִירוּשָׁלַיִ' הָיוּ תּוֹקְעִין וְיֵשׁ לְיַיֵּשֵׁב וְדוּק: גְּמָרָא מנה"מ אר"ל כָּתוּב א' אוֹמֵר כו' קש' אֵיךְ ס"ד דר"ל לוֹמַר דְּזִכָּרוֹן תְּרוּעָה אֲתָא לוֹמַר דִּבְשַׁבָּת לֹא יַעֲשׂוּ תְּרוּעָה אֶלָּא מִקְרָאוֹת שֶׁל תְּרוּעָה יֹאמְרוּ וַהֲלֹא לְקַמָּן דַּף ל"ב דְּרֵישׁ בְּבָרַיְיתָ' ר"י ור"ע דִּקְרָא אֲתָא לוֹמַר זִכָּרוֹן דְּיֹאמְרוּ פְּסוּקֵי זִכְרוֹנוֹת תְּרוּעָה דְּיֹאמְרוּ פְּסוּקֵי שׁוֹפָרוֹת נִמְצָא דְּיֵשׁ ב' חִיּוּבִים מִן הַתּוֹרָה בְּכָל ר"ה א' דְּיִתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָר וְעוֹד דְּיֹאמְרוּ פְּסוּקֵי מז"ו וּמַשְׁמַע שָׁם בַּסָּוּגְיָ' דַּאֲמִירַת פְּסוּקִים הַלָּלוּ הָוֵי מִן הַתּוֹרָ' דְּאָמְרִי' הָתָם רַחֲמָנָ' אָמַר אַדְּכַר יע"ש וְעַיֵּין בס' בִּינָה לְעִתִּים דַּף כ"ה ע"ג ול"נ בָּמָה שֶׁנִּדַּיֵּק עוֹד אַהַהִיא דְּאֵיךְ אֶפְשָׁר לומ' דִּפְסוּקֵי מז"ו הָוֵי מִן הַתּוֹרָה וַהֲלֹא לְקַמָּן דַּף ל"ד ע"ב תני' מִצְוָה בְּתוֹקְעֵי' יוֹתֵר מִן הַמְבָרְכִי' כֵּיצַד כו' הֲרֵי דִּפְסוּקֵי מז"ו הָוֵי מִדְּרַבָּנָן דֶּרֶךְ אַסְמַכְתָּ' בְּעָלְמָ' ומ"ש בְּדַף ל"ב רַחֲמָנָ' אָמַר אַדְּכַר הַיְינוּ מְשׁוּם דְּיֵשׁ אַסְמַכְתָּ' דִּקְרָאֵי וְאִם נַפְשָׁךְ לוֹמַר דְּהֵם מִן הַתּוֹרָ' כִּדְמַשְׁמַע לְשׁוֹן רַחֲמָנָ' אֲמַר אַדְּכַר י"ל דר"ל ס"ל דה"פ דְּמִדְּכְתִיב שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה דְּסָמִיךְ שַׁבָּתוֹן לְזִכְרוֹן תְּרוּעָה דקר' ה"ק בַּשַּׁבָּת אֵין לָכֶם לְתְקוֹעַ אֶלָּא תַּעֲשׂוּ זִכְרוֹן תְּרוּעָה ר"ל מִקְרָאֵי זִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת תֹּאמְרוּ וְזֶהוּ ד"ת בר"ה שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת וּכְשֶׁחָל בְּחוֹל חַיָּיב לְתְקוֹעַ מַמָּשׁ וְאֵין חַיָּיבִי' לוֹמַר פְּסוּקֵי מז"ו אָמְנָם חֲכָמִים רָאוּ לְתַקֵּן דְּאַף כְּשֶׁחָל בְּחוֹל יֹאמְרוּ הַפָּסוּ' מִלְּבַד הַתְּקִיעָ' וּלְפִיכָךְ אָמְרוּ בַּתּוֹקְעִים יוֹתֵר מִן הַמְבָרְכִים דַּאֲמִירַת הַפְּסוּקֵי' הָוֵי דְּרַבָּנָן מְשׁוּם דְּמַיְירֵי בְּחוֹל: אָמַר רָבָא אִי מִדְּאוֹרָיְיתָ' בַּמִּקְדָּשׁ הֵיכִי תּוֹקְעִים כו' וקש' דר' לֵוִי מַה יַּעֲנֶה לְקוּשְׁיוֹת הַלָּלוּ י"ל דְּרָבָא הוּא דְּאַסִּיק אַדַּעְתֵּיהּ דר"ל קָאָמַר דִּקְרָא דְּזִכָּרוֹן תְּרוּעָה אֲתָא לוֹמַר דִּבְשַׁבָּת אֵין יְכוֹלִין לְתְקוֹעַ אֲבָל ר"ל אֶפְשָׁר דְּיֹאמַרדְּכַוָּנָתוֹ הִיא דהק"ק בַּשַּׁבָּת אֵין אַתֶּם חַיָּיבִים לְתְקוֹעַ אֶלָּא אִם תִּרְצוּ שֶׁלֹּא לְתְקוֹעַ תֹּאמְרוּ פְּסוּקֵי מז"ו בְּמָקוֹם הַתְּקִיעָה מַה שא"כ בְּחוֹל דְּאַתֶּם חַיָּיבִים לְתְקוֹעַ דוק' וּלְפוּם הַהִ פי' ל"ק לר"ל הֵכָךְ קוּשְׁיָ' דְּהִקְשָׁה לוֹ רָבָא וְרָבָא שֶׁהֵבִין דְּבְרֵי

ר"ל לְפִי פְּשׁוּטָם הִקְשָׁה לוֹ תְּרֵי קוּשׁ' א"נ אֲפְשָׁר דְּדַעַת ר"ל דְּיֵשׁ לַשְּׁבוּתִין סָמֶךְ מִן הַתּוֹרָה מִמַּה שֶׁנֶּאֱמַר תִּשְׁבֹּות אפי' מִדְּבָרִים שֶׁאֵינָם מְלָאכָה חַיָּיב לִשְׁבּוֹת מִן הַתּוֹרָה במ"ע גְּרִידָא וְזֶה דֶּרֶךְ הַבָּרָיְיתוֹת שֶׁבְּמָכִילְתִּין כמ"ש ה"ה דַּף כ"א מהל' שַׁבָּת יע"ש וס"ל לר"ל דאע"ג דְּיֵשׁ לִשְׁבוּתַי' סָמַךְ מִן הַתּוֹרָ' לֹא נֶאֶמְרוּ אֶלָּא לְכָל יִשְׂרָאֵל אֲבָל בַּמִּקְדָּ' אֵין שְׁבוּת וְרָבָא דְּהִקְשָׁה עָלָיו אִי מִדְּאוֹרָיְיתָ' הִיא בַּמִּקְדָּשׁ הֵיכִי תָּקְעִי' כו' הַיְינוּ מִשּׁוּם דס"ל דְּאֵין סָמֶךְ לַשְּׁבוּתִין מד"ת כְּלָל אֲפִילּוּ למ"ע אֶלָּא אִיסּוּר הַשְּׁבוּתִין הָוֵי מִדְּרַבָּנָן לְחוּד וְכֵן צָרִיךְ לְתָרֵץ בָּרַיְיתָ' דת"כ פ' בְּהַר הֵבִיאָה רַשִׁ"י פָּסוּק בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר: וְעוֹד הָא לָאו מְלָאכָה כו' כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹ' אַדְּרַבָּה אִי מְלָאכָה הִיא לָא אִצְטְרִיךְ קְרָא כו' עַיֵּין מ"ש בְּרָצוּף אַהֲבָה שֶׁנֶּחְבְּטוּ בָּזֶה הַדִּבּוּר וְלֹא פֵּירְשׁוּ בְּמַאי נֶחְבְּטוּ וּמִתּוֹךְ פֵּירֵשׁ שֶׁפֵּירֵשׁ בַּגְּמָרָ' נִתְבָּאֵר שֶׁנֶּחְבְּטוּ אֵיךְ יִסְּרֵשׁ הַתַּלְמוּד כְּפִי תי' הַתּוֹסָפָת וְכַנִּרְאֶה שֶׁנִּכְנְסוּ בְּחִבּוּט זֶה מִפְּנֵי שֶׁחָשְׁבוּ דמ"ש הַתּוֹסָ' ונ"ל דְּאִי לָאו מְלָאכָה הִיא פְּשִׁיטָ' דְּלֵיכָּא לַמְיַסֵּר' דְּהוּא פֵּירֵשׁ מַה שֶּׁאָמְרוּ בַּגְּמָרָא וְעוֹד הָא לָאו מְלָאכָה הִיא ולע"ד נִרְאֶה דְּלָא זוֹ הַדֶּרֶךְ אֶלָּא כַּוָּנַת הַתּוֹסָ' לוֹמַר דְּאִי לָאו מְלָאכָה הִיא פְּשִׁיטָ' דְּלֵיכָּא לְמִיסְּרָא בְּעִנְיָן זֶה לֹא הֲוָצְרַךְ הַמַּקְשֶׁה שֶׁל הגמ' לְבָאֵרוֹ דְּהוּא פָּשׁוּט אֶלָּא כַּוָּנַת הַמַּקְשֶׁה במ"ש וְעוֹד הָא לָאו מְלָאכָה הִיא הָכִי קָאָמַר בְּשִׁלָּמָא אִם הַתְּקִיעָה הָיְתָה מְלָאכָה אִצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעוּטֵי מִשּׁוּם דסד"א תִּשְׁתְּרֵי מִשּׁוּם דִּכְתִי' יוֹם תְּרוּעָה אָמְנָם כֵּיוָן דְּהוּא דָּבָר פָּשׁוּט דִּתְקִיעָ' לָאו מְלָאכָ' הִיא הֵיכִי תִּימ' דְּאִצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעוּטֵי וּלְשׁוֹן הַמַּקְשֶׁה א' הוּא וא"צ לְפָרְסְקוֹ בְּסַכִּינָא חֲרִיפָא לִתְרֵי מִילֵּי עוֹד רָאִיתִי בס' רָצוּף אַהֲבָה במ"ש רַשִׁ"י מְלָאכָה הִיא בִּתְמִיהָא דפי' פִּי' דָּר מְאֹד לֹא יְכִילְנוּ רַעְיוֹן וְהוּא הֵיפֶךְ הַמַּקְשֶׁה דְּרָבָא דְּהִיא הַמַּקְשָׁה אוֹמֵר בְּהֶדְיָ' דִּתְקִיעָה מִשְּׁרֵי וְהוּא רוֹצֶה לְפָרֵשׁ דְּהַתְּמִיהָא הִיא וְכִי לָאו מְלָאכָה הִיא הָא לֵיתָא דִּמְלֶאכֶת הִיא יע"ש וְהַדָּבָר בָּרוּר דְּגִירְסָתֵנוּ הִיא גי' הַתּוֹסָ' דְּהִיא וְעוֹד לָאו מְלָאכָה הִיא וכו' וְרַשִׁ"י גָּרִיס וְעוֹד מְלָאכָ' הִיא וּלְפִי גִּירְסָ' זוֹ הוּא דְּכָתַב רַשִׁ"י בִּתְמִיהָ' ופי' הַתְּמִיהָא במ"ש הַתּוֹסָ' וְהַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מָקוֹם א' אֶלָּא דְּמַר תְּנֵי בְּהַאי לִישָׁנָא וּמַר בְּהַאי לִישָׁנָ' וכ"ת מַה חִידּוּשׁ רַשִׁ"י במ"ש בִּתְמִיהָא י"ל דק"ל ק' הַתּוֹסָ' דְּאֵין כָּאן תְּמִיהָא דְּאַדְּרַבָּה מִשּׁוּם דְּלָאו מְלָאכָה הִיא אִצְטְרִיךְ קְרָא לְמַעוּטֵי לָכֵן רָמַז רַשִׁ"י וְאָמַר בִּתְמִיהָ' כלו' דהי' תְּמִיהַ' טוּבָא וְכַנָּתָה כמ"ש התו' לְפִי גִּירְסָתָם וְכָלָם נִתְכַּוְּונוּ לְדָבָר אֶחָד וְדוּק: תּוֹסָפוֹת ד"ה כָּל מְלָאכָה בי"ט כְּתִיב לַאֲתוּי וכו' בְּתוֹסָ' פר' כָּל כְּתִבֵי דַּף קי"ז ע"ב כָּתְבוּ דְּרַשִׁ"י גְּרִיס כָּל מְלָאכָ' לֹא תַעֲשׂוּ וְרַשְׁבָּ"א מְפָרֵשׁ דְּלְעוֹלָם מִכָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה אִמְעִיט תְּקִיעָה וּרְדָיָה וְשַׁבָּת יָלְפִינַן מי"ט דְּאֵין וכו' ע"ש וקש' לְפִי גִּירְסָתֵנוּ דְּמַפִּיק לָהּ מִקְּרָא די"ט אַמַּאי אִצְטְרִיךְ קְרָא לְהַתִּיר רְדִיַּת הַפַּת בי"ט פְּשִׁיטָא דְּמֻתָּר אפי' הָיְתָה מְלָאכָה דְּהָוֵי אוֹכֶל נֶפֶשׁ וקי"ל דְּאָדָם לָשׁ וְאוֹפֶה בי"ט וְכֵיוָן דְּאוֹפֶה פְּשִׁיטָא דְּרוֹדֶה הַפַּת וי"ל דְּהָכָא מַיְירֵי בְּרוֹדֶה הַפַּת מי"ט לְחוֹל דְּאִם הָיְתָה מְלָאכָה כְּמוֹ אוֹפֶה הָיָה לוֹקֶה וא"ת וַהֲלֹא פְּלוּגְתָּ' הִיא פ' אֵלּוּ עוֹבְרִין דַּף מ"ו הָאוֹפֶה מי"ט לְחוֹל רח"א לוֹקֶה רַבָּה אָמַר אֵינוֹ לוֹקֶה וּמַשְׁמַע הָתָם דְּלְרַבָּה אפי' אִיסּוּרָא דְּאוֹרָיְיתָ' לֵיכָּא וא"כ לְרַבָּה תִּקְשֵׁי אַמַּאי אִצְטְרִיךְ קְרָא לוֹמַר דִּרְדִיַּת הַפַּת שַׁרְיָיא בי"ט מִשּׁוּם דְּאֵינָהּ מְלָאכָה וַהֲלֹא אֲפִילּוּ הָוְיָא מְלָאכָה כְּאַפֵּיהּ שָׁרְיָיא י"ל דְּטַעְמוֹ דְּרַבָּה דְּאָמַר דְּאוֹפֶה מי"ט לָחוּל אֵינוֹ לוֹקֶה הָוֵי מִשּׁוּם הוֹאִיל וּמְקַלְקֵעַ לְהוּ אוֹרְחִים וְחָזֵי לְהוּ וְכֵיוָן שֶׁנִּפַּן מוֹדֶה רַבָּה בְּאוֹפֶה בי"ט סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה דְּלוֹקֶה שֶׁאֲפִי' יָבוֹאוּ אוֹרְחִים אֵין שְׁהוּת בַּיּוֹם לְאָפְכוֹ וכ"כ התו' שָׁם ובפ' הַמַּצְנִיעַ דַּף צ"ה גַּבֵּי רוֹדֶה חַלַּת דְּבַשׁ בי"ט סוֹפֵג אֶת המ' יע"ש וא"כ ה"נ מַיְירֵי בְּרוֹדֶה הַפַּת סָמוּךְ לַחֲשֵׁיכָה דְּלָא חָזֵי תּוּ לְאוֹרְחִים וְאִם הָיְתָה מְלָאכָה הָיָה לוֹקֶה לפי' אַשְׁמוֹעִינַן קְרָא דִּרְדִיַּת הַפַּת חֲכָמָה הִיא וְאֵינָהּ מְלָאכָה וְהַשְׁתָּ' א"ש מַאי דִּנְקַט תַּנָּא הַאי דִּינָא דְּתִקְיעַת שׁוֹפָר וּרְדִיַּת פַּת דַּחֲכָמִ' הִיא וְאֵינָהּ מְלָאכָה דְּמַפִּיק לָהּ מִקְּרָא די"ט

לְאַשְׁמוֹעִי׳ אַגַּב אוֹרְחֵיהּ דַּאֲפִי׳ מְלֶאכֶת אוֹכֶל נֶפֶשׁ מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּלוֹקֶה עָלֶיהָ בי״ט: תּוֹסָפוֹת ד״ה רְדַיַּת הַפַּת פי׳ ר״ח רְדָיָה דְּהָכָא לְאַחַר אֲפָיָה וכו׳ וְקָשֶׁה מָה הֲוְקְשָׁה לוֹ לר״ח דְּהֲוְצָרְךְ לְפָרֵשׁ כֵּן י״ל דק״ל מַאי דְּהִקְשׁוּ קַמָּאֵי פ״ק דְּשַׁבָּת דְּאִיבַּעְיָא לַן הָתָם הִדְבִּיק פַּת בַּתַּנּוּר בְּמֵזִיד אִם הִתִּירוּ לוֹ לְרַדּוֹתָהּ קוֹדֶם שֶׁיָּבֵא לִידֵי אִיסּוּר סְקִילָה וּלְלִישָׁנָא קַמָּא לָא אִיפַּשְׁטָא בַּעַיָּין וְעַיֵּין בְּהָרִי״ף פ״ק דְּשַׁבָּת הֲבִיא קוּשְׁטָ׳ זוֹ בְּשֵׁם רַבָּנָן קַמָּאֵי וְגַם בְּעָרוּךְ עֵרֶךְ רָד ע״ש: כָּתְבוּ עוֹד הַתּוֹסָ׳ וּבְחִנָּם דָּחַק דְּהַהֲכָא נָמֵי לָא שַׁרְיָא אֶלָּא מִדְּאוֹרַיְיתָא וכו׳ וְיֵשׁ לַחְקוֹר מַה יְתָרֵץ ר״ח לְהַהֲדִ דפ׳ כָּל כִּתְבֵי, י״ל דר״ח ס״ל דְּהָא דְּבָעֵי הָתָם שִׁינּוּי הַיְינוּ דַּוְקָא כְּשֶׁהִנִּיחַ פַּת בַּתַּנּוּר מבע״י וְלֹא הָיָה שְׁהוּת בַּיּוֹם דְּיִקְרְמוּ פָּנֶיהָ מבע״י וּלְפִי שֶׁהִנִּיחוֹ שָׁם בְּאִיסּוּר דְּרַבָּנָן הֶחֱמִירוּ עָלָיו שֶׁלֹּא יְרַדֶּה בְּמַרְדֶּה אֶלָּא בְּסַכִּין דְּהוּא דֶּרֶךְ שִׁינּוּי אֲבָל הֵיכִי דְּלָא עֲבַד אִיסּוּרָא כְּלָל רוֹדֶה כְּדַרְכּוֹ וכ״כ הָרַ״ן רֵישׁ שַׁבָּת הֶבִיאוֹ בב״י רֵישׁ סִימָן רנ״ד וְכַוָּונַת הַתּוֹסָ׳ הִיא לומ׳ דר״ח הֲוְצָרְךְ לְחַלֵּק הַחִילּוּ׳ הַנִּזְכָּ׳ לְתָרֵץ הַהִיא דפ״ק דְּשַׁבָּת דְּלָא אִיפְּשִׁיטָ׳ לַשְׁלֵנָא קַמָּא אִם הִתִּירוּ לְרַדּוֹת קוֹדֶם שֶׁיָּבֵא לִידֵי אִיסּוּר סְקִילָה דְּמַשְׁמַע דְּהָרְדָיָה הִיא אֲסוּרָה וְהַיְינוּ מִשּׁוּם דְּהִיא רְדָיָה דְּקוֹדֶם אֲפָיָה דְּהוּא כְּעֵין לָשׁ וְהַהִיא דפר׳ כָּל כִּתְבֵי בְּרְדָיָה דְּאַחַר אֲפָיָה דְּשַׁרְיָא אפי׳ מִדְּרַבָּנָן וְהַתּוֹ׳ ס״ל דִּבְחִנָּם דָּחַק דְּלִעוֹלָ׳ הַחִילּוּק הִיא אֲמִירָתִי דְּרְדָיָה דפ״ק דְּשַׁבָּת דְּהִיא קוֹדֶם אֲפָיָה חֲמִירָא טְפֵי וּלְכָךְ לֹא אִפְּשִׁיטָא וּרְדָיָה דְּפֶרֶק כָּל כִּתְבֵי דְּהִיא אַחַר אֲפָיָה קִילָא טְפֵי דע״י שִׁינּוּי מָוְתָּר אֲבָל לְעוֹלָם בְּלֹא שִׁינּוּי אֲפִילּוּ דְּהִיא רְדָיָה דְּאַחַר אֲפָיָה אָסוּר לְרַדּוֹת מִדְּרַבָּנָן.

כָּתְבוּ עוֹד הַתּוֹ׳ וְכֵן תְּקִיעַת שׁוֹפָר אָסוּר כְּדְמוֹכַח פ׳ כִּיסּוּי הַדָּם כו׳ הַמְעַיֵּין פר׳ כִּיסּוּי הַדָּם בתו׳ יִרְאֶה דִּלְפֵי׳ א׳ שֶׁכָּתְבוּ התו׳ שָׁם תְּקִיעָה גּוּפָא לָא אֲסִירָא אפי׳ מִדְּרַבָּנָן אֶלָּא טַעְמָא הָוֵי מִשּׁוּם שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ ומ״ש דְּסֵפֵיקָהּ דּוֹחֶה י״ט הַיְינוּ אפי׳ דְּיֵשׁ לָחוּשׁ לְאִיסּוּר הוֹצָאָה דְּלָא הֲוְתָּרָה הוֹצָאָה אֶלָּא הֵיכָא דְּאִיכָּא צַוָּרֵךְ הַיּוֹם קְצָת וְזֶה יֵשׁ לְתָרֵץ בְּעַד ר״ח ותו׳ דְּהָכָא ס״ל כתי׳ הַשֵּׁנִי דְּכָתְבוּ התו׳ שָׁם דִּתְקִיעָה גּוּפָא אִסּוּרָא מִשּׁוּם שְׁבוּת שֶׁמָּא יְתַקֵּן כְּלֵי שִׁיר וְהַשְׁתָּא הֲוְקְשָׁה לָהֶם לתו׳ ל״ל לְרָבָּא לו׳ טַעְמָא דְּאִיסּוּ׳ תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ ת״ל מִשּׁוּם דִּתְקִיעָה גּוּפָא אִסּוּרָא שֶׁמָּא יְתַקֵּן כְּלֵי שִׁיר וְאַהָא הוּא דְּכָתְבוּ וְאַפִּ״ה לֹא הָיוּ אוֹסְרִין אִי לָאו מִשּׁוּם דְּרָבָּא שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ וְדִבְרֵיהֶם סְתוּמִין אַמַּאי לֹא הָיוּ אוֹסְרִין מִטַּעַם אִיסּוּ׳ תְּקִיעָה גּוּפָא דַּאֲסוּרָה מִדְּרַבָּנָן גְּזֵירָה שֶׁמָּא יְתַקֵּן כְּלֵי שִׁיר י״ל דַּחֲשָׁשָׁא זוֹ דְּשֶׁמָּא יְתַקֵּן כְּלֵי שִׁיר הִיא חֲשָׁשָׁא רְחוֹקָה וְאֵין כְּדַאי בַּחֲשָׁשָׁא זוֹ לְבַטֵּל מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה אֲבָל חֲשָׁשָׁא שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ דְּהִיא חֲשָׁשָׁא קְרוֹבָה לְפִיכָךְ חָשׁוּ לְתַקֵּן שֶׁלֹּא יִתְקַע בר״ה שֶׁחָל בְּשַׁבָּת וּלְפִי דְּרָכֵינוּ לָמַדְנוּ שְׁמָהּ שֶׁנִּכְנַס ר״ח בְּחִילּוּק שאמ׳ דִּרְדָיָה דְּהָכָא שָׁרְיָא מִדְּרַבָּנָן הַיְינוּ מִפְּנֵי שֶׁגָּזַר עָלָיו רֵיעוֹ תְּקִיעָ׳ שופ׳ דְּשַׁרְיָא מִדְּרַבָּנָן כְּדְמוּכָח מִמַּה שֶׁהֲוְצָרְךְ לומ׳ דְּאִיסּוּ׳ תְּקִיעָה הָוֵי מִשּׁוּם שֶׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ וְלֹא אָמַר מִשּׁוּם איס׳ תְּקִיעָה גּוּפָא דְּשֶׁמָּא יְתַקֵּן כְּלֵי שִׁיר וְדוּק: גְּמָרָא תְּנָא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כו׳ יָצְתָה תְּקִיעַת שׁוֹפָר כו׳ וקש׳ לָמָּה לִי קְרָא לְמַעֵט תְּקִיעָה וּרְדַיַּית הַפַּת וַהֲלֹא כָּל מ׳ מְלָאכוֹת חָסֵר א׳ דְּחַיָּיבִים עֲלֵיהֶם בְּשַׁבָּת הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּהָוּוּ בַּמִּשְׁכָּן כִּדְאָמְרִי׳ במס׳ שַׁבָּת בְּכַמָּה דְּוּכְתֵי וְרָדַיִ׳ פַּת לָא הֲוָה בַּמִּשְׁכָּן כִּדְאָמְרִינַן בפ׳ כָּלָל גָּדוֹל שְׁבַק תַּנָּא דִּידַן בִּישׁוּל סַמָּנִין דַּהֲוָה בַּמִּשְׁכָּן וְנָקֵיט אוֹפֶה בִּתְמִיהָ אַלְמָא דַּאֲפִיַּית פַּת לָא הֲוָה בַּמִּשְׁכָּן וּתְקִיעַת שופ׳ נָמֵי לָא אַשְׁכְּחַן בַּמִּשְׁכָּן וּלְמִפְטַר מַה דְּלָא הֲוָה בַּמִּשְׁכָּן לֹא צָרִיךְ קְרָא אַדְּרַבָּה לְחִיּוּבֵי צְרִיכָה דְּתֵהֲוֵי בַּמִּשְׁכָּן י״ל דִּפְלִיגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי הוּא בְּשַׁבָּת דַּף מ״ט אִיכָּא מ״ד דס״ל מְלָאכוֹת כְּנֶגֶד עֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן וְאִיכָּ׳ מ״ד כְּנֶגֶד מְלָאכָה וּמַלַּאכְתּוֹ שֶׁבַּתּוֹרָ׳ וְהַהִ׳ בָּרַיְיתָ׳ אַתְיָא כְּוָתַיְיהוּ אַהִ קש׳ דְּהָתָם בְּשַׁבָּת דַּף מ״ט אָמְרִי׳ תַּנְיָא כמ״ד כְּנֶגֶד עֲבוֹדוֹת הַמִּשְׁכָּן והול״ל נָמֵי תַּנְיָא כמ״ד כְּנֶגֶד מְלָאכָה וּמְלַאכְתּוֹ מֵהַהִ׳ בָּרַיְיתָא דְּאִצְטְרִיךְ מִיעוּטָא לִתְקִיעָ׳ שופ׳ וּרְדַיַּית פַּת אַלְמָא לָא יָלֵיף

מִמִּשְׁכָּן וְלָכֵן נִרְאֶה דְּהָא דְּאָמְרִי' דְּיָלִיף מִמִּשְׁכָּן הַיְינוּ לַעֲשׂוֹתָם אָבוֹת אֲבָל יֵשׁ מְלָאכוֹת דְּלָא הָווּ בַּמִּשְׁכָּן וְאַיְקְרוֹ תּוֹלָדוֹת כִּדְאָמְרִי' רֵישׁ ב"ק דְּהַהוּא דַּמִּשְׁכָּן וַחֲשִׁיבָ' קָרֵי לֵיהּ אָב וְהַהוּא דְּלָא הֲוָה בַּמִּשְׁכָּן וְלֹא חֲשִׁיבָא קָרֵי לֵיהּ תּוֹלָדָה וְכָתְבוּ שָׁם הַתּוֹסָפ' דִּלְכִי גְּוִירְסָא זוֹ צ"ל דְּלִקְרוֹתָם אָב בְּעִי תַּרְתֵּי לְטֵיבוּתָא חֲדָא דַּהֲוָה בַּמִּשְׁכָּן וְעוֹד דְּהִיא מְלָאכָ' חֲשׁוּבָה אֲבָל חֲדָא מִינַּיְיהוּ הֲוֵי תּוֹלָדָה הֲרֵי דְּיֵשׁ מְלָאכוֹת דְּלָא הָווּ בַּמִּשְׁכָּן וְחַיָּיב עֲלֵיהֶם וא"כ תִּקְיעַת שופ' וּרְדִיַּת הַפַּת כֵּיוָן דְּהֵם דְּבַר תָּכְמָה הו"א דְּהָווּ מְלָאכוֹ' וְחַיָּיב עֲלֵיהֶם קמ"ל אַף תֵּימַהּ דמ"מ מֵהֵי תֵּיתֵי דְּחַיָּיב בִּרְדִיַּת הַפַּת אוֹ בִּתְקִיעַת שופ' דאע"ג דְּהֵם דְּבַר תָּכְמָה וַחֲשׁוּבוֹת צָרִיךְ לְמִסְמְכִינְהוּ לִמְלָאכָה אַחֶרֶת דַּהֲוַאי בַּמִּשְׁכָּן וְלַעֲשׂוֹת לָאֵלּוּ תּוֹלְדוֹת וּתְקִיעָה וּרְדָיָיה תּוֹלָדָה דְּמַאי נַעֲבִיד לְהוּ נִיר' דְּאֵין לָהֶם שַׁיָּיכוּת עִם שׁוּם מְלָאכָה וּמִיהוּ מִתּוֹךְ דִּבְרֵי התו' רֵישׁ ב"ק מַשְׁמַע דִּלְכִי גִיר' הָאַחֶרֶת לָא בָּעֵינַן תַּרְתֵּי לַעֲשׂוֹתָם אָב אֶלָּא כְּשֶׁהִיא מְלָאכָה חֲשׁוּבָה אע"ג דְּלָא הָווּ בַּמִּשְׁכָּן חֲשִׁיבָא אָב וכ"כ מֵהָרִיבָ"ל ח"ב דַּף קכ"ו שֶׁזּוֹ הִיא דַּעַת התו' אִיבָּ' דמהרש"ך ז"ל ח"א דַּף ע"ג דָּחָה דִּבְרֵי מֵהָרִיבָ"ל מ"מ פְּשַׁט דִּבְרֵי התו' מַשְׁמַע כמהריב"ל ז"ל דְּאִיכָּא מְלָאכוֹת דְּלָא הָווּ בַּמִּשְׁכָּן וְכֵיָון שֶׁהֵם חֲשׁוּבוֹת מִיקְּרֵי אַב מְלָאכָה וְעַיֵּין בְּלֶחֶם אַבִּירִים רֵישׁ ב"ק דְּכָתַב ב' דְּרָכִים בְּתוֹסָ' פֵּירֵשׁ מֵהָרִיבָ"ל ומהרש"ך.

הַכְּלָל הָעוֹלֶה דִּלְכִי גְּוִירְסָא אַחַת דְּרֵישׁ ב"ק מוּכָח אִם הַמְּלָאכָה חֲשׁוּבָ' אע"ג דְּלָא הית' בַּמִּשְׁכָּן קָרֵינַן לָהּ אָב כמ"ש מֵהָרִיבָ"ל ולפ"ז א"ש דְּאִיצְטָרֵךְ קְרָא דְּכֹל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לְמַעֵט תְּקִיעַת שופ' וּרְדִיַּית פַּת דְּחָכְמָה הִיא וְאֵינָהּ מְלָאכָ' דסד"א דְּכֵיָון דְּהֵם דְּבַר חָכְמָה הֵם חֲשִׁיבוּת לַעֲשׂוֹתָם אָבוֹת מְלָאכוֹת כַּוּת אע"ג דְּלָא הֲווֹ בַּמִּשְׁכָּן קמ"ל קְרָא דְּלָא הָווּ מְלָאכוֹת אֶלָּא חָכְמָה הִיא וְאֵינָהּ מְלָאכָה ועי"ל דְּתַנָּא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר דְּיֵשׁ לַשְּׁבוּתִין סָמָךְ מִן הַתּוֹרָ' מִמַּה שֶּׁנֶּאֱמַר' בַּתּוֹרָ' תִּשְׁבֹּוֹת אֲפִילּוּ מִדְּבָרִים שֶׁאֵינָם מְלָאכָה חַיָּיב לִשְׁבּוֹת בָּהֶן מִן הַתּוֹרָ' במ"ע גְּרִידָא וְזֶה דֶּרֶךְ הַבָּרָיְיתוֹת שֶׁבַּמְּכִילְתָּא כמ"ש לְעֵיל וּלְפִיכָךְ אִי לָאו מִיעוּטָא דְּכֹל מְלָאכוֹת עֲבוֹדָה אע"ג דְּלָא הָיְינוּ אוֹמֶרֶ' דִּתְקִיעָה וּרְדִיָּה הָווּ מְלָאכָה לְחַיֵּיב עָלֶיהָ מַלְקוּת בי"ט וּסְקִילָה בְּשַׁבָּת כֵּיוָן דְּלָא אַשְׁכְּחַן לְהוּ בַּמִּשְׁכָּן מ"מ הַיְינוּ אוֹסְרִים אוֹתָם מִן הַתּוֹרָ' מִכֹּחַ שְׁבוּת כֵּיוָן דְּהָווּ חָכְמָה לָכֵן אַתָּא קְרָא לְמַעֵט תְּקִיעָה וּרְדָיָה מִשְּׁבוּת מִן הַתּוֹרָ' דְּחָכְמָה הֵם וְאֵינָם מְלָאכָה כְּלָל אפי' לְעִנְיַן שְׁבוּת וְשָׁרֵי מִן הַתּוֹרָ' לְתַקְּנוֹעַ בַּשּׁוֹפָר וְלִרְדּוֹת הַפַּת בֵּין בי"ט בֵּין בְּשַׁבָּת וְרָאִיתִי לְהָרָ"ן רֵישׁ שַׁבָּת דַּף צ"ז ע"ב דְּעָמַד בְּקוּשְׁיָא זוֹ וְתֵירֵץ עַיֵּין שָׁם:
תּוֹסֶפֶת שֶׁמָּא יִטְלֶנּוּ וְיַעֲבִירֶנּוּ הָא דְּלָא נָקַט שֶׁמָּא יוֹצִיאֶנּוּ וכו' וקש' דְּגַבֵּי הַעֲבָרַת ד"א נָמֵי לָא מְחַיֵּיב הִגְבִּיהוֹ ע"מ לְהַעֲבִירוֹ ד"א וּבְוַדַּאי דְּהִיא קָוְשְׁיָא עֲצוּמָה עַל רַשְׁ"י דמ"ש מוֹצִיא מרה"י לר"ה מְמַעֲבִיר ד"א בר"ה וּבֶאֱמֶת דְּשָׁם בְּשַׁבָּת דַּף ה' ע"ב לָא אַשְׁכְּחַן אֶלָּא הָא דאר"י הַמַּעֲבִיר חֵפֶץ מִצְּוִית לְזָוִית וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶן וְהוֹצִיאָן פָּטוּר שֶׁלֹּא הָיְתָה עֲקִירָה א' מִשָּׁעָה א' לְכָךְ וְכַנִּרְאֶ' דס"ל לְרַשְׁ"י דְּדַוְקָא בְּמוֹצִיא מרה"י לר"ה אית' לְהַהִ דְּיָנָא אֲבָל מַעֲבִיר ד"א בר"ה אע"ג דְּבִשְׁעַת הַגְּבָהַת הַחֵפֶץ נָטְלוֹ ע"מ לְהַנִּיחוֹ בְּחֵיקוֹ וְשׁוּב נִמְלַךְ וְהֶעֱבִירוֹ ד' בר"ה חַיָּיב וְלָא יָלְפִי' הַעֲבָרָ' ד"א בר"ה מְמוֹצִיא מרה"י לר"ה וְהָרְאָיָה דְּבִשַּׁבָּת דַּף צ"ו ע"ב לָא יָלִיף מַעֲבִיר ד"א בר"ה מְמוֹצִיא מרה"י לר"ה וְהֶוְצְרַךְ לומ' הַתַּלְמוּד שָׁם דְּמַעֲבִיר ד"א בר"ה גְּמָרָא גְּמִירִי לַהּ יע"ש וְהַשְׁתָּ' דַּאֲתֵית לְהָכִי יָרָאֶה לְתָרֵץ תֵּירוּץ חָדָשׁ דְּמַאי דְּנָקֵיט הַתַּלְמוּד שָׁמָּא יַעֲבִירֶנּוּ ד"א בר"ה מְשׁוּם דְּס"ל לְאִינָשֵׁי דְּלָאו מְלָאכָה הִיא כֵּיוָן שֶׁאֵין לָהּ רֶמֶז בַּפָּתוּב משא"כ מוֹצִיא מרה"י לר"ה דִּכְתִיב בִּקְרָא כִּדְאִיתָא ר"פ הַזּוֹרֵק וּזְהִירִי בָּהּ טְפֵי וְלָא אָתֵי לְהוֹצִיא מרה"י לר"ה וְעַיֵּין בְּחִדּוּשֵׁי הרא"ם עַל סְמָ"ג הִלְכוֹ' מְגִלָּה שֶׁתֵּירֵץ ע"ש: גְּמָרָא א"ל כְּבָר נִשְׁמְעָה קָרֵן בְּיַבְנֶה וכו' קש' מֵהָא דְּאָמְרִי' פ' הַדַּר סוֹף דַּף ס"ז בְּדְאוֹרָיְיתָ' מוֹתְבִינַן תְּיוּבְתָּ' וַהֲדַר עָבְדִינַן מַעֲשֶׂה בְּדַרְבָּנַן כו' וְכֵן פָּסַק מור"ם י"ד סי' רמ"ב סכ"ב וא"כ ה"ק הָכָא דְּאֵין מְשִׁיבִין לְאַחַר מַעֲשֶׂה הֲרֵי קי"ל דְּבִדְרַבָּנַן עָבְדִינַן עוֹבָדָא וַהֲדַר מוֹתְבִינַן

תְּיוּבְתָּא י"ל דְּהַהִיא דפ' כָּל הָדָר הַיְינוּ דְּיֵשׁ תְּיוּבְתָּא וַדַּאִית וּמוֹתְבִינַן לְדַעַת הַתִּירוּץ שֶׁל הַתְּיוּבְתָּא אֲבָל הָכָא לֹא הָיָה הָאִיסּוּר בָּרוּר מִכֹּחַ גְּזֵירַת הָרִאשׁוֹנִי' שֶׁלֹּא תָּקְעוּ בְּפְנֵי ב"ד הַגָּדוֹל בְּיַבְנֶה אֶלָּא הספ' שֶׁלָּהֶם הָיָה אִם יֵשׁ לְגָזוֹר אַף בְּמָקוֹם ב"ד הַגָּדוֹל שֶׁמָּא יִטְלֶנּוּ וְאַהָא הוּא דְּקָאָמַר ריב"ז דְּכֵיוָן דִּכְבָר נִשְׁמְעָה קֶרֶן בְּיַבְנֶה אֵין מְשִׁיבִין לְאַחַר מעש' לֵישֵׁב וְלָדוּן אִם רָאוּי לְגָזוֹ' שֶׁלֹּא יִתְקְעוּ אַף בְּפְנֵי ב"ד דְּאִם תֵּצֵא הַסְּפָמַת רוֹב הַסַּנְהֶדְרִין דְּרָאוּי לְגָזוֹ' הוּא גְּנַאי לָהֶם שֶׁנִּמְצָא שֶׁעָשׂוּ שֶׁלֹּא כָּרָאוּי לָכֵן בכה"ג אֵין מְשִׁיבִין לְאַחַר מַעֲשֶׂה וְעַיֵּין בִּתְשׁוּבַת רַדְבָּ"ז סי' י"ט: גְּמָרָא א"ל הַיְינוּ ת"ק אֵיכָּא בֵּינַיְיהוּ כו' ופרש"י ב"ד דְּאַקְרַאי לת"ק תָּקְעִינַן כו' וְהָרַמְבַּ"ם בְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת פיר' בְּהִפּוּךְ וְז"ל וְאָמְרוּ א' בְּיַבְנֶ' וא' בכ"מ שֶׁיֵּשׁ ב"ד כו' ע"ש וְלִכְאוֹרָה נִרְאִין דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם מִשּׁוּם מדקי"ל תַּנָּא בָּתְרָא לְטַפּוֹיֵי אֲתָא כִּדְאִי' רֵישׁ פֶּרֶק הַמּוֹכֵר פֵּירוֹת דַּף צ"ג ע"ב יע"ש וּמִיהוּ אִי מֵהָא לָא אִירְיָא דבפ' בְּמַה מַדְלִיקִין דַּף כ"ד גַּבֵּי וַחֲכָמִים אוֹמְרִי' א' מְבָרְשָׁל וא' שֶׁאֵינוֹ מְבָרְשָׁל אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ פָּרְכִינַן עָלֶיהָ הַיְינוּ ת"ק וּמְשַׁנֵּי אֵיכָּא בֵּינַיְיהוּ דר' בְּרוֹנִי דְּשָׁרֵי ע"י תַּעֲרוֹבֶת שֶׁמֶן וְלָא מְסַיְּימִי וְכָתְבוּ שָׁם התו' דְּלֹא שַׁיָּךְ לומ' תַּנָּא בָּתְרָא לְטַפּוֹיֵי אֲתָא כֵּיוָן דְּאִיכָּ' תַּנָּא דְּאַפְסְקֵי' וכ"כ בְּעֵירוּבִין ד' י"ג ע"א וּבְסַנְהֶדְ' די"ג ע"ב אַף תימ' אַמַּאי לָא קָאָמַר הָכָא בגמ' אֵיכָּא בֵּינַיְיהוּ בֵּי דִינָא דְּאַקְרַאי וְלָא מְסַיְּימִי כִּדְאִיתָא בפר' ב"מ ופ"ק דְּעֵירוּבִין וְסַנְהֶדְרִין כַּנִּזְכָּ' דְּאוֹמֵר אֵיכָּא בֵּינַיְיהוּ כָּךְ וְכָךְ וְלָא מְסַיְּימִי כֵּיוָן דְּאִיכָּא תַּנָּא דְּאַפְסְקֵיהּ י"ל דִּבְרוֹב הַפְּעָמִים הוּא דְּאִיכָּ' בְּנַיְיהוּ וְלָא מְסַיְּימִי אֲבָל יֵשׁ פְּעָמִים דְּמְסַיְּימִי כִּדְאִיתָ' פ"ק דע"ז דַּף ז' ע"ב וחכ"א לִפְנֵי אֵידֵיהֶן אָסוּר לְאַחַר אֵידֵיהֶן מֻוּתָּר דְּפָרִיךְ בַּגְּמָרָא חֲכָמִים הַיְינוּ ת"ק וּמְשַׁנֵּי שְׁנִינוּיֵי טוּבָא וְכוּלְּהוּ מְסַיְּימִי יע"ש וה"נ הַתַּלְמוּד אָמַר א"ל הַיְינוּ ת"ק וּמְשַׁנֵּי אֵיכָּא בֵּינַיְיהוּ ב"ד דְּאַקְרַאי וְלֹא אָמַר דְּלָא מְסַיְּימִי מִשּׁוּם דְּאִית לֵיהּ בִּפְשִׁיטוּת דִּמְסַיְּימִי וְהַמְפָרְשִׁים הוּא דְּנָחְלְקוּ הֵיכִי מְסַיְּימִי רַשְׁ"י סָבַר ב"ד דְּאַקְרַאי לת"ק תָּקְעִינַן וְתַנָּא דא"ל ס"ל דבב"ד דְּאַקְרַאי לָא תָּקְעִי' מִשּׁוּם דְּדָיֵיק לִישָׁנָא דְּתַנָּא בָּתְרָא דא"ל דְּאָמַר אֶחָד יַבְנֶה וא' כ"מ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ ב"ד דְּהַיְינוּ דְּוִמְיָא דְּיִבְנ' דאל"כ הול"ל סְתָמָא א"ל בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ ב"ד וּמִדְּהִזְכִּיר יַבְנֶה מַשְׁמַע דִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת בָּעֵי דְּלֶהֱוֵי ב"ד קָבוּעַ דְּוִמְיָא דְּיַבְנֶה וְהָרַמְבַּ"ם ס"ל לְאִידָךְ גִּיסָא דְּמִדְּאָמַר א' יַבְנֶה מַשְׁמַע דַּאֲתָא לומ' דאח' יַבְנֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ ב"ד קָבוּעַ וא' כ"מ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ ב"ד דְּאַקְרַאי וּלְפִי מ"ש הָרָן"ך הָרִי"ף הָיָה מפר' כפרש"י וְהִלְכָתָ' כת"ק דב"ד דְּאַקְרַאי תָּקְעִינַן וּלְפִיכָךְ הָיָה תּוֹקֵעַ בְּבֵית דִּינוֹ וְתַלְמִידֵי הָרִי"ף לֹא סָמְכוּ עָלָיו לִתְקֹן' בשב' כמ"ש הָאַחֲרוֹנִים וְיֵרָא' לִי דְּטַעְמַיְיהוּ מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ אִיפְּכָא דב"ד דְּאַקְרַאי לת"ק לָא תָּקְעִינַן כָּל ב"ד דְּבַזְמַן הַזֶּה כֵּיוָן דְּאֵינָם סְמוּכִים לא"י מִיקְרוּ ב"ד דְּאַקְרַאי וְלֹא תָּקְעִינַן עַיֵּין בתו' סְוּכָּה דַּף כ' ד"ה א' קְטַנָּה וא' גְּדוֹלָה ופ"ב דִּכְתֻבוֹת דַּף כ' ד"ה א' חֲדָשׁוֹת וּבְמָנָחוֹת ר"פ ר' יִשְׁמָעֵאל: גְּמָרָא א"ר הוּנָא וְעִם ב"ד מַאי וְעִם ב"ד בְּפְנֵי ב"ד וְקָשֶׁה אַמַּאי לֹא פֵּירֵשׁ דמ"ש רַב הוּנ' וְעִם ב"ד ר"ל בִּזְמַן בֵּית דִּין כְּדִמְפָרֵשׁ בְּאִידָךְ לִישָׁנָא וְעִם פי' זֶה לֹא הָיָה מוֹתֵיב לָהּ רָבָא מִמַּתְנִי' י"ל דְּפָשַׁט וְעִם ב"ד ר"ל בְּפְנֵי ב"ד וּבְאִידָךְ לִישָׁנָא מַפְקִינַן לֵיהּ מִמִּשְׁמְעוֹתֵיהּ לומ' דְּהָוֵי בִּזְמַן בֵּית דִּין מִשּׁוּם טַעְמָא דְּאָמַר רַשְׁ"י לְקַמָּן דְּבָכָל אַרְצָכֶם כְּתִיב: דַּף ל ע"א מֵתִיב רָבָא וְעוֹד זֹאת כו' ופרש"י יְחִידִים שֶׁאֵינָם שְׁלוּחֵי ב"ד וק' דִּלְפִי הַהֶ' חֲלָוקָה דְּבִירוּשָׁלַיִם תּוֹקְעִים יְחִידִים שֶׁאֵינָם שְׁלוּחֵי ב"ד וּבְיַבְנֶה אֵין תּוֹקְעִין אֶלָּא דַּוְקָא שְׁלוּחֵי ב"ד נִמְצָא דְּרָבָא הוּא מַחְמִיר יוֹתֵר מר' הוּנָא דְּמַתִּיר בְּפְנֵי ב"ד אפי' אֵינָם שְׁלוּחֵי ב"ד וְרָבָא מְדַקְדֵּק מִן הַמִּשְׁנָ' וְאֵינוֹ מַתִּיר רַק לִשְׁלוּחֵי ב"ד דב"ד אוֹמֵר לָהֶם תָּקְעוּ לְהוֹצִי' אוֹתָנוּ וּכְשֶׁדָּחָה רָבָא גּוּפֵיהּ הַהֶ' חֲלָוקָה מִכֹּחַ מ"ש כִּי מְסַיְּים שְׁלוּחָא דְּצִבּוּרָא תְּקִיעָה בְּיַבְנֶה לָא שָׁמַע אִינִישׁ קַל אָוְנֵיהּ מִקַּל תָּקוֹעַיָּא הָלַךְ רָבָא לְחַלֵּק חִילּוּק אַחֵר לְאִידָךְ גִּיסָא לְקוּלָּ' יְתֵירָה לומ' דְּבִירוּשָׁלִי' תּוֹקְעִים בֵּין בִּזְמַן ב"ד בֵּין שֶׁלֹּא בִּזְמַן ב"ד וּבְיַבְנֶה בִּזְמַן ב"ד אֵין אפי' שֶׁלֹּא בְּפְנֵי ב"ד

וְנִמְצָא לְפִי חֶלְוְקָה זוֹ דְּרַב הוּנָא מַחְמִיר וְרָבָא מֵיקֵל וְהֵם סְבָרוֹת הַפּוּכוֹת כְּרָבָא מִן הַקָּצָה אֶל הקצ׳
לְהַקְשׁוֹת לר׳ הוּנָא וְאַמַּאי לֹא ס״ד לְרָבָא לפר׳ דְּבִירוּשָׁלַיִם תּוֹקְעִים בֵּין בִּפְנֵי ב״ד בֵּין שֶׁלֹּא בִּפְנֵי
ב״ד וּבְיַבְנֶה בִּפְנֵי ב״ד דַּוְקָא כְּדִמְשַׁנֵּי תַּלְמוּדָ׳ וְלָא תִּקְשֵׁי לְרַב הוּנָא י״ל דְּרָבָא לָא אַסִּיק אַדַּעְתֵּי׳
לְפָרֵשׁ דְּבִיבנ׳ בִּפְנֵי ב״ד אֵין כְּדִמְשַׁנֵּי תַּלְמוּדָ׳ מִשּׁוּם דַּהֲוָה ק״ל קו׳ הַתּוֹסָ׳ מֵהָא דְּאָמְרִינַן דְּלָא שָׁמַע
אִינִישׁ קָל אָוְנֵיהּ מִקָּל תָּקוֹעַיָּא דְּמַשְׁמַע דְּהָיוּ תּוֹקְעִים שֶׁלֹּא בִּפְנֵי ב״ד אָמְנָם הַתָּרְצָן כִּי הֵיכִי דְּלָא
תִּיקְשֵׁי לְרַב הוּנָא דָּחַק עַצְמוֹ לְתָרֵץ דְּבִיבְנֶה בִּפְנֵי ב״ד אֵין כו׳ וְהָא דְּלָא שָׁמַע אִינִישׁ קָל אָוְנֵיהּ כו׳
הַיְינוּ שֶׁהָיוּ בָּאִים לְתִקְוַעַ בִּפְנֵי ב״ד אוֹתָם שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ תְּקִיעַת ב״ד כְּמוֹ שֶׁתֵּרֵץ הַתּוֹסָפֶת וְדוּק:
אִיכָּא דְּמַתְנֵי וכו׳ א״ר הוּנָא וְעִם ב״ד מַאי וְעִם ב״ד בְּזְמַן ב״ד ופרש״י דְּהָא לֵיכָּא לְפָרוֹשֵׁי וְעִם ב״ד
כו׳ וקש׳ דְּמַה טַּעֲנָה הִיא זוֹ דְּבַיּוֹבֵל כְּתִיב בְּכָל אַרְצְכֶם הֲלֹא גַּם בר״ה כְּתִיב יוֹם תְּרוּעָה יהי׳ לָכֶם
וּבְוַדַּאי דְּבָכָל הָעֲיָרוֹת חַיָּיב לְיִתְקוֹעַ מִן הַתּוֹרָ׳ אפי׳ כְּשֶׁחָל בְּשַׁבָּת אֶלָּא דְּגָזְרוּ חֲכָמִים דְּבְשַׁבָּת לֹא
יִתְקְעוּ אֶלָּא בִּפְנֵי ב״ד וְכֵן בַּיּוֹבֵל דְּחָל בְּשַׁבָּת גָּזְרוּ דְּלֹא יִתְקַע אֶלָּא בִּפְנֵי ב״ד י״ל דִּי״ט שֶׁל ר״ה לָא
דָּמֵי לִיוה״ך שֶׁל יוֹבֵל דִּתְקִיעָ׳ ר״ה הִיא מִתְקַיֶּימֶת בְּרוֹב הַשָּׁנִיָּ׳ דְּחָל בְּחוֹל וּכְשֶׁחָל בְּשַׁבָּת גְּזוּר רַבָּנָן
דְּלָא יִתְקְעוּ אֶלָּא בִּפְנֵי ב״ד וְאֵינָהּ נֶעֱקֶרֶת הַמִּצְוָה בְּרוֹב הַשָּׁנִים אֲבָל בְּיוֹבֵל שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת הָיוּ
גּוֹזְרִים שֶׁלֹּא יִתְקְעוּ אֶלָּא בב״ד הָיוּ מְוֻכָּרִחִים לִגְזוֹר אַף כְּשֶׁחָל יוה״ך בְּחוֹל דְּאִיסּוּר שַׁבָּת וְאִיסּוּר
יוה״ך א׳ הוּא דְּזִדּוֹנוֹ בְּכָרֵת משא״כ י״ט דַּהֲוָה אִיסּוּר לָאו וְכֵיוָן דביוה״ך דְּיוֹבֵל אֵין יְכוֹלִין לִגְזוֹר
שֶׁלֹּא יִתְקְעוּ אֶלָּא בב״ד דְּהָא בְּכָל אַרְצְכֶם כְּתִיב א״כ גַּם כְּשֶׁחָל יוה״ך דְּיוֹבֵל בְּשַׁבָּת אֵין יְכוֹלִין
לִגְזוֹר שֶׁלֹּא יִתְקְעוּ אֶלָּא בִּפְנֵי ב״ד וְלֹא גְּזוּר אֶלָּא שֶׁתִּיקְנוּ דְּבֵין חָל יוה״ך דְּיוֹבֵל בְּחוֹל בֵּין חָל בַּשַּׁבָּת
דְּלָא יִתְקְעוּ הַיְחִידִים אֶלָּא כָּל זְמַן שב״ד יוֹשְׁבִים וְתוֹקְעִים שֶׁלֹּא בִּפְנֵי ב״ד דְּבְכָל אַרְצְכֶם כְּתִיב:
מֵתִיב רָבָא תְּקִיעַת שׁוֹפָר ר״ה וְיוֹבֵל דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת וכו׳ וְכָתְבוּ הַתּוֹסָפֶת תֵּימַהּ דמ״מ קַשְׁיָא
לְלִישָׁנָא קַמָּא דר׳ הוּנָא דְּלָא אָמַר אֶלָּא בִּפְנֵי ב״ד וְהָכָא קָתָנֵי אִישׁ וּבֵיתוֹ וְנִדְחֲקוּ בתי׳ קו׳ זוֹ וּבְסוֹף
דִּבְרֵיהֶ׳ לֹא תֵּירְצוּ כְּלוּם ולע״ד אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּלִישָׁנָא קַמָּא דר׳ הוּנָא ס״ל דְּלָא אָמַר ר׳ הוּנָא אֶלָּא
לִישָׁנָא קַמָּא דַּוְקָא מַאי וְעִם ב״ד בִּפְנֵי ב״ד וס״ל לְלִישָׁנָא קַמָּא דר׳ הוּנָא אַיְירֵי בר״ה וה״ה בַּיּוֹבֵל
וּבֵין בר״ה שֶׁחָל בְּשַׁבָּת וּבֵין בְּיוֹבֵל שֶׁחָל בְּשַׁבָּת אֵין תּוֹקְעִי׳ אֶלָּא בִּפְנֵי ב״ד וּלְפִי זֶה אִם הָיוּ מַקְשִׁים
לְלִישָׁנָא קַמָּא מֵהַהִ׳ בָּרַיְיתָ׳ דְּתָנֵי תְּקִיעַת ר״ה וְיוֹבֵל דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת אִישׁ בְּבֵיתוֹ הָיָה מוֹקֵים לָהּ
דה״ק אִישׁ בְּבֵיתוֹ לִפְנֵי ב״ד כְּלוֹמַר שֶׁנִּזְדַּמְּנוּ שָׁם ב״ד וְתוֹקְעִ לִפְנֵיהֶם וַאֲתָא לְאַשְׁמוֹעִי׳ לְמִעוּטֵי
דְּלֹא בָּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה הַתּוֹקֵעַ שָׁלִיחַ ב״ד כדס״ד לְרָבָא מֵעִיקָּרָ׳ כְּלִישָׁנָא קַמָּא אָמְנָם לִישָׁנָא בָּתְרָא
ס״ל דְּלָא אָמַר ר״ה אֶלָּא לִישָׁנָ׳ בָּתְרָא מַאי וְעִם ב״ד בְּזְמַן ב״ד וְאַיְירִי ר״ה בְּיוֹבֵל שֶׁחָל בְּשַׁבָּת אַדְּ
תימ׳ דְּבָרַיְיתָ׳ דְּמוֹתֵי׳ מינ׳ ר״ש לְקַמָּן הִיא מַחֲלוֹקֶ׳ בֵּין יוֹב׳ לר״ה וא״כ תִּיקְשׁוּ לְכוּלְ׳ לִישָׁנָ׳ דר״ה
לְפִי מַאי דְּפָרֵי׳ לִישָׁנָ׳ דר״ה דע״כ נרא׳ דְּלִישָׁנָ׳ דר״ה לָא פְּלִיגִי לְעִנְיַן דינ׳ דְּלִישָׁנָ׳ קמ׳ ס״ל דר״ה
לֹא דְּבֵר דְּצָרִיךְ בְּפִנֵי ב״ד אֶלָּא בר״ה וּלְעוֹלָ׳ דְּבִיוּב׳ מוֹדֶה דְּבִזְמַן ב״ד תּוֹקְעִי׳ כְּלִישָׁנָ׳ בתר׳ גַּם לִישָׁנָ׳
בתר׳ ס״ל דר׳ הונ׳ לֹא דְּבֵר דְּבִזְמַן ב״ד תּוֹקְעִי׳ אפי׳ שֶׁלֹּא בִּפְנֵי ב״ד אֶלָּא בַּיּוֹבֵל וּלְעוֹלָם דבר״ה
מוֹדֶה דְּדַוְקָא בִּפְנֵי ב״ד תּוֹקְעִים כְּלִישָׁנָא קַמָּא וְלָא כְּפִלִיגִי תְּרֵי לִישָׁנֵי דר׳ הוּנָא אֶלָּא לְעִנְיַן לְשַׁנּוֹת
בַּלָּשׁוֹן שֶׁאָמַר רַבָּה וְחִילּוּק דר׳ הוּנָא הוּא דְּמְחַלֵּק בֵּין תְּקִיעַת ר״ה לִתְקִיעַת יוֹבֵל הוּא מִכֹּחַ בָּרַיְיתָא
דְּמוֹתֵיב מִינָּהּ רַב שֵׁשֶׁת וּמִשָּׁם לָמַד ר׳ הוּנָא לְחַלֵּק דבר״ה אֵין תּוֹקְעִין אֶלָּא בִּפְנֵי ב״ד וּבְיוֹבֵל בִּזְמַן
ב״ד וְהָשְׁתָּא אִם הָיוּ מַקְשִׁים לְלִישָׁנָא קַמָּא דר׳ הוּנָא מִכֹּחַ בָּרַיְיתָא זוֹ דְּתִקְיעַת ר״ה וְיוֹבֵל דּוֹחָה
אֶת הַשַּׁבָּת בִּגְבוּלִין אִישׁ בְּבֵיתוֹ בִּזְמַן ב״ד הֲוָה מְשַׁנֵּי ר׳ הוּנָא אֲנָא דַּאֲמַרִי כְּאִידָךְ: בָּרַיְיתָא דְּמוֹתֵיב
ר׳ שֵׁשֶׁת דְּמְחַלֵּק בֵּין ר״ה לְיוֹבֵל אָמְנָם רָבָא דְּמוֹתִיב לֵיהּ מִבָּרַיְיתָא זוֹ ה״ק לֵיהּ אע״ג דְּאַתָּה מְחַלֵּק
בֵּין ר״ה לְיוֹבֵל מִכֹּחַ בָּרַיְיתָ׳ אַחֶרֶת מ״מ לְעִנְיַן יוֹבֵל בָּרַיְיתָא זוֹ מוֹכַחַת דְּתוֹקְעִים אפי׳ שֶׁלֹּא בִּזְמַן

ב"ד וְכֵן תְּפָרֵשׁ הַבָּרַיְיתָ' שֶׁמַּיְיתֵי ר"ש וְדָחֵי מַאי אִישׁ בְּבֵיתוֹ בִּזְמַן ב"ד וּבְכֵן תֵּירֵץ הָא דְּהָוְקְשָׁה לוֹ רָבָא לַחֲלוּקַת תְּקִיעַת יוֹבֵל אֲבָל לַחֲלוּקַת תְּקִיעָה ר"ה לֹא הִקְשָׁה לוֹ רָבָא מִבָּרַיְיתָא זוֹ מִשּׁוּם דְּבָרַיְיתָא זוֹ סָבְרָה דִּתְקִיעַת ר"ה וְיוֹבֵל שָׁוִים הֵם וְרַב הוּנָא מְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם מִכֹּחַ בָּרַיְיתָא דְּמוֹתֵיב מִינָּהּ רַב שֵׁשֶׁת לְקַמָּן: רַשִׁ"י כִּי מְסַיְּים שְׁלִיחָא דְּצִיבּוּרָא וְאַף בי"ט שֶׁחָל בְּשַׁבָּת דִּלְהָכִי נִקַּט יִבְנֶה עכ"ל וּדְבָרָיו צְרִיכִים תַּלְמוּד מַה בָּא לְלַמְּדֵנוּ וע"ק אַמַּאי לֹא כָּתַב כֵּן בִּלְיָשָׁנָא קַמָּא כְּשֶׁהֵבִיאוּ מֵימְרָא זוֹ כִּי מְסַיְּים שְׁלִיחָא דְּצִיבּוּרָא וכו' וצ"ע: תּוֹסָפוֹת ד"ה אֵין תּוֹקְעִין וכו' פי' בקו' בַּיּוֹבֵל וקש' מנ"ל לְתוֹסֶפֶת לְפָרֵשׁ כֵּן דְּפָשַׁט הַשְּׁמוּעָה לְכְאוֹרָה מוֹכַחַת דְּבַיּוֹבֵל אַיְירִי כפרש"י וְרָאִיתִי דְּהָרִי"ף הֵבִיא מֵימְרָא זוֹ ונר' דְּסָבַר כפי' הַתּוֹסָ' וְהָרָ"ה תָּפַס עָלָיו דְּמֵימְרָא זוֹ לֹא נֶאֶמְרָה אֶלָּא בַּיּוֹבֵל וְהָרַמְבַּ"ן בס' הַמִּלְחָמוֹת רָצָה לְהָלִיץ בְּעַד הָרִי"ף יע"ש ולע"ד נרא' דְּטַעַם הַתּוֹסָ' וְהָרִי"ף דְּפֵירֵשׁ דְּמֵימְרָא זוֹ אַף בר"ה הוּא מִשּׁוּם דְּאַשְׁכְּחַן דְּבָעֵי עֲלָהּ ר' זֵירָ' נִנְעֲרוּ לַעֲמוֹד וְלֹא עָמְדוּ מַהוּ וכו' וּמַשְׁמַע שֶׁהַתּוֹקְעִי' הֵם בִּפְנֵי ב"ד דְּרוֹאִים ב"ד דְּנִנְעֲרוּ לַעֲמוֹד וְזֶה מְתוּקָם שַׁפִּיר בִּתְקִיעַת ר"ה דְּאֵינָ' אֶלָּא בִּפְנֵי ב"ד אֲבָל תְּקִיעַת יוֹבֵל שֶׁכָּל אָדָם תּוֹקֵעַ בְּבֵיתוֹ מְנָא יָדַע אִם נִנְעֲרַלַּעֲמוֹד וְלֹא עָמְדוּ דְּדוֹחֵק לוֹמַר דְּמַיְירֵי דא' בָּא לְתָקְוֹעַ בְּיוֹבֵל בִּפְנֵי ב"ד כְּנִנְעֲרוּ לַעֲמוֹד דְּמַאי שַׁנְיָיטֵיהּ לָבֹא לְתָקְוֹעַ לִפְנֵי ב"ד כֵּיוָן שֶׁהָיָה יָכוֹל לְתָקְוֹעַ בְּבֵיתוֹ לָגֵן הִכְרִיעוּ מִכֹּחַ בַּעְיָא זוֹ דמ"ש אֵין תּוֹקְעִי' אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁבֵּית דִּין יוֹשְׁבִין דְּאַף בר"ה אֲתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן: מַתְנִי' בָּרְאשׁוֹנָה וכו' מְשֻׁחָרַב ב"ה הִתְקִין ריב"ז וכו' הַהּ מַתְנִי' מִתַּנְיָ' נָמֵי פ' לוּלָב הַגָּזוּל דַּף מ"א וְכָתְבוּ שָׁם הַתּוֹסָפ' וְשֶׁיְּהֵא יוֹם הֶנֶף כָּוְלוֹ אָסוּר הַרְבֵּה תַּקָּנוֹת תִּקֵּן ריב"ז וכו' וְתֵימַהּ דִּבְמָנָחוֹת דַּף ס"ח לָא תָּנֵי הַהּ דְּלוּלָב אַגַּב הַהוּא דְּיוֹם הֶנֶף וְיָרְאֶה לִי דְּאֶפְשָׁר דְּכֵיוָן דִּכְבָר אַשְׁמוֹעִינַן בְּסֻוכָּה דְּהָנָךְ תַּרְתֵּי תִּקֵּן יַחַד א"צ תּוּ לְאַשְׁמוֹעִינַן הָא בְּדָוְקָא אַחֲרִיתִי וְעַיֵּין בְּסֵפֶר עֵץ חַיִּים בְּסֻוכָּה מַה שֶּׁתֵּירֵץ מִשֵּׁם הָרָ"ן ע"ש: גְּמָרָא ומנ"ל דְּעָבְדִי' זֶכֶר לַמִּקְדָּשׁ וכו' ופרש"י כִּי אַעְלָה אֲרוּכָה סֵיפֵיהּ דִּקְרָא צִיּוֹן הִיא דּוֹרֵשׁ אֵין לָהּ וְאֶפְשָׁר דְּרַשִׁ"י ק"ל מנ"ל לְמִדְרַשׁ דְּבָעֲיָא דְּרֵישָׁא לַעֲשׂוֹת זָכָר לַמִּקְדָּשׁ בִּימֵי הַחֹרְבָּן דִּילְמָא קְרָא ה"ק כִּי אַעֲלֶה אֲרוּכָה לָךְ לכ"י דְּהַיְינוּ שֶׁיִּגָּאֲלֵם וְגַם יַעֲלֶה אֲרוּכָה לְצִיּוֹן מֵהַמַּכָּה דְּיֵשׁ לָהּ דְּדוֹרֵשׁ אֵין לָהּ וע"כ בָּא רַשִׁ"י לְפָרֵשׁ דפי' זֶה א"א לְאוֹמְרוֹ חֲדָא דְּחָסֵר בפ' דְּיַעֲלֶה אֲרוּכָה לְצִיּוֹן וְתוּ דְּפְשִׁיטָא הוּא דְּכְשֶׁמַּעֲלֶה ה' אֲרוּכָה לכ"י דְּהַיְינוּ שֶׁיִּגָּאֲלֵם וְיִבְיאֵם לְצִיּוֹן בִּכְלַל מָאתַיִם מָנֶה דְּעָלְתָה אֲרוּכָה לְצִיּוֹן לָכֵן פי' דִּקְרָא הָכִי הָוֵי דִּלְפִי דְּיִשְׂרָאֵל הָווּ מִתְרַעֲמִים עַל צָרוּתָם שָׁלַח ה' דְּבָרוֹ וְאָמַר מָה אַתֶּם מִתְרַעֲמִים לֹא קָצְרָה יָדִי לְהוֹשִׁיעַ וְאַעְלֶה אֲרוּכָה לְךָ אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה דַּעֲוֹנוֹתֵיכֶם גּוֹרְמִים דְּצִיּוֹן הִיא דּוֹרֵשׁ אֵין לָהּ וְהִיא צוֹעֶקֶת לִפְנֵי דְּאֵין אַתֶּם זוֹכְרִים אוֹתָהּ לַעֲשׂוֹת לָהּ זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ וא"כ אֵיפָה אֵיךְ אֶזְכּוֹר אֶתְכֶם לְגָאְלְכֶם בְּאוֹפֶן דִּלְפִי' זֶה גְּאֻלָּתֵינוּ תְּלוּיָה בַּעֲשׂוֹת זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ דְּבָעֲיָא דְּרֵישָׁה וְזֶה כֵּיוֵן רַשִׁ"י במ"ש כִּי אַעְלֶה אֲרוּכָה כְּלוֹמַר אֲנִי מִצַּד עַצְמִי אַעְלֶה אֲרוּכָה אֲבָל הַמְעַכֵּב הוּא סֵיפֵיהּ דִּקְרָא דְּצִיּוֹן הִיא דּוֹרֵשׁ אֵין לָהּ מִכְּלַל דְּבָעֲיָא דְּרֵישָׁה.

עוֹד אֶפְשָׁר דְּרַשִׁ"י ק"ל מנ"ל לְמִדְרַשׁ דְּבָעֲיָא דְּרֵישָׁה דִּילְמָא קְרָ' כְּפְשָׁטֵיהּ כְּדִכְתִיב לְעֵיל וְלָכֵן בָּא לְרַמּוֹז לָנוּ דְּאִם קְרָא כְּפְשָׁטֵיהּ קָשֶׁה כָּפֶל דִּקְרָא כִּי אַעֲלֶה אֲרוּכָה לָךְ וּמִמַּכּוֹתַיִךְ אֶרְפָּאֵךְ דְּהַיְינוּ מֵעִנְיַן כִּי נִדָּחָה קָרְאוּ לָךְ וא"כ ל"ל לְמִיכְתַּב בְּרֵישֵׁיהּ דִּקְרָא כִּי אַעֲלֶה אֲרוּכָה לָךְ כֵּיוָן דְּעָתִיד לוֹמַר וּמִמַּכּוֹתַיִךְ אַרְפָּאֵךְ דְּיוֹ לָכֵן פי' דִּקְרָא הָכִי הָוֵי בַּתְּחִלָּה אַעְלֶה אֲרוּכָה וְאַחַר כָּךְ וּמִמַּכּוֹתַיִךְ אַרְפָּאֵךְ וְאַעְלֶה אֲרוּכָה הַיְינוּ מַה דְּפָרֵישׁ סֵיפֵיהּ דִּקְרָא צִיּוֹן הִיא דּוֹרֵשׁ אֵין לָהּ וְכַוָּנַת הָעִנְיָן הוּא דְּקוֹדֶם תַּקָּנַת ריב"ז הָיָה לְיִשְׂרָאֵל ב' צָרוֹת א' מֵהַגָּלוּת והב' דְּלֹא הָיָה לָהֶם זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ וְהִבְטִיחָם הב"ה דְּיַעֲלֶה אֲרוּכָה מֵעִנְיַן צִיּוֹן הִיא דּוֹרֵשׁ אֵין לָהּ דְּיִתֵּן לָהֶם ה' סִיּוּעַ בַּגָּלוּת לְקַיֵּים הַמִּצְוֹת לַעֲשׂוֹת זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ וְאַחַר כָּךְ מִמַּכַּת הַגָּלוּת יְרַפְּאֵם לְגָאָלָם וְנִמְצָא דְּרֵישָׁא דִּקְרָא אַעְלֶה אֲרוּכָה רוֹמֵז לְעִנְיַן

סֵיפֵיהּ דִּקְרָא צִיּוֹן הִיא דּוֹרֵשׁ אֵין לָהּ מִכְּלַל דְּבָעֲיָא דְּרִישָׁה: לֹא נִצְרְכָה דְּאִיבְּנִי בַּחֲמֵיסַר וכו' ופרש"י לֹא צְרִיכָה דְּאִיבְּנִי סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה דַּחֲמֵיסַר וְקָשֶׁה מַה בָּא לְלַמְּדֵנוּ יֵשׁ לוֹמַר דְּרַשׁ"י לֹא הָיָה גּוֹרֵס בל' הַתַּלְמוּד דְּאִיבְּנִי בַּחֲמֵיסַר אֶלָּא הָכִי גָּרֵיס דְּאִיבְּנִי סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה וְכֵן הִיא הַגִּירְסָא פ' לוּלָב הַגָּזוּל וּלְפִי גִּירְסָ' זוֹ כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם י"מ דְּמַיְירֵי בעי"ט סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה וְאֵין יְכוֹלִים לְבַקֵּר בי"ט מֵהֵיכָן יְקַצְּרוּ אֶת הָעוֹמֶר וְהֵיכָן כְּלֵי שָׁרֵת הַצְּרִיכִין לָעוֹמֶר דְּאִי סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה דַּחֲמֵיסַר קָאָמַר שֶׁהוּא יו"ט הָא אֵין בְּנִין ב"ה דּוֹחֶה יו"ט כִּדְאִיתָא פ"ב דִּשְׁבוּעוֹת וְהַתּוֹסֶפֶת שָׁם דָּחוּ פִּי זֶה מִדְּמְשַׁנֵּי לָא צְרִיכָה דְּאִיבְּנִי בְּלֵילְיָא וקי"ל דְּאֵין בְּנִין ב"ה בַּלַּיְלָה אֶלָּא עַל כָּרְחָךְ צָרִיךְ לְחַלֵּק כְּמוֹ שפרש"י דְּהָא דְּאֵין בְּנִין ב"ה בי"ט אוֹ בַּלַּיְלָה ה"מ בִּנְיָן הַבָּנוּי בִּידֵי אָדָם אֲבָל בִּנְיָן הֶעָתִיד לָבֹא בִּידֵי שָׁמַיִם יע"ש וה"נ רַשׁ"י אֲתָא לְאַפּוּקֵי פיר' הי"מ וּלְפִיכָךְ הִשְׁמִיעָנוּ לֹא צְרִיכָה דְּאִיבְּנִי סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה דַּחֲמֵיסַר כְּלוֹמַ' שֶׁלֹּא תִּפָּרֵשׁ דְּהָוֵי בְּעֶרֶב יו"ט ומ"מ יֵשׁ לַעֲמוֹד אֵיךְ הי"מ הַלָּלוּ עָלָה עַל דַּעְתָּם לְפָרֵשׁ דְּאַבְּנֵי סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה דְּהָוֵי בְּעֶרֶב יו"ט מִכַּח קוּשְׁיָ' דְּאֵין בְּנִין ב"ה דּוֹחֶה יו"ט דְּזֶה אֵינָהּ קוּשְׁיָא דְּהָא ע"כ לְחַלֵּק בֵּין בִּנְיָן בִּידֵי אָדָם לְבִידֵי שָׁמַיִם מִכַּח שִׁינּוּיָא אַחֲרִיתִי דְּמְשַׁנֵּי דְּאַבְּנֵי בְּלֵילְיָא כְּמוֹ שֶׁהִקְשׁוּ עֲלֵיהֶם הַתּוֹסָפֶת וְאָפְשָׁר דהי"מ הָוְקְשָׁה לָהֶם לָמָּה לֵיהּ לְתַלְמוּדָא לְתָרֵץ תְּרֵי תֵּרוּצֵי דְּאַבְּנֵי סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה כלו' בַּחֲמֵיסַר אוֹ בְּלֵילְיָא בְּתֵירוּץ א' דְּיוֹ אֶלָּא דְּהַתַּלְמוּד סַפּוֹקֵי מְסַפְּקָא לֵיהּ בְּהַהֵ חֲלוּקָא אִם יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין בִּנְיַן בִּידֵי אָדָם לְבִנְיַן יְדֵי שָׁמַיִם וּלְפִי הַצַּד דְּאֵין לְחַלֵּק תֵּירְצוּ דְּאַבְּנֵי סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה כְּלוֹמַ' מעי"ט דְּאֵין בִּנְיָן ב"ה דּוֹחֶה יו"ט אֲפִילּוּ דְּהוּא בִּידֵי שָׁמַיִם וּלְפִי הַצַּד דְּיֵשׁ לְחַלֵּק תֵּרְצוּ דְּאַבְּנֵי בְּלֵילְיָא דְּאַף עַל גַּב דְּאֵין בִּנְיַן ב"ה בַּלַּיְלָה בִּנְיַן יְדֵי שָׁמַיִם שָׁאנֵי: א"נ דְּאַבְּנֵי בְּלֵילְיָא פרש"י בְּלֵיל ט"ו וכו' ונ"ל שֶׁהוּא ט"ס וצ"ל י"ו וְכֵן מַשְׁמַע בְּהֶדְיָא מִדְּבְרֵי רַשׁ"י פ' לוּלָב הַגָּזוּל יע"ש ואת"ל דְּאֵינוֹ ט"ס י"ל דְּרַשׁ"י ק"ל ל"ל תְּרֵי תֵּרוּצֵי בְּתֵירוּץ הא' דְּאַבְּנֵי סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה דַּחֲמֵיסַר סַגִּי לָכֵן בָּא לְפָרֵשׁ דְּאַשְׁמוֹעִינַן חֲדוּשָׁא דְּאַף עַל גַּב דְּאִית בֵּיהּ תְּרֵי שִׁינּוּיֵי דְּהוּא נִבְנָה בַּלַּיְלָה וְגַם הוּא י"ט אַפֵּ"ה בִּנְיָן בִּידֵי שָׁמַיִם שָׁאנֵי ובפ"ב דְּשְׁבוּעוֹת כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת חִילּוּק זֶה בְּשֵׁם הַתַּנְחוּמָא יע"ש: א"ר נַחְמָן ריב"ז בְּשִׁיטַת ר' יְהוּדָה אֲמָרָהּ כו' קָשֶׁה דְּתֵיבֵי' ר' נַחְמָן חוֹלֵק אַתֵּירוּצָא קַמָּא דְּלְתֵירוּץ קַמָּא לריב"ז אַחַר הַחֻרְבָּן בְּהֵאִיר מִזְרָח די"ו נִיסָן שָׁרֵי מִן הַתּוֹרָה וּלְתֵי' ר"נ אָסוּר מִן הַתּוֹרָה וְאִם כֵּן הו"ל ר' נַחְמָן אֲמַר לְהוֹרוֹת דְּחוֹלֵק וְלָא אָמַר ר' נַחְמָן וְרָאִיתִי ברש"ל פר' לול' הַגָּזוּל דְּהִגִּיהַ רנ' וּבְחִדּוּשֵׁי הֲלָכוֹת רָצָה לְיַיֵּשׁ' הַגִּירְסָ' מִכַּח פ' ר"י דְּמְנָחוֹת דְּהָתָם אָמַר ר' נַחְמָן וְסֵירְכֵיהּ דְּהָתָם נָקֵט הָכָא יע"ש וְאֵינוֹ נוֹחַ לִי דְּמִדְּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּמְנָחוֹת מוּכָח דְּעִיקַּר מִלְּתֵיהּ דר' נַחְמָן בְּסָוְגְיָ' דִּידַן אִתְּמַר לְתָרֵץ הַקּוּשְׁיָ' מ"ט תִּיקֵּן ריב"ז וא"כ אֵיךְ נֹאמַר דְּסֵירְכֵיהּ דְּהָתָם נָקֵט הָכָא וְיוֹתֵר נִרְאֶה כו' דְּתֵירוּצָא קַמָּא לָא אֲמָרוּהָ לְקוּשְׁטָא דריב"ז הָכִי ס"ל אֶלָּא לְפוּם מַאי דְּטָעֵי ר' יְהוּדָ' בְּסָבָרָ' ריב"ז פֵּירֵשׁ מַהוּ הַטַּעַם שֶׁל ריב"ז אֲבָל לְפִי הָאֱמֶת סְתָמָא דְּתַלְמוּדָא דתי' קַמָּא ס"ל דְּטַעְמָא דריב"ז כמ"ש ר' נַחְמָן דריב"ז בְּשִׁיטַת ר"י אֲמָרָהּ וְלִרְמוֹז זֶה אָמַר הַתַּלְמוּד אר"נ לְהוֹרוֹת דתי' קַמָּא אֵינוֹ חוֹלֵק עִם ר"נ וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ קְצָת מִדִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים דְּכָתְבוּ דְּיוֹם הֶנֵּף אָסוּר מִן הַתּוֹרָה וְהוּא כְּסָבָרַת ר"נ וְאִם אִיתָא דְּתֵירוּצָא קַמָּא דְּהוּא תֵּירֵץ סְתָמָא דְּתַלְמוּדָא חוֹלֵק הו"ל לְמִיפְסַק כְּתֵירוּצָ' קַמָּא דְּלָא מִתְסַר אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וְתו דבפ' ר"י רָבִינָא סָבַר דְּאָסוּר מִן הַתּוֹרָה כר"י וְאִם כֵּן תֵּירוּץ קַמָּא דְּסְתָמָא דְּתַלְמוּדָא הוּא דּוֹחֵק דְּהָוֵי דְּלָא כְּרַבִינָא ומ"ש רַשׁ"י בְּמַתְנִיתִין דְּמִדְּאוֹרַיְיתָ' כְּשֶׁהֵאִיר מִזְרָח מֻוּתָּר פֵּירֵשׁ כֵּן לְפִי סְבָרַת רַב וּשְׁמוּאֵל דס"ל הָכִי בפר' ר' יִשְׁמָעֵאל אֲבָל לִסְבָרַת רַב נַחְמָן וְרָבִינָא דְּהִלְכְתָ' כְּוָותַיְיהוּ אַחַר הַחֻרְבָּן הֶחָדָשׁ אָסוּר מִן הַתּוֹרָה בְּיוֹם הֶנֵּף כְּשִׁיטַת ר' יְהוּדָא כְּמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם פ"י מֵהִלְכוֹת מ"א: דַּף ל' ע"ב עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם וְקָא סָבַר עַד וְעַד בִּכְלָל וְכֵן פָּסְקוּ הַפּוֹסְקִי'

כמ״ש הר״מ פ״י ממ״א וטי״ד וק׳ דִּלְעִנְיַן נְדָרִים קי״ל עַד וְלֹא עַד בִּכְלָל כְּדִתְנַן בפר׳ קוֹנָם יַיִן עַד הַפֶּסַח אָסוּר עַד שֶׁיַּגִּיעַ וְכֵן נִתְבָּאֵר בי״ד סי׳ ר״ך סי״ב י״ל דִּבְלִשּׁוֹן תּוֹרָה קי״ל עַד וְעַד בִּכְלָל אֲבָל בִּנְדָרִים הַלֵּךְ אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם וְעַד וְלֹא עַד בִּכְלָל וכ״כ הָרֹא״שׁ בִּתְשׁוּבָה כְּלָל ע״ז סי׳ ד׳ רְאוּבֵן הוֹצִיא שט״ח עַל שִׁמְעוֹן כו׳ ע״ש וְכֵן פָּסַק מָרָן ח״מ סי׳ מ״ג סי׳ כ״ז וְהִקְשׁוּ הָאַחֲרוֹנִים מִתְּשׁוּבַת אַחֶרֶת שֶׁל הָרֹא״שׁ כְּלָל הַנִּזְכָּר סי׳ ג׳ דְּכָתַב שָׁם רְאוּבֵן הוֹצִיא שׁוֹבֵר וכו׳ וְכֵן פָּסַק מָרָן ח״מ סי׳ מ״ג סכ״ו ורשד״ם ח״מ סי׳ קי״א דָּחַק עַצְמוֹ בִּשְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת הַלָּלוּ והר״א שָׁשׁוֹן סִימָן פ״ז וסי׳ קצ״ג תֵּירֵץ דִּלְעוֹלָם קוּשְׁטָא דְּמִלְּתָא דִּבְשִׁטָרוֹת עַד וְלֹא עַד בִּכְלָל וְהַהוּא דסי׳ ג׳ שָׁאנֵי מִשּׁוּם דְּמוּכָח דְּגַם הַמַּלְוֶה מוֹדֶה דִּלְשׁוֹן הַשּׁוֹבֵר הוּא עַד בִּכְלָל אֶלָּא הַשַּׁ״ח עֲשָׂאוֹ אַחַ״כ וְכֵן תי׳ בְּגִדּוּלֵי תְּרוּמָה דַּף שכ״ז בַּאֲרִי כו׳ יוֹתֵר ע״ש וְהַשָּׁ״ךְ בח״מ סי׳ מ״ג ס״ק מ״ה תֵּירֵץ דְּהַהִיא דסי׳ ג׳ שָׁאנֵי מִשּׁוּם דִּכְתִיב בַּשּׁוֹפָר דְּמָחַל לוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּמוּכָח דְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בִּכְלָל יע״ש וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל הַשָּׁ״ךְ דַּהֲרֵי הָכָא לְעִנְיַן חָדָשׁ כְּתִיב עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְאִפְּלִיגוּ תַּנָּאֵי וְאָמוֹרָאֵי עִם עַד וְעַד בַּכְּלָל אוֹ לֹא וְאֵיךְ לֵיהּ לְשָׁ״ךְ בְּפִשִׁיטוּת דְּהַךְ לִישָׁנָא הוּא וְעַד בִּכְלָל מִכֹּחַ קְרָאֵי דְּמַיְיתֵי שָׁם וְתוּ קָשֶׁה דְּהַסְּמָת כָּל הַפּוֹסְקִי׳ דִּבְנְדָרִים וּלְשׁוֹן הַשִּׁטָרוֹת עַד וְלֹא עַד בִּכְלָל וְאַשְׁכְּחַן אִיפְּכָא דִּתְנַן פר׳ מִי שֶׁאָחָזוֹ הֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ ע״מ שֶׁתִּתְנִי ק״ק זוּז מִכָּאן וְעַד ל׳ יוֹם אִם נָתְנָה לוֹ בְּתוֹךְ ל׳ יוֹם מְגוֹרֶשֶׁת וּמַשְׁמַע אֲפִילּוּ נָתְנָה בְּיוֹם ל׳ אַלְמָא בִּלְשׁוֹן תְּנַאי בְּנֵי אָדָם עַד בִּכְלָל וכ״כ מָרָן א״ה סי׳ קמ״ג ס״ז ע״ש וְאֶפְשָׁר לְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּאָמַר עַד ל׳ יוֹם מַשְׁמָעוּתוֹ סוֹף ל׳ אֲבָל בְּאוֹמֵ׳ עַד יוֹם ל׳ הָוֵי עַד וְלֹא עַד בִּכְלָל וַעֲדַיִין צ״ע: תּוֹסָפוֹת ד״ה וְנִתְקַלְקְלוּ הַלְּוִים בַּשִּׁיר כו׳ וא״ת וְאַמַּאי לָא חֲשִׁיב קִלְקוּל שֶׁל מוּסָף שֶׁלֹּא הִקְרִיבוּ כו׳ ולעד״נ לְתָרֵץ דְּהַךְ עֲשֵׂה דְּהַשְׁלָמָה הוּא קַל דְּאֵינוֹ אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה לְמִצְוָה בְּעָלְמָא כִּדְאִיתָא פ׳ הַתְּכֵלֶת דַּף מ״ט ע״ב וּלְפִי זֶה נִיחָא לִי מַאי דְּלָא מָנָה הָרַמְבַּ״ם בְּמִנְיָן הַמִּצְוֹת לְהַךְ עֲשֵׂה דְּהַשְׁלָמָה וְהָרַמְבַּ״ן זַ״ל בְּהַשָּׂגוֹתָיו עַל הַמִּצְוֹת כָּתַב הַמִּצְוָה הי״א וְהִיא עֲשֵׂה דְּהַשְׁלָמָה יע״ש בַּאֲרִיכוּת וְהֵן אֱמֶת דְּהָרַמְבַּ״ם פָּסַק פ״א דְּהִלְכוֹת תְּמִידִין דְּאָסוּר לְשַׁחֵט אַחַר תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם הוּא לְכַתְּחִלָּה אֲבָל בְּדִיעֲבַד הַקְּרָבָּן כָּשֵׁר וְכָל מִידֵי דְּלָא אֶפְשָׁר חֲשִׁיב כִּבְדִיעֲבַד בְּאוֹפֶן דְּהָיוּ יְכוֹלִין לְהַקְרִיב קָרְבָּן מוּסָף אַחַר תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם כַּנַ״ל וְעַיַּיִן בהרא״ם ר״פ צַו בְּלָשׁוֹן וְעָרַךְ עָלֶיהָ יע״ש: כָּתְבוּ עוֹד הַתּוֹסָפוֹת וכ״ת דְּמַעֲלָה וּמָלִין בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ דַּעֲלֵיהּ הַשָּׁלֵם לֹא שַׁיָּיךְ אֶלָּא בְּהַקְטָרָה הַתּוֹסָפוֹת לֹא הֵבִיאוּ רְאָיָה לְדִבְרֵיהֶם דַּעֲלֵיהּ הַשָּׁלֵם לֹא שַׁיָּיךְ אֶלָּא בְּהַקְטָרָה וַאֲנִי רוֹאֶה דְּהָרַמְבַּ״ם פ״א דְּתָמִידִין כָּתַב דְּאֵין שׁוֹחֲטִין קָרְבָּן אַחַר תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם וְתוּ דְּהָא תְּנַן בְּרֵישׁ בְּרָכוֹת הֶקְטֵר חֲלָבֵי׳ וְאֵיבָרִים מִצְוָתָן עַד שֶׁיַּעֲלֶה ע״ה וְיֵשׁ לוֹמַר דְּמֵהַהִיא ל״ק דְּהַהִיא בַּחֲלָבִים וְאֵבָרִים שֶׁנִּזְרַק דְּמָן קוֹדֶם תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם שֶׁהַקְּרָבָתָן אֵינָהּ אֶלָּא גְּמַר מְלָאכָה בִּלְבַד מֵאַחַר שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ בִּזְרִיקַת דָּמָן קוֹדֶם תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם אֲבָל בְּשׁוֹחֵט אַחַר תָּמִיד שֶׁל ב״ה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְטִיר הַחֲלָבִים וְהָאֵבָרִים מִשּׁוּם דִּכְתִיב הִקְרִיב עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים עָלֶיהָ הַשָּׁלֵם כו׳ כְּלוֹמַר עַל עוֹלַת הַבֹּקֶר הַשָּׁלֵם כָּל הַקְּרָבָנוֹת כֻּלָּם וְלֹא אַחַר תָּמִיד שֶׁל ב״ה אָמְנָם שְׁחִיטָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת אַחַר תָּמִיד שֶׁל ב״ה וְאֵין אִיסּוּר אֶלָּא בְּהַקְטָרָה וְיֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה לְזֶה ממ״ש פֶּרֶק תָּמִיד נִשְׁחָט דַּף נ״ט ע״א אר״ח הָכָא בְּחַטַּאת הָעוֹף עָסְקִינַן שֶׁאֵין לְמִזְבֵּחַ אֶלָּא דָּמָהּ יע״ש: כָּתְבוּ עוֹד הַתּוֹסָפָת הָנִיחָא לָמַ״ד כו׳ אֲבָל לָמַ״ד מוֹעֶלֶת מַאי אִיכָּא לְמֵימַר עכ״ל וְקָשֶׁה דְּמַאי ק״ל לָמַ״ד מוֹעֶלֶת וַהֲלֹא בפ׳ מִזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ דַּף פ״זאָמְרִינַן דְּלָנוּ בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ הוֹלֵךְ וּמַקְטִיר לְעוֹלָם וּפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי אֵינוֹ אֶלָּא הֵיכָא דְּיָרְדוּ דְּרַבָּה אָמַר יַעֲלוּ וְרָבָא אָמַר לֹא יַעֲלוּ וְאִם כֵּן שַׁפִּיר הָיוּ יְכוֹלִין לִשְׁחֹט הַמּוּסָפִין אַחַר תָּמִיד שֶׁל מִזְבֵּחַ וּמָלִין הָאֵבָרִים בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ וּמַקְטִירָן הָאֵבָרִים לְמָחָר וְהַכֹּהֲנִי׳ זְרִיזִים וְלֹא יַנִּיחוּם דְּיָרְדוּ וְגַם זְרִיזִים הֵם שֶׁלֹּא יִשְׁכְּחוּ לְהַקְטִירָם בַּלַּיְלָה כְּדְאִיתָא

פר׳ תָּמִיד נִשְׁחָט דַּף נ״ט ע״ב יע״ש: כָּתְבוּ עוֹד הַתּוֹסֶפֶת וכ״ת דְּהַקְרִיבוּ כֶּבֶשׂ עַל תְּנַאי כו׳ זֶה הַקִּלְקוּל לֹא הָיָה בְּתָמִיד אֶלָּא בְּמוּסָף ר״ח כו׳ אִם לֹא הָיָה קְוּשְׁיָ׳ עַל דֶּרֶךְ זֶה רַק מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסֶפֶת הָיָה קַל לְתָרְצוֹ דְּמַאי דְּנִקַט שֶׁאָמְרוּ שִׁירָה שֶׁל חוֹל עִם תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם הַיְינוּ מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ סְבוּרִים שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ עֲדִים וְהָיוּ סְבוּרִים דְּאוֹתוֹ קָרְבָּן הָיָה תָּמִיד אָמְנָם מַאי דק״ל עַל דֶּרֶךְ זֶה הוּא דְּאִם אִיתָא דְּיכוֹלִין לְהַקְרִיב לְכַתְּחִלָּה עַל תְּנַאי הָיוּ יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת בְּלִי קִלְקוּל דְּהַיְינוּ שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִין עוֹלָה א׳ עַל תְּנַאי וְהָיוּ מַתְנִין דְּאִם הָיוּ בָּאִים עֲדִים עוֹלָה זוֹ תִּהְיֶה נְדָבָה וְעוֹלַת נְדָבָה אֵין אוֹמְרִים שִׁירָה כְּדְאִיתָא פ״ב דַּעֲרָכִין וּפָסְקָה הָרַמְבַּ״ם פ״ז דְּתָמִידִין דִּין ח׳ וכ״כ תּוֹסָפוֹת דְּיַדַּן סוֹף דִּיבּוּר זֶה וְאַחַ״כ הָיוּ יְכוֹלִין לְהַקְרִיב הַמּוּסָפִין וְאַחַ״כ הַתָּמִיד וְאִם לֹא הָיוּ בָּאִים עֲדִים אָז אוֹתָהּ עוֹלָה תִּהְיֶה תָּמִיד שֶׁל ב״ה וישׁוֹרְרוּ עַל נְסָכֶיהָ סָמוּךְ לְבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת שִׁיר הַתָּמִיד שֶׁל ב״ה אֶלָּא וַדַּאי נרא׳ דְּלְכַתְּחִלָּה אֵין יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת כֵּן כָּתְבוּ עוֹד וי״ל כו׳ וָדַּחֵי עֲשֵׂה דְּהַשְׁלָמָה כְּלוֹמַר דַּעֲשֵׂה דְּהַשְׁלָמָה הוּא עֲשֵׂה דְּיָחִיד דְּהוּא מָוטָל עַל הַכֹּהֵן דְּלָא יַקְרִיב אַחַר תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִ׳ כָּתְבוּ עוֹד ובפ׳ שְׁלּוּחַ הַקֵּן כו׳ כְּלוֹמַר דס״ד דהו״א דַּעֲשֵׂה דְּמִצְוָרַע דּוֹחֶה לַעֲשֵׂה דְּשָׁלִי׳ דְּקִיל אֲבָל לְפִי הָאֱמֶת לָא דָּמֵי מִשּׁוּם דַּאֲמַר רַחֲמָנָא שָׁלַח תְּשַׁלַּח אֲפִילּוּ לִדְבַר מִצְוָה וכ״כ הַתּוֹסֶפֶת פֶּרֶק תָּמִיד נִשְׁחָט דַּף נ״ט ע״א יע״ש וּמַסְקָנָא דְּמִלְּתָא דְּהֶעֱלוּ הַתּוֹסֶפֶת דְּהַקְלְקוּל לֹא הָיָה אֶלָּא בְּשִׁיר אֲבָל בַּעֲבוּר הַמּוּסָף לֹא הָיָה קִלְקוּל דְּהָיוּ יְכוֹלִים לְהַקְרִיבוֹ אַחַר תָּמִיד שֶׁל ב״ה וְיֵשׁ מָקוֹם עִיּוּן בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ״ם פ״ג דְּקִידּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וְז״ל בָּרְאשׁוֹנָה וכו׳ וְנִתְקַלְקְלוּ בַּמִּקְדָּשׁ וְלֹא יָדְעוּ מַה יַּעֲשׂוּ כו׳ וְחַכְמֵי לֵב יִתְמְהוּ דְּמַתְנִי׳ קָאָמְרָה דְּנִתְקַלְקְלוּ הַלְוִיִּם בְּשִׁיר וְהוּא אוֹמֵר דְּנִתְקַלְקְלוּ דְּלָא יָדְעוּ מַה יַּעֲשׂוּ וְנִרְאֶה לִי דְּהָרַמְבַּ״ם סוֹבֵר דמ״ש בַּמִּשְׁנָה נִתְקַלְקְלוּ הַלְוִיִּם בַּשִּׁיר הַיְינוּ כמ״ד שֶׁלֹּא אָמְרוּ שִׁירָה כָּל עִיקָּר וְכֵן פִּי׳ בְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָה וְהַטַּעַם שֶׁלֹּא אָמְרוּ שיר׳ כָּל עִיק׳ הַיְינוּ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יָדְעוּ מַה יַּעֲשׂוּ כו׳ וְלָכֵן עָשׂוּ וְהִקְרִיבוּ עול׳ אַחַת עַל תְּנַאי וְלֹא אָמְרוּ עָלֶיהָ שִׁירָה וְהִתְנוּ דְּאִם יָבוֹאוּ עֲדִים תִּהְיֶה אוֹתָהּ עוֹלֵי נְדָבָה וְעוֹלַת נִדְבַת צִבּוּר אֵינָהּ טְעוּנָה שִׁירָה וְאַחַ״כ יַקְרִיבוּ מוּסָף וְאַחַ״כ תָּמִיד וְיֹאמְרוּ הַשִּׁיר כְּדִינוֹ וְאִם לֹא יָבוֹאוּ עֲדִים תִּהְיֶה אוֹתָהּ עוֹלָה בְּעַד תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם וְיֹאמְרוּ שִׁירַת הַתָּמִיד בְּסוֹף הַיּוֹם וּבְעוֹדָהּ שֶׁהָיוּ מַמְתִּינִים עָבַר הַיּוֹם וְלֹא בָּאוּ עֲדִים וְלֹא הִסְפִּיקוּ לוֹמַר שִׁירָה וְנִשְׁאַר אוֹתָהּ עוֹלָה שֶׁהִקְרִיבוּ בְּעַד תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם וְהַקִּלְקוּל הָיָה שֶׁלֹּא אָמְרוּ עָלָיו שִׁירָה וְטַעַם סִיבַּת הַקִּלְקוּל שֶׁלֹּא אָמְרוּ שִׁירָה הַיְינוּ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יָדְעוּ מַה יַּעֲשׂוּ בַּעֲבוּר הַמּוּסָפִין כְּדָכָתַב הָרַמְבַּ״ם וְשׁוּב רָאִיתִי בל״מ דְּכָתַב קְרוֹב לָזֶה יע״ש ובס׳ עֵץ חַיִּים שֶׁל מו״ח תֵּירֵץ בְּעִנְיָן אַחֵר דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם: גְּמָרָא מַאי קִלְקוּל כו׳ ר׳ זֵירָא אָמַר שֶׁאָמְרוּ שִׁיר שֶׁל חוֹל עִם תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם וּמֵהָכָא מַשְׁמַע דְּהַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִי׳ בַּמִּקְדָּשׁ הָיוּ אוֹמְרִי׳ אוֹתוֹ בֵּין בְּתָמִיד שֶׁל שַׁחַר בֵּין בְּתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם וּבְכֵן יֵשׁ לְתִמְהַּ מַה מ״ש הַטּוּר א״ח ס״ס קל״ג וְז״ל וְכֵן בְּעֶרֶב לְאַחַר שֶׁיִּגְמְרוּ תְּפִלַּת עַרְבִית נוֹהֲגִים לומ׳ פֵּ״ה אֲבָל לֹא הַשִּׁיר וכו׳ גַּם מָרָן הב״י כָּתַב שָׁם וְז״ל כָּתוּב בא״ח בְּמִנְחָה לֹא רָאִיתִי מִי שֶׁאוֹמֵר הַשִּׁירִים וכו׳ וכ״כ מור״ם סִימָן קל״ב וָרָאִיתִי בִּתְשׁוּבַת הר״ם אַלְשֵׁיךְ סי׳ קל״ח דְּעָמַד בְּקוּשְׁיָ׳ זוֹ תֵּירֵץ בְּמַאי דְּתָרֵיץ בִּגְמָרָא לְקַמָּן בְּסוֹף הַסָּווְגְיָ׳ שָׁאנִי הָתָם דְּשִׁירָה דְּיוֹמֵיהּ הִיא ופרש״י דְּלְעוֹלָם כָּל הֵיכָא דְּמִסְתַּפְקָא מִלְּתָא כְּגוֹן בְּמִנְחָה אִם הַיּוֹם קֹדֶשׁ אוֹ חוֹל לָא אָמְרִינַן כְּלָל וכו׳ הֲרֵי דְּאַסִּיקוּ בַּגְּמָרָ׳ לְדַעַת הָאוֹמֵר בְּבָבֶל דְּהֵיכָא דְּאִיכָּא סָפְקָא בְּמִנְחָה לָא אָמְרִינַן שִׁירָה כְּלָל וקש׳ דְּהָא סְתָם מַתְנִי׳ רַבִּי מֵאִיר וְאִיהוּ סָבַר בְּבָרַיְיתָא פ״ב דַּעֲרָכִין דַּף י״א ע״א דְּהַשִּׁיר מְעַכֵּב אֶת הַקָּרְבָּן וְאִם כֵּן הֵיכִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁיַּקְרִיבוּ הַקָּרְבָּן בְּלֹא שִׁיר כְּלָל אֶלָּא וַדַּאי דְּשָׁאנִינַן בֵּין בָּקָר לְעֶרֶב דְּבַבֹּקֶר מְעַכֵּב וּבָעֶרֶב לֹא מְעַכֵּב ומש״ה אֶפְשָׁר דְּכָתְבוּ הַטּוּר וא״ח דְּמִצְוַת הַשִּׁיר בַּבֹּקֶר מִשּׁוּם דְּבָעֶרֶב אֵינוֹ מְעַכֵּב אֶת הַקָּרְבָּן עכ״ל ולענ״ד נרא׳ דְּיֵשׁ לְגַמְגֵּם עַל תֵּירֵץ זֶה

חֲדָא דִּנְרָאֶה דְּלֵית הִלְכְתָּ' כר"מ דְּאָמַר דְּהַשִּׁיר מְעַכֵּב אֶת הַקְּרְבָּן אֶלָּא כַּהֲכָמִים דִּפְלִיגִי עֲלֵיהּ וְאִיבְרָ' דְּלֹא מָצָאתִי פָּסַק זֶה בְּהָרַמְבַּ"ם לֹא בפ"ג דִּכְלֵי מִקְדָּשׁ וְלֹא בפ"ז דִּתְמִידִין כִּי שָׁם מְדַבֵּר בְּדִינֵי הַשִּׁיר וְלֹא הִזְכִּיר דִּין זֶה אִם הַשִּׁיר מְעַכֵּב הַקְּרְבָּן אוֹ לֹא אֲבָל מָצָאתִי מַאי דִּתְנַן רפ"ב דִּתְמוּרָ' דְּקָרְבָּנוֹת צִיבּוּ' חַיָּבִים בְּאַחֲרָיוּת נִסְכֵּיהֶם מִשֶּׁקָּרַב הַזֶּבַח ופירש"י מִשֶּׁקָּרַב הַזֶּבַח שֶׁאִם קָרַב הַזֶּבַח בְּזְמַנּוֹ וְלֹא קָרְבוּ נְסָכִים עִמּוֹ חַיָּיב לְהַקְרִיב' אפי' מִכָּאן עַד י' יָמִים וְכֵן פִּי' הָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָה וכ"כ פ"א דְּמַעֲשֵׂה הַקְּרְבָּנוֹת דִּין ט יע"ש וְאָמְרִי' פ"ב דַּעֲרָכִין דַּף י"ב ע"א אִיבַּעְיָא לְהוּ נְסָכִים הַבָּאִים בְּפָנֵי עַצְמָן טְעוּנִים שִׁירָה וכו' ופרש"י כְּגוֹן שֶׁהֵבִיאוּ הַיּוֹם קָרְבַּן צִיבּוּר וְלֹא הֵבִיאוּ נְסָכִים עִמּוֹ וֶהֱבִיאוּם לְמָחָר ע"כ וּבַעְיָא זוֹ לָא אֶפְשַׁטְיָא וּפְסָקָה הָרַמְבַּ"ם פ"ג דִּכְלֵי מִקְדָּשׁ לֶקוֹלָא וְז"ל וְכֵן נְסָכִים הַבָּאִים בְּפָנֵי עַצְמָם וכו' אַלְמָא מוּכָח מִכָּל זֶה דְּהִלְכְתָא דְּשִׁיר אֵינוֹ מְעַכֵּב אֶת הַקְּרְבָּן אֶלָּא הוּא מִצְוָה בְּעָלְמָא וּכְשֵׁם שֶׁמִּצְוָה לְאוֹמַר בְּתָמִיד שֶׁל שַׁחַר כָּךְ בְּשֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם וּבְכוּלְּהוּ אֵינוֹ מְעַכֵּב וְעוֹד יֵשׁ לְגַמְגֵּם עַל תֵּירֵץ מָהָרָ"ם אַלְשֵׁיךְ זַ"ל ה"ה דִּלְשׁוֹן הַטּוּר סִימָן קל"ג דְּכָתַב דְּשִׁיר לֹא הָיָה מִצְוָתוֹ אֶלָּא בְּבֹקֶר נִדְחַק לְפָרֵשׁ דר"ל לְעִכּוּבָא וּבְעֶרֶב הָיוּ אוֹמֵר אוֹתוֹ לְמִצְוָה בְּעָלְמָא מ"מ אַכַּתִּי תִּקְשֵׁי לָן מ"ש הַטּוּר א"ח סִימָן רל"ז בְּשֵׁם ר"ע וְז"ל בְּעֶרֶב אַחַר שֶׁגּוֹמְרִים וכו' הֲרֵי דְּהָכָא כָּתַב שֶׁלֹּא הָיוּ אוֹמְרִים אוֹתוֹ בַּמִּקְדָּשׁ בְּעֶרֶב וְלָכֵן נִרְאֶה לִי דִּלְעוֹלָם הִלְכְתָא כְּרַבָּנָן דְּהַשִּׁיר אֵינוֹ מְעַכֵּב הַקְּרְבָּן וְהַשִּׁיר הוּא לְמִצְוָה בֵּין בַּבֹּקֶר בֵּין בָּעֶרֶב וְכֵיוָן דְּאֵינוֹ לְעִכּוּבָא לְפִיכָךְ לֹא הָיוּ אוֹמֵר שִׁירָה בְּתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם כְּשֶׁהָיוּ מִסְתַּפְּקִים אִם הַיּוֹם רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲבָל בַּבֹּקֶר לְעוֹלָם הָיוּ אוֹמֵר שִׁיר שֶׁל חוֹל אע"ג דְּהָיוּ מִסְתַּפְּקִים שָׁמָּא הַיּוֹם ר"ח מִשּׁוּם דִּבְרוֹב הַשָּׁנִים לֹא הָיוּ בָּאִים עֵדִים רַק אַחַר תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בַּסָּוּגְיָ' דִּידַן וְנִמְצָא לְפִי זֶה דְּשִׁיר שֶׁל תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר לְעוֹלָם הָיָה נֶאֱמַר בַּמִּקְדָּשׁ וּבְשׁוּם פַּעַם לֹא הָיָה נִפְסָק אֲבָל בשי' תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם לִפְעָמִים הָיָה נִפְסָק וְלֹא הָיוּ אוֹמְרִים אוֹתוֹ וְהַיְינוּ בְּתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם דר"ח כְּשֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים דִּלְפִי שֶׁהָיוּ מִסְתַּפְּקִי' אִם יֹאמְרוּ שִׁיר שֶׁל חוֹל אוֹ שֶׁל ר"ח וְלֹא הָיוּ אוֹמְרִי' כָּל עִיקָּר וְאָנוּ עוֹשִׂים עַתָּה זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ לוֹמַר הַשִּׁיר בְּשַׁחֲרִית לְפִי שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ לְעוֹלָם לֹא הָיָה פּוֹסֵק שִׁיר בְּשַׁחֲרִי' אֲבָל בְּשִׁיר בֵּין הָעַרְבַּיִ' אא"א שִׁיר זָכָר לַמִּקְדָּשׁ דְּכֵיוָן דְּלִפְעָמִי' לֹא הָיוּ אוֹמְרִי' בַּמִּקְדָּשׁ בֵּין הָעַרְבַּיִם לְפִיכָךְ גַּם אָנוּ אֵין אוֹמְרִי' אוֹתוֹ כָּל עִיקָּר בְּשׁוּם יוֹם בֵּין הָעַרְבַּיִם וְאֶפְשָׁר דְּזֶהוּ מ"ש הַטּוּר ור"ע וא"ת דְּבַמִּקְדָּשׁ לֹא הָיוּ אוֹמְרִים אוֹתוֹ בֵּין הָעַרְבַּיִם כְּלוֹמַ' דְּלִפְעָמִים לֹא הָיוּ א"א לָכֵן גַּם אָנוּ אֵין אוֹמְ' אוֹתוֹ כָּל עִיקָּר כַּנַ"ל ובס' בְּאֵר שֶׁבַע בְּחִדּוּשָׁיו עַל מס' תָּמִיד עָמַד שָׁם דַּף ל"ט עוֹד בקו' זוֹ עַל הַטּוּר וְתֵירֵץ דְּכַוָּנָתוֹ דְּלֹא הָיוּ אוֹמְרִים הַשִּׁיר בַּלַּיְלָה כְּדְאָמְרִי' פ"ב דַּעֲרָכִין דא"א שִׁירָה בַּלַּיְלָה יע"ש וּדְבָרָיו אֵינָם נִרְאֶה לע"ד דַּהֲרֵי הַטּוּר סִימָן קל"ג כָּתַב דְּהַשִּׁיר לֹא הָיָה מִצְוָתוֹ אֶלָּא בַּבֹּקֶר וּלְפִי דְּבָרָיו הול"ל לֹא הָיָה מִצְוָתוֹ אֶלָּא בְּיוֹם וְתו דִּלְפִי דְּבָרָיו הַטּוּר ס"ל דְּגַם בְּמִנְחָה צְרִיכִים אָנוּ לוֹמַר הַשִׁי' וְהַטּוּר סִימָן רל"ד כָּתַב ס' תְּפִלַּת הַמִּנְחָה וְלֹא הִזְכִּיר דְּצָרִיךְ לוֹמַר הַשִּׁיר וְכֵן מִנְהַג הָעוֹלָם דְּאֵין אוֹמְרִי' שׁוּב בְּמִנְחָה וּמִיהוּ לְשׁוֹן הַטּוּר דְּסִימָן קל"ג וְסִימָן רל"ז מְגֻמְגָּם דְּכָתַב דְּאַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית נוֹהֲגִים לוֹמַר פֵּ"ה דְּהַקְטָרַת בְּמִקְדָּשׁ הָיָה גַּם בְּעֶרֶב וְהָא לֵיתָא דְּהַקְטָרַת אֵינָהּ אֶלָּא בַּיּוֹם עִם מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ וכמ"ש הָרַמְבַּ"ם פ"ד דְּמַעֲשֵׂה הַקְּרְבָּנוֹת וי"ל דְּכֵיוָן דְּהָיוּ מַקְטִירִים אוֹתוֹ בֵּין הָעַרְבַּיִם עִם מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ הָיָה מִתְאַכֵּל וְהוֹלֵךְ כָּל הַלַּיְלָה בְּאֵיבְרֵי עוֹלָה כמ"ש הָרַמְבַּ"ם שָׁם הִלְכָךְ שַׁפִּיר שַׁיָּיךְ לוֹמַר שֶׁמִּצְוָתוֹ גַּם בְּעֶרֶב וּלְפִי' נָהֲגוּ לוֹמַר פֵּ"ה אַחַר עַרְבִי' וְכֵן תֵּירֵץ בְּסֵפֶר בְּאֵר שֶׁבַע אַךְ תֵּימַהּ דְּטְפֵי הֲוָה לְהוּ לְמֵימַר הַקְטָרַת בְּמִנְחָה וְלֹא אַחַר עַרְבִית וּלְפִי דִּבְרֵי הַטּוּר דְּסִימָן רל"ד מַשְׁמַע דְּלֹא הָיוּ אוֹמְרִים פֵּ"ה בְּמִנְחָה וּבְעַרְבִית הָיוּ אוֹמְרִים אוֹתוֹ כמ"ש סִימָן קל"ג וסִי' רל"ז וְאֶפְשָׁר דְּמִשּׁוּ' דְּהָעָם טְרוּדִי' בִּמְלַאכְתָּ' לֹא נָהֲגוּ לְאוֹמְרוֹ בְּמִנְחָ' וְהָיוּ א"א בְּעַרְבִית זֵכֶר

לַמִּקְדָּשׁ כֵּיוָן דְּהַקְּטוֹרֶת מִצְוָתוֹ בַּבֹּקֶר וְגַם בֵּין הָעַרְבַּיִם וְשַׁיָּיךְ לוֹמַר הַקְּטוֹרֶת בְּעַרְבִית אע״ג דְּאֵין מַקְטִירִין בַּמִּקְדָּשׁ בַּלַּיְלָה מ״מ כֵּיוָן דְּמַקְטִירִין סָמוּךְ לִמְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְעִיקַּר עִיכּוּלוֹ בְּמִזְבֵּחַ הָיָה בַּלַּיְלָה לְפִיכָךְ שַׁפִּיר שַׁיָּיךְ לוֹמַר הַקְּטוֹרֶת בְּעַרְבִית וכ״ת אע״ג דְּאֵין אוֹמְרִים שִׁירָה בַּמִּקְדָּשׁ בְּלַיְלָה אֶלָּא ביו״ט מ״מ אִם הִתְחִילוּ מבע״י לְשׁוֹרֵר מִסְתָּמָא גּוֹמְרִין בַּלַּיְלָה וא״כ לָמָּה לֹא נָהֲגוּ לוֹמַר הַשִּׁיר בְּעַרְבִית דהו״ל הַשִּׁיר דְּיוֹמָא דְּקְטוֹרֶת לְזֶה הֵשִׁיב הַטּוּר דְּהַקְּטוֹרֶת מִצְוָתוֹ בְּעֶרֶב וּבַבֹּקֶר וּלְעוֹלָם לֹא הָיָה פּוֹסֵק לְפִיכָךְ אוֹמְרִי׳ פֵּ״ה בְּעַרְבִית אֲבָל הַשִּׁיר לֹא הָיָה לְעוֹלָם בַּמִּקְדָּ׳ אֶלָּא בְּבֹקֶר לְפִיכָךְ גַּם אָנוּ א״א בַּבֹּקֶר אֲבָל הַשִּׁיר דְּבֵין הָעַרְבַּיִ׳ דְּלִפְעָמִי׳ הָיָה פּוֹסֵק בַּמִּקְדָּשׁ כְּשֶׁהוּא ר״ח וְלֹא בָּאוּ עֵדִים אע״ג דְּבְרוֹב הַשָּׁנָה אוֹמְרִים הַשִּׁיר בַּמִּקְדָּשׁ בֵּין הָעֲרָבִים וְלִפְעָמִים מַתְחִילִין מבע״י וְגוֹמְרִין בַּלַּיְלָה וּלְפִי זֶה הָיָה רָאוּי לוֹמַר הַשִּׁיר בְּמִנְחָה אוֹ בְּעַרְבִית אַפֵּ״ה כֵּיוָן דְּבַמִּקְדָּשׁ לִפְעָמִים לֹא הָיוּ אוֹמְרִים הַשִּׁיר בֵּין הָעַרְבַּיִם לְפִיכָךְ לֹא רָאוּ לְתַקֵּן בְּדוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים לוֹמַר הַשִּׁיר בְּמִנְחָה אוֹ בְּעַרְבִית כַּנַ״ל לְיַיֵּשֵׁב דִּבְרֵי הַטּוּר וא״ח וְדוּק: גְּמָרָא אא״ב כָּל הֵיכָא דְּמִסְתַּפְקָא וכו׳ אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ לָא אֲמוּר כְּלָל אַמַּאי אוֹמְרוֹ וְכוֹפְלוֹ כְּלוֹמַר דְּהָיָה לָהֶם לְתַקֵּן דְּכֶשֶׁחָל ר״ה בה׳ וְלֹא בָּאוּ עֵדִים בַּשַּׁחֲרִית דְּלָא יֹאמַר הַרְנִינוּ בְּשַׁחֲרִית דְּהָוֵי שִׁירָה דְּחוֹל אֶלָּא שֶׁלֹּא יֹאמַר שִׁירָה כָּל עִיקָּר וְקָשֶׁה דְּלָמֶּ״ד נָמֵי דְּאָמְרוּ שִׁיר שֶׁל חוֹל עִם תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּי׳ קָשֶׁה כֵּיוָן דְּדִינָא הוּא דְּכָל הֵיכָא דְּמִסְתַּפְקָא אָמְרִי׳ שִׁירָה דְּחוֹל אַמַּאי חֲשִׁיב קִלְקוּל מ״ש שִׁירָה דְּחוֹל וַהֲלֹא כָּךְ הוּא הַדִּין דְּיֹאמְרוּ שִׁירָה דְּחוֹל גַּם לְפִי מַאי דְּמְשַׁנֵּי שָׁאנֵי הָתָם דְּשִׁירָה דְּיוֹמֵיהּ הוּא ופרש״י דְּלְעוֹלָם כָּל הֵיכָא דְּמִסְתַּפְקָא מִלְּתָא אֵין אוֹמְרִים שִׁירָה כְּלָל אַמַּאי חֲשִׁיב קִלְקוּל מַה שֶּׁלֹּא אָמְרוּ שִׁירָה כְּלָל וַהֲלֹא כָּךְ הוּא הַדִּין דְּהֵיכָא דְּמִסְתַּפְקָא אֵין אוֹמְרִים שִׁירָה כְּלָל וְאֶפְשָׁר הָיָה לוֹמַר דְּזֶה קָרֵי קִלְקוּל שֶׁהֶוְצְרְכוּ לוֹמַר שִׁיר שֶׁל חוֹל לְמַר וְלֹא אָמְרוּ שִׁירָה כָּל עִיקָּר לְמַר אֲבָל מ״מ אֵין זֶה מַסְפִּיק דְּמַשְׁמָעוּת נִתְקַלְקְלוּ הַלְוִיִּם בַּשִּׁיר מַשְׁמַע דְּעָשׂוּ שֶׁלֹּא כַּדִּין וּלְפִי הָאֱמֶת כְּדִין הַסְּפֵקוֹת עָשׂוּ בֵּין לְמָר וּבֵין לְמָר וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּלָמֶּ״ד דְּלָא אָמְרוּ שִׁירָה כָּל עִיקָּר דְּקִלְקוּל הָיָה שֶׁלֹּא כַּדִּין דְּנִהְיוּ דְּדִינָא הוּא דְּאֵין אוֹמְרִין שִׁירָה כָּל עִיקָּר עַל הַסָּפֵק מ״מ צְרִיכִין הֵם לְהַמְתִּין שֶׁמָּא יָבוֹאוּ עֵדִים וְיֹאמְרוּ שִׁיר שֶׁל יו״ט וְהֵם כְּשֶׁרָאוּ שֶׁנִּשְׁתַּהוּ הָעֵדִים לָבֹא חָשְׁבוּ דְּלֹא יָבֹאוּעוֹד וְהָלְכוּ הַלְוִיִּם אִישׁ לְבֵיתוֹ וּבֵינֵי בֵּינֵי בָּאוּ עֵדִים וְנִמְצָא דְּנִתְקַלְקְלוּ הַלְוִיִּם שֶׁלֹּא אָמְרוּ שִׁירָה כָּל עִיקָּר וְהָיָה שֶׁלֹּא כְּדִין גַּם לָמֶּ״ד דְּאָמְרוּ שִׁיר שֶׁל חוֹל יֵשׁ לְתָרֵץ דְּדִינָא הוּא דְּהֵיכָא דְּמִסְתַּפְקָא מִלְּתָא אוֹמְרִים שִׁיר שֶׁל חוֹל מ״מ צְרִיכִים לְהַמְתִּין עַד סָמוּךְ לִמְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמָּא יָבוֹאוּ עֵדִים וְיֹאמְרוּ שִׁיר שֶׁל יו״ט וּכְשֶׁהוּ סָמוּךְ לִמְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְלֹא בָּאוּ עֵדִים אוֹ דְּיֹאמַר שִׁיר שֶׁל חוֹל אעג״ב דְּאֶפְשָׁר דְּיָבוֹאוּ עֵדִים וְהֵם עוֹמְדִים מְשׁוֹרְרִים אָמְנָם הֵם לֹא כֵן עָשׂוּ דְּמֵיָּד שֶׁהִקְרִיבוּ הַתָּמִיד וְרָאוּ דְּנִשְׁתַּהוּ הָעֵדִים לָבֹא אע״ג דְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל חָשְׁבוּ שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ עוֹד וְאָמְרוּ שִׁיר שֶׁל חוֹל עִם תָּמִיד יָד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם וְזֶה הָיָה קִלְקוּל בַּשִּׁיר שֶׁלֹּא כַּדִּין דְּאַחַר שֶׁגָּמְרוּ הַשִּׁירָה בָּאוּ הָעֵדִים וְהָיוּ י״ט וְנִמְצָא דְּקִלְקְלוּ הַלְוִיִּם בַּשִּׁיר שֶׁלֹּא כַּדִּין דְּלָא הִמְתִּינוּ עַד סָמוּךְ לִמְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמָּא יָבוֹאוּ עֵדִים כְּדֵי שֶׁיֹּאמְרוּ שִׁיר שֶׁל יו״ט וְדוֹק: דַּף ל״א ע״א תַּנְיָא בָּרַאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים לה׳ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ ע״ש שֶׁקָּנָה וְהִקְנָה ופרש״י וְהִקְנָה תֵּבֵל לְיוֹשְׁבֶי בָּהּ כְּלוֹמַר קוֹנֶה כְּדֵי לְהַקְנוֹת וְכַוָּנָתוֹ דק״ל לְיַשָּׁנָא דְּהַקָּנָה דְּמַשְׁמַע דְּבַיּוֹם א׳ הִקְנָה וְהָא לֵיתָא דְּבְיוֹם א׳ לֹא הָיוּ נִבְרָאִים בָּעוֹלָם לְהַקְנוֹת לָהֶם עַד יוֹם ו׳ לָכֵן פרש״י דר״ל קוֹנֶה כְּדֵי לְהַקְנוֹת וְדוּק: אָמַר ר׳ נְחֶמְיָה מָה רָאוּ חֲכָמִים לְחַלֵּק בֵּין הַפְּרָקִים הַלָּלוּ ופרש״י דְּכָל ז׳ יָמִים נֶאֱמָרִים הַפְּרָקִים הַלָּלוּ ע״ש שֶׁעָבַר וְשֶׁל שַׁבָּת ע״ש לְהַבָּא ע״כ וְלָכֵן פי׳ ר׳ נְחֶמְיָה בְּזֶמֶר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת ע״ש שֶׁשַּׁבָּת וק׳ מנ״ל בְּתַלְמוּדָא דר״ע ור״נ פְּלִיגִי כדר׳ קַטִינָא וְסָבַר רַבִּי נַחְמָן כְּאַבַּיֵּי דְּתְרֵי חֲרִיב אֵימָא ר״נ נָמֵי ס״ל כְּרַב קַטִינָא ומ״ש מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם

הַשַּׁבָּת ע״ש הֶעָתִיד מִשּׁוּם שֶׁיִּהֵא דּוֹמֶה לְיָמִים שֶׁעָבְרוּ דְּמַיְירֵי לְשֶׁעָבַ׳ וְעַיֵּין מַה שתי׳ בס׳ תַּאֲוָה לָעֵינַיִם אמנ׳ תו׳ ק״ל דְּכֵיוָן דר״נ לָא ס״ל כר׳ קַטִינָא הו״ל לְמַפְרֵ׳ לר״ע דב׳ חֲרִיב כִּדְאַבַּיֵי דס״ל דב׳ חֲרִיב כְּדִכְתִי׳ יְחַיֵּינוּ מִיּוֹמֵי׳ וְלָכֵן נר׳ דְּכַנָּנַ׳ קו׳ ר״נ מָה רָאָה ר״ע לחל׳ בֵּין הַפְּרָקִי׳ הַלָּלוּ ה״פ דְּכֵיוָן דְּלְיוֹם הֶעָתִיד אִית לָן תְּרֵי קְרָאֵי חַד קְרָא כְּתִיב וְנִשְׁגַּב ה׳ לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא דְּמַשְׁמַע דְּחַד חֲרִיב כְּרַב קַטִינָא וְאִית לָן קְרָא אַחֲרִינָא יְחַיֵּינוּ מִיּוֹמַיִם דְּמַשְׁמַע דִּתְרֵי חֲרִיב כִּדְאַבַּיֵי וְעִנְיַן זֶה הָוֵי מִפְּסוּקִים דְּאֵין לָהֶם הֶכְרֵעַ אִם כֵּן מָה רָאָה ר״ע דְּרַב קַטִינָא הִיא יוֹתֵר אֲמִיתִית וּבְכֵן חִילֵּק בֵּין הַפְּרָקִי׳ הַלָּלוּ לְמִדְרַשׁ מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת כדר׳ קַטִינָא יְדְרוֹשׁ יְחַיֵּינוּ מִיּוֹמַיִם דִּתְרֵי חָרוּב כִּדְאַבַּיֵי וּבְכֵן עכ״ל דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין הַפְּרָקִים הַלָּלוּ וְתִדְרוֹשׁ מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת ע״ש שֶׁשַּׁבָּת בָּאוֹתָן דְּמִפְלְפוּלוֹ שֶׁל ר״נ דְּאָמַר מָה רָאוּ חֲכָמִים וכו׳ מִשָּׁם אִית לֵיהּ לְתַלְמוּדָא דְּפְלִיגִי הָנָךְ תַּנָּאֵי בדר׳ קַטִינָא וְדוּק: בְּמוּסְפֵי דְּשַׁבְּתָא מֶה הָיָה אוֹמְרִים הזי״ו ל״ך בפי׳ הסי׳ הַזֶּה יֵשׁ כַּמָּה פי׳ שׁוֹנִים וְרַשִׁ״י פֵּירֵשׁ טַעַם לפי׳ דְּאַרְבָּעָה הא׳ שֶׁיֵּשׁ לַפֶּרֶק וּשְׁנַיִם הָאַחֲרוֹנִים ח׳ פְּסוּקִי׳ לְפֶרֶק וּכְפִי חֶשְׁבּוֹנוֹ נִמְצָא סַךְ כָּל פְּסוּקֵי שִׁירַת הַאֲזִינוּ הֵם מ׳ אָמְנָם בְּסְפָרִים דִּידַן הֵם מ״ג פְּסוּקִים וְדוּק: אִיבַּעְיָא לְהוּ הָנֵי כֻּלְּהוּ בְּחַד שַׁבְּתָא כו׳ וְאִפְּשִׁיטָא דְּכָל שַׁבְּתָא אָמְרִינַן חַד וכ״כ הָרַמְבַּ״ם פ״ו דְּתְמִידִין אַךְ לְשׁוֹן הַטּוּר א״ח סִימָן תכ״ח מְגֻמְגָּם וְזַ״ל פ׳ הַאֲזִינוּ כו׳ מַשְׁמַע דס״ל דְּכָל פר׳ הַאֲזִינוּ הָיוּ מְשׁוֹרְרִים אוֹתָהּ בְּכָל שַׁבָּת בַּמִּקְדָּשׁ וצ״ע: ע״ב מַתְנִיתִין א׳ ריב״ק וְעוֹד זֹאת הִתְקִין ריב״ז כו׳ ק״ק דהיל״ל וְעוֹד הִתְקִין מַאי זֹאת וְאֶפְשָׁר דְּבָא לִרְמוֹז דְּיֵשׁ תַּקָּנוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁל ריב״ז שֶׁלֹּא נִשְׁנוּ כָּאן כמ״ש בַּגְּמָרָא דנז׳ תַּקָּנוֹת הָוּוּ וְלָזֶה רָמַז במ״ש וְעוֹד זֹאת וְדוּק: גְּמָרָא הַהִיא אִיְּתְמָא כו׳ קָשֶׁה דְּיוּקָא דְּרֵישָׁא אַדְּיוּקָא דְּסֵיפָא דְּמֵרֵישָׁ׳ מַשְׁמַע דַּוְקָא לְעִנְיַן קְדֻשַּׁת הַחֹדֶשׁ מִשּׁוּם טַעְמָא דְּלָא תִּהֵא מַכְשִׁילָן לֶעָתִיד לָבֹא הָא בִּשְׁאָר דִּינִין דְּאֶחָד תּוֹבֵעַ לַחֲבֵירוֹ בְּכָל מִין טַעֲנָה חַיָּיב הַנִּתְבָּע לָלֶכֶת אַחַר רֹאשׁ ב״ד בְּכָל מָקוֹם וּמְסֵיפָא מַשְׁמַע דְּדַוְקָא לְעִנְיַן הַלְוָאוֹת חַיָּיב הַלּוֶה לָלֶכֶת אַחַר רֹאשׁ ב״ד מִשּׁוּם דְּעֶבֶד לוֶֹה לְאִישׁ מַלְוֶה הָא בִּשְׁאָר דִּינִין דְּלֹא שַׁיָּיךְ עֶבֶד לוֶֹה כו׳ אֵינוֹ חַיָּיב לָלֶכֶת וְעַיֵּין בְּהָרַמְבַּ״ם פ״ז מֵהִלְכוֹת סַנְהֶדְרִין דִּין ז מ״ש שָׁם הכ״מ בְּשֵׁם הרמ״ך דְּבִנְיָקָ וְנִגְזָל לֹא שַׁיָּיךְ עֶבֶד לוֶֹה כו׳ לְעִנְיַן טַעֲנַת נֶגֶלְךְ לְבֵית הַוַּעַד אָמְנָם לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם גַּם בְּנִיָקָ וְנִגְזָל זָל הָוֵי הַנִּתְבָּע עֶבֶד לַתּוֹבֵעַ יע״ש וּמִיהוּ דִּין זֶה דְּחַיָּיב הַלּוֶה לָלֶכֶת אַחַר רֹאשׁ ב״ד בְּכָל מָקוֹם לֹא הֻבִיאוֹ הָרַמְבַּ״ם וְטוּר אֲבָל מָרָן ב״י הֻבִיאוֹ סִימָן י״א וּפָסְקוּ בַּעַל הַמַּפָּה וְלִי נִרְאֶה דְּלֵיתָא לְהַךְ דִּינָא כֵּיוָן שֶׁהִשְׁמִיטוּ הָרַמְבַּ״ם וַהַטּוּר וְסוֹבְרִים דְּלֵית הִלְכְתָא כְּאָמֵימָר אֶלָּא כְּרַב אַשִׁי דְּהִקְשָׁה לוֹ דִּשְׁאָר דִּינִים שָׁוֶה לְקִידּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וְכֵן מִסְתַּבֵּר דְּאֵיךְ אֶפְשָׁר דְּאִם הָלַךְ רֹאשׁ ב״ד לְעִיר אַחֶרֶת דְּיֵלֵךְ הַבַּעַל דִּין אַחֲרָיו וְתוּ דְּלָא יָדְעִינַן שִׁיעוּרָא עַד אֵיזֶה שִׁיעוּר יֵלֵךְ רֹאשׁ ב״ד דְּיִצְטָרֵךְ הַבַּעַל דִּין לֵילֵךְ אַחֲרָיו דְּיֵשׁ עֲיָירוֹת קְרוֹבוֹת וּרְחוֹקוֹת וּבְרִחוֹקוֹת טוּבָא הֵם דְּבָרִים זָרִים שֶׁגָּאֲמַר שֶׁאִם לֹא הָלַךְ הַבַּעַל דִּין שָׁם שֶׁהָיָה מְנַדִּין אוֹתוֹ וְלָכֵן נִרְאֶה דְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם וְהַטּוּר דס״ל דְּאֵין הבע״ד חַיָּיב לָלֶכֶת אַחַר רֹאשׁ ב״ד אֶלָּא לְמָקוֹם הַוַּעַד וְדוּק: תוס׳ ד״ה רוֹבַע לְקִנּוֹ כו׳ דַּע דְּשֶׁקֶל הָאָמוּר בְּתוֹרָה הוּא סֶלַע בִּלְשׁוֹן חֲכָמִים וְהַסֶּלַע יֵשׁ בּוֹ ד׳ דִּינָרִים וְהַדִּינָר נִקְרָא זוּז בִּלְשׁוֹן חֲכָמִים וּמִשְׁקַל הַסֶּלַע הוּא ו׳ דְּרָהֶם כֶּסֶף נָקִי וְהוּא סֶלַע צוֹרִי וְסֶלַע מְדִינָ׳ הוּא שְׁמִינִית שֶׁבְּסֶלַע צוֹרִי ז׳ חֲלָקִים נְחֹשֶׁת וא׳ כֶּסֶף עַד שֶׁיִּהְיֶה בְּסֶלַע מְדִינָה חֲצִי זוּז כֶּסֶף דְּהַיְינוּ ג׳ רְבִיעִי דְּרָהֶם כֶּסֶף וְהַשְּׁאָר נְחֹשֶׁת כֵּן מִתְבָּאֵר מֵהָרַמְבַּ״ם פ״א מֵעֵירוּבִין וּשְׁקָלִים וּפ״י דְּאִישׁוּת וְגַם דַּע דְּהַסֶּלַע יֵשׁ בּוֹ ב׳ שְׁקָלִים בִּלְשׁוֹן חֲכָמִים וּבְזֶה תָּבִין מ״ש רַשִׁ״י רוֹבַע שֶׁקֶל דְּהַיְינוּ חֲצִי דִּינָר כְּלוֹמַר דִּלְפִי חֶשְׁבּוֹן ב׳ שְׁקָלִים בְּסֶלַע הוּא רוֹבַע שֶׁקֶל וְהוּא חֲצִי דִּינָר לְחֶשְׁבּוֹן ד׳ דִּינָרִים לַסֶּלַע וְכֵן מַשְׁמַע בְּיוֹמָא דְּקָאָמַר וְנִשְׁקוֹל ד׳ זוּזֵי וכו׳ וְהַיְינוּ ד׳ זוּזֵי פְּשִׁיטֵי כְּלוֹמַר ד׳ דִּינָרִין מִמַּטְבֵּעַ מְדִינָה דְּאֵין בָּהֶם כֶּסֶף רַק שִׁיעוּר חֲצִי דִּינָר צוֹרִי דְּהַיְינוּ ג׳ רְבִיעִי דְּרָהֶם

כֶּסֶף דְּדִינָר מְדִינָה א׳ מח׳ בְּדִינָר צֹוְרִי וּמִיהוּ בִּכְרִיתוּת מוּכָח דְּהָוֵי רֹוְבַע דִּינָר כְּלוֹמַר רֹוְבַע דִּינָר צֹוְרִי וְהוּא רְבִיעִי דְּרָהָם וַחֲצִי רְבִיעִי דְּרָהָם דְּהַיְיְנוּ בְּמַטְבֵּעַ מִצְרַיִם מיי׳ וַחֲצִי ולפרש״י הוּא ג׳ מיי׳ דַּהֲמָיַי׳ הֵם כָּל ד׳ דְּרָהָם א׳ וְדוֹק: תּוֹסָפוֹת ד״ה וּבִיְקֵשׁ ר״א כו׳ וּמֵהָכָא לָא מָצֵינָא לְמִפְשַׁט כו׳ כַּוָּנַת דִּבְרֵיהֶ׳ דְּמֵהָכָא הָיָה נִרְאֶה לְמִפְשַׁט דס״ל לר״א קָדְשָׁה לע״ל מִדְּהֻוְצְרַךְ לַעֲלוֹתוֹ אֶלָּא דְּבִשְׁבִיל הַטֹּוְרַח הָיָה מְבַקֵּשׁ לְהַפְקִירוֹ לַעֲנִיִּי׳ וְדָחוּ זֶה וְאָמְרוּ דִּלְעוֹלָ׳ אֵימָא לָךְ דס״ל לֹא קִדְּשָׁה לע״ל וּמַה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לַעֲלוֹתוֹ הוּא מִשּׁוּם דְּהָוֵי דָּבָר שֶׁבְּמִנְיָן וְקָשֶׁה דְּאִם לֹא קָדְשָׁה וְלֹא יוּכַל לֶאֱכֹוְל הַפֵּיְרוֹת בִּירוּשָׁלַיִ׳ דְּבָטְלָה קְדֻוְשָׁתָ׳ לָמָּה הָיָה צָרִיךְ לַעֲלוֹת הַפֵּיְרוֹת וּמָה עִיְטּוּר שׁוּקֵי יְרוּשָׁלַיִם בְּפֵיְרוֹת הָוֵי כֵּיוָן דְּהַפֵּיְרוֹת אֵין תַּקָּנָה לְאָכְלָם דְּבָטְלָה קְדֻוְשַׁת יְרוּשָׁלַיִם י״ל דִּנְהִי דְּאֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱכֹוְל הַפֵּיְרוֹת בְּלֹא פִּדְיוֹן אֲבָל אַחַר שֶׁהָיָה מַעֲלֶה אוֹתָם לִירוּשָׁ׳ הָיָה פּוֹדֶה אוֹתָם בְּשָׁוְיָיְן וְשׁוֹמֵר הַמָּעוֹת וּמְעַטֵּר שׁוּקֵי יְרוּשַׁ׳ בְּפֵיְרוּ׳ דְּאָז הַפֵּיְרוֹת חֻוְלִּין וִיכוֹלִין לְאָוְכְלָם: כָּתְבוּ עוֹד וא״ת וְאִם לֹא קִדְּשָׁה כו׳ קָשֶׁה מַה קֶשֶׁר יֵשׁ לְקֻוְשְׁיָא זוֹ עִם מ״ש קֹוְדֶם י״ל דְּהָכָא פֵּיְרוּשׁוֹ דְּבִשְׁלָמָא אִם הָיָה מְפָרֵשׁ דר״א ס״ל דְּקָדְשָׁה לע״ל כִּדְדָחֵי הָתָם בִּשְׁבוּעוֹת וְהָכִי הוּא קוּשְׁטָא דְּמִלְּתָא כִּסְבָרַת הַתָּרְצָן דְּהָתָם וּמִילֵּיהּ דִּתְרִצַן דְּהָתָם הוּא מִכֹּחַ בָּרַיְיְתָא זוֹ דס״ל לר״א קָדְשָׁה לע״ל אע״ג דְּלָא הֵבִיא רְאָיָה לִדְבָרָיו לָא הֲוָה קַשְׁיָא מִידֵי אָמְנָם הַשְׁתָּא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסֶפֶת דְּהָתָם בִּשְׁבוּעוֹת מְסַפְּקָא לֵיהּ בִּסְבָרַת ר״א וְתֵיְרֵץ הַתָּרְצָן הוּא דֶּרֶךְ דְּחִיָּה וְאֵינוֹ יָכוֹל לִפְשֹׁוְט מִדְּהֻוְצְרַךְ לְהַעֲלוֹתָם דְּקָדְשָׁה דִּלְעוֹלָם אֵימָא לָךְ דְּלָא קִדְּשָׁה וּמַה שֶׁהֻוְצְרַךְ לְהַעֲלוֹתָן הו׳ משו׳ דְּהָוֵי דָּבָר שֶׁבְּמִנְיָן השת׳ לְפִי זֶה יָצָא לָהֶם הקו׳ וא״ת כו׳ וְדוֹק: כָּתְבוּ עוֹד בְּסוֹף הַדִּבּוּר וּמִיהוּ בה״ג כו׳ פָּסְקוּ דבמ״ש וְכֶרֶם רְבָעִי יָכוֹל לְחַלֵּל שָׁוֶה מָנֶה עַל שָׁוֶה פְּרוּטָה ה״ר יוֹנָה כָּתַב בר״פ כֵּיצַד מְבָרְכִין בְּשֵׁם בה״ג שֶׁיִּפְדֶּה אוֹתוֹ בד׳ זוּזֵי וְהִיא זַ״ל כָּתַב עַל דִּבְרֵי בה״ג דְּלָאו דַּוְקָא ד׳ זוּזֵי עוֹד נִרְאֶה מִדְּבָרָיו שָׁם דבח״ל מְחַלְּלִין לְכַתְּחִלָּה עַל שָׁוֶה פְּרוּטָה אֲבָל בא״י לְכַתְּחִלָּה בְּשָׁוְוְיָיְן וְהֵבִיא רְאָיָה לִדְבָרָיו ממס׳ עֲרָכִין מס״פ הַמַּקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וּכְבָר הִשִּׂיג עָלָיו מָרָן זַ״ל בי״ד סִימָן רצ״ד יע״ש ולע״ד יִרְאֶה דְּגִירְסָא אַחֶרֶת הָיְתָה לוֹ לה״ר יוֹנָה שָׁם בפ׳ הַמַּקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ דַּהֲוָה מִשֵּׁנִי דְּהָא דְּאָמַר שֶׁחִלְּלוֹ דְּמַשְׁמַע דִּיעֲבַד הַיְיְנוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲבָל בְּחוּץ לָאָרֶץ אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה יָכוֹל לִפְדּוֹת הֶקְדֵּשׁ שָׁוֶה מָנֶה עַל שָׁוֶה פְּרוּטָה וְדוּק: תַּנְיָא בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ קוֹשְׁרִין כו׳ הִתְקִינוּ כו׳ יֵשׁ לַחְקֹוְר מַהוּ הַטַּעַם שֶׁל הַתַּקָּנָה אִם מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ שְׂמֵחִים כְּשֶׁהַלְּבֵין דְּרוֹצִים ב״ד שֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵ׳ נִכְנָעִים וַחֲרֵדִים שֶׁמָּא לֹא נִתְכַּפְּרוּ אוֹ טַעַם הַתַּקָּנָה שֶׁלֹּא יִהְיוּ עֲצֵבִים כְּשֶׁלֹּא הִלְבִּין וְאֵינָם רוֹצִים ב״ד שֶׁיִּתְעַצְּבוּ שֶׁמָּא יִתְרַע מַזָּלַיְיְהוּ אוֹ הַטַּעַם מִשּׁוּם שְׁנֵיהֶם וְיֵשׁ פָּנִים לְכָאן וּלְכָאן וְלֹא מָצָאתִי הֶכְרֵעַ מַסְפִּיק לָזֶה גַּם לֹא רְאִיתִיו בְּהָרַמְבַּ״ם פ״ג דַּעֲבוֹדַת יוה״ך דְּהִזְכִּיר תַּקָּנָה זוֹ וצ״ע: דַּף ל״ב ע״א מַתְנִיתִין ס׳ בְּרָכוֹת כו׳ א״ל ר״ע כו׳ ק״ק כֵּיוָן דְּכָל קוש׳ ר״ע אֵינָהּ אֶלָּא אִם אֵינוֹ תּוֹקֵעַ לְמַלְכִיּוֹת לָמָּה הוּא מַזְכִּיר יַנִּיחַ ר״ע הַסֵּדֶר שֶׁל ר״י בֶּן נוּרִי וְיֹאמַר דְּיִכְלֹוְל מַלְכֻיּוֹת עִם קְדֻוְשַׁת הַשֵּׁם וְיִתְקַע וְלָמָּה חוֹלֵק עָלָיו גַּם בָּזֶה דְּיִכְלֹוְל מַלְכִיּוֹת עִם קְדֻוְשַׁת הַיּוֹם י״ל דְּאִם הָיָה כּוֹלֵל מַלְכֻיּוֹת עִם קְדֻוְשַׁת הַשֵּׁם וְתוֹקֵעַ וְאַחַר כָּךְ הָיָה אוֹמֵר קְדֻוְשַׁת הַיּוֹם בְּלִי תְּקִיעַת הוּא זָרוּת דְּיִהְיֶה בְּרָכָה א׳ מַפְסֶקֶת בְּלִי תְּקִיעָה וכ״ת יִכְלֹוְל קְדֻוְשַׁת הַיּוֹם עִם זִכְרוֹנוֹת אִם כֵּן יִהְיוּ ח׳ בְּרָכוֹת וְכֻוְלְּהוּ תַּנָּאֵי בָּעוּ ט׳ בְּרָכוֹת בר״ה לָכֵן מֻוְכְרָח ר״ע לוֹמַר דְּכוֹלֵל מַלְכִיּוֹת עִם קְדֻוְשַׁת הַיּוֹם וְדוּק: גְּמָרָא לָמָּה הוּא מַזְכִּיר כו׳ מִכָּאן נִרְאֶה דִּפְסוּקֵי מַלְכֻיּוֹת וְזַכְרָנוּת וְשׁוֹפָרוֹת הָוֵי מִן הַתּוֹרָה דְּהָא אָמְרִינַן רַחֲמָנָא אֲמַר אַדְּכַר וְקָשֶׁה דִּלְקַמָּן אָמְרִי׳ מִצְוָה בַּתּוֹקְעִין מִן הַמְבָרְכִים כֵּיצַד ב׳ עֲיָיְרוֹת וכו׳ וּבְרָכוֹת דְּרַבָּנָן י״ל דְּלָאו דְּרַבָּנָן מַמָּשׁ קָאָמַר אֶלָּא ר״ל מד״ס שֶׁדָּרַשְׁתָּ מז״ו מִכֹּחַ הַמִּקְרָאוֹת וְכָל מִיְדֵי דְּאָתֵי מִדְּרָשָׁא דִּקְרָאֵי וְאֵינוֹ מְפֹוְרָשׁ בִּקְרָאֵי מִיְקְרֵי ד״ס וּמִצְוָה בַּתּוֹקְעִים מִן הַמְבָרְכִין מִשּׁוּם דִּתְקִיעָה מְפֹוְרֶשֶׁת בַּתּוֹרָה משא״כ מַלְכֻיּוֹת וכו׳ דְּהָוֵי מד״ס וְאִם כֵּן שַׁפִּיר קָאָמַר הָכָא בַּאֲמִירַת

מַלְכֻיּוֹת רַחֲמָנָא אֲמַר אַדְּכַר וז"ש הוּא לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם דְּקִידּוּשֵׁי כֶּסֶף קָרֵי לֵיהּ ד"ס מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ מְפֹוָרָשׁ בַּתּוֹרָה וּבְרֵישׁ פִּרְקִין תֵּירַצְתִּי עוֹד ע"ש: ר"א אוֹמֵר שַׁבָּתוֹן זֶה קְדֻוּשַּׁת הַיּוֹם וכו' ירא' טַעְמָא דר"א דִּמְסַדֵּר דְּרָשָׁא דִּקְרָא כְּסֵדֶר שֶׁאָנוּ אוֹמְרִי' קְדֻוּשַּׁת הַיּוֹם קוֹדֶם זִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת מַה שֶׁזֶּה אֵינוֹ מְיֻוָּשָׁב לר"ע דְּמַנִּיחַ בַּכָּתוּב קְדֻוּשַּׁת הַיּוֹם אַחַר שׁוֹפָרוֹת וְעוֹד נִרְאֶה דְּטַעְמוֹ דר"א דְּדֶרֶךְ לְהַקְדִּים מ"ע למל"ת כְּמוֹ שֶׁמְּסַדֵּר הָרַמְבַּ"ם בְּהִלְכוֹתָיו ור"ע ס"לדִּטְפֵי עָדִיף לְהַקְדִּים אִיסּוּר ל"ת לַעֲשֵׂה כס' הַסְּמָ"ג בְּהִלְכוֹתָיו וְדוּק: הָנֵי י' מַלְכִיּוֹת כְּנֶגֶד מִי א"ר כְּנֶגֶד י' הִלּוּלִים וכו' רי"א כְּנֶגֶד י' הַדִּבְּרוֹת ופרש"י דְּכָתַב בְּהוּ נַמֵּי שׁוֹפָר כְּנֶגֶד י' מַאֲמָרוֹת שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בר"ה וְעַיֵּין מַה שֶׁהִקְשָׁה הראנ"ח בִּדְרָשׁוֹתָיו ר"פ בְּרֵאשִׁית עַל רַשִׁ"י וְתֵירוּץ ב' תֵּירוּצִים וּלְפִי תֵּירוּץ הב' שֶׁלּוֹ יֻוְמְתַּק לְחִכִּי לִישָּׁנָא יַתִּירָא דְּקָאָמַר הָכִי הָנֵי י' מַלְכִיּוֹת כְּנֶגֶד מִי דְּלָא הול"ל אֶלָּא י' מַלְכֻיּוֹת כְּנֶגֶד מִי וּמַאי הָנֵי אֶלָּא דְּיָדַע די' פְּסוּקִים שבב"ה יֵשׁ לָהֶם טַעַם כִּדְאִיתָא בִּמְגִלָּה אֲבָל הָכָא בְּמַלְכֻיּוֹת לֹא שַׁיָּיךְ הָנְהוּ טַעְמֵי דְּהָתָם וְתֵירְצוּ כְּנֶגֶד יוֹד הִלּוּלִים וכו' כדפרש"י וּמִיהוּ ק"ל דְּלָא מַיְיתֵי דִּבְרֵי הָאָמוֹרָאִי' כְּסִדְרָן וּבַתְּחִלָּה הִקְדִּים דִּבְרֵי ר' יוֹסֵף דְּאָמַר כְּנֶגֶד י' הַדִּבְּרוֹת לְדִבְרֵי ר' יוֹחָנָן ור"י קָדַם לְרַב יוֹסֵף טוּבָא וּלְזֶה הָיָה נִרְאֶה דְּהִנִּיחַ דִּבְרֵי ר' יוֹחָנָן לְבַסּוֹף מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְפַלְפֵּל עֲלֵיהֶם וְיֹאמַר דִּבְרֵאשִׁי' ט' הָווּ אַךְ ק' בְּמַאי פְלִיגִי הָנָךְ אָמוֹרָאֵי י"ל דְּכָל הָאָמוֹרָאִי' נִתְכַּוְּוּנוּ לַדָּבָר א' וּלְשׁוֹרֶשׁ א' וּמִתְּחִלָּ' הבי' הַתַּלְמוּ' דִּבְרֵי רַבִּי כְּנֶגֶד י' הִלּוּלִים מִשּׁוּם דְּיוֹד מַלְכֻיּוֹת הִיא כְּמוֹ הִלּוּלִים וּמִשּׁוּם דְּיִקְשֶׁה עַל דִּבְרֵי ר' מַה טַעַם לְדָוִד דְּאָמַר י' הִלּוּלִים לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר וְלָכֵן אר"י כְּנֶגֶד י' הַדִּבְּרוֹת וּלְפִי שֶׁיִּקְשֶׁה מַה טַעַם לי' הַדִּבְּרוֹת לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר לָכֵן אר"י כְּנֶגֶד י' מַאֲמָרוֹ' נִמְצָא דְּשׁוֹרֶשׁ הַכֹּל הִיא י' מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַדְּבָרִי' י' כְּנֶגֶד י' עוֹד יֻוְמְתַּק לְחִכִּי ע"פ מ"ש לְעֵיל בְּשֵׁם מהראנ"ח דְּשָׁם בַּמְּגִלָּה לֹא הֵבִיא ס' הַמֵּימְרוֹת כס' הָאָמוּר כָּאן וְשָׁם הֵבִיא תְּחִלָּה כְּנֶגֶד י' הַדִּבְּרוֹת וְאַחַ"כּ כְּנֶגֶד י' הִלּוּלִים וְאַחַ"כּ כְּנֶגֶד י' מַאֲמָרוֹת אֶלָּא דִּלְפִי דְּהָתָם הָווּ מִטַּעַם אַחֵר וְהֵבִיא עִיקַּר הַטַּעַם כְּנֶגֶד י' הַדִּבְּרוֹת וְאַחַ"כּ כְּנֶגֶד י' הִלּוּלִים שֶׁנֶּאֱמַ' בָּהֶם שופ' דְּהַתּוֹרָ' נִיתְּנָה בְּשׁוֹפָר וא"כ בי' מַאֲמָרוֹ' דְּהָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּזְכוּת הַתּוֹרָה וְדוּק: הֵי נִינְהוּ וַיֹּאמֶ' דִּבְרֵאשִׁית כו' הֲווּ קָשֶׁה מַאי פָּרֵיךְ לר"י וַהֲלֹא מַתְנִיתִין הִיא במס' אָבוֹת בי' מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם וְיֵשׁ מְתָרְצִין ע"פ מ"ש בַּזֹּוהַ' דְּמַאֲמָ' י' הוּא וְיֹאמַ' לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ מִשּׁוּם דִּבְרֵאשִׁית לָא הָוֵי מַאֲמָר כֵּיוָן דְּלָא כְּתִיב וְיֹאמַ' וְדֶרֶךְ זֶה הָיִיתִי אומ' בְּאָבוֹת דְּקָתָנֵי בי' מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם וּדְחַשֵּׁיב לְמַאֲמַר י' וְיֹאמַ' לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אָמְנָם ר"י דְּאָמַר כְּנֶגֶד י' מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם דְּהוֹסִיף תֵּיבַת בָּהֶן דהיל"ל שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם וּמִדְּקָאָמַ' שֶׁבָּהֶן מַשְׁמַע דְּבָעֵי דְּכָל עִנְיַן הַמַּאֲמָרִים צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ מֵאוֹתָם שֶׁנַּעֲשָׂה בָּהֶם פְּעֻוְלָּה מֵאוֹתָהּ אֲמִירָה וְלָכֵן פָּרֵיךְ לֵיהּ מַאי נִינְהוּ וכו' וְעַיֵּין בְּצָפְנַת פַּעְנֵחַ: רַשִׁ"י לֹא יִפְחוֹת מז' וכו' וְאִי ס"ד ג' מִן הַתּוֹרָה וכו' וְלִכְאוֹ' קָשֶׁה דְּמַה טענ' הִיא זוֹ דר"י בֶּן נוּרִי מוֹסִיף וְאֵימָא הָכִי נָמֵי דְּמוֹסִיף עַל ת"ק דְּבָעֵי י' לְכַתְּחִילָּה וְאִיהוּ בָּעֵי כ"א וְתוּ קָשֶׁה אַמַּאי לָא מוֹכַח לָהּ מִסֵּיפָא דהו"ל ר"י בֶּן נוּרִי מוֹסִיף בְּדִיעֲבַד דת"ק לָא בָּעֵי אֶלָּא ו' מְכֻוְלֵּהוּ דְּיָצָא ובס' חִידּוּשֵׁי הֲלָכוֹת עָמַד בְּזֶה וְלֹא תֵּירֵץ כְּלוּם ולענד"נ דְּלִישָּׁנָא דר"י בֶּן נוּרִי דאמ' הַפּוֹחֵת לֹא יִפְחוֹ' מז' הוּא עִיקַּר הַהוֹכָחָה דְּמִדְּקָאָמַ' הַפּוֹחֵת מַשְׁמַע דִּבְפוֹחֵת מִדִּבְרֵי ת"ק אַיְּירִי דת"ק אמ' י' מְכֻוְלֵּהוּ וְאִיהוּ בָּעֵי ו' מְכֻוְלֵּהוּ וְאִם אִיתָא דר"י בֶּן נוּרִי בָּעֵי לְכַתְּחִלָּ' ו' מִכָּל אֶחָד הו"ל מוֹסִיף עַל ת"ק וְהָאֵיךְ נְקַט לִישָּׁנָא דְּהַפּוֹחֵת דְּמַשְׁמַע דְּפוֹחֵת מָתָ"ק וַהֲלֹא הוּא מוֹסִיף עַל ת"ק אֶלָּא וַדַּאי מִדִּנְקַט לִישָּׁנָא דְּפוֹחֵת הוּא מָתָ"ק דת"ק בָּעֵי י' מְכֻוְלֵּהוּ וְאִיהוּ פּוֹחֵת דבז' מְכֻוְלֵּהוּ סָגֵי לְכַתְּחִילָּה וּמִינָּהּ מַשְׁמַע דִּבְסֵיפָא באו' ג' מְכֻוְלֵּהוּ סַגִּי וְדוּק: מַתְנִי' אֵין מַזְכִּירִין זִכָּרוֹן מַלְכוּת וכו' ק"ק כֵּיוָן דְּמַלְכֻיּוֹת אָמְרִי' בְּרֵישָׁא היל"ל מַלְכוּת זִכְרוֹן שופ' וְכֵן הֶעְתִּיק הטו' ס"ס תקצ"א וְאֶפְשָׁ' דְּהַתַּנָּא בָּא לִרְמוֹז אֲבָל אוֹרְחֵיהּ דְּאִם

הִפֵּךְ הסד׳ וְאָמַר פְּסוּקֵי זִכְרוֹנוֹת בְּרֵישָׁא עָצָא וְדוּק: מַתְחִיל בַּתּוֹרָה וּמַשְׁלִים בַּנָּבִיא מַשְׁמַע דְּהַכְּתוּבִים בֵּינַתַיִם וה״ק לת״ק דְּיֵאמַר׳ בַּתְּחִלָּה ג׳ פְּסוּקִים שֶׁל תּוֹרָה וְאַחַ״כ ג׳ שֶׁל כְּתוּבִים וְאַחַ״כ ג׳ שֶׁל נְבִיאִים דְּכֵיוָן דְּבָעֵי ׳ פְּסוּקֵי׳ כֵּיוָן דִּמְסַיֵּים הס׳ בַּנְּבִיאִים גַּם פ׳ ׳ יְהֶיֶה מֵהַנְּבִיאֵי׳ וְהַיְינוּ דְּקָאָמַר׳ מַשְׁלִים בְּנָבִיא וכ״כ סְמָ״ג וּמַשְׁלִים בְּנָבִיא פ׳ ׳ שֶׁיִּהְיוּ ד׳ מִקְרָאוֹת מִן הַנְּבִיאִים רי״א אִם הִשְׁלִים בַּתּוֹרָה יָצָא מְפָרְשִׁינַן בגמ׳ דה״ק רי״א מַשְׁלִים בַּתּוֹרָה כו׳ וה״פ דר׳ יוֹחָנָן מוֹדֶה לת״ק דִּלְכַתְּחִלָּה יאמ׳ ג׳ פְּסוּקֵי תּוֹרָה כו׳ אֲבָל בפ׳ הָעֲשִׁירִי נֶחְלְקוּ דלת״ק מַשְׁלִים בְּנָבִיא ולר״י לְכַתְּחִלָּה יאמ׳ אוֹתוֹ מִן הַתּוֹרָה וְאִם הִשְׁלִים בְּנָבִיא יָצָא וּפָסְקוּ הפי׳ כר״י דְּוָתִיקִין הָיוּ עוֹשִׂים כר״י כְּדְאִיתָא בגמ׳ וּבְכָל דָּוְכְתָּא קי״ל מַעֲשֶׂה רַב כִּדְכָתַב הָרָ״ן א״נ דְּרַבָּנָן דְּאָמְרִי וּמַשְׁלִים בְּנָבִיא שֶׁאַף בַּנָּבִיא קָאָמְרִי וכ״ש בַּתּוֹרָה כִּדְכָתַב הַסְּמָ״ג: תּוֹסָפוֹת וא״ת דִּבְכָל דָּוְכְתָּא כו׳ וְהִקְשָׁ׳ בספ׳ רָצוּף אַהֲבָה דמנ״ל דִּמְסַיֵּים בְּנָבִיא ר״ל הַסֵּדֶר דִּלְמָא ה״ק דפ׳ ׳ מְסַיֵּים בַּנְּבִיאִים וּלְעוֹלָם דִּנְבִיאִים קוֹדֶם כְּתוּבִים ור״י סוב׳ דפ׳ ׳ מֵהַתּוֹרָה ע״ש ולענ״ד נ׳ דְּהַדָּבָ׳ מָוְכָרַח דמ״ש ת״ק וּמְסַיֵּים בְּנָבִיא ר״ל דְּיֵאמַ׳ ד׳ פְּסוּקִים שֶׁל נְבִיאִים בָּאַחֲרוֹנָה דְּכֵיוָן דְּסִדְרָן הוּא דְּמַתְחִיל בג׳ שֶׁל תּוֹרָה וג׳ שֶׁל כְּתוּבִים וג׳ שֶׁל נְבִיאִים כֵּיוָן דִּמְסַיֵּים בְּנָבִיא קאמ׳ נָמֵי דפ׳ ׳ יְהֶיֶה מִנָּבִיא וּלְעוֹלָם פי׳ דת״ק הוּא וּמַשְׁלִים בְּנָבִיא ר״ל ה״פ הי׳ ועכ״ל דְּטַעְמוֹ דְּרוֹצֶה שֶׁיְּסַיֵּים בְּמַאי דְּסָלֵיק מִינֵּיהּ וְאִי אָמְרַתְּ דְּפְסוּקֵי נְבִיאִים בְּאֶמְצַע וְאַחַ״כ כְּתוּבִים וּמַשְׁלִים בְּנָבִיא פ׳ הי׳ לְחוּד אֵין לוֹ שׁוּם טַעַם דְּיַסֵּיֵם בַּנָּבִיא אֶלָּא וַדַּאי הוּא פָּשׁוּט דַּאֲמִירַת ג״פ מִכְּתוּבִים הֵם בְּאֶמְצַע וְאַחַ״כ ד״פ בַּנְּבִיאִים וּלְכָךְ הִקְשׁוּ ותי׳ ע״ש כָּתְבוּ עוֹד וּמַה שֶּׁאָנוּ נוֹהֲגִים כו׳ כַּוָּנַת קֻשְׁר דִּבְרֵיהֶם הוּא זֶה הַשִּׁתָּא דְּאָמְרִינַן דִּלְעִנְיַן תְּפִלָּה צ״ל אוֹתָן כְּסִדְרָן אִם כֵּן אֵיךְ נוֹהֲגִין לְהַשְׁלִים בְּתוֹרָה ותי׳ דכר״י עָבְדִינַן ור״י ע״כ אִית לֵיהּ כְּרַבָּנָן דְּאוֹמְרִים בַּתְּחִלָּה ג׳ שֶׁל תּוֹרָה וג׳ שֶׁל כְּתוּבִים כו׳ אֶלָּא דבפ׳ ׳ ס״ל דְּיֵהֵא מִן הַתּוֹרָה לְהוֹרוֹת דְּמַה שֶּׁאָנוּ אוֹמ׳ נְבִיאִי׳ אַחַר כְּתוּבִי׳ לָאו מִשּׁוּם דִּכְתוּבִים עֲדִיפֵי דְּהָרְאָ׳ דְּאַחַר נְבִיאִים מִזְכְּ׳ שֶׁל תּוֹרָה אֶלָּא טַעַם הַסֵּדֶר הוּא מִשּׁוּם ח׳ זְמַנִּים תּוֹרָה כְּתוּבִים נְבִיאִים וּכְשֶׁהִשְׁלִים הס׳ לְכָל א׳ ג׳ חוֹזֵר לוֹמ׳ פ׳ שֶׁל תּוֹרָה לְהַשְׁלִים הי׳ פ׳ וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁל ר״י אָמְנָם כֵּיוָן דַּהֲכָמִים פְּלִיגִי עֲלֵיהּ הָיָה רָאוּי לַעֲשׂוֹת כְּמוֹתָם אֶלָּא כֵּיוָן דְּאָמְרִינַן בגמ׳ וְתֵיקִין כו׳ בְּכָל דָּוְכְתָּ׳ קי״ל מַעֲשֶׂה רַב וְדוֹק: ע״ב שָׁאוּ שְׁעָרִים כו׳ רֹאשׁוֹנָה ב׳ שְׁנִיָּה ג׳ כו׳ קֻשְׁיָה דִּבְשִׁלָּמָא בִּפְלֻגְתָּא דְּרַאֲשׁוּנ׳ אִי הָוֵי אֶחָד אוֹ ב׳ נָפְקָא מִינֵּיהּ מִשּׁוּם דְּהָוּ תְּרֵי קְרָאֵי דְּהָכִי כְּתִיב שָׂאוּ שְׁעָרִים כו׳ וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וּסְמִיךְ לֵיהּ קְרָא מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד אֲבָל בַּשְּׁנִיָּה דְּכְתִיב שָׂאוּ שְׁעָרִים כו׳ מַלְכְיוֹת בב׳ קְרָאֵי בִּקְרָא קַמָּא כְּתִיב וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וּבָתְרֵיהּ כְּתִיב מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ה׳ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ כו׳ מַאי נ״מ אִי חֲשִׁיבִי לג׳ אוֹ לב׳ הֲלֹא כֵּיוָן דִּתְרֵי קְרָאֵי הֵם ע״כ לָא חֲשִׁיבִי אֶלָּא תְּרֵי וְרָאִיתִי בב״י סִימָן תקצ״א דְּעָמַד בְּקֻוְשְׁיָ׳ זוֹ וּדְבָרָיו שָׁם סְתוּמִים וְכַוָּנָתוֹ כְּדִכְתִי׳ ותי׳ דְּלָאו אַמִּנְיַן קְרָאֵי קִפְּדִים אֶלָּא אַמִּנְיַן הַזְּכָרַת מַלְכְיוֹת יע״ש וְכֵן נִרְאֶה לְהָבִיא סַעַד לְזֶה מֵהָא דְּאָמְרִי׳ לְעֵיל הָנֵי ׳ מַלְכְיוֹת כְּנֶגֶד מִי וּמְשַׁנֵּי כְּנֶגֶד ׳ הַלּוּחִים וְהָתָם לָא הָוּ ׳ קְרָאֵי אֶלָּא מִנְיַן הַזְּכָרַת הַלּוּחִים וְדוּק: זִכְרוֹן תְּרוּעָה אוֹ׳ עִם הַזִּכְרוֹנוֹת כו׳ רי״א כו׳ ופרש״י דְּטַעְמוֹ דִּתְרוּעָה לָאו לְשׁוֹן שׁוֹפָרוֹת כו׳ וְקָשֶׁה אַמַּאי אִפְּלִיג ר״י נָמֵי בִּקְרָא דְּוַתְּרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ וּקְרָא דְּיוֹם תְּרוּעָה וַהֲלֹא מִפְּלוּגְתָּא קַמָּא דְּזִכְרוֹן תְּרוּעָה יָדַעְנָא דס״ל דְּתֵרוֹעַ׳ לָאו לְשׁוֹן שׁוֹפָרוֹת הָוֵי יֵשׁ לוֹמַר דְּאִי לָא פְּלִיג אֶלָּא בְּקַמַּיְיתָ׳ הו״א דְּטַעְמוֹ דְּעִיקַּ׳ קְרָא אָתֵי לְזִכְרוֹנוֹת דְּהָא זִכְרוֹן קְדֵים בְּרֵישָׁא וּלְכָךְ אֵינוֹ אוֹ אֶלָּא לְזִכְרוֹנוֹת אֲבָל בִּקְרָא דְּוַתְּרוּעַת מֶלֶךְ ה״א דְּעִיקַּר קְרָא אָתֵי לְתְרוּעָה דְּהָא תְּרוּעָה קְדֵים וְאִי אַשְׁמוֹעִינַן הָנָךְ ב׳ הו״א הַךְ תְּרוּעָה דְּהָנָךְ קְרָאֵי לָא מוֹכְחִי דְּהָווּ בְּשׁוֹפָר אֲבָל קְרָא דְּיוֹם תְּרוּעָה דְּמִינֵּיהּ יָלְפִינַן תְּקִיעַת שׁוֹפָר אֵימָא דְּמַהֲנֵי קמ״ל א״ק דְּלֵעֵיל יָלְפִינַן אֲמִירַת זִכְרוֹנוֹת מִדְּכְתִיב זִכְרוֹן וְשׁוֹפָרוֹת מִדְּכְתִיב תְּרוּעָה וה״ק ר״י דְּתְרוּעָה לָאו לְשׁוֹן שׁוֹפָרוֹת הוּא וא״ל דר״י

נָפְקָא לֵיהּ מז"ו מִקְרָא דְּוַתְקֶעְתֶּם בַּחֲצוֹצְרוֹ' כִּדְדָרֵישׁ בְּסִפְרֵי וֶהֱבִיאוֹ הָךְ"ן בְּשֵׁם הָרֹא"ה וב"י ס"ס תקצ"א י"ש וְדוֹק: מִפְּנֵי מָה אֵין יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים שִׁירָה כו' ק"ק מֵהָא דְּכָתַב הַטּוּר ס"ס תקפ"א דְּרוֹחֲצִין וּמְסַתַּפְּרִין ע"פ הַמִּדְרָשׁ כו' ע"ש וְאֶפְשָׁ' לומ' דְּכָל יָחִיד לְעַצְמוֹ לוֹבֵשׁ לְבָנִים וְשָׂמֵחַ לְעַצְמוֹ לְפִי שֶׁבּוֹטֵחַ בה' דְּיִכְתְּבוּ לְחַיִּים אָמְנָם בְּכָל הָעוֹלָם לֹא יִבָּצֵר דְּיֵשׁ נִכְתָּבִים לְמִיתָה וּבְשִׁבְיל כְּבוֹדָם א"א הַלֵּל בר"ה וי"ה וְדוֹק: מַתְנִי' שופ' שֶׁל ר"ה אֵין מַעֲבִירִין עָלָיו אֶת הַתְּחוּם כו' דַּע דְּעִיקּוּ' אִיסּוּר תְּחוּמִין בְּשַׁבָּת אִפְּלִיגוּ תַּנָּאֵי דר"ע ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא רַבָּנָן ס"ל דְּרַבָּנָן וְעִיקַּר מֵחֲלוֹקְתָּם הוּא בְּסוֹטָה פ' כֵּשֵׁם וּמִתְבָּאֵר שָׁם דר"ע ס"ל דְּיוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם אַמָּה הוּא מִן הַתּוֹרָ' וְרַבָּנָן ס"ל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן וְיֵשׁ רְאָיוֹת רַבּוֹת בַּתַּלְמוּד דְּלָא קי"ל כר"ע בְּהָא דְּיוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם אַמָּה הָוֵי מִן הַתּוֹרָה מִיהוּ בס' רַבָּנָן פְּלִיגִי הַפּוֹסֵ' דְּיֵשׁ דס"ל דַּאֲפִילּוּ רַבָּנָן מוֹדוּ דְּיֵשׁ תְּחוּמִין מִדְּאוֹרַיְיתָא יוֹתֵר מי"ב אַלְפַּיִ' אַמָּה וְסָמְכוּ לַדָּבָר זֶה ע"פ הַיְרוּשַׁלְמִי כמ"ש הָרִי"ף ספ"ק דְּעֵרוּבִין וְהָרַמְבַּ"ם פכ"ז דְּשַׁבָּת וּסְמָ"ג לָאוְין ס"ו אֲבָל הָרָ"ה וְהָרַמְבַּ"ן בְּסֵפֶר הַמִּלְחָמוֹת ספ"ק דְּעֵרוּבִין כָּתְבוּ דִּבְרַבָּנָן כָּל דִּינֵי תְּחוּמִין הָוּ דְּרַבָּנָן וּפֵירֵשׁ הָרַמְבַּ"ן שָׁם דְּזוֹ הִיא דַּעַת הָרִי"ף יע"ש גַּם הָרֹא"שׁ ס"ל כֵּן וְעַיֵּין בטא"ח רֵישׁ סִימָן שצ"ו וּמִיהוּ כּוּלְּהוּ מוֹדוּ דְּמִדְּרַבָּנָן אֵין יָכוֹל לֵילֵךְ מִמָּקוֹם שֶׁשָּׁבַת חוּץ לְאַלְפַּיִם אַמָּה וְלָכֵן אִם צָרִיךְ לֵילֵךְ ד' אַלְפַּיִם אַמָּה לְמִזְרָח העי' צָרִיךְ שֶׁיַּנִּיחַ עֵרוּבֵי תְּחוּמִין בְּסוֹף אַלְפַּיִם יָם אַמָּה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵ' בַּתַּלְמוּד וּבַּפּוֹסְקִים וְזֶה פָּשׁוּט וְכָתְבוּ הָרִי"ף וְהָרֹא"שׁ פ"ק די"ט וקי"ל די"ט צָרִיךְ עֵירוּבֵי תְּחוּמִין וְזֶה פָּשׁוּט מִכַּמָּה מִשְׁנָיוֹת הַשְּׁנוּיוֹת פ' בַּכֹּל מְעָרְבִין וכ"כ הָרַמְבַּ"ם פ"ח בְּעֵירוּבִין וטא"ח ס"ס תָּי"ו וּמְסַפְּקָא לִי אִם יֵשׁ אִיסּוּ' תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא בי"ט לר"ע חוּץ מֵאַלְפַּיִם וּלְרַבָּנָן חוּץ לי"ב מִיל לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם אוֹ דִּלְמָא כּוּלְּהוּ מוֹדֶה דבי"ט תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן וְכָעֵת לֹא מָצָאתִי גִּילּוּי לָזֶה וְשׁוּב רָאִיתִי פ"ב דַּחֲגִיגָה דַּף י"ז ע"ב עַל פָּסוּק וּפָנִיתָ בַּבֹּקֶר דְּיָרְאֶה מִדִּבְרֵי רַשִׁ"י שָׁם דְּתְּחוּמִין בי"ט הָוֵי דְּאוֹרַיְיתָא יע"ש וּמִיהוּ הַדָּבָר בָּרוּר דכ"ע מוֹדוֹ דְּאֵינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ חוּץ מֵאַלְפַּיִם אַמָּה בי"ט כְּמוֹ בְּשַׁבָּת אִם לֹא עַל יְדֵי עֵירוּבֵי תְּחוּמִין וְכֵיוָן שֶׁכֵּן שָׁנִינוּ שׁוֹפָר שֶׁל ר"ה אֵין מַעֲבִירִין עָלָיו אֶת הַתְּחוּם וּפרש"י לֵילֵךְ חוּץ לַתְּחוּם כו' וְהַיְינוּ דַּאי חוּץ לַתְּחוּם דְּאַלְפַּיִם אַמָּה וְהַטּוּר בסי' תקפ"ו כָּתַב דְּפֵירוּשׁ דְּמַתְנִיתִין ר"ל דְּאֵין מוֹצִיאִין אֶת הַשּׁוֹפָר חוּץ לַתְּחוּם יע"ש וק"ל אַמַּאי בָּרַח הַטּוּר מִפרש"י וְנִרְאֶה דְּהַטּוּר ס"ל דְּהַהֵ' חֲלָקָה דְּאֵין מַעֲבִירִין עָלָיו אֶת הַתְּחוּם הָוְיָא וְדוּמְיָא דְּאִידָךְ דְּאֵין מְפַקְּחִין עָלָיו אֶת הַגַּל דְּהַיְינוּ בְּעִנְיַן הוֹצָאַת הַשּׁוֹפָר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וק"ל לפי' הַטּוּר מַהוּ זֶה דְּקָאָמַר אֵין מוֹצִיאִין אֶת הַשּׁוֹפָר חוּץ לַתְּחוּם ת"ל דְּאָדָם הַמּוֹצִיאוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לָצֵאת חוּץ לַתְּחוּם וי"ל דְּאָדָם הַמּוֹצִיאוֹ עֵירֶב עֵירוּבֵי תְּחוּמִין וְשׁוֹפָ' זֶה אֵינוֹ שֶׁלּוֹ דְּאִם הָיָה שֶׁלּוֹ יָכוֹל לְהוֹלִיךְ כֻּלָּיו בְּמָקוֹם שֶׁעֵירֵב דקי"ל הַבְּהֵמָה וְהַכֵּלִים כְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים וכמ"ש בא"ח סִימָן שצ"ו אֶלָּא דְּלָקַח הַשּׁוֹפָר מֵאָדָם אַחֵר שֶׁלֹּא עֵירֵב וְהִשְׁמִיעָנוּ דְּאֵין מוֹצִיאִין אֶת הַשּׁוֹפָרחוּץ לַתְּחוּם וי"ל עַל רַשִׁ"י לָמָּה לֹא פֵּירוּשׁ כְּפֵירוּשׁ הַטּוּר י"ל דִּדְחִיקָא לֵיהּ לְאוֹקְמֵי הַךְ אוֹקְמְתָּא דְּהַמּוֹצִיאוֹ עֵרֶב וְהַשּׁוֹפָר אֵינוֹ שֶׁלּוֹ לָכֵן פרש"י כְּפִשׁוּטוֹ וּמָרָן בש"ע סִימָן תקפ"ו סכ"ב כָּתַב אִם הֵבִיא א"י שׁוֹפָר מֵחוּץ לַתְּחוּם תּוֹקְעִים בּוֹ וּמַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּלִכַתְּחִלָּה אָסוּר לוֹמַר לא"י שֶׁיְּבִיאֶנּוּ ולע"ד נִרְאֶה דְּשָׁרֵי דְּהָא יִשְׂרָאֵל גּוּפֵיהּ אִם יְבִיאֶנּוּ חוּץ לַתְּחוּם דְּאַלְפַּיִם אַמָּה הוּא מִשּׁוּם שְׁבוּת וּלְגַבֵּי א"י הוּא שְׁבוּת דְּבִמְקוֹ' מִצְוָה שָׁרֵי לְדַעַת רֹוב הַפּוֹסְ' וְכֵן פָּסַק מָרָן גּוּפֵיהּ שָׁם סכ"א ע"ש: וְאֵין מְפַקְּחִין עָלָיו אֶת הַגַּל אִם נָפְלָה עָלָיו מַפּוֹלֶת שֶׁהוּא טִלְטוּל מִדְּרַבָּנָן כ"כ הָרַ"ן וְהַטּוּר סִימָן תקפ"ו נָפַל עָלָיו וא"א לְטַלּוֹ בְּלִי טִלְטוּל אֲבָנִים אָסוּר וְתִדְחֶה הַתְּקִיעָה עכ"ל וְטִלְטוּל אֲבָנִים בְּשַׁבָּת אָסוּר מִדְּרַבָּנָן מִשּׁוּם מָוְקְצֶה מֵחֲמַת גּוּפוֹ ואע"ג דקי"ל כר"ש דְּלֵית לֵיהּ מָוְקְצֶה מ"מ מוֹדֶה ר"ש בְּמָוְקְצֶה דְּאַבְנֵי' כמ"ש בא"ח ר"ס שֵׂ"י וְכָל מַה שֶּׁאָסוּר בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם מָוְקְצֶה אָסוּר נָמִי בי"ט לכ"ע וְדַעַת הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם

דבי״ט שֶׁהוּא קַל הֶחְמִירוּ בּוֹ יוֹתֵר וְאָסְרוּ כָּל מָזוֹן כמ״ש בא״ח סִימָן תצ״ה יע״ש וְהָרַמְבַּ״ם פֵּ״ה דְּשׁוֹפָר כְּשֶׁהֶעְתִּיק מִשְׁנָה זוֹ וְכָתַב שׁוֹפָר שֶׁל ר״ה אֵין מְחַלְּלִין וכו׳ הִשְׁמִיט רֵישָׁא דְּמַתְנִיתִין אֵין מַעֲבִירִין עָלָיו אֶת הַתְּחוּם וְאֵין מְפַקְּחִין עָלָיו אֶת הַגַּל וְלֹא יָדַעְתִּי לָמָּה גַּם הִשְׁמִיט וְלֹא רוֹכְבִין עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה וְהַטּוּר סִימָן תקפ״ו הֵבִיא כָּל הַחֲלוּקוֹת גַּם יֵשׁ לַעֲמוֹד דְּמִדִּבְרֵי רַשׁ״י בְּמַתְנִיתִין מַשְׁמַע דבס׳ מִשְׁנָתוֹ גָּרִיס תְּחִלָּה אֵין מְפַקְּחִין וְאַחַ״כ אֵין מַעֲבִירִין וּמִדִּבְרֵי רַשׁ״י בגמ׳ מַשְׁמַע דְּגָרִיס אֵין מַעֲבִירִין וְאַחַ״כ אֵין מְפַקְּחִין וְאֶפְשָׁר דְּרַשׁ״י נִתְכַּוֵּון דְּהָנָךְ תְּרֵי חִלּוּקֵי כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ וְלֹא יֵשׁ עֲדִיפוּת מֵחֲדָא לַחֲבֶרְתָּהּ לוֹמַר דְּהָוֵי זוֹ אַף זוֹ אוֹ זוֹ וְאֵצ״ל זוֹ: לֹא עוֹלִין בְּאֵילָן כו׳ ק״ק אַמַּאי שִׁינָּה לְשׁוֹנוֹ דְּבַתְּחִלָּה קָתָנֵי לִישָׁנָא דְּאֵין וְאַחַ״כ נְקַט לִישָׁנָא דְּלָא וּלְפִי הַסְּפָרִים דְּגָרְסִי בגמ׳ לֹא עוֹלִין בְּאֵילָן הַשְׁתָּא דְּרַבָּנַן אָמְרַתְּ לָא דְּאוֹרָיְיתָא מִיבַּעְיָא ופרש״י דְּהָנְהוּ תַּרְתֵּי דְּרֵישָׁא הֵם דְּרַבָּנַן גָּמוּר דְּלֵיכָּא לְמִגְזַר אֲטוּ דְּאוֹרָיְיתָא תָּא משא״כ הָנָךְ דְּסֵיפָא דְּאִיכָּא לְמֵימַר שֶׁמָּא יִתְלוֹשׁ א״ש דְּשִׁינָּה הַלָּשׁוֹן לְרַמּוֹז לָנוּ דְּתַרְתֵּי דְּרֵישָׁא אֵין לָהֶם שׁוֹרֶשׁ מִן הַתּוֹרָה ונ״מ טוּבָא דִּתְחוּמִין לָא הָוֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא כְּלָל וְאֵין לָהֶם שׁוֹרֶשׁ מִן הַתּוֹרָה דְּוַמְיָא דְּאִיסּוּר מָזוֹן דְּטַלְטוּל אֲבָנִים דְּאֵין לוֹ שׁוֹרֶשׁ מִן הַתּוֹרָה וְדוּק: וְאֵין מְעַכְּבִין אֶת הַתִּינוֹקוֹת מַשְׁמַע דְּמִתְעַסְּקִין אָסוּר וַהֲדַר קָתָנֵי דְּמִתְעַסְּקִין עִמָּהֶם וכה״ג פָּרִיךְ בגמ׳ עַל הַבָּרַיְיתָא וּמְשַׁנֵּי כָּאן בְּקָטָן כו׳ וְאִם נֹאמַר דְּהָךְ תֵּירֵץ נָתֵרֵץ נָמֵי בְּמַתְנִיתִין מ״מ יִקְשֶׁה אַמַּאי תַּלְמוּדָא שְׁבִיק לְמִפְרַךְ הָךְ קו׳ אַמַּתְנִיתִין וְאֶפְשָׁר דִּבְמַתְנִי׳ לָא קַשְׁיָא מִשּׁוּם דְּהָוֵי זוֹ אַף זוֹ אָמְנָם בַּבָּרַיְיתָא׳ הַחֲלוּקוֹת הֲפוּכוֹת דְּבַתְּחִלָּה קָתָנֵי מִתְעַסְּקִין וַהֲדַר קָתָנֵי אֵין מְעַכְּבִין וְאֵין לְתָרֵץ דְּהַבָּרַיְיתָא מַיְירֵי בְּזוֹ וְאֵצ״ל זוֹ דְּהָא חָזֵינַן דִּלְעִנְיַן שַׁבָּת ויו״ט קָתָנֵי בְּבָרַיְיתָא בְּהֶדְיָא וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בי״ט מַשְׁמַע דִּלְעִנְיַן מִתְעַסְּקִין וְאֵין מְעַכְּבִין לָא הָוֵי טַעְמוֹ מִשּׁוּם זוֹ וְאֵצ״ל זוֹ דְּאִם כֵּן הִיל״ל וְאֵצ״ל דְּאֵין מְעַכְּבִין כִּדְקָתָנֵי גַּבֵּי יו״ט וְעַיֵּין בִּתְחִלַּת חָכְמָה דַּף כ״ג סִימָן ל״ג מֵעַיִן זֶה וְדוֹק: וְהַמִּתְעַסֵּק לֹא יָצָא וְהַשּׁוֹמֵעַ מִן הַמִּתְעַסֵּק לֹא יָצָא קָשֶׁה הַשְׁתָּא הַמִּתְעַסֵּק לֹא יָצָא שׁוֹמֵעַ מִמֶּנּוּ צ״ל י״ל דְּשׁוֹמֵעַ מִן הַמִּתְעַסֵּק הו״א כֵּיוָן דְּאִיכָּא כַּוָּונַת שׁוֹמֵעַ יָצָא קמ״ל דְּלֹא יָצָא כֵּיוָן דְּלֵיכָּא כַּוָּונַת מַשְׁמִיעַ וְעוֹד י״ל דְּמַתְנִיתִין דְּהַשּׁוֹמֵעַ מִן הַמִּתְעַסֵּק לֹא יָצָא מִלְּתָא דְּפִשִׁיטָא הוּא וּלְדִיוּקָא אִצְטְרִיךְ הָא שׁוֹמֵעַ מִן הַמַּשְׁמִיעַ לְעַצְמוֹ לֹא יָצָא וּנְקַט מִתְעַסֵּק אַיְידֵי רֵישָׁא אָמְנָם עִיקַּר סִיפָ׳ לְשׁוֹמֵעַ מִן הַמַּשְׁמִיעַ: לֹא עוֹלִין בְּאִילָן כו׳ הַשְׁתָּא דְּרַבָּנַן כו׳ ופרש״י דְּרַבָּנַן אָמְרָה לֹא כו׳ וְיֵשׁ גִּמְגּוּם בַּדָּבָר וְנִרְאֶה בְּעִינַי דל״ג לֵיהּ וְיֵשׁ לִרְאוֹת מַה גִּמְגּוּם יֵשׁ לוֹ לְרַשׁ״י כִּי לֹא פֵּירֵשׁ ונ׳ דְּטַעְמוֹ דְּכֵיוָן דְּלִפּוּם קוּשְׁטָא בְּעוֹלִין בְּאִילָן אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁבוּת לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר דְּהָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא מִשּׁוּם דְּהָוֵי מִשּׁוּם שֶׁמָּא יַחְתּוֹךְ זְמוֹרָה אוֹ אפש׳ דְּאֵין מַעֲבִירִין עָלָיו אֶת הַתְּחוּם נָמֵי חֲשִׁיב דְּאוֹרָיְיתָא גְּזֵרָה שֶׁלֹּא יֵלֵךְ חוּץ לי״ב מִיל דְּהָוֵי דְּאוֹרָיְיתָא לְדַעַת קְצָת פּוֹסְקִים כְּדִכְתִיב לְעֵיל וּלְפִי זֶה רַשׁ״י מְגַמְגֵּם בַּדָּבָר דְּשֶׁמָּא בְּחוּץ לַתְּחוּם יֵשׁ שׁוֹרֶשׁ מִן הַתּוֹרָה אוֹ אֶפְשָׁר דְּהַגְמָגּוּם הוּא דְּאִם אִיתָא דְּכָךְ הִיא הַגִּירְסָא גַּבֵּי לֹא עוֹלִין הַשְׁתָּא דְּרַבָּנַן אָמְרַתְּ לָא כו׳ וּמְשַׁנֵּי זוֹ וְאֵצ״ל זוֹ אִם כֵּן מַאי פָּרִיךְ תּוּ לְקַמָּן גַּבֵּי אֵין חוֹתְכִין אוֹתוֹ הַשְׁתָּא דְּרַבָּנַן אָמְרַתְּ לֹא דְּאוֹרָיְיתָא מִיבַּעְיָא וַהֲלֹא הַתֵּירוּץ הוּא פָּשׁוּט כְּדְשַׁנֵּי לְעֵיל זוֹ וְאֵצ״ל זוֹ קָתָנֵי וְאֶפְשָׁר דְּמִכָּל הָנָךְ טַעְמֵי דַּאֲמָרָן הוּא גִּמְגּוּם רַשׁ״י: דַּף ל״ג ע״א אֵין מְעַכְּבִין אֶת הַתִּינוֹקוֹת הָא נָשִׁים מְעַכְּבִין כו׳ קָשֶׁה דמנ״ל לְדִיוּקֵי מַתְנִיתִין הָא נָשִׁים מְעַכְּבִים דִּילְמָא נְקַט אֵין מְעַכְּבִין הַתִּינוֹקוֹת לַחֲדוֹשָׁא וכ״ש נָשִׁים וְתֵדַע שֶׁכֵּן הוּא דְּהָא בָּרַיְיתָא קָתָנֵי אֵין מְעַכְּבִין הַנָּשִׁים וַהֲדַר קָתָנֵי וְלֹא אֶת הַתִּינוֹקוֹת אַלְמָא דְּאִם לֹא הָיָה שׁוֹנֶה תִּינוֹקוֹת הָיִיתִי אוֹמֵר דַּוְקָא נָשִׁים אֲבָל תִּינוֹקוֹת מְעַכְּבִין קמ״ל וְאִם כֵּן תַּנָּא דְּמַתְנִי׳ נָקַט תִּינוֹקוֹ׳ וכ״ש נָשִׁים י״ל דְּהַמַּקְשֶׁה סָבַר דְּיוֹתֵר רָאוּי לְהַחְמִיר עַל הַנָּשִׁים שֶׁלֹּא יִתְקְעוּ בי״ט כֵּיוָן דְּאֵינָם מְחֻוַּיָּבוֹת וְדָמֵי לְחִלּוּל יו״ט וְתַנָּא דְּבָרַיְיתָא׳

דְּקָאָמַר נָשִׁים מְעַכְּבִין וּבְכֵן קַשְׁיָא מַתְנִיתִין אַבְּרַיְיתָא וְדוּק: הָא נָשִׁים מְעַכְּבִין פרש"י דִּפְטוּרוֹת לְגַמְרֵי כו' אִיכָּא ב"ת כו' עַיֵּין בְּתוֹסֶפֶת עֵרוּבִין דַּף צ"ו וְכֵן נרא' מִדִּבְרֵי רַשְׁ"י פ' כִּיסּוּי הַדָּם דַּף פ"ה רע"א ע"ש: תוס' הָא ר' יְהוּדָה הָא ר"י אעג"ב וכו' דְּמִיכַל בַּת שָׁאוּל כו' מֵהָא דְּמִיכַל בַּת שָׁאוּל אֵין רְאָיָה דְּדִלְמָא ס"ל תְּפִילִּין מ"ע שֶׁלֹּא הז"ג אֶלָּא עִיקַּר הָרְאָיָה מֵאִשְׁתּוֹ שֶׁל יוֹנָה שֶׁהָיְתָה עוֹלָה לָרֶגֶל דְּהַהִיא מ"ע שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא וּמִיהוּ גַּם בָּזוֹ יֵשׁ לְגַמְגֵּם דְּעַד כָּאן לָא פְּלִיגִי ר' יְהוּדָה ור' יוֹחָנָן אֶלָּא בְּמִצְוָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ צַד אִיסּוּר כְּגוֹן סְמִיכָה דְּהָוֵי כְּמוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּקָדָשִׁים אוֹ תְּקִיעַת שׁוֹפָר דְּאִית בָּהּ אִיסּוּר שְׁבוּת דִּתְקִיעָה אֲבָל מִצְוָה שֶׁאֵין בָּהּ צַד אִיסּוּר מוֹדֶה ר"י דְּיכוֹלֶת הַנָּשִׁים לַעֲשׂוֹתָן' וְתֵדַע שֶׁכֵּן הוּא דְּהָא ר"י דס"ל אֵין בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל סוֹמְכוֹת אָמְרוּ בְּרֵישׁ מסכ' סוכ' דְּהֵילֵנִי הַמַּלְכָּה הָיְתָה יוֹשֶׁבֶת בַּסֻּכָּה וְכָל מַעֲשֶׂיהָ הָיוּ ע"פ חֲכָמִים וְאִם כֵּן עֲלֶיהָ לְרֶגֶל נָמֵי יְכוֹלֶת הַנָּשִׁים לַעֲשׂוֹת דְּלֵית בָּהּ צַד אִיסּוּר' וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מַה רְאָיָה מַיְיתֵי מֵהַתּוֹסֶפֶת דַּהֲלָכָה כר' יוֹסִי בְּמִצְוָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ צַד אִיסּוּר כְּגוֹן סְמִיכָה וּתְקִיעַ' מְעַלְיָ' לְרֶגֶל דְּלֵית בָּהּ צַד אִיסּוּר וי"ל דְּגַם בַּעֲלִיָּה אִיכָּא צַד אִיסּוּר דְּמֶחֱזֵי כְּמֵבִיא' חֻלִּין לָעֲזָרָה אוֹ מִשּׁוּם רְאִיַּית פָּנִים בָּעֲזָרָה שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ וְכֵן מָצָאתִי בַּתּוֹסָ' פ' הַמּוֹצֵא תְּפִילִּין וְהָרָ"ן רפ"ב דְּסֻכָּה כָּתַב דְּיֵשׁ צַד אִיסּוּר בַּעֲלִיַּית הָרֶגֶל לְפִי שֶׁמְּקֻרֶבֶת שַׁלְמֵי חֲגִיגָה שֶׁלֹּא בְּמִקּוֹם מִצְוָה יע"ש: כָּתְבוּ עוֹד הַתּוֹסֶפֶת וּמָוָתָר לְבָרֵךְ עַל מ"ע כו' קָשֶׁה מנ"ל דְּמִיכַל בַּת שָׁאוּל הָיְתָה מְבָרֶכֶת וי"ל דְּמִדְּאָמְרִינַן הָתָם וְלֹא מִיחוּ בְּיָדָהּ חֲכָמִים מַשְׁמַע דְּהָיָה מָקוֹם לָהֶם לְמִחוֹת מִשּׁוּם דְּהָיְתָה מְבָרֶכֶת וְלֹא מִיחוּ וכ"כ הָרֹא"שׁ פ"ק דְּקִדּוּשִׁין וּסְמָ"ג עֲשִׂין מ"ב וּמִיהוּ זֶה אֵינוֹ הֶכְרֵחַ דְּדִילְמָא דְּטַעַם הַמְּחָאָה הָיָה רָאוּי מִשּׁוּם דְּצָרִיכִין גּוּף נָקִי וְנָשִׁים אֵין זְרִיזוּת לִיזָּהֵר וְאַפֵּ"ה לֹא מִיחוּ וּלְעוֹלָם לֹא הָיְתָה מְבָרֶכֶת וְהַתּוֹסֶפֶת בפ' הַמּוֹצֵא תְּפִילִּין כָּתְבוּ דְּמִיכַל בַּת שָׁאוּל מִסְּתָמָא הָיְתָה מְבָרֶכֶת וְלָא יָדַעְנָא מנ"ל וַאֲפִ' את"ל דְּהָיְתָה מְבָרֶכֶת אֶפְשָׁר דִּסְבָרָ' דמ"ע שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא הוּא וְנָשִׁים חַיָּיבוֹת וְהַתּוֹסֶפֶת בְּקִדּוּשִׁין דַּף ל"א לֹא הֵבִיאוּ רְאִי' דְּמִיכַל בַּת שָׁאוּל מַשְׁמַע דס"ל דְּאֵין מִשָּׁם רְאָיָה כְּדִכְתִי' כָּתְבוּ עוֹד וְתֵדַע דְּאָמְרִינַן פר' הַחוֹבֵל כו' רְאִי' זוֹ יֵשׁ לִדְחוֹתָהּ דְּדִילְמָא לְעוֹלָ' אָסוּר לְבָרֵךְ וְסָבַר ר"י דִּטְפֵי עָדִיף מִי שֶׁאֵינוֹ מְצֻוֶּה וְעוֹשֶׂה בְּלֹא בְּרָכָה מִמְּצֻוֶּה וְעוֹשֶׂה בִּבְרָכָה וְכֵן מָצָאתִי לְמָרָן בכ"מ סוֹף ה' צִיצִית יע"ש וְאָפְשָׁ' לְיַישֵׁב דְּכַוָּנַת ר"ת בִּרְאָיָה זוֹ הִיא בָּמָה שֶׁיָּדוּעַ דְּאֵין אָדָם יָכוֹל לְשַׁעֵר מַתַּן שְׂכָרָן שֶׁל מִצְוֹת וא"כ אא"ב דְּהָיָה מבר' הָיָה עוֹשֶׂה י"ט מִשּׁוּם דְּוַדַּאי לוֹ דְּיהֵי' לוֹ שְׂכַר תוס' דְּלָא מְפַקֵּד וַעֲבִיד אֲבָל אִם לֹא הָיָה מְבָרֵךְ מנ"ל דִּטְפֵי עָדִיף מִי שֶׁאֵינוֹ מְצֻוֶּה וְעוֹשֶׂה בְּלֹא בְּרָכָה כו' וְכִי אָדָם יוֹדֵעַ מַתַּן שְׂכָרָן שֶׁל מִצְוֹת אֶלָּא וַדַּאי דְּהָיָה מְבָרֵךְ וְהָרָאָבָ"ד סוֹף ה' צִיצִית כָּתַב דְּנָשִׁים מִתְעַטְּפוֹת בְּצִיצִית שֶׁאֵין בָּהּ כִּלְאַיִם וְכָתַב מָרָן בכ"מ דְּפָשׁוּט הוּא יע"ש ולענ"ד יְרֻאָה דְּזֶהוּ דַּוְקָא לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם דְּנָשִׁים אֵין מְבָרְכוֹת עַל הַצִּיצִית אָמְנָם לְדַעַת ר"ת דִּמְבָרְכוֹת ה"ה דְּתִלְבּוֹשׁ צִיצִית כִּלְאַיִם וְכֵן מִתְבָּאֵר בְּדִבְרֵי ר"ת זַ"ל שֶׁהֵבִיא הָרֹא"שׁ בְּרֵישׁ הִלְכוֹת צִיצִית וֶהֱבִיאוֹ ב"י א"ח סִימָן י"ח יע"ש וְדוּק: כָּתְבוּ עוֹד וְעוֹד אָמְרִי' פר' ע"פ סוֹמֵא כו' עַיֵּין בְּהָרֹא"שׁ פ"ק דְּקִדּוּשִׁין שֶׁדָּחָה רְאָיָה זוֹ יע"ש.

וְהִנֵּה רָאִינוּ דְּאִם הַנָּשִׁים יְכוֹלֶת לְבָרֵךְ תַּלְיָא בִּפְלוּגְתָּ' דְּאַשְׁלֵי רַבְרְבֵי הָרַמְבַּ"ם סוֹף הל' צִיצִית וְסוֹף ה' סֻכָּה ס"ל דְּאֵינָם יְכוֹלוֹת לְבָרֵךְ וְהָרָאָבָ"ד בְּהִלְכוֹ' צִיצִית ס"ל דִּיכוֹלוֹת לְבָרֵךְ כְּדַעַת ר"ת וְהַטּוּר בא"ח סִימָן י"ז כ' דְּיוֹתֵר טוֹב שֶׁלֹּא יְבָרְכוּ וּבְסִי' תקפ"ט כָּתַב דְּיכוֹלִין לְתִקְוֹעַ וּלְבָרֵךְ וְנִרְאֶה דְּכַוָּנָתוֹ לוֹמַר דְּאִם יִשְׁאֲלוּ לָנוּ הַנָּשִׁים נֹאמַר לָהֶם שֶׁיּוֹתֵר טוֹב שֶׁלֹּא יְבָרְכוּ לָחוּשׁ לִסְבָרַת הָרַמְבַּ"ם וְסִיעָתוֹ אָמְנָם אִם יִרְצוּ הֵם לְבָרֵךְ אֵין מוֹחִין בְּיָדָם כֵּיוָן דְּיֵשׁ לָהֶם עַל מַה שֶׁיִּסְמוֹכוּ ר"ת וְהָרָאָבָ"ד וְסִיעָתָם: גְּמָרָא אֲבָל מִתְעַסְּקִין עִמָּהֶם אר"א וכ"ש בְּשַׁבָּת כָּתַב הָרַמְבַּ"ם פ"ב הַתִּינוֹקוֹ' שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְחִינּוּךְ

אֵין מְעַכְּבִין וכו׳ בְּשַׁבָּת שֶׁאֵינָהּ שֶׁל ר״ה וְכָתַב הַמַּגִּיד דבי״ט שֶׁל ר״ה שֶׁחָל בְּשַׁבָּת וַדַּאי מְעַכְּבִין כו׳ וְכֵן נִרְאֶה מִן הַיְּרוּשַׁ׳ עכ״ל וק״ל דְּהָרָ״ן כָּתַב בְּשֵׁם הַיְּרוּשַׁלְמִי בְּהֶפֶךְ וְאֵין בְּיָדִי הַיְּרוּשַׁלְמִי לְהַכְרִיעַ לְאֶחָד מִן הַצְּדָדִין וְצָרִיךְ עִיּוּן: ע״ב כָּאן בְּקָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִינּוּךְ פרש״י מִתְעַסְּקִין עִמָּהֶם כו׳ וְכֵן פֵּיֵרֵשׁ הָרִי״ף וְטַעְמוֹ דִּטְפֵי הִתִּירוּ בְּקָטָן שֶׁהִגִּיעוּ לְחִינּוּךְ מִשּׁוּם דְּשַׁיָּיךְ בְּמִצְוַת חִינּוּךְ תְּקִיעַת שׁוֹפָר אֲבָל כְּשֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְחִינּוּךְ הֶחֱמִירוּ שֶׁלֹּא לְהִתְעַסֵּק בּוֹ כֵּיוָן דְּלֹא שַׁיָּיךְ בְּמִצְוַת חִינּוּךְ וּבְכֵן נִסְתַּלְּקָה קו׳ הַתּוֹסֶפֶת עַל רַשִׁ״י וְהַתּוֹסָ׳ ס״ל אִיפְּכָא דִּטְפֵי יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּקָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִינּוּךְ וְהָרָ״ן הִכְרִיעַ מֵהַיְּרוּשַׁלְמִי כְּפֵירוּשׁ הָרִי״ף וְרַשִׁ״י וּמַה שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסֶפֶת רְאָיָה מֵהַהִיא דַּעֲרָכִין יֵשׁ לִדְחוֹת רְאָיָה זוֹ דְּמַאי דְּמַיְיתֵי הָתָם אֵין מְעַכְּבִין הַתִּינוֹקוֹת הָוֵי כְּמוֹ כו׳ וְאַסֵּיפָא סָמוּךְ דְּקָתָנֵי וּמִתְעַסְּקִין עִמָּהֶם עַד שֶׁיִּלְּמוּדוּ וְהַגִּי׳ הָאַחֶרֶ׳ שֶׁהֵבִיאוּ התו׳ הֵבִיאָה סְמָ״ג עֲשֵׂיִן מ״ב וכ׳ דְּהָרַמְבַּ״ם תָּפַס גִּירְסָא זוֹ עִיקָּר וכ״כ הל״מ וְעַיֵּין בְּחִדּוּשֵׁי הרא״ם שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה יע״ש: מַתְנִי׳ ס׳ תְּקִיעוֹת ג׳ שֶׁל ג׳ פרש״י א׳ לְמַלְכֻיוֹת כו׳ נִרְאֶה דְּבָא לְאַפּוּקֵי דְּלָא תֵּימָא דִּבְמַלְכֻיוֹת יַעֲשֶׂה כּוּלְּהוּ ט׳ תְּקִיעוֹת אוֹ בְּזִכְרוֹנוֹת אוֹ בַּשּׁוֹפָרוֹת וְטַעְמוֹ דְּכֵיוָן דְּהַכָּתוּב חֻיַּיְבְנוּ לַעֲשׂוֹת ג׳ שֶׁל ג׳ ג׳ וְגַם חִיַּיְבְנוּ לוֹמַר מז״ו מִסְתַּבְּרָ׳ דְּכָל בָּבָא מֵהַתְּקִיעוֹת הִיא עַל עִנְיָן אֶחָד וְלָכֵן יִהְיוּ תּוֹקְעִים אֶחָד לְמַלְכֻיוֹת כו׳ גַּם אֶפְשָׁר דְּבָא לְאַפּוּקֵי דָּלֶ״ת דִּלְיַעֲבֵיד כּוּלְּהוּ בִּמְלָכָיו׳ וְכֵן כּוּלְּהוּ בְּזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹ׳ דְּתָפַסְתָּ מוּעָט תָּפַסְתָּ: גְּמָרָא וְהַתַּנְיָא שִׁיעוּר תְּקִיעָה כו׳ וְתַנָּא בָרָא כו׳ קָשֶׁה כִּי הֵיכִי דִּבְתַנָּא דִידַן אֲמַרְתְּ דְּחָשֵׁיב תְּקִיעָה דְּכֻוְלְּהוּ בָּבֵי כְּמוֹ כֵן תְּפָרֵשׁ מ״ש הַתַּנָּא שִׁיעוּ׳ תְּקִיעָה כִּתְרוּעָה ר״ל דְּכֻוְלְּהוּ בְּבֵי י״ל דפי׳ זֶה דּוֹחַק וּבִשְׁלָמָא בִּלְשׁוֹן תַּנָּא דִידַן אָנוּ דּוֹחֲקִים עַצְמֵנוּ לִסְבֹּוֹל פֵּירוּשׁ זֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה סוֹתֵר לְתַנָּא דְּבָרַיְיתָא אֲבָל לְשׁוֹן תַּנָּא דְּבָרַיְיתָא אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְדָוָחְקוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִפְּשׁוּטוֹ אַךְ אַכַּתִּי קָשֶׁה לָמָּה תַּנָּא דִידַן אָחַז דֶּרֶךְ אֲרֻוְכָּה שִׁיעוּר תְּקִיעוֹת דְּכֻוְלְּהוּ בְּבֵי בג׳ תְּרוּעוֹת יֹאמַר דֶּרֶךְ קְצָרָה כְּתַנָּא דְּבָרַיְיתָא שִׁיעוּר תְּקִיעָה כִּתְרוּעָה וְאֶפְשָׁר דְּתַנָּא דִידַן הִשְׁמִיעָנוּ אַגַּב אוֹרְחִין דג׳ תְּרוּעוֹת הָווּ מִן הַתּוֹרָה כִּדְיָלֵיף בגמ׳ וְלִמְעוּטֵי מ״ד בגמ׳ דא׳ מִן הַתּוֹרָה וב׳ מד״ס וְתַנָּא דְּבָרַיְיתָא דְּקָאָמַר שִׁיעוּר תְּקִיעָה כִּתְרוּעָה לֹא חָשׁ לְמַעֵט סבר׳ זוֹ דְּהָא בְּרֵישָׁא דְּבָרַיְיתָא מַיְיתֵי ג״ש דִּשְׁבִיעִי שְׁבִיעִי לְלַמֵּד שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ: רַשִׁ״י תַּנָּא דִידַן קָא חָשֵׁיב דְּכֻוְלְּהוּ בְּבֵי וה״ק שִׁיעוּר ג׳ תְּקִיעוֹת כג׳ תְּרוּעוֹת לִכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּבָא לְתַקֵּן הַלָּשׁוֹן דְּתַנָּא דִידַן שִׁיעוּר תְּקִיעָה כג׳ תְּרוּעוֹת דה״ק שִׁיעוּר ג׳ תְּקִיעוֹת כג׳ תְּרוּעוֹת וְזֶה מִלְּתָא דִּפְשִׁיטָא דְּכֵן צָרִיךְ לִדְחוֹק בְּפֵיר׳ מַתְנִיתִין לְפִי שִׁינּוּיָיא דגמ׳ לָכֵן נִרְאֶה דְּרַשִׁ״י אֲתָא לְמַעוּטֵי פי׳ הָרַמְבַּ״ם דפי׳ תְּקִיעוֹת דְּכֻוְלְּהוּ דְּהַיְינוּ שָׁם תְּקִיעוֹת כג׳ תְּרוּעוֹת וְתַנָּא בָרָא חֲשִׁיב חַד בָּבָא שֶׁהֵם שְׁתַּיִם וְקָאָמַר שֶׁהֵם כִּתְרוּעָה וּלְפִי זֶה שִׁיעוּר תְּקִיעָה בַּחֲצִי תְּרוּעָה דְּרַשִׁ״י לֹא נָחָה דַּעְתּוֹ בפי׳ זֶה דִּסְתָם תְּקִיעָה הִיא תְּקִיעָה אֲרֻוְכָּה וְלָכֵן פֵּיֵרֵשׁ דה״ק תַּנָּא דִידַן קָא חָשֵׁיב תְּקִיעוֹת אֶחָד דְּכֻוְלְּהוּ בְּבֵי וְהַיְינוּ דְּקָאָמַר שִׁיעוּר ג׳ תְּקִיעוֹת כג׳ תְּרוּעוֹ׳ וְשִׁיעוּר תְּקִיעוֹת אַחֲרוֹנוֹת לָא אִצְטְרִיךְ לְמִתְנֵי דְּמִסְתָּמָא אַחֲרוֹנוֹת כָּרִאשׁוֹנוֹת וְתַנָּא בָּרָא קָא חָשֵׁיב דַּחֲדָא בָּבָא כְּלוֹמַ׳ שִׁיעוּר תְּקִיעָה א׳ כְּשִׁיעוּר תְּרוּעָ׳ וּמִסְתָּמָ׳ אַחֲרוֹנָה כְּאֶחָד וְכוּלְּהוּ תַּנָּאֵי חֲדָא מִלְּתָא אָמְרֵי דְּהַיְינוּ דקי״ל דְּשִׁיעוּר תְּקִיעָה א׳ כִּתְרוּעָה אח׳ וּלְעוֹלָם בְּשִׁיעוּר תְּרוּעָה פְּלִיגִי כְּדִלְקַמָּן אַךְ נִיקּוֹט מֵהָא דְּכֻוְלֵ׳ אִית לְהוּ שִׁיעוּר תְּקִיעָה כִּתְרוּעָה וְהָרָ״ן הֶאֱרִיךְ לִדְחוֹת פי׳ הָרַמְבַּ״ם ולענ״ד נִרְאֶה דְּרַשִׁ״י כִּיוֵּן לִדְחוֹתוֹ כְּדִכְתִי׳ וְדוּק: שִׁיעוּר תְּרוּעָה כג׳ יְבָבוֹת וְהָתַנְיָא וכו׳ בְּהָא וַדַּאי פְּלִיגִי כו׳ וּפֵיֵרֵשׁ רַשִׁ״י בְּהָא וַדַּאי פְּלִיגִי אע״ג דְּאוֹקֵימְנָא דִּבְרֵישָׁא לָא פְלִיגִי כו׳ כַּוָּנָתוֹ נִרְאֶה דר״ל דִּלְעוֹלָם תְּקִיעָה מַתְלָא תָּלֵי בִּתְרוּעָה לְכֻוְלְּהוּ תַּנָּאֵי וְכוּלְּהוּ ס״ל תְּקִיעָה כַּתְּרוּעָה אֶלָּא דִּבְשִׁיעוּר תְּרוּעָה פְּלִיגִי וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ מַחֲלוֹקֶת בֵּינֵיהֶם לְשִׁיעוּר תְּקִיעָה וְדַעַת רַשִׁ״י זַ״ל כְּפִירַ׳ הַגְּאוֹנִים שֶׁכָּתַב הָרָ״ן לְאַפּוֹקֵי פי׳ הָרָאָבָ״ד דס״ל דְּהַשְׁתָּא אַבַּיֵּי הָדַר מִשִּׁינּוּיָיא קַמָּא כ״כ הָרָ״ן וְהַמַּגִּיד בִּשְׁמוֹ וּלְפִיכָךְ הָרָאָבָ״ד נִיחָא דִּנְקַט

תַּנָּא דְּמַתְנִיתִין שִׁיעוּר תְּקִיעָה כג׳ תְּרוּעוֹ׳ דְּהָוֵי כְּפִשׁוּטוֹ וְדוֹק: תּוֹסָפוֹת שִׁיעוּר תְּרוּעָה כג׳ יְבָבוֹת פי׳ בקו׳ כו׳ וְצָרִיךְ לְיַחֵר כו׳ וְעַיֵּין מַה שֶּׁהִקְשָׁה בְּסֵפֶר חִדּוּשֵׁי הֲלָכוֹת ע״ש וַאֲנִי אוֹמֵר דְּזֶה לֹא יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת דְּהַתּוֹסָפֶת חָזְרוּ בָּהֶם ממ״ש וְצָרִיךְ לְיַחֵר וכו׳ דְּהָא הָרֹא״שׁ וְהַטּוּר מַיְיתֵי הַךְ וְצָרִיךְ לְיַחֵר לְדִינָ׳ וּלְעִיקַּ׳ קו׳ כְּבָר עָמַד בָּזֶה מָרָן הב״י סי׳ תק״ץ ותי׳ ע״ש: כָּתְבוּ עוֹד וְהִנְהִיג ר״ת לִתְקוֹעַ כו׳ קָשֶׁה דִּנְהִי דְּאֵין לָחוּשׁ בְּדִיעֲבַד מִשּׁוּם שֶׁהָיָה דְּבִין קוֹל תְּקִיעָה א׳ לַחֲבָרְתָּהּ מ״מ צָרִיךְ שֶׁלֹּא יַפְסִיק בֵּינֵיהֶם בְּקוֹל אַחֵר וְאִם הִפְסִיק בֵּינֵיהֶם נֶאֱבַד כָּל מַה שֶּׁתָּקַע כְּדְמוֹכַח לְקַמָּן גַּבֵּי אִתְּקִין ר׳ אַבָּהוּ וְאִם כֵּן מָה הוֹעִיל ר״ת ז״ל בְּתַקָּנָתוֹ זֹאת שֶׁהִתְקִין שֶׁיִּתְקְעוּ תשר״ת בְּכוּלְּהוּ דאת״ל דְּהָוֵי תש״ת אוֹ תר״ת בתשר״ת לֹא דְּאִיכָּא הֶפְסֵק קוֹל נָכְרִי בֵּין הַתְּקִיעוֹת וְנִרְאֶה דר״ת ס״ל דר׳ אַבָּהוּ הוּא דְּחָיֵישׁ לְהֶפְסֵק קוֹל נָכְרִי וס״ל הֶפְסֵק מְעַכֵּב וְלָא קי״ל כְּוָותֵי׳ אֶלָּא כר״י דְּאָמַר שָׁמַע ט׳ כו׳ וס״ל דר״י מַיְירֵי אֲפִילּוּ הִפְסִיק בְּקוֹל נָכְרִי בֵּין הַתְּקִיעוֹת לָא הָוֵי הֶפְסֵק וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הַסְּמָ״ג וק״ל מנ״ל לר״ת לְחַדֵּשׁ מַחֲלוֹקֶת זֶה וְצָרִיךְ עִיּוּן וְעַיֵּין בְּתְשׁוּבַת מַהֲרַ״י הַלֵּוִי סִימָן מ״ב ומ״ג יע״ש: הַאי תַּנָּא מֵעִיקָּרָא מַיְיתֵי לַהּ בְּהֶיקֵּשָׁא כו׳ כָּתַב הָרָנָ״ה דַּף שט״ו ע״א וְז״ל פי׳ ואע״פ שֶׁבְּכָל מָקוֹם הַקַּשׁ עָדִיף מג״ש כו׳ ע״ש בְּאוֹרֶךְ ומ״ש בִּפְשִׁיטוּת דְּהַקַּשׁ עָדִיף מג״ש אֵינוֹ כָּל כָּךְ פָּשׁוּט דְּנִהְי דבפ׳ אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן דַּף מ״ח ע״א אָמְרִינַן הָתָם לֵימָא מ״ס הַקַּשׁ עָדִיף כו׳ וּמִשַּׁנֵּי דכ״ע הַקַּשׁ עָדִיף מ״מ הֲרֵי אַשְׁכְּחַן אִיפְכָא פ׳ הַשּׁוֹלֵחַ דַּף מ״א דְּמִשַּׁנֵּי דכ״ע ג״ש עֲדִיפָא וְהַתּוֹסָפֶת בְּמָקוֹמוֹת הַנִּזְכָּר תֵּירְצוּ תֵּירוּצִים מִתְחַלְּפִים וְגַם עַיֵּין בְּתוֹסָפֶת פ׳ שְׁלשָׁה שֶׁאָכְלוּ דַּף נ׳ ע״א דְּמַשְׁמַע דס״ל דְּהַקַּשׁ וּגְזֵרָה שָׁוָה כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ וּמַה שֶּׁהִכְרִיחַ הָרָנָ״ה דְּהַקַּשׁ עָדִיף מְשׁוּם דְּאֵין מְשִׁיבִין עַל הַהֶקֵּשׁ אִיבָּרָא וַדַּאי הָכִי הוּא כִּדְאִיתָא פר׳ מְרָוָבָּה דַּף ס״ג ע״ב ובפ׳ הַגּוֹזֵל עֵצִים דַּף ק״ו ע״ב מ״מ אֵין מִזֶּה הֶכְרֵחַ דְּהַקַּשׁ עָדִיף מג״ש דְּגַם בג״ש הַמָּוְקָנָה מב׳ צְדָדִים לְמֵדִין וְאֵין משיי׳ לכ״ע וּבְמָוְקָנָה מִצַּד אֶחָד לר׳ יִשְׁמָעֵאל אֵין מְשִׁיבִין וּלְרַבָּנָן מְשִׁיבִין כִּדְאִיתָא פ׳ הַמַּפֶּלֶת דַּף כ״ב ע״ב וְהַךְ ג״ש דְּהָכָא דז׳ ז׳ מָוְקָנֶה מִצַּד א׳ דְּבֵיוֹבֵל הוּא קְרָא יְתֵירָה דִּפְשִׁיטָא דיוה״ך הוּא בְּחֹדֶשׁ הז׳ ולר״י לְמֵדִין וְאֵין מְשִׁיבִין וַאֲפִילּוּ לְרַבָּנָן דס״ל מְשִׁיבִין מ״מ כֵּיוָן דְּלֵיכָּא לְהָשִׁיב ג״ש עָדִיף מֵהַקַּשָּׁא דג״ש נֶאֱמְרָה מִסִּינַי וְהַךְ הַקַּשׁ דְּהָכָא דְּמַפִּיק לָהּ מִיִּתּוּרָא דִּבְחֹדֶשׁ הז׳ אֵינוֹ כ״כ חָזָק דִּדְלָמָא אִצְטְרִיךְ לִדְרָשָׁא אַחֲרִיתִי ובכה״ג ג״ש עֲדִיפָ׳ וְכָתַבְתִּי כָּל זֶה לְקַיֵּים פרש״י וְלֹא בָּאתִי לִדְחוֹת דִּבְרֵי הָרָנָ״ה כִּי דְּבָרָיו מְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְעַיֵּין תְּשׁוּבַת הר״ם אַלְשַׁקְאר סס״י וּתְשׁוּבוֹת הרא״ם ח״א סִימָן מ״ב וְשַׁי לְמוֹרָא סִימָן פ״ב וְדוֹק: דַּף ל״ד ע״א וְהַאי תַּנָּא מַיְיתֵי לַהּ מִמִּדְבָּר כו׳ שְׁתַּיִם מד״ת וא׳ מד״ס כו׳ וְקָשֶׁה מנ״ל לְהַאי תַּנָּא לְיִתֵּן שֵׁל יוֹבֵל בר״ה וְשֵׁל ר״ה בְּיוֹבֵל עַד שֶׁיֹּאמַר ב׳ מד״ת וכ״ת דְּאִית לֵיהּ ג״ש לְמֵילַף מז׳ ז אִם כֵּן מַהוּ שֶׁאָמְרוּ לְקַמָּן וְאִידַּךְ בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה נָפְקָא לֵיהּ מבי״ה אִי ביוה״ך יָלְיף נִגְמוֹר נָמֵי מִינֵּיהּ לִפְשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וכו׳ מַשְׁמַע דְּלֹא הָוְצְרַךְ לוֹמַר דְּיָלֵיף מיוה״ך אֶלָּא מִכֹּחַ הַדִּין דְּבַיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה וַהֲלֹא בְּלֹא זֹאת מָוְכָרַח לוֹמַר דְּיָלֵיף מיוה״ך לִיתֵּן הָאָמוּר בָּזֶה לָזֶה לְמִנְיַן הַתְּרוּעוֹת דאל״כ מנ״ל לְמַר ב׳ מד״ת וּלְמַר אֶחָד מד״ת אִי לֹא יָלֵיף מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים וצ״ע: וְהַעֲבָרָתָ כִּדְרַב מַתְנָא דֶּרֶךְ הַעֲבָרָתוֹ כו׳ וּפֵירֵשׁ רַשִׁ״י נֶעֱבָרֶיהָ בַּיָּד וְאִי לָאו דַּהֲדַר כַּתְבֵיהּ לֹא הֲוָה מִשְׁתְּמַע תַּעֲבִירוּ לְשׁוֹן תְּקִיעָה עכ״ל וְצָרִיךְ פֵּירוּשׁ לפי׳ וְנִרְאֶה דה״פ דְּאִי לָא כְּתַב אֶלָּא חַד זִמְנָא וְהַעֲבָרָתָ שׁוֹפָר הו״א דר״ל דְּנֶעֱבָרֶיהָ בַּיָּד דְּמִצְוַת שׁוֹפָר שֶׁל יוֹבֵל שֶׁיַּעֲבִירוּ בְּתוֹךְ הַקָּהָל בְּלֹא תְּקִיעָה אָמְנָם הַשְׁתָּא דַּהֲדַר כְּתִיב תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר וְלֹא הִזְכִּיר תְּרוּעָה מוֹקְמִינַן דר״ל נֶעֱבָרֶיהָ בְּיָד בְּלֹא תְּקִיעָה אִם כֵּן לְמַפְרֵעַ אָנוּ מְבִינִים דְּוַהֲעָבָרַת ר״ל שֶׁיִּתְקְעוּ בּוֹ וּבְסֵיפֵיהּ דִּקְרָא אָמַר תַּעֲבִירוּ כְּלוֹמַר דְּאַחַר הַתְּקִיעָ׳ אַתָּה יָכוֹל לְהַעֲבִירוֹ וּלְשָׁוְמְרוֹ וְלִית בֵּיהּ אִיסּוּר הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת וּלְפִי זֶה צָרִיךְ לְהַגִּיהַּ בְּלִשׁוֹן רַשִׁ״י לָא הֲוָה מִשְׁתְּמַע וְהַעֲבָרָתָ לְשׁוֹן תְּקִיעָה כדפירש״י וְעַיֵּין בְּחִדּוּשֵׁי הֲלָכוֹת:

אַתְקִין ר׳ אַבָּהוּ בְּקֵסָרִי תשר״ת כו׳ מַתְקֵיף לַהּ רַב עַוִירָא וכו׳ וְקָשֶׁה מַאי הֲוָה ס״ד דְּתָרְצָן דְּתֵירֵץ מְסַפְּקָא לֵיהּ וְכִי לֹא יָדַע דְּיִקְשׁוּ לוֹ קוּשׁ׳ רַב עַוִירָא י״ל דְּהִתְרַצָּן הֲוָה ס״ל דְּלָא חָיֵישׁ ר׳ אַבָּהוּ לְהַפְסָקָה דְּקוֹל אַחֵר וּכְמוֹ שסב׳ ר״ת כמ״ש הַתּוֹסָפ׳ לְעֵיל ד״ה שִׁיעוּר תְּרוּעָה יע״ש ור׳ עַוִירָא הוּא דְּסָבַר דְּיֵשׁ לָחוּשׁ לְהֶפְסֵק וּלְכָךְ פָּרִיךְ וּמְשַׁנֵּי דַּהֲדַר עבי׳ תר״ת וְהָיָה יָכוֹל לְשַׁנּוֹת לוֹ דר״א לָא חָיֵישׁ לְהֶפְסֵק אֶלָּא דְּהִתְרַצֵּן לְפִי שִׁיטָתוֹ שֶׁל ר׳ עַוִירָא הֶשִׁיבוֹ וְדוּק: מַתְקִיף לַהּ ר׳ עַוִירָא כו׳ קָשֶׁה אֵיךְ ר׳ עַוִירָא לֹא הִקְשָׁה קֻוּשְׁיַת רָבִינָ׳ וכ״ת לֹא חָשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּפִשִׁיטָא לֵיהּ דְּכֻשֵּׁם דִּלְקוּשְׁיָיתוֹ הֶשִׁיבוּ לוֹ דַּהֲדַר עֲבִיד תר״ת ה״נ יָשִׁיבוּ לוֹ לקו׳ רָבִינָא דַּהֲדַר עָבֵיד תש״ת א״כ רָבִינָא מַאי פָּרִיךְ וּדְקָאָרֵי לַהּ מַאי קָאָרֵי לַהּ וְנִרְאֶה דר׳ עַוִירָא סָבוּר דְּאֵין לָחוּשׁ לְהֶפְסֵק אֶלָּא בֵּין תְּקִיעָה לִתְרוּעָה וְטַעְמוֹ דס״ל דְּהִלְכְתָא כְּתַנָּא דְּבָרַיְיתָא דְּיֵלִיף פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ מִדִּכְתִיב וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה וּמִדְּסָמִיךְ תְּרוּעָה לַתְּקִיעָה א׳ חָיְישִׁינַן לְהַפְסָקָה אֲבָל בֵּין תְּרוּעָה לַתְּקִיעָה שֶׁאַחֲרֶיהָ לָא חָיֵישׁ לְהַפְסָקָה מִשּׁוּם דְּתַעֲבִירוּ שׁוֹפָר דְּהָוֵי לְעִנְיַן פְּשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ אֵינוֹ סָמוּךְ לִתְרוּעָה וּלְכָךְ בתשר״ת ותר״ת סַגִּי לר׳ עַוִירָ׳ אָמְנָם רָבִינָא סָבַר דְּכִי דְּחָיְישִׁינַן לְהַפְסָקָה בֵּין תְּקִיעָה אֶחָד לִתְרוּעָה ה״נ יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁלֹּא יַפְסִיק בֵּין תְּרוּעָה לִתְקִיעָה אַחֲרוֹנָה דמ״ש תְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה מֵרֹאשׁוֹנָה וְתוּ דְּאֶפְשָׁר דס״ל דקי״ל כְּתַנָּא דְּיָלֵיף מִמִּדְבָּר וּפְשׁוּטָה לְאַחֲרֶיהָ יָלֵיף מִתְּרוּעָה יִתְקְעוּ וַהֲרֵי דִּתְקִיעָה אַחֲרוֹנָה סְמוּכָה לִתְרוּעָה וְיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁלֹּא יַפְסִיק בֵּינֵיהֶם וּלְכָךְ פָּרִיךְ רָבִינָא ואמ׳ וְדִלְמָא גַּנּוֹחֵי הֲוָה וְקָא מַפְסִיק תְּרוּעָ׳ בֵּין שְׁבָרֵי׳ לִתְקִיעָ׳ אַחֲרוֹנָה וּמְשַׁנֵּי דְּמִלְבַד דַּעֲבִיד תר״ת כְּמוֹ שֶׁתֵּרַצְנוּ לקו׳ ר׳ עַוִירָא ה״נ הֲדַר עָבֵיד תש״ת לְתָרֵץ קֻוּשְׁיוֹ׳ רָבִינָא כָּל זֶה הוּא לְפִי גִּרְסָתֵנוּ אָמְנָם רַשִׁ״י מְלִשׁוֹנוֹ נִרְאָה דְּבִתְחִלָּה הוּא גִּרִיס לקו׳ רָבִינָא וַהֲדַר לקו׳ ר׳ עַוִירָא וְלִדְבָרָיו צ״ל דְּהַמַּקְשֶׁ׳ הא׳ לְחִדָּושָׁא פָּרִיךְ מֵהֶפְסֵק שֶׁבֵּין תְּרוּעָה לִתְקִיעָה אַחֲרוֹנָה וכ״ש דְּיֵשׁ לָחוּשׁ לְהֶפְסֵק שֶׁבֵּין תְּקִיעָה א׳ לָאַחֲרוֹנָה מִשּׁוּם דְּכְתִיב וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה וְהַמַּקְשֶׁה הַשֵּׁנִי דְּפָרִיךְ וְדִלְמָא יַלּוֹלֵי הוּא לֹא שָׁמַע קו׳ הַמַּקְשֶׁה א׳ וְהַתַּלְמוּד חָבֵר קֻוּשְׁיוֹת הַמַּקְשֶׁה הא׳ והב׳ ודו״ק: סְתָמָא דְּמִלְתָא כִּי מִתְרַע כו׳ קָשֶׁה דַּהֲרֵי רָאִינוּ כִּי יִשְׁמַע אָדָם שְׁמוּעָה רָעָה שֶׁמֵּת לוֹ אָבִיו אוֹ אִמּוֹ בַּתְּחִלָּה מְיַלֵּיל וַהֲדַר גַּנַּח י״ל דְּתִקְיעוֹת הַלָּלוּ שבר״ה הֵם לְעַרְבֵּב הַשָּׂטָן הַמְקַטְרֵג עָלֵינוּ כמ״ש זַ״ל וּבְיוֹנָתָן בֶּן עֻוזִּיאֵל פָּרָשַׁת פִּנְחָס וְהַשָּׂטָן הוּא היצה״ר מְדַמִּין אָנוּ אוֹתוֹ לְחוֹלֶה שֶׁבְּנֵי בֵּיתוֹ מְגַנְּחִים עָלָיו בְּעוֹדוֹ חוֹלֶה וּלְאַחַר שֶׁיָּמוּת מְיַלְּלִין וכמ״ש פ׳ הֶחָלִיל עַל יצה״ר דְּלֶעָתִיד לָבֹא הב״ה שׁוֹחֵט אֶת הַשָּׂטָן וְכָוְלָן בּוֹכִין יע״ש: ע״ב תּוֹסֶפֶת מ״ט בְּנֵי אָדָם כא׳ לֹא יָצָא כו׳ וְנִרְאֶה לְקַיֵּם גִּירְסָא הַסְּפָרִים כו׳ וְקָשֶׁה אֵיךְ נָעְלַם מֵרַשִׁ״י חִילּוּק זֶה וְדָחָה גִּירְסַ׳ הַסְּפָרִים וְתוּ קָשֶׁה אֵיךְ בָּאוּ הַתּוֹסָפֶת בִּרְפִיוֹן בְּשָׂפָה רָפָה וְהָיָה לָהֶם לָבֹא בְּכֹחַ וְלִתְמֹוהַ עַל רַשִׁ״י אֵיךְ ס״ל שָׁמַע ט׳ תְּקִיעוֹת מט׳ בְּנֵי אָדָם יָצָא וְהָא בָּעֵינַן פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וְנִרְאֶה דקו׳ חֲדָא מַתְרֶצֶת חֲבֶרְתָּהּ דְּרַשִׁ״י ס״ל דְּמַה שֶּׁהִקְפִּיד הַגָּתוּב הוּא דְּלָא יִשְׁמַע תְּרוּעָ׳ וְאַחַ״כ הַתְּקִיעוֹת וּבְזֶה וַדַּאי מוֹדֶה רַשִׁ״י דְּלֹא יָצָא אֲבָל כְּשֶׁיִּשְׁמַע הַתְּקִיעוֹת וְהַתְּרוּעוֹת כָּוְלָם יַחַד בָּזֶה ס״ל דְּאֵין קְפִידָא וְהַתּוֹסָפֶת לְקַיֵּם גִּירְסָא הַסְּפָרִים סָבְרִי דְּכֻשֵּׁם שֶׁהִקְפִּיד הַגָּתוּב דְּלָא יִשְׁמַע הַתְּרוּעָה וְאַחַ״כ הַתְּקִיעוֹת ה״נ הִקְפִּיד כְּשֶׁיִּשְׁמַע הַתְּקִיעוֹת וְהַתְּרוּעוֹת יַחַד דְּלָא יָצָא וּבָעֵי קְרָא דְּפְשׁוּטָה תִּהְיֶה לְפָנֶי הַתְּרוּעָה וּפְשׁוּטָה לְאַחַר הַתְּרוּעָה וְדָבָר זֶה תָּלוּי בְּשִׁקּוּל סְבָרוֹת וְלָכֵן לֹא דָּחוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּבְרֵי רַשִׁ״י בְּכֹחַ חָזָק וְדוֹק ומ״ש הָרַמְבַּ״ם פ״ג דִּין ז׳ וְהַלֶּחֶם מִשְׁנֶה מַהְדּוּרָא בָּתְרָא כָּתַבְתִּי פֵּרֵק רָאוּהוּ בֵּית דִּין: תּוֹסָפוֹת ד״ה לְדִידִי לָא ס״ל כו׳ בְּאֶמְצַע הַדִּבּוּר כָּתְבוּ מִיהוּ כֵּיוָן דר״א פְּלִיג הָיָה קָצַת נִרְאֶה לִפְסֹוק כְּמוֹתוֹ דְּהֵיא בָּתְרָא וְדִבְרֵיהֶם תְּמוּהִים דְּלָא אָמְרִי׳ הֲלָכָה כְּבָתְרָאֵי אֶלָּא מֵאַבַּיֵי וְרָבָא וְאֵילָךְ אֲבָל בַּדּוֹרוֹת א׳ לֵית הִלְכְתָ׳ כְּבָתְרָאֵי וְתוּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ תַּלְמִי׳ ר״י וקי״ל דְּאֵין הֲלָכָה כְּתַלְמִי׳ בְּמָקוֹ׳ הָרַב: עוֹד כָּתְבוּ ואע״ג דְּאַשְׁכַּחְנָא ר״י כו׳ וְדִבְרֵיהֶם תְּמוּהִים דְּכֵיוָן דר׳ יוֹסֵף

הִכְרִיעַ כר׳ בֵּיבִי דר׳ אָמַר אֵין הֲלָכָה כר׳ מוּנָא וּשְׁמוּאֵל אָמַר הֲלָכָה כר׳ מוּנָא אע״ג דְּטַעַם הַהֶכְרֵעַ׳
הוּא מְשׁוּם דְּשְׁמוּאֵל חָיֵישׁ לִיחִידָאָה מ״מ כֵּיוָן דְּמִטַּעַם זֶה יָדַעְנוּ דר״א אֵין הֲלָכָה כר׳ מוּנָא
מִסְּתָמָא הִלְכְתָא כְּרַב בְּאֵיסּוּרֵי לְגַבֵּי שְׁמוּאֵל וְעוֹד יֵשׁ לִתְמוֹהַּ דְּהָתָם פ׳ הַקּוֹרֵא לְמַפְרֵעַ אָמְרִינַן
בִּתְחִלַּת הַסָּוְגְיָא אמ״ר יוֹסֵף הִלְכְתָא כְּרַב מוּנָא וּמֵהַהוּא מִלְּתָא הָיָה לָהֶם לְהַכְרִיעַ דאע״ג דר׳ יוֹסֵף
אָמַר נְקוֹט דר׳ בֵּיבִי בְּיָדָךְ מ״מ לָא סָבַר ר״י דְּהִלְכְתָא כְּרַב דְּאָמַר אֵין הֲלָכָה כר״מ דְּהָא ר״י גּוּפֵיהּ
פָּסַק הָתָם הִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ וְעוֹד תֵּימַהּ דְּהַתּוֹסָפ׳ כָּתְבוּ הָתָם פ׳ הַקּוֹרֵא עוֹמֵד נְקוֹט דר׳ בֵּיבִי בְּיָדָךְ
דְּאָמַר רַב אֵין הֲלָכָה כר״מ וְכֵן הִלְכְתָא דְּהִלְכְתָא כְּרַב בְּאֵיסּוּרֵי וְהֵיאַךְ אֶפְשָׁר לוֹמַר לָהֶם כֵּן דְּרַב
יוֹסֵף סָבַר הִלְכְתָא כְּרַב בְּאֵיסּוּרֵי בְּעִנְיָן זֶה כֵּיוָן דְּאַשְׁכְּחַן לֵיהּ בְּהֶדְיָא לר״י דְּאָמַר בִּתְחִלַּת הַסָּוְגְיָא
מִשְּׁמֵיהּ דְּנַפְשֵׁיהּ הֲלָכָה כר״מ וְאֶפְשָׁר דְּכַוָּונַת הַתּוֹסָפָת שֵׁם הוּא זֶה דאע״ג דְּרַב יוֹסֵף גּוּפֵי׳ סָבַר
הֲלָכָה כר׳ מוּנָא מ״מ לָא קי״ל כְּוָותֵיהּ וְאֵין אָנוּ לוֹקְחִים אֶלָּא הַכְרָעָתוֹ בְּעִנְיָן הֵיכִי אִתְּמַר פְּלוּגְתָּא
דְּרַב וּשְׁמוּאֵל בְּהָא נָקְטִינַן הַכְרָעָתוֹ דְּאָמַר נְקוֹט דְּרַב בִּיבִי בְּיָדָךְ דְּרַבִּי אָמַר אֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מאי׳
וַאֲנַן הוּא דְּנָקְטִינַן הֲלָכָה כְּרַבִּי מִשּׁוּם דְּהִלְכְתָא כְּרַב בְּאֵיסּוּרֵי ודו״ק: גְּמָרָא ת״ר תְּקִיעוֹת אֵין
מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ כו׳ פרש״י תְּקִיעוֹת וּבְרָכוֹת דְּעָלְמָא כו׳ מַשְׁמַע לפי׳ דְּסֵיפָא דְּקָתָנֵי תְּקִיעוֹת
וּבְרָכוֹת שֶׁל ר״ה הַיְינוּ שֶׁהַבְּרָכוֹת מְעַכְּבוֹת הַתְּקִיעוֹת וּכְבָר הִקְשׁוּ עָלָיו הַתּוֹסָפֶת לְעֵיל ד״ה שִׁיעוּר׳
תְּרוּעָ׳ מִדְּתַנְיָא לְקַמָּן ב׳ עֲיָרוֹת כו׳ גַּם הָרָן״ הָאֲרִיךְ בָּזֶה הֵבִיא דְּבָרָיו מָרָן הב״י סִימָן תקצ״ג וְאֶפְשָׁר
לְיַישֵׁב דִּבְרֵי רַשׁ״י דה״ק דְּבִתְקִיעוֹת וּבְרָכוֹת דְּעָלְמָא כְּגוֹן תַּעֲנִיּוֹ׳ שֶׁתּוֹקְעִין בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה אֵין
מְעַכְּבִין זא״א אֶלָּא אִם בֵּירֵךְ וְלֹא תָקַע אַף עַל גַּב דְּנִזְדַּמֵּן לוֹ שׁוֹפָר אַחַ״כ אֵינוֹ זָקוּק לְתָקְוֹעַ דְּמִצְוַת
הַשּׁוֹפֵ׳ בְּתַעֲנִית אֵינָהּ אֶלָּא בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְכֵיוָן דִּכְבָר הִתְפַּלֵּל בְּלֹא שׁוֹפָר אֵין לוֹ חוֹבָה לְתָקְוֹעַ
אַחַר כָּךְ ובכה״ג הוּא דְּאֵין מְעַכְּבוֹת זא״ז אֲבָל תְּקִיעַת וּבְרָכוֹת דר״ה מְעַכְּבוֹת זֶה אֶת זֶה דְּהַיְינוּ
דְּאִם בֵּירֵךְ וְלֹא תָקַע וְאַחַ״כ נִזְדַּמֵּן לוֹ שופ׳ חַיָּיב לְתָקְוֹעַ דְּזוֹ מִצְוָה לְעַצְמָהּ וְזוֹ וכו׳ וּמְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת
זוֹ כְּלוֹמַ׳ דְּחַיָּיב לַעֲשׂוֹת לְכַתְּחִלָּה שְׁתֵּיהֶן יַחַד וְאִם לֹא מָצָא שופ׳ יִתְפַּלֵּל בְּלֹא שופ׳ וְאִם אַחַר
הַתְּפִלָּה מָצָא שׁוֹפָר חַיָּיב לְתָקְוֹעַ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִי׳ דְּאִם בֵּירֵךְ וְלֹא תָקַע וא״כ מָצָא שופ׳ אֵינוֹ
חַיָּיב לְתָקְוֹ׳ כַּנַ״ל לְיַישֵׁ׳ דִּבְרֵי רַשׁ״י וְדוק: מִי שֶׁבֵּירֵךְ וְאַחַר כָּךְ נִתְמַנָּה לוֹ שׁוֹפָר כו׳ טַעְמָא דְּלָא הו״ל
שׁוֹפָר מֵעִיקָּרָא כו׳ קָשֶׁה מנ״ל לְמֵימַד כה״ג אֵימָא טַעְמָא דְּלָא הו״ל שׁוֹפָר מֵעִיקָּרָא הָא הו״ל
שׁוֹפָר יִתְקַע תְּחִלָּה וְאַחַ״כ מְבָרֵךְ י״ל דִּבְצִיבּוּר פְּשִׁיטָא לָן דְּתוֹקֵעַ עַל סד׳ הַבְּרָכוֹת וְהָךְ מַתְנִיתָא
בְּיָחִיד מִתַּנְיָא מִי שֶׁבֵּירֵךְ כו׳ וְדָיְיקִינַן טַעְמָא דְּלָא הו״ל שׁוֹפָר כו׳ כְּלוֹמַ׳ הַיָּחִיד דֻּמְיָא דְּצִבּוּר
דְּפְשִׁיטָא לָן דְּתוֹקְעִים אַסֵּדֶר בְּרָכוֹת ואמ׳ רָבָא דְּלָא אָמְרוּ לְשׁוֹמְעָן אַסֵּד׳ הַבְּרָכוֹת אֶלָּא בְּצִבּוּ׳
וְתַנְיָא כְּוָותֵיהּ אֲבָל שֶׁלֹּא בְּחֶבֶר עִיר שׁוֹמְעָן אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא עַל הסד׳ ופרש״י דְּיָחִי׳ מְבָרֵךְ אֶת כֻּלָּן
וְאַחַ״כ תּוֹקֵעַ וּלְפִי דְּבָרָיו מַתְנִיתִין דְּקָתָנֵי מִי שֶׁבֵּירֵךְ וְאַחַ״כ נִתְמַנָּה וכו׳ צָרִיךְ לְאוֹקְמָה בְּצִבּוּר דְּאִלּוּ
בְּיָחִיד הָכִי הָוֵי דִּינָא דִּיבָרֵךְ וְאַחַ״כ יִתְקַע וּפִירוּשׁ זֶה דָּחוּק דא״כ אַמַּאי נָקַט מַתְנִיתִין מִי שֶׁבֵּירֵךְ
כו׳ לִישָׁנָא דְּיָחִיד כֵּיוָן דְּלָא מִתּוֹקְמָא אֶלָּא בְּצִבּוּר וְלָכֵן נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דִּלְפוּם מַסְקָנָא דְּאָמְרִי׳ דְּדַוְקָא
בְּצִבּוּר שׁוֹמְעִין ע״ס הַבְּרָכוֹת דִּינָא דְּיָחִי׳ דְּיִתְקַע תְּחִלָּה וְאַחַ״כ יִתְפַּלֵּל וזש״א מַתְנִיתִין מִי שֶׁבֵּירֵךְ
כו׳ וּמַיְירֵי בְּיָחִי׳ וְדָיְיקִי׳ טַעְמָא דְּלָא הו״ל שׁוֹפָר מֵעִיקָּרָא הָא הו״ל שׁוֹפָר כו׳ וכ״כ מָרָן סְבָרָא זוֹ
בְּסוֹף סִימָן תקצ״ב בְּשֵׁם הַכְּלְבּוֹ יע״ש: תַּנְיָא אָמְרוּ לוֹ לר״ג לְדִבָּרֶיךָ כו׳ קָשֶׁה דִּבְמַסְקָנָא דִּשְׁמַעְתִּין
אָמְרִינַן לֹא פָּטַר ר״ג אֶלָּא עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹת מִשּׁוּם דַּאֲנוּסֵי בְּמָלְאכָה אֲבָל דְּעִיר לֹא וְכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת
דַּאֲפִילּוּ שׁוֹמְעִים מש״ץ יוֹצְאִים וא״כ מַה זֶּה שָׁאֲלוּ לר״ג לָמָּה צִבּוּר מִתְפַּלְּלִין וַהֲלֹא שַׁפִּיר
מִתְפַּלְּלִין דְּלָא פָּטוּר אֶלָּא עִם הַשָּׂדֶה ור״ג גּוּפֵיהּ אַמַּאי הֵשִׁיב לָהֶם כְּדֵי לְהַסְדִּיר ש״צ תְּפִלָּתוֹ לֵימָא
דְּטַעְמוֹ הָוֵי מִשּׁוּם דְּאֵינָם יוֹצְאִים מש״צ כֵּיוָן דְּהֵם יוֹשְׁבִים בָּעִיר וי״ל דה״פ דר״ג אֵימַר דש״צ

יוֹצִיא אֶת הָרַבִּים י"ח אֲפִילּוּ הַבְּקִיאִים וְזֶהוּ מִדִּינָא וּלְפִי עִיקַּר הַדִּין לֹא הָיוּ צְרִיכִים הַצִּבּוּר לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל אֶלָּא דס"ל לר"ג דְּמִשּׁוּם חוּמְרָ' דְּרַבָּנָן הִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיוּ הַצִּבּוּ' מִתְפַּלְּלִין רְדַי לְהַסְדִּיר ש"צ תְּפִלָּתוֹ וְאִם כֵּן אַחַר תַּקָּנָה לֹא פָּטַר ר"ג אֶלָּא עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹת אֲבָל בְּנֵי הָעִיר חַיָּיְבִים וְאֵינָם יוֹצְאִים בִּתְפִלַּת ש"ץ מִשּׁוּם חוּמְרָא דְּרַבָּנָן דְּהִתְקִינוּ שֶׁיִּהְיֶה הַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין כְּדֵי לְהַסְדִּיר ש"ץ בִּתְפִלָּתוֹ וְדוֹק: תּוֹסָפוֹת כָּךְ מוֹצִיא אֶת הַבָּקִי מִכָּאן פָּסַק בה"ג כו' וּמִיהוּ בקו' כו' וּלְפֵי' זֶה כו' וְאִיכָּא לְמֵידַק מָה הִרְוִיחוּ הַתּוֹסֶפֶת בְּפֵירוּשׁ הַזֶּה דְּהָא אַסִּיקְנָא בַּגְּמָרָא הִלְכְתָא כר"ג בר"ה וּבְכָל הַשָּׁנָה כְּרַבָּנָן ובה"ג מַיְירֵי בְּכָל השנ' וְאֶפְשָׁר דה"ק כֵּיוָן דר"ג פּוֹטֵר אֶת הַבָּקִי שֶׁהוּא בַּשָּׂדוֹת שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ הש"ץ וע"ז הוּא דִּפְלִיגִי רַבָּנָן דְּאֵינוֹ מוֹצִיא לְבָקִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וּבְזֶה הוּא דְּפָסְקוּ הֲלָכָה כר"ג בר"ה וּכְרַבָּנָן בְּכָל הַשָּׁנָה אֲבָל בְּבָקִי הַשּׁוֹמֵעַ גַּם רַבָּנָן מוֹדוּ דְּיוֹצֵא בִּשְׁמִיעָתוֹ מהש"ץ אַךְ אַכַּתִּי קָשֶׁה דְּאִי הָכִי דְּרַבָּנָן מוֹדוּ דְּהַשּׁוֹמֵעַ מש"ץ יוֹצִיא י"ח אע"ג דְּהוּא בָּקִי מַאי פָּרְכִי רַבָּנָן לר"ג לִדְבָרֶיךָ לָמָּה צִבּוּר מִתְפַּלְּלִין דְּמַשְׁמַע דִּלְדִידְהוּ צְרִיכִין צִבּוּר לְהִתְפַּלֵּל וְאֵין יוֹצְאִין בִּשְׁמִיעַת תְּפִלַּת הש"ץ וְלָכֵן נִרְאֶה דְּטַעְמוֹ דבה"ג הָוֵי מִשּׁוּם דס"ל דע"כ לָא פְּלִיגִי רַבָּנָן עֲלֵיהּ דר"ג אֶלָּא כְּשֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל כְּלָל אֲבָל בְּהִתְפַּלֵּל וְטָעָה מוֹדוֹ לר"ג דש"ץ פּוֹטְרוֹ וְכֵן הַתּוֹסֶפֶת כָּתְבוּ חִילּוּק זֶה לְקַמָּן בְּסוֹף הַדִּבּוּר וַאֲפִילּוּ לְפִי מַה שפי' עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹת שֶׁשּׁוֹמְעִין הש"ץ יוֹצְאִים אֲבָל דְּעִיר לֹא יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הִתְפַּלֵּל וְטָעָה לְהֵיכָא דְּלֹא הִתְפַּלֵּל כְּלָל אִיבְרָ' דק"ק דְּחִילּוּק זֶה בֵּין הִתְפַּלֵּל לְלֹא הִתְפַּלֵּל לֹא כְּתָבוּהוּ הַתּוֹסֶפֶת אֶלָּא בְּדֶרֶךְ הַשֵּׁנִי וּמְשַׁנֵּי לִכְאוֹרָה דִּבְדֶרֶךְ הא' אֵין צְרִיכִין לְחִילּוּק זֶה וְאַחַר הָעִיּוּן מֻוְכְרָח לומ' דְּחִילּוּק זֶה צ"ל גַּם בְּדֶרֶךְ הא' וְהַהֶפְרֵשׁ שֶׁיֵּשׁ בֵּין ב' הַדְּרָכִים הוּא לְעִנְיַן ר"ה בִּלְבַד דִּלְפֵי' הא' פָּטַר ר"ג עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹת אַף דְּלָא יִשְׁמְעוּ מש"ץ אֲבָל בְּנֵי הָעִיר שֶׁאֵינָם בָּאִים לב"ה לֹא הָא בָּאִים לב"ה יוֹצְאִי' בִּשְׁמִיעַת ש"ץ וקי"ל כר"ג בר"ה וּבִשְׁאָר יְמוֹת השנ' כְּרַבָּנָן דְּאֵין ש"ץ מוֹצִיא אֶת הַבָּקִי אֲפִילּוּ יִשְׁמַע מִמֶּנּוּ וְהַיְינוּ לְמִי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל אֲבָל הֵיכָא דְּהִתְפַּלֵּל וְטָעָה וְלֹא הִזְכִּיר שֶׁל ר"ח מוֹדִי' רַבָּנָן לר"ג דְּיוֹצֵא מִשְּׁמִיעַ' ש"ץ וּלְפֵי' הַשֵּׁנִי פְּטַר ר"ג עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹת וְהוּא שֶׁשּׁוֹמְעִים מש"ץ אֲבָל דְּעִיר לֹא אפי' שׁוֹמְעִין וקי"ל כר"ג בר"ה וּבִשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה כְּרַבָּנָן דַּאֲפִי' עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹת דְּאִנִּיסִי וְשׁוֹמְעִים מש"ץ כֵּיוָן דִּבְקִיאִים הֵם אֵינָם יוֹצְאִים וַאֲפִילּוּ לְפֵירוּשׁ הַשֵּׁנִי טָעָה וְלֹא הִזְכִּיר שֶׁל ר"ח יְכַוֵּין לִבּוֹ לִתְפִילָּ' ש"צ וְיוֹצֵא אפי' שֶׁהוּא בָּקִי דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הִתְפַּלֵּל וְטָעָה לְהֵיכָא דְּלֹא הִתְפַּלֵּל כְּלָל דְּבֵין ר"ג בֵּין חֲכָמִים מוֹדִים דְּכֵיוָן דְּהִתְפַּלֵּל כְּבָר לְעִנְיָן שֶׁלֹּא הִזְכִּיר שֶׁל ר"ח ש"ץ פּוֹטְרוֹ וּמוּבָן מִכְּלָל דִּבְרֵי הַחִילּוּק הַזֶּה בֵּין הִתְפַּלֵּל אֶלָּא הִתְפַּלֵּל לְדֶרֶךְ הא' א"צ לְאוֹמְרוֹ לר"ג אֶלָּא לְרַבָּנָן וּלְהַדֶּרֶךְ הב' צ"ל חִילּוּק זֶה גַּם לר"ג וְעַיֵּין בב"י ס"ס קכ"ד יע"ש וְהַטּוּר סִימָן תקצ"א כָּתַב דהש"צ פּוֹטֵר גַּם לְמִי שֶׁהוּא אָנוּס וְאֵינוֹ יָכוֹל לָבֹא לב"ה כו' מַשְׁמַע דַּאֲפִילּוּ לֹא בָּא לב"ה כְּלָל וְלֹא שָׁמַע תְּפִלַּת ש"צ יָצָא י"ח וְאִלּוּ בס"ס קכ"ד כָּתַב מִי שֶׁשָּׁכַח וְלֹא אָמַר כו' ומדק"ל לְהַטּוּר מֵהַהִיא מַשְׁמַע דִּמְפָרֵשׁ דמ"ש לֹא פָּטַר ר"ג אֶלָּא עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹ' הַיְינוּ לוֹמַר דְּאֵינָם יְכוֹלִים לָבֹא לב"ה לְהַסְדִּיר תִּפְלָתָם אֲבָל לְעוֹלָם הֵם בָּאִים וְשׁוֹמְעִים מהש"צ דאל"כ יְתָרֵץ הַטּוּר שָׁאנֵי הָכָא דְּשׁוֹמֵעַ מהש"ץ וְאִם כֵּן דִּבְרֵי הַטּוּר סִתְרֵי אַהֲדָדֵי וְיִרְאֶה דְּהַטּוּר רָאָה דִּבְפֵירוּשׁ דִּשְׁמַעְתִּין דְּלֹא פָּטַר ר"ג אֶלָּא עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹת נֶאֶמְרוּ ב' פֵּירוּשִׁים האח' דִּלְגַמְרֵי הוּא פּוֹטֵר עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹת אֲפִילּוּ לֹא יָבוֹאוּ לב"ה לִשְׁמוֹעַ מהש"צ והב' דְּמַה שֶׁהוּא פּוֹטֵר עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹת הַיְינוּ דַּוְקָא כְּשֶׁיָּבוֹאוּ בב"ה וש"צ פּוֹטֵר אוֹתָם מִשּׁוּם דְּהָיוּ אֲנוּסִים וְלֹא יָכְלוּ לְהַסְדִּיר תִּפְלָתָם כמ"ש הַתּוֹסֶפֶת הִנָּךְ ב' פֵּירוּשִׁים וּלְעִנְיַן הֲלָכָה פָּסַק סי' תקצ"א כְּפִירֵישָׂא קַמָּא דִּלְגַמְרֵי הוּא פּוֹטֵר עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹת דְּפֵירוּשׁ זֶה הוּא עִיקָּר דֻּומְיָא דְּהַהִי' עַם שֶׁאֲחוֹרֵי הַכֹּהֲנִים כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחוּ הַתּוֹסֶפֶת מֵהַהִיא גַּם מֵהַהִיא דְּפֶרֶק תְּפִלַּת הַשַּׁחַר ומ"מ לְעִנְיַן הַהוּא דִּינָא שֶׁכָּתַב בְּסִימָן קכ"ד פָּסַק דְּיִשְׁמַע מהש"צ וְכָתַב דאע"ג דְּאָמְרוּ

פֶּרֶק בָּתְרָא דר״ה דש״צ אֵינוֹ פּוֹטֵר אֶלָּא הָאֲנוּסִים שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לָבֹא לב״ה לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַסְדִּיר תְּפִלָּתָם קוֹדֶם ר״ה ובר״ה בָּאִים וְשׁוֹמְעִים מהש״צ אֲבָל בְּנֵי הָעִיר לֹא אֲפִילּוּ שׁוֹמְעִים מש״צ כמ״ש כֵּן קְצָת מְפָרְשִׁים מ״מ אֲפִילּוּ לְדַעַת אוֹתָם הַמְפָרְשִׁים רָצָה לוֹמַר הַטּוּר דְּיֵשׁ לְחַלֵּק דְּשָׁאנֵי הָכָא דִּכְבָר הִתְפַּלֵּל כְּמוֹ שֶׁחִילְקוּ הַתּוֹסָפֹת וְהָרַמְבַּ״ם פ״ח מִתְּפִלָּה לֹא חִילֵּק מ״ש בַּגְּמָרָא לֹא פָּטַר ר״ג אֶלָּא עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹת כו׳ והל״מ הִנִּיחַ זֶה בצ״ע וּמָרָן הב״י תֵּירֵץ יָפֶה ע״ש וְעוֹד אפש׳ לוֹמַר דְּסָבַר הָרַמְבַּ״ם דְּהַהִוא מֵימְרָא דְּלֹא פָּטַר ר״ג אֶלָּא עַם כו׳ יְחִידָאָה הוּא דְּקָאָמַר לָהּ וְלָא קַיְימָא לַן כְּוָתַיְהוּ אֶלָּא כִּפְשָׁטָא דְּמַתְנִיתִין וּבָרַיְיתָא דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין עִיר לַשָּׂדֶה וְהָכִי מוּכָח לר׳ גַּמְלִיאֵל לְדָבָרֶיךָ לָמָּה צִבּוּר מִתְפַּלְלִין וְהֵשִׁיב ר׳ גַּמְלִיאֵל כְּדֵי לְהַסְדִּיר שְׁלִיחַ צִבּוּר תְּפִלָּתוֹ מַשְׁמַע דְּגַם לִבְנֵי הָעִיר מוֹצִיא הַשָּׁלִיחַ צִבּוּר וְאַף עַל גַּב דְּיֵשׁ לְתָרֵץ קוּשְׁיָא זוֹ כִּדְשַׁנִּינַן לְעֵיל סוֹבֵר הָרַמְבַּ״ם כִּפְשָׁטָא דְּבָרַיְיתָא וַאֲשִׁינּוּיֵי לָא סָמְכִינַן וְעוֹד אֶפְשָׁר דְּהָרַמְבַּ״ם רָאָה דְּיֵשׁ שְׁנֵי פֵּירוּשִׁים בְּמֵימְרָא זוֹ כמ״ש הַתּוֹסָפֹת וְנִסְתַּפֵּק וּלְפִיכָךְ סָתַם וְלֹא חִילֵּק מִכֹּחַ סְבָרַת ב׳ הַפֵּירוּשִׁים דִּבְבְנֵי הָעִיר פָּסַק לְהָקֵל דְּיוֹצְאִים כֵּיוָן דְּשׁוֹמְעִים מִשְּׁלִיחַ צִיבּוּר כְּפֵירוּשָׁא קַמָּא אֲבָל עַם שֶׁבַּשָּׂדוֹת דְּיוֹצְאִים אֲפִילּוּ לֹא שָׁמְעוּ לֹא רָצָה לְהוֹרוֹת לְהָקֵל דְּהִיא קָוקָא יְתֵירָה וְחָשַׁשׁ לְפֵירַשׁ הַשֵּׁנִי שֶׁל הַתּוֹסָפֹת וּלְפִיכָךְ סָתַם וְלֹא חִילּוּק וְדוּק וְהַטּוּר סִימָן תקצ״א כָּתַב בְּשֵׁם הָעִיטּוּר אֲבָל בָּקִי אֲפִילּוּ הוּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כו׳ וְעַיֵּין מַה שֶּׁהִקְשָׁה מָרָן עָלָיו וְתֵירֵץ עַיֵּין שָׁם וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּהָעִיטּוּר סְבִירָ׳ לֵיהּ דְּשִׁלֹּשָׁה בְּנֵי אָדָם הֵן ע״ה גָּמוּר וּבָקִי קְצָת וּבָקִי לְגַמְרֵי וְסָבַר דְּמַאי דְּאָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל דְּשְׁלִיחַ צִבּוּר מוֹצִיא הַבָּקִי הַיְינוּ לְבָקִי קְצָת אֲבָל בָּקִי לְגַמְרֵי אֵינוֹ יוֹצֵא בִּתְפִלַּת שְׁלִיחַ צִבּוּר אִיבְּרָא דְּקָשֶׁה מִמַּה שֶּׁכָּתַב ר׳ גַּמְלִיאֵל דְּהַצִּבּוּר מִתְפַּלְלִין כְּדֵי לְהַסְדִּיר תְּפִלַּת שְׁלִיחַ צִבּוּר מַשְׁמַע דְּאִלּוּלֵי כֵּן לֹא הָיוּ צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַצִּבּוּר כְּלָל וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דמ״ש רַבָּנָן לָמָּה צִבּוּר מִתְפַּלְלִין וְהֵשִׁיב ר׳ גַּמְלִיאֵל כְּדֵי לְהַסְדִּיר כו׳ מַיְירֵי בְּצִבּוּר שֶׁאֵינוֹ בָּקִי לְגַמְרֵי וְאֵינָם יוֹדְעִים לְהִתְפַּלֵּל בְּעַל פֶּה כִּי אִם מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר וּבְהָנָךְ הוּא דְּקָאָמַר דְּטַעֲמָא דְּמִתְפַּלְלִין מִתּוֹךְ הספ׳וְאֵינָם סוֹמְכִין עַל הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הוּא כְּדֵי לְהַסְדִּיר שְׁלִיחַ צִבּוּר תְּפִלָּתוֹ וְעַיֵּין בִּדְרָשׁוֹת הראנ״ח דַּף כ״ב: דַּף ל״ה ע״א מ״ש הָנֵי אִילֵימָא מִשּׁוּם דִּנְפִישִׁי קְרָאֵי כו׳ רַשִׁ״י פֵּירֵשׁ דְּקָאֵי לְמִקְרָאוֹת הַמּוּסָפִין וּבְשֵׁם רַבּוֹתָיו פֵּירֵשׁ דְּקָאֵי לְפִסּוּקֵי מַלְכֻיּוֹת וְהָרַמְבַּ״ם כָּתַב בְּסוֹף סֵפֶר אַהֲבָה דְּנָהֲגוּ הָעָם לִקְרוֹת מִקְרָאוֹ׳ הַמּוּסָפִין וְאִם לֹא הִזְכִּיר כֵּיוָן שֶׁאָמַר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ שׁוּב אֵינוֹ צָרִיךְ מַשְׁמַע דִּמְפָרֵשׁ לְהָא דר״ח כְּפֵירוּשׁ רָשִׁ״י וְכֵן כָּתַב מָרָן סִימָן תקצ״א וְאִיכָּא לְמֵידַק דְּאַשְׁכְּחַן לְהָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ג׳ מִשּׁוֹפָר דְּכָתַב וַאֲפִילּוּ אָמַר וּבְתוֹרָתְךָ ה׳ אֱלֹקֵינוּ כו׳ וְכָתַב הָרַב הַמַּגִּיד שהר״ם מִפָּרֵשׁ דר״ח סוֹבֵר שר״י דְּאָמַר אִם אָמַר ג׳ מִכָּוְלָם יָצָא מִכָּל הַבְּרָכוֹת קָאָמַר כו׳ אִם כֵּן קַשְׁיָא הֵיכִי מְזַכֶּה הָרַמְבַּ״ם שְׁטָרָא לְבֵי תְּרֵי וְהַלֶּחֶם מִשְׁנֶה הִנִּיחַ קוּשְׁיָא זוֹ בְּצָרִיךְ עִיּוּן ולע״ד נִרְאֶה לְתָרֵץ דְּהָרַמְבַּ״ם מְפָרֵשׁ דְּרַב חֲנַנְאֵל אַכּוּלְהוּ קָאֵי בֵּין אַפְּסוּקֵי מוּסָפִין בֵּין אַפְּסוּקֵי מַלְכֻיּוֹת מִיהוּ קְצָת קָשֶׁה אִם נֹאמַר דר״ח אַכּוּלְהוּ קָאֵי מ״ש דְּגַבֵּי פְּסוּקֵי מוּסָפִין לֹא הֲוָצְרִיךְ שֶׁיֹּאמַר אֲפִילּוּ פָּסוּק אֶחָד אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ סַגִּי וּבְפָסוּק מַלְכֻיּוֹת הִצְרִיךְ שֶׁיֹּאמַר לְפָחוֹת פָּסוּק אֶחָד שֶׁל תּוֹרָה וּלְזֶה יֵשׁ לוֹמַר דְּבִפְסוּקֵי מַלְכֻיּוֹת הֲוָכְרַח הָרַמְבַּ״ם לְפָרֵשׁ שֶׁיֹּאמַר לְפָחוֹת פָּסוּק אֶחָד שֶׁל תּוֹרָה כִּי הֵיכִי דְּלָא לֵיתֵי ר״ח דְּלָא כר״י דְּאָמַר אִם אָמַר שְׁלֹשָׁה מִכָּוְלָן יָצָא כְּפֵירוּשׁ הָרַב הַמַּגִּיד: תַּם וְנִשְׁלַם שֶׁבַח לָאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם